

รายงานประจำปี 2567

ศาลรัฐธรรมนูญ

ANNUAL REPORT 2024

The Constitutional Court

of the Kingdom of Thailand

รายงานประจำปี 2567

ศาลรัฐธรรมนูญ

ANNUAL REPORT 2024

The Constitutional Court

of the Kingdom of Thailand

ภาพตราสัญลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญ

ลักษณะของตราสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปกลมมีขอบสองชั้น

องค์ประกอบของสัญลักษณ์

<u>วงกลมชั้นใน</u> ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้น เบื้องบนมีพระดุลพาห์ (ซึ่งหมายถึงความสุจริต ยุติธรรมและความเฉลียวฉลาดหลักแหลมในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ) สถิตอยู่ เบื้องล่างมีช่อชัยพฤกษ์ (ซึ่งหมายถึง การบรรลุผลสำเร็จ อันประกอบด้วยเกียรติศักดิ์) รองรับ และมีลายกนกก้านขดประกอบอยู่สองข้าง

<u>วงกลมชั้นนอก</u> ใต้ช่อชัยพฤกษ์ของวงกลมชั้นใน เป็นอักษรข้อความว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” และคั่นด้วยดอกประจำยามหัวท้าย

สี

<u>สีแดงชาด</u> ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมภายในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริยาธิราช อันทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพและทศพิธราชธรรมจริยา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

<u>สีทอง</u> ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรือง มีศักดิ์ศรี สง่างาม สูงส่ง

(ไม่จำกัดขนาด)

หมายเหตุ : ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนพิเศษ 103 ง ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2541 หน้า 1

คำนำ

รายงานประจำปี 2567 ศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนรายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2567) ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 14 กำหนดว่า เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี

รายงานประจำปี 2567 ศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้แสดงผลสำเร็จในการดำเนินงานที่สำคัญของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยแบ่งเป็นส่วนสำคัญ 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ 4 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ และส่วนที่ 5 รายงานของผู้สอบบัญชี และงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการปรับปรุงเนื้อหาตามคำแนะนำและข้อสังเกตของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อให้รายงานประจำปี 2567 ศาลรัฐธรรมนูญ มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานประจำปีฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป รวมถึงเป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการต่อไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ

ภาพตราสัญลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญ ก

คำนำ ข

สารบัญ ค

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จ

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ช

บทสรุปผู้บริหาร ฌ

Executive Summary ฑ

ส่วนที่ 1 บทนำ 1

1. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง 2

2. ศาลรัฐธรรมนูญ 2

2.1 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ 2

2.2 หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ 5

2.3 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ 33

2.4 วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ 34

3. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 48

3.1 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 48

3.2 โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 48

3.3 แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 – 2570) 58

3.4 อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 61

3.5 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 62

3.6 ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 – 2570) 64

ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 67

1. การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2567 68
2. การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 70
3. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2567 71
4. รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 72
5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 73

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 74

1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567 75
2. ผลการดำเนินงานด้านคดี 83
3. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย 149
4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์ 156
5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 177
6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 184
7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ 200
8. ผลการดำเนินงานด้านการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงาน 231
9. ผลการดำเนินงานด้านการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 233

ส่วนที่ 4 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ 237

1. การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ 238
2. ประมวลภาพกิจกรรม 247

ส่วนที่ 5 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 261

1. รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2567 262
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 287

รายชื่อคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี 2567 ศาลรัฐธรรมนูญ 292

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ
ตั้งแต่วันที่ 19 มีนาคม 2567

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปัญญา อุดชาชน

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม

นายวิรุฬห์ แสงเทียน

นายจิรนิติ หะวานนท์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนภดล เทพพิทักษ์

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

นายอุดม รัฐอมฤต

นายสุเมธ รอยกุลเจริญ

ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตั้งแต่วันที่ 19 มีนาคม 2567

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นางพรพิมล นิลทจันทร์
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายอดิเทพ อุยยะพัฒน์
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นางวิภาวรรณ หะวานนท์
ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร รักษาราชการแทน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานประจำปี 2567 ศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 โดยการเสนอผลการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ 2567 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2566 - 30 กันยายน 2567

ในการดำเนินการดังกล่าว สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รวบรวมผลการปฏิบัติงานที่สำคัญของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีเนื้อหาจำแนกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย **ส่วนที่ 1** บทนำ **ส่วนที่ 2** ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 **ส่วนที่ 3** ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ **ส่วนที่ 4** การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ และ**ส่วนที่ 5** รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจแยกได้เป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

(1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย

(2) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

(3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

(4) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ

(5) การพิจารณาวินิจฉัยหนังสือสัญญาระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่

(6) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(7) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญ มีสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ดังนี้

(1) รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(3) สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ

(4) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการปรับโครงสร้างและแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2564 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนที่ 4 ก ลงวันที่ 22 มกราคม 2564)

ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รวมทั้งสิ้น จำนวน 409,639,800 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 48,682,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.49) โดยมี**ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร** จำนวน 194,414,800 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 7,949,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.26) **ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน** จำนวน 136,239,700 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 50,182,100 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.31) และ**ค่าใช้จ่าย ด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง** จำนวน 78,985,300 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 9,448,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.68)

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567

แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับแผนต่าง ๆ ในระดับ 1, 2 และ 3 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดการผลักดันและบูรณาการนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรมมีความชัดเจนและครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามเป้าประสงค์ของแผนต่าง ๆ รวมทั้งใช้ประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับแนวทางในการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ใช้แนวทางการประเมินผลภาคราชการบูรณาการ (Government Evaluation System : GES) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ตามคำแนะนำและข้อสังเกตของคณะอนุกรรมาธิการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา โดยแนวทาง GES เป็นระบบการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างชัดเจนใน 2 มิติ ได้แก่ **“มิติภายนอก”** และ **“มิติภายใน”** ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำผลการดำเนินงานตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มาใช้ในการวิเคราะห์ประเมินผลทั้ง 2 มิติโดย **“มิติภายนอก”** ประกอบด้วย (1) การประเมินประสิทธิผล (ผลลัพธ์/ผลผลิต) และ (2) การประเมินคุณภาพความพึงพอใจ และความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วน**“มิติภายใน”** ประกอบด้วย (1) การประเมินประสิทธิภาพ และ (2) การพัฒนาองค์การ มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ประเมินผล ตามคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ซึ่งเป็นแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

จากการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามแนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 **สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้คะแนนรวมด้านมิติภายนอก ร้อยละ 59.90 และด้านมิติภายใน ร้อยละ 27.47 รวมทั้งสิ้นร้อยละ 87.37** เป็นคะแนนที่สูงกว่าปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เพิ่มขึ้น 0.81) แสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงาน ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำผลการประเมินดังกล่าวไปดำเนินการวิเคราะห์ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนปฏิบัติการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ผลการดำเนินงานด้านคดี

ผลการดำเนินงานด้านคดีของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2567) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) มีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน 119 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ค้างพิจารณามาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 16 เรื่อง และคดีที่มีการยื่นเข้ามาใหม่และรับเข้าสารบบคดีในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 103 เรื่อง

2) ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จ รวมจำนวน 101 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 29 เรื่อง และเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง หรือจำหน่ายคดี หรือยกคำร้อง ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 72 เรื่อง

3) คดีที่ยังคงค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ยกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวน 18 เรื่อง

4) คำร้องที่มีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ จำนวน 26 คำร้อง ทั้งนี้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้ให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 42 วรรคสาม

5) หนังสือหรือเอกสารที่ไม่มีลักษณะเป็นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 จำนวน 115 เรื่อง

3. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 (3) บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลและงานวิจัยให้มีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยใช้กระบวนการสร้างและการพัฒนางานข้อมูล ตลอดจนงานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนการเผยแพร่รายงานการศึกษาวิจัยและบทความทางวิชาการ ตลอดจนการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เงินสมนาคุณผลงานต่าง ๆ โดยมีผลการดำเนินงานดังนี้

3.1 โครงการด้านการศึกษาวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินภารกิจในด้านการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดังนี้

3.1.1 โครงการ “การสร้างองค์ความรู้ทางด้านคดีรัฐธรรมนูญและด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญและการสร้างความมั่นคงต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

3.1.2 โครงการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

3.1.3 โครงการศึกษา เรื่อง “จัดทำรัฐธรรมนูญฉบับอ้างอิง”

3.2 โครงการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน การเมืองการปกครอง ในระดับบัณฑิตศึกษาให้แก่ นิสิต นักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีผู้สนใจขอรับการสนับสนุนทุนการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นจำนวนมาก โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้แก่นิสิต นักศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 4 ราย

4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นการพัฒนางานเครือข่ายประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ โดยผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาทและภารกิจศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านสื่อต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยได้วางกรอบแนวคิดเพื่อหาวิธีในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มในสังคม โดยมีหลักการสามารถเข้าใจง่ายและมีรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์นี้มุ่งหวังให้สามารถสื่อสารและเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนกับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด

5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความยุติธรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมต่อประชาชนและคู่กรณี ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว ประหยัด สามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการสำคัญเพื่อให้ระบบสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแผนปฏิรูปด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดสรรงบประมาณสำหรับใช้เพื่อการพัฒนาบุคลากร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพตามระดับสมรรถนะที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร โดยมีทั้งรูปแบบการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก (Public Training) และการฝึกอบรมภายใน (In house Training) เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีทักษะและทัศนคติที่ดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรที่ได้วางไว้

7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศ

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในทางวิชาการ แลกเปลี่ยนทฤษฎี แนวคิด พัฒนาการ คำวินิจฉัย และประเด็นข้อกฎหมายกับเครือข่ายภายในประเทศ ต่างประเทศ ตลอดจนศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในทางวิชาการระหว่างกันในกรอบสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชียและการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก เพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาประเทศ

โดยมีการเข้าร่วมการประชุมนานาชาติตามคำเชิญของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรในต่างประเทศ อันเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในระดับนานาชาติ รวมถึงการเชิญศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศมาเยือนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ดังนี้

7.1 ความร่วมมือกับเครือข่ายภายในประเทศ

7.2 ความร่วมมือกับเครือข่ายต่างประเทศ

7.3 การส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

8. ผลการดำเนินงานด้านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการเข้าร่วมโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่ง**สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ 91.20 คะแนน** จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับ A (85.00 - 94.99 คะแนน)

9. ผลการดำเนินงานด้านการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภายใต้โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและแผนปฏิบัติการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ การสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนดังกล่าวเป็นการวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 4,354 คน กระจายตามจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใน 6 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ รวม 30 จังหวัด รวมถึงการสนทนากลุ่ม/การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 409 คน กระจายใน 18 จังหวัด **ผลการสำรวจปรากฏว่า ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เท่ากับร้อยละ 74.02** สูงกว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งได้ร้อยละ 73.07 (เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 0.95) และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งได้ร้อยละ 60.39

ส่วนที่ 4 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

งานพระราชพิธีและงานพิธีต่าง ๆ ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงความเป็นราชอาณาจักรไทยศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีต่าง ๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้แก่ พระราชพิธีรัฐพิธี เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา การเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่มีพระมหากรุณาธิคุณแก่บ้านเมืองในกาลก่อน ความไพบูลย์และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง

ส่วนที่ 5 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ฐานะการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบไปด้วย **สินทรัพย์** จำนวน 524,688,037.44 บาท **หนี้สิน** จำนวน 15,540,555.19 บาท **สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน** จำนวน 509,147,482.25 บาท **รายได้** จำนวน 447,536,631.13 บาท และ**ค่าใช้จ่าย** จำนวน 369,956,951.52 บาท

Executive Summary

The Constitutional Court Annual Report, B.E 2567 (2024), published in accordance with section 14 of the Act on the Office of the Constitutional Court, B.E. 2542 (1999), demonstrates the performance and audit report of the fiscal year B.E. 2567 (2024) (1st October 2023 - 30th September 2024) to the House of Representatives, the Senate, and the Council of Ministers.

As for a contribution to this Annual Report, the Office of the Constitutional Court accumulated data on the key performance of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court, which can be divided into five parts: Part I: Introduction; Part II: Comparative Overview of the Expenditure of the Office of the Constitutional Court between the Fiscal Years B.E. 2566 (2023) and B.E. 2567 (2024); Part III: Performance of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court; Part IV: Royal, State and Other Official Ceremonies; and Part V: Audit Report of the Fiscal Year B.E. 2567 (2024). This Annual Report can be summarized as follows.

Part I : Introduction

Pursuant to the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), duties and powers of the Constitutional Court can be defined into the following seven categories:

(1) constitutionality review of laws and bills;

(2) decision on questions pertaining to the duties and powers of the House of Representatives, the Senate, the National Assembly, the Council of Ministers and Independent Organs;

(3) protection of people's rights and liberties;

(4) safeguard of the Constitution, form of government and state security;

(5) decision on whether or not an international agreement requires approval of the National Assembly;

(6) decision on the qualifications and prohibitions of a political office holder; and

(7) other decisions stipulated by organic law or other laws as being within the competence of the Constitutional Court.

As the Constitutional Court's secretariat, the Office of the Constitutional Court shall perform its duties and powers according to section 4 of the Act on the Office of the Constitutional Court, B.E. 2542 (1999) as follows:

(1) administration of the Constitutional Court;

(2) examination and compilation of information, orders and rulings relevant to the tasks of the Justice or the quorum of the Justices of the Constitutional Court;

(3) studies, research and dissemination of the Constitutional Court's activities; and

(4) other duties as assigned by the quorum of the Justices of the Constitutional Court.

In 2021, the Office of the Constitutional Court restructured itself, having resulted in organizational divisions as well as duties and powers as announced in Government Gazette Vol. 138 No. 4 a, dated 22nd January 2021.

Part II : Comparative Overview of the Expenditure of the Office of the Constitutional Court between the Fiscal Years B.E. 2566 (2023) and B.E. 2567 (2024)

In the fiscal year B.E. 2567 (2024), an appropriation of 409,639,800 THB was approved to the Office of the Constitutional Court (an increase from the fiscal year B.E. 2566 (2023) by 48,682,900 THB or 13.49%). Of such total amount, 194,414,800 THB (an increase from the fiscal year B.E. 2566 (2023) by 7,949,600 THB or 4.26%) was allocated for personnel management; 136,239,700 THB (an increase by 50,182,100 THB or 58.31%) for operations; and 78,985,300 THB (a decrease by 9,448,800 THB or 10.68%) for durable articles, land and buildings.

Part III : Performance of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court

1. Performance as from the Annual Action Plan, B.E. 2567 (2024)

Having been formulated to have a conformable linkage with the plans (levels 1, 2 and 3) in accordance with the resolution of the Council of Ministers, dated 4th December 2017, the Annual Action Plan, B.E. 2567 (2024) of the Office of the Constitutional Court aimed to advance and integrate relevant policies and strategies in order for right, practical, explicit and complete implementation as set in goals of each plan. Such Annual Action Plan was also referred to develop the Budgetary Proposal, B.E. 2567 (2024) of the Office of the Constitutional Court.

As for the guideline of performance evaluation, the Office of the Constitutional Court adopted the Government Evaluation System (GES) as a conceptual analysis framework in line with the suggestions and remarks of the Senate Standing Committee on the Independent Organs under the Constitution. The GES is an explicit system for reviewing and evaluating the organization's performance in two dimensions: **"the external dimension"** and **"the internal dimension"**. The Office of the Constitutional Court has used the performance indicators of the annual action plan of the fiscal year B.E. 2567 (2024) to review and evaluate results in both dimensions. **"The external dimension"** referred to (1) the evaluation of effectiveness (outcomes/outputs), and (2) the assessment of service quality, public satisfaction, and understanding towards the services provided in accordance with the missions of the Office of the Constitutional Court. **"The internal dimension"** referred to (1) the assessment of efficiency, and (2) organizational development, which served as data for review and evaluation in alignment with the guidelines of the Performance Evaluation Manual based on the Performance Agreement of Government Agencies issued by the Office of the Public Sector Development Commission (OPDC).

Based on the performance evaluation of the Office of the Constitutional Court under the Government Evaluation System (GES) framework in the fiscal year B.E. 2567 (2024), the result of the

evaluation was 59.90% for the external dimension and 27.47% for the internal dimension, in a total score of 87.37%, which is higher than that of the fiscal year B.E. 2566 (2023) (an increase of 0.81%). The evaluation results demonstrate the achievements, efficiency, and effectiveness of its performance. Consequently, the Office of the Constitutional Court has utilized these evaluation results to conduct further analysis, monitoring, and evaluation of the performance in accordance with its operational and action plans, ensuring efficient progress towards the objectives.

2. Case Performance

The case performance of the Constitutional Court in the fiscal year B.E. 2567 (2024) (1st October 2023 - 30th September 2024) can be summarized as follows.

1) 119 cases on trials: 16 pending cases from the fiscal year B.E. 2566 (2023) and 103 newly-filed cases in the fiscal year B.E. 2567 (2024);

2) 101 settled cases: 29 cases ruled by the Constitutional Court in the fiscal year B.E. 2567 (2024) and 72 cases dismissed by the Court orders; and

3) 18 pending cases in the Constitutional Court to be continued in the fiscal year B.E. 2568 (2025)

4) 26 applications which contained incomplete items or were incomprehensible. In this regard, the Office of the Constitutional Court as the judicial secretariat offered the applicants several advice to make corrections as stipulated under section 42 paragraph three of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018)

5) 115 of letters or documents that did not constitute application requesting the Constitutional Court to consider and adjudicate under the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018).

3. Research Performance

According to section 4 (3) of the Act on the Office of the Constitutional Court, B.E. 2542 (1999), the Office of the Constitutional Court has a duty to undertake studies and research as well as dissemination of the Constitutional Court's activities. In order to carry out the research mission for the sake of knowledge development, problem solving and prevention of any hindrance relevant to constitutional procedures, adjudication and others, the Office of the Constitutional Court rectified information and improvedresearch innovations aiming at supporting the Constitutional Court's function effectively and standardizing the performance of the Office of the Constitutional Court through creation and development of both domestic and foreign data and studies. In addition, the Office of the Constitutional Court publicized research papers and academic articles, sponsored research projects and offered funding for the following activities.

3.1 Research Projects of the Fiscal Year B.E. 2567 (2024)

In the fiscal year B.E. 2567 (2024), the Office of the Constitutional Court carried out studies and research for the sake of constitutional and public law knowledge as well as the support for the performance of the Justices of the Constitutional Court as follows:

3.1.1 Project on “Extension of the Body of Knowledge on the Constitutional Cases and Academic Fields to Enhance Efficiency in the Constitutional Court’s Adjudication and to Stabilize a Democratic Regime of Government with the King as Head of State”;

3.1.2 Research Support and Development Project of the Office of the Constitutional Court;

3.1.3 Study Project on “Referential Constitution”.

3.2 Thesis Sponsorship Project

The Office of the Constitutional Court managed and offered graduate thesis sponsorship to those pursuing their degrees in both public and private educational institutes related to the Constitution, the Constitutional Court, public law, politics and government. In the fiscal year B.E. 2567 (2024), among many who were interested in applying for the sponsorship, the Office of the Constitutional Court granted such financial support to four graduate students.

4. Performance on Publication and Media

Having taken into account the invention of easily retrievable, understandable, and interesting media for all, the Office of the Constitutional Court emphasized public relations and networking development to the people at every level and in every region, aiming to build and raise awareness of the Constitutional Court’s duties and powers, through publication and media production disseminating the roles andresponsibilities of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court, together with understanding of constitutional law and people’s rights under the Constitution. Such easy-to-communicable media corrected and strengthened public comprehension of the Constitutional Court’s duties and powers, constitutional law and the rights of the people in different social groups ultimately.

5. Performance on Digital Technology

Having promoted and developed its information technology, the Office of the Constitutional Court applied such innovation to administer justice, support the judicial performance of the Justices of the Constitutional Court, and maximize judicial efficiency. As the technology enabled the public and all parties concerned to access information conveniently, promptly, and reasonably, they could track judicial progress easily, equally, thoroughly, and fairly without delay and non-discrimination. To reach such goals, the Office of the Constitutional Court, thus, carried out many significant projects to enable the system to be operated efficiently according to the Plan for Legal and Judicial Procedure Reform.

6. Performance on Personnel Development of the Office of the Constitutional Court

In the fiscal year B.E. 2567 (2024), the Office of the Constitutional Court allocated its budget for personnel development, aiming at enhancing officials’ knowledge, skills and expertise to support the performance of the Justices of the Constitutional Court, as well as improving their potentials according to the competency levels designated by the Office of the Constitutional Court in line with Strategy III: Personnel Development for High Competencies, Continual Learning, including the mission

and vision of the Office of the Constitutional Court. Both public and in-house trainings were organized to foster the officials to increase their knowledge and understanding, become skillful, and adopt positive attitudes for their efficient and achievable performance as set by the organization.

7. Performance on Cooperation and Public Relations with Both Domestic and International Networks

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand exchanged academic cooperation - by sharing theories, concepts, developments, rulings, and legal issues – with domestic and foreign networks, along with other constitutional courts and constitutional review bodies. This included academic cooperation on the stages of the Association of Asian Constitutional Courts and Equivalent Institutions (AACC) and the World Conference on Constitutional Justice (WCCJ) to build up understanding and trust in the roles and constitutional process of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand and cultivate relationships with the international community. Invitation towards foreign constitutional courts of an official visit was also encouraged to promote cooperation as follows.

7.1 Domestic cooperation;

7.2 International cooperation; and

7.3 Construction and development of the body of knowledge on laws and judicial procedures.

8. Performance on Evaluation of Integrity and Transparency Assessment (ITA)

The Office of the Constitutional Court in cooperation with the Office of the National Anti-Corruption Commission (NACC) participated in the Integrity and Transparency Assessment (ITA) Program for the fiscal year B.E. 2567 (2024). In this regard, the Office of the Constitutional Court was marked 91.21 out of 100 points for such assessment, ranked A Level (85.00 - 94.99 points).

9. Survey on the Public Trust in the Justice Administration of the Constitutional Court

The survey on public trust in the justice administration of the Constitutional Court in the fiscal year B.E. 2567 (2024) conducted by the Thammasat University Research and Consultancy Institute (TU-RAC) under the Performance Evaluation Project according to the Action Plan and the Operation Plan of the Office of the Constitutional Court. The public trust survey was a quantitative research study that collected data using questionnaires from a sample group of 4,354 individuals. These individuals were distributed across various provinces, including Bangkok and 30 provinces spanning six regions: the north, the northeast, the central region, the east, the west, and the south. Additionally, the study involved focus group discussions and in-depth interviews with 409 individuals across 18 provinces. The survey results revealed that the percentage of the public expressing confidence in the justice administration of the Constitutional Court in the fiscal year B.E. 2567 (2024) was 74.02%. This figure is higher than that in the fiscal year B.E. 2566 (2023), which showed 73.07% (an increase of 0.95%) and that in the fiscal year B.E. 2565 (2022), which indicated 60.39%.

Part IV : Royal, State and Other Official Ceremonies

The Royal and other ceremonies are deemed as a crucial national identity of the Kingdom of Thailand. In the fiscal year B.E. 2567 (2024), the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court participated in various Royal and State ceremonies associated with Buddhism, tributes to Their Majesties the late Kings with Royal Grace to the Kingdom, and auspicious occasions.

Part V : Audit Report of the Fiscal Year B.E. 2567 (2024)

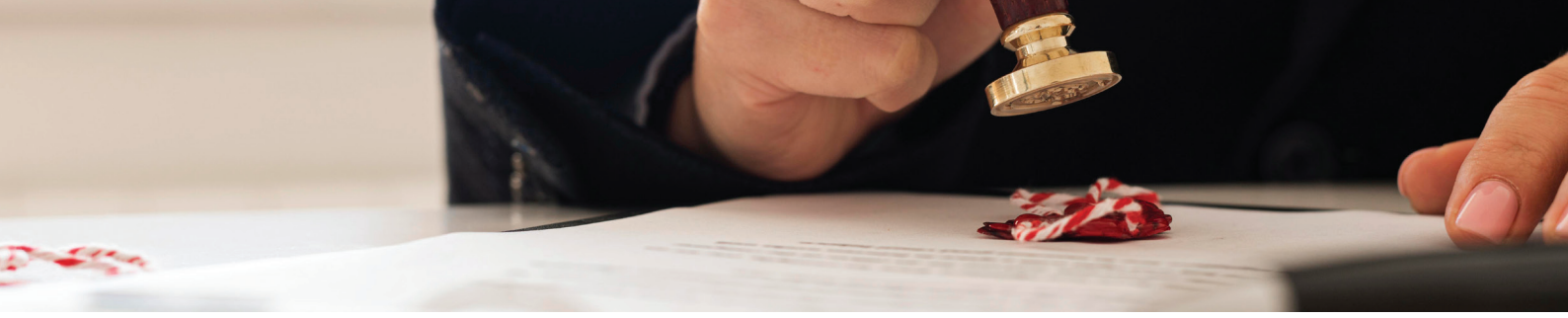
The financial position of the Office of the Constitutional Court can be summarized as follows: assets of 524,688,037.44 THB; debts of 15,540,555.19 THB; net/capital assets of 509,147,482.25 THB; income of 447,536,631.13 THB; and expenditure of 369,956,951.52 THB

ส่วนที่ 1

บทนำ

1. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 14 บัญญัติว่า “เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้วให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า” ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำเป็น “รายงานประจำปี 2567 ศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อเสนอผลการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชีในรอบปีดังกล่าว

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดทำรายงานประจำปี 2567 ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2567 และรายงานผลด้านการบริหารจัดการงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี รวมทั้งประชาชนทั่วไปได้รับทราบเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ ภารกิจ และการดำเนินงานเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในทุกด้าน

2. ศาลรัฐธรรมนูญ : องค์กรวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการที่มีหน้าที่และอำนาจต่างจากศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร กล่าวคือ มีหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย การกระทำ และกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเรียกว่า “คดีรัฐธรรมนูญ” โดยรูปแบบศาลรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในสาธารณรัฐออสเตรีย ต่อมาได้เป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ราชอาณาจักรเบลเยียม สาธารณรัฐโปรตุเกส ราชอาณาจักรสเปน สาธารณรัฐอิตาลี สาธารณรัฐทูร์เคีย สหพันธรัฐรัสเซีย สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ สาธารณรัฐชิลี สาธารณรัฐเกาหลี และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็นต้น

2.1 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 200 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 9 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(1) **ผู้พิพากษาในศาลฎีกา** ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน 3 คน

(2) **ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด** ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน 2 คน

(3) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 1 คน

(4) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 1 คน

(5) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (1) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ก็ได้

การนับระยะเวลาตาม (1) - (5) ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา แล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งของบุคคลข้างต้นลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่า 2 ปี มิได้

กระบวนการคัดเลือกหรือสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

แผนภาพที่ 1 กระบวนการคัดเลือกหรือสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

* ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

** ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 9 คน ประชุมและคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

*** คณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วย

(1) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(2) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(3) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(4) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 201 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 202 และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ องค์กรละ 1 คน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และมีหน้าที่เปิดเผยรายชื่อคณะกรรมการสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

2.2 หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ และหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ อาจแบ่งหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

(1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย

(2) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภาคณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

(3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

(4) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ

(5) การพิจารณาวินิจฉัยหนังสือสัญญาระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่

(6) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(7) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรคสาม ประกอบมาตรา 188 ยังบัญญัติให้การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ โดยมีอิสระในการพิจารณาวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และมาตรา 210 วรรคสอง ได้บัญญัติให้การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561

หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญทั้ง 7 กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย

1.1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 132 ประกอบมาตรา 148)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 130 บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน 10 ฉบับ คือ

(1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(3) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(4) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(5) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(6) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(7) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

(8) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(9) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(10) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 ได้บัญญัติให้กระทำเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ และให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็นภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งหากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ไม่มีข้อทักท้วงภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าว ก็ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป แต่หากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบดังกล่าวมีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอความเห็นนั้นไปยังรัฐสภาและให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรได้ โดยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป

อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 ประกอบมาตรา 148 บัญญัติว่า ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้น ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า หรือในกรณีที่นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ก็ให้ส่งความเห็นเช่นว่านั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ นายกรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า **หรือ**

2. นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

1.2) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 148)

ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ถ้า

(1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(2) นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นว่านั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่ไม่เป็นสาระสำคัญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป และร่างพระราชบัญญัตินั้นยังคงสามารถประกาศใช้บังคับได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ นายกรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า หรือ

2. นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

1.3) การพิจารณาวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 149)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 149 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความชอบรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมิได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมิได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

1.4) การพิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภามีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 139)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติกระบวนการตราพระราชบัญญัติว่าต้องเริ่มต้นเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน เมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ อย่างไรก็ดี ในขั้นตอนการพิจารณาของวุฒิสภา หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรให้ถือว่าวุฒิสภาได้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร หรือหากวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินั้น แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขและต่อมาได้มีการตั้งคณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาแล้ว แต่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมาธิการร่วมกัน ในกรณีนี้ก็ถือว่ามีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติไว้ก่อนเช่นกัน และระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาได้ก็ต่อเมื่อพ้นระยะเวลา 180 วัน เว้นแต่จะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรสามารถยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ก็ต่อเมื่อพ้นระยะเวลา 10 วัน ดังนั้น ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติห้ามมิให้คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภา มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

1.5) การพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ กระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 144)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 144 ได้บัญญัติมาตรการเพื่อตรวจสอบกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่ โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา สามารถเสนอความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล และถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย แต่ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นคณะรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กระทำการ หรือรู้ว่ามีการกระทำดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้นนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชดใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจัดทำโครงการ หรืออนุมัติโครงการ หรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามีการดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือ หรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทราบ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากความรับผิด

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รู้ว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนในทางลับโดยพลัน และเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกับกรณีที่สมาชิกของแต่ละสภาเข้าชื่อเสนอความเห็นข้างต้น กล่าวคือ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าว กรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการฝ่าฝืนสิ้นสุดสมาชิกภาพและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นคณะรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กระทำการหรือรู้ว่ามีการกระทำดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชดใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย โดยการเรียกเงินคืนดังกล่าวให้กระทำภายใน 20 ปี นับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ กระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร/ สมาชิกวุฒิสภา/ คณะกรรมการ ป.ป.ช.

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ มีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา

2. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รู้ว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนในทางลับโดยพลัน และเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกับกรณีที่สมาชิกของแต่ละสภาเข้าชื่อเสนอความเห็นข้างต้น

3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว

1.6) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)

การตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัตินั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 172 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ว่าจะต้องเป็นการตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ ทั้งนี้ การตราพระราชกำหนดให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

เมื่อพระราชกำหนดมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีจะต้องเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นต่อไป และในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภายังไม่ได้อนุมัติพระราชกำหนดนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า พระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขว่าเป็นการตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ และให้ประธานสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายใน 3 วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อพิจารณาวินิจฉัย และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคำวินิจฉัยภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้แจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าว ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลใช้บังคับมาแต่ต้น โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่า พระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา 172 วรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ

2. ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นนั้น ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 3 วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นนั้น และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และคำวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

1.7) การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)

การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 212 บัญญัติไว้ จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม หากศาลเห็นเองหรือคู่ความ (โจทก์หรือจำเลย) หรือคู่กรณี (ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ถูกฟ้องคดี) ในคดีนั้นโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลดังกล่าวผ่านทางสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งกรณีนี้ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย หมายถึงกฎหมายระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับกับคดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ศาลยุติธรรม/ ศาลปกครอง/ ศาลทหาร

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม
2. ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความหรือคู่กรณีในคดีนั้นโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลเช่นว่านั้นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
3. ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

1.8) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1))

การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1) ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีในศาลก่อน อย่างไรก็ดี การเสนอเรื่องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน จะเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ วิธีการในการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น หมายถึงกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ไม่จำเป็นจะต้องเป็นคดีที่เกิดขึ้นในศาลก่อน
2. ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

2) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2))

นอกจากหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายแล้ว รัฐธรรมนูญยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระด้วย ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 12 ได้บัญญัติให้มี “องค์กรอิสระ” ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต เที่ยงธรรม ปราศจากอคติในการใช้ดุลพินิจ และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 44 บัญญัติไว้ว่า ต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใด ก็ให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ถ้าเป็นกรณีที่เป็นปัญหาโต้แย้งระหว่างหน่วยงาน ก็ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ คณะรัฐมนตรี/ ประธานองค์กรอิสระ

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และไม่ใช่เป็นลักษณะของคำปรึกษาหรือข้อหารือ
2. กรณีเป็นปัญหาเกิดขึ้นกับหน่วยงานใดก็ให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
3. กรณีที่เป็นปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างหน่วยงาน ก็ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิ ยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

3.1) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 51)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ได้บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และยังให้สิทธิประชาชนและชุมชนในการติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมทั้งมีสิทธิฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 บัญญัติให้บุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐดังกล่าว และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือการปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ และหน่วยงานของรัฐปฏิเสธที่จะดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องและบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นภายใน 30 วันนับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง และ

(2) บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีหนังสือโต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการ ในกรณีนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ก็ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้บุคคลหรือชุมชน และหน่วยงานของรัฐทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วน ก็ให้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(3) ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามที่เห็นสมควรเมื่อคณะรัฐมนตรีสั่งการเป็นประการใด ให้แจ้งบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ ถ้าบุคคลหรือชุมชนเห็นว่าข้อสั่งการของคณะรัฐมนตรียังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยคดีให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ได้รับประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: บุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐ และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. บุคคลหรือชุมชนดังกล่าว ได้ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ และหน่วยงานของรัฐปฏิเสธที่จะดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง **และ**

2. บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีหนังสือโต้แย้งหน่วยงานของรัฐ

3. กรณีนี้หากผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ก็ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ก็ให้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

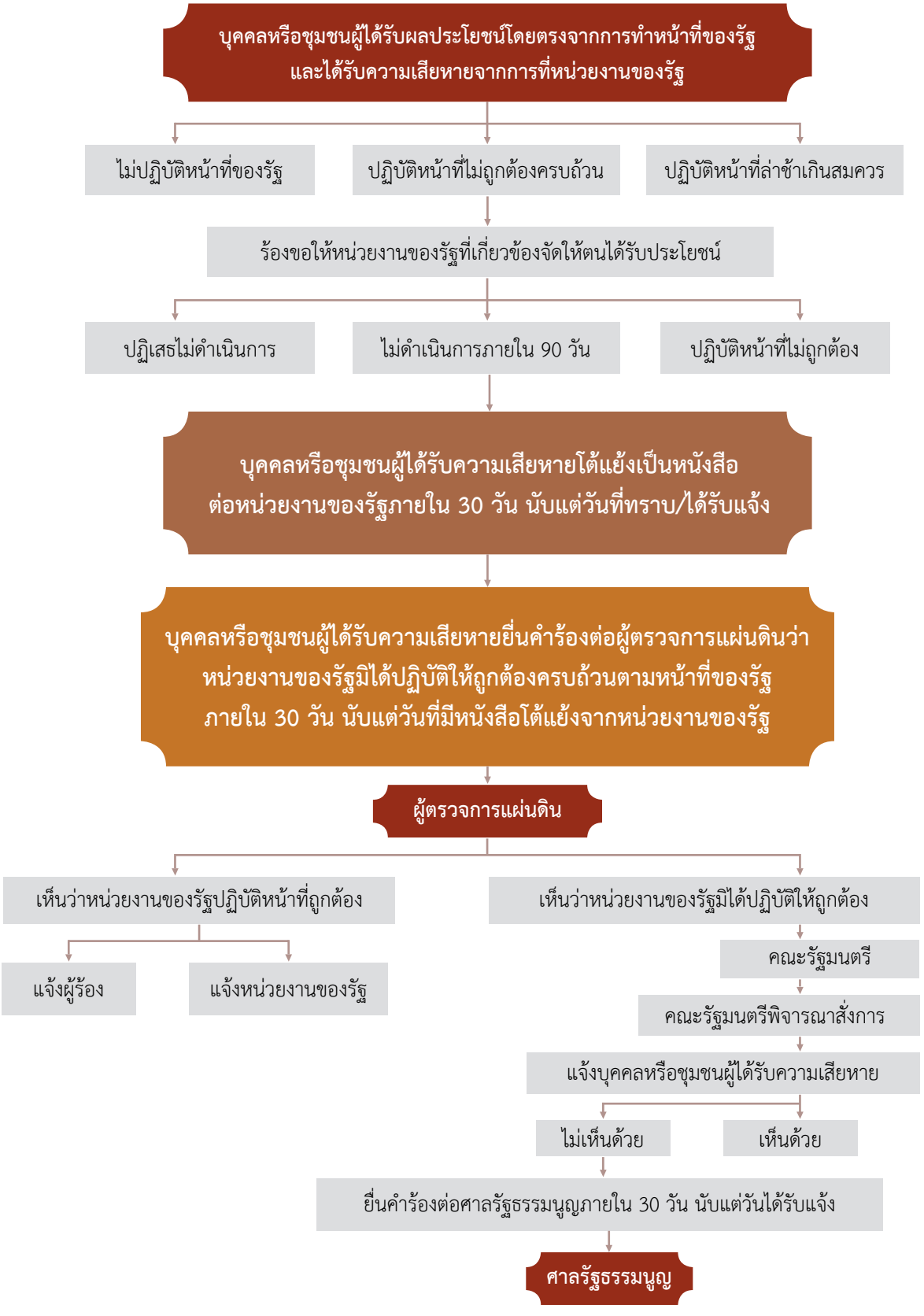
4. คณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามที่เห็นสมควร เมื่อคณะรัฐมนตรีสั่งการเป็นประการใด ให้แจ้งบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ

5. ถ้าบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวเห็นว่าข้อสั่งการของคณะรัฐมนตรียังไม่ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะรัฐมนตรี

6. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

แผนภาพที่ 2 การใช้สิทธิของประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

3.2) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 ได้บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 ถึงมาตรา 48 โดยการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมิใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) การกระทำของรัฐบาล

(2) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

(3) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน

(4) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

(5) การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 192

(6) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

ทั้งนี้ บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ โดยคำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร และเมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคำร้องดังกล่าวแล้ว ให้พิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ (ยุติเรื่อง) หรือไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนดเวลา ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยผู้ร้องจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือเมื่อพ้นกำหนดเวลา 60 วัน ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญนับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 ยังบัญญัติให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่า การละเมิดนั้นเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง และให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง หรือไม่ยื่นคำร้องภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยคำร้องต้องระบุการกระทำ ที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: บุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้/ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น

2. คำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

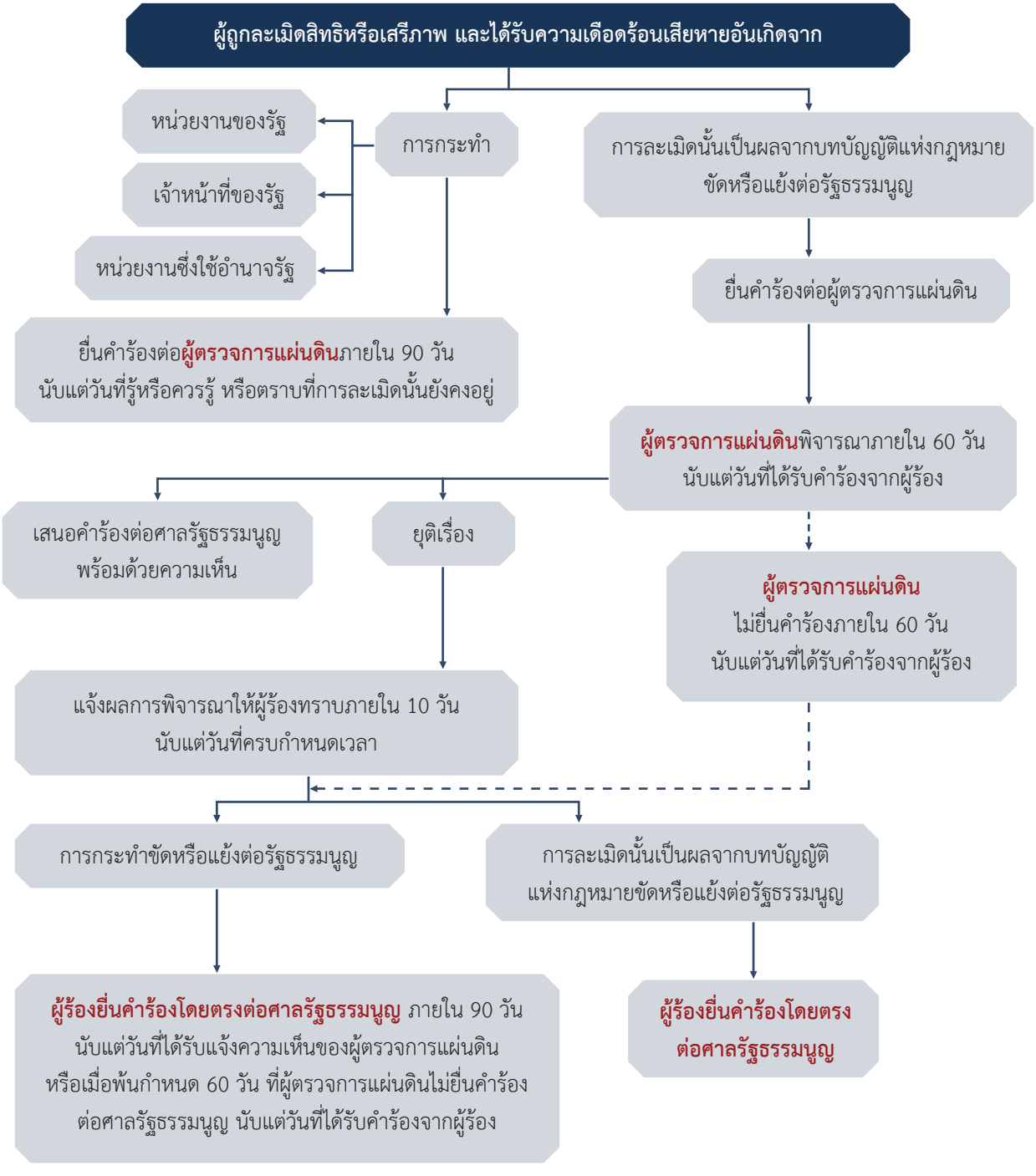
3. บุคคลดังกล่าวจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

4. ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

5. กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง (ยุติเรื่อง) หรือไม่ยื่นคำร้องภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกละเมิดสิทธิมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ กรณีตามมาตรา 46 ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

แผนภาพที่ 3 การใช้สิทธิกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213

การกระทำที่ไม่สามารถใช้สิทธิยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 มาตรา 47

ได้แก่ (1) การกระทำของรัฐบาล (2) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว (3) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอน หรือวิธีการนั้นครบถ้วน (4) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ถึงที่สุดแล้ว (5) การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (6) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

4) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ

4.1) การพิจารณาวินิจฉัยการร้องขอให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญ มาตรา 49)

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 49 ว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระกษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้ และหากผู้ใดทราบว่ามีการกระทำดังกล่าว ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้ อย่างไรก็ดี หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการร้องขอให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: อัยการสูงสุด/ ผู้ทราบการกระทำ

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ผู้ใดทราบว่ามีการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้
2. หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.2) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9))

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 255 ได้บัญญัติให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้ นอกจากนี้ มาตรา 256 ได้บัญญัติไว้ด้วยว่า ในกรณีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการนำร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย จะต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติเสียก่อน

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำความกราบบังคมทูลเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกันแล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณีว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับการลงมติเห็นชอบแล้วเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือมีลักษณะที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับ

คุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติหน้าที่หรืออำนาจได้ โดยให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง โดยในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกันแล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมีลักษณะที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 255 คือ การแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือมีลักษณะที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (8) คือ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ในกรณีที่เป็นไปตามมาตรา 256 (8) ดังกล่าวต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติก่อนที่จะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย โดยให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

4. ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

5) การวินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 178)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 178 ได้บัญญัติให้หนังสือสัญญาใดที่ประเทศไทยทำกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา โดยหนังสือสัญญาดังกล่าว ได้แก่

(1) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย

(2) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศ

(3) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา

(4) หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง อันได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีปัญหาว่า หนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ โดยศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอดังกล่าว

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: คณะรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. หนังสือสัญญาบางประเภทที่ประเทศไทยทำกับประเทศอื่นหรือองค์กรระหว่างประเทศที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา
2. ในกรณีที่มีปัญหาว่า หนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้
3. ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอจากคณะรัฐมนตรี

6) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

6.1) การพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 82)

ก. กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 82 ได้บัญญัติให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

(1) ลาออก (มาตรา 101 (3))

(2) ขาดคุณสมบัติของการมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 97)

(3) มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 98)

(4) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 184 หรือมาตรา 185)

(5) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก (มาตรา 101 (8))

(6) พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกตามมติของพรรคการเมืองนั้น ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ในกรณีเช่นนี้ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นมิได้เข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่พ้น 30 วันดังกล่าว (มาตรา 101 (9))

(7) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนด 60 วันนั้น (มาตรา 101 (10))

(8) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 120 วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 101 (12))

ข. กรณีสมาชิกวุฒิสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 82 ได้บัญญัติให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(1) ลาออก (มาตรา 111 (3))

(2) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของการเป็นสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 108)

(3) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 120 วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา (มาตรา 111 (5))

(4) กระทำการอันเป็นการฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด ๆ (มาตรา 113) หรือกระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 184 หรือมาตรา 185)

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ (มาตรา 82 วรรคหนึ่ง) เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง และมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา (มาตรา 82 วรรคสองและวรรคสาม)

นอกจากนี้ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงเพราะเหตุดังกล่าว ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย (มาตรา 82 วรรคสี่)

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา 101 (3) (5) (6) (7) (8) (9) (10) หรือ (12) หรือ มาตรา 111 (3) (4) (5) หรือ (7) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

2. เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

3. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีความเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ โดยสามารถให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย

6.2) การพิจารณาวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 170)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 170 ได้บัญญัติเหตุที่ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวไว้ดังต่อไปนี้

(1) ตาย (มาตรา 170 (1))

(2) ลาออก (มาตรา 170 (2))

(3) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจ (มาตรา 170 (3))

(4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี (มาตรา 160)

(5) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 186) หรือกระทำการต้องห้ามในการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปไม่เป็นไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และเป็นลูกจ้างของบุคคลใด (มาตรา 187)

(6) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี (มาตรา 171)

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวด้วยเหตุข้างต้นแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเนื่องจากดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกิน 8 ปี อีกด้วย (มาตรา 170 วรรคสอง ประกอบมาตรา 158 วรรคสี่)

ในกรณีตาม (2) (4) (5) หรือ กรณีนายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกิน 8 ปีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ยังบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกรณีความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงหรือไม่ได้ด้วย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่า รัฐมนตรีผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รัฐมนตรีผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุตามมาตรา 170 (2) (4) หรือ (5) หรือ วรรคสอง และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย
2. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีความเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญสามารถให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย

7) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

7.1) การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับคำร้องคัดค้านมติ คำสั่ง และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

(1) การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 17 วรรคสอง และวรรคสี่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง เป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องประกอบด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว หากนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น และเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขให้ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

ภายหลังจากที่รับทราบมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง เนื่องจากผู้ยื่นขอจดทะเบียนพรรคการเมืองไม่ดำเนินการให้ถูกต้องหรือครบถ้วนตามความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

2. ภายหลังจากที่รับทราบมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(2) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีมติให้เพิกถอนข้อบังคับของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 17 วรรคสาม และวรรคสี่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้ข้อบังคับพรรคการเมืองนอกจากจะต้องมีรายการตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว จะต้องมีลักษณะที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างคนในชาติ และไม่ครอบงำหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

หากปรากฏภายหลังว่า ข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ไม่มีรายการตามที่กฎหมายกำหนดหรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้น และให้แจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีมติ ในการนี้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง และเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วหากไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ภายหลังจากที่รับทราบมติดังกล่าวแล้ว หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมือง

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: หัวหน้าพรรคการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมือง เนื่องจากไม่มีรายการหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด และให้แจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีมติ

2. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วน ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งและเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

3. หัวหน้าพรรคการเมืองนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(3) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้คณะกรรมการบริหาพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 22 วรรคห้า

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลไม่ให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ รวมทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดซึ่งสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

หากความปรากฏต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าสมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนดังกล่าวข้างต้น ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกผู้นั้นยุติการกระทำโดยพลัน และกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่จำเป็นเพื่อมิให้เกิดการกระทำดังกล่าวอีกแล้วแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีมติ ทั้งนี้ หากความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมิได้มีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนตามที่กฎหมายกำหนด ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลา 20 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบเอง หรือได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าสมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนตามที่กฎหมายกำหนด แต่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมิได้มีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำดังกล่าว

2. นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลา 20 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

3. กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

(4) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคสาม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเหตุแห่งการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองไว้หลายประการ อาทิ พรรคการเมืองไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามจำนวนที่กำหนดไว้ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่มีการประชุมใหญ่หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยไม่มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย หรือพรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับ เป็นต้น ซึ่งเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสภาพด้วยเหตุดังกล่าว ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณา ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น ก็ให้ประกาศการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา นอกจากนี้ ให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นการถูกยุบพรรคการเมืองด้วย

หากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศสิ้นสภาพไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศให้สิ้นสภาพ

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณากรณีพรรคการเมืองกระทำการตามเหตุแห่งการสิ้นสภาพของพรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นจริงและประกาศการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นการถูกยุบพรรคการเมือง

2. หากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศสิ้นสภาพไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 30 วันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(5) การวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 ได้บัญญัติเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย หรือมีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้วมีหลักฐานว่าพรรคการเมืองได้กระทำการตามเหตุดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 93 กำหนดว่าเมื่อความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 92 คณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องเองหรือจะมอบหมายให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นคำร้องและดำเนินคดีแทนก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะขอให้อัยการสูงสุดช่วยเหลือดำเนินการในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจนกว่าจะเสร็จสิ้นก็ได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: คณะกรรมการการเลือกตั้ง/ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด หรือเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง

2. คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง สามารถยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้วมีหลักฐานว่าพรรคการเมืองได้กระทำการตามเหตุดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

(6) การวินิจฉัยกรณีพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 141

บทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 140 ได้บัญญัติให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และยังดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองพ.ศ. 2560 ใช้บังคับเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ใช้บังคับยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามมาตรา 141 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 โดยให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงานจัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 141 ได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น การแจ้งเปลี่ยนแปลงสมาชิกที่แตกต่างไปจากที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ หรือดำเนินการให้มีสมาชิกให้ครบห้าร้อยคน หรือจัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาท และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ หรือจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับและจัดทำคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมืองให้ถูกต้องและเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ เป็นต้น

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ดังกล่าวที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้พรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการเลือกตั้ง เกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: พรรคการเมืองที่ได้รับผลกระทบจากการวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยในเรื่องที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมืองเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องใด ๆ หรือต้องดำเนินการตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
2. พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
3. พรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

7.2) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งพบเหตุดังกล่าวภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งและผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 53 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งและผู้สมัครผู้นั้นได้คะแนนอยู่ในลำดับที่จะได้รับการเลือกตั้ง ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อวินิจฉัย ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่าผู้สมัครผู้นั้นมีเหตุดังกล่าว ให้มีคำสั่งยกเลิกการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นและสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่

อย่างไรก็ตาม หากพบเหตุดังกล่าวภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง และผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย โดยหากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้วปกปิดหรือไม่แจ้งข้อความจริงนั้น ให้ถือว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น นอกจากนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งพบเหตุดังกล่าวภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งและผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54)

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: คณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งและผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 53 วรรคหนึ่ง)

2. ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่าผู้สมัครผู้นั้นมีเหตุดังกล่าว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 วรรคหนึ่ง)

3. เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 วรรคสาม)

4. หากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้วปกปิดหรือไม่แจ้งข้อความจริงนั้น ให้ถือว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 วรรคสอง)

7.3) การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการคัดค้านมติของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่าเป็นการกำหนดนโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวมีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31 บัญญัติให้การวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ตามมาตรา 27 (1) และ (2) หากผู้ว่าการเห็นว่านโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนดมีผลเป็นการเลือกปฏิบัติต่อหน่วยรับตรวจหรือทำให้มีการตรวจสอบใด ๆ ที่อยู่นอกเหนือหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการ หรือมีผลให้ผู้ว่าการไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ว่าการจะขอให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนก็ได้

มติของคณะกรรมการในการพิจารณาทบทวนตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ว่าการเห็นว่านโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวมีผลให้ผู้ว่าการไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ว่าการมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยต่อไป

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการคัดค้านมติของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่าเป็นการกำหนดนโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าว มีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31)

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ในกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่าการวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินหรือการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 27 (1) และ (2) มีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินจะขอให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาทบทวนก็ได้ **(พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31 วรรคหนึ่ง)**

2. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาทบทวนแล้ว และมีมติยืนยันว่าการวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินหรือการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานมาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินดังกล่าว ไม่มีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่

3. หากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่เห็นด้วยกับมติในการพิจารณาทบทวนของคณะกรรมการตรวจแผ่นดิน ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยต่อไป **(พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31 วรรคสอง)**

7.4) การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 29 บัญญัติให้ในระหว่างอายุของวุฒิสภาซึ่งมีกำหนด 5 ปีนับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง ตามมาตรา 269 (4) ของรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท อันเป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและวุฒิสภาทราบและให้วุฒิสภาดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นว่า กรณีเป็นปัญหาว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้วุฒิสภามีมติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยเร็ว ซึ่งหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในการพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้รับฟังตามที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: วุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท อันเป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง

2. คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและวุฒิสภาทราบ และให้วุฒิสภาดำเนินการติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

3. วุฒิสภาเห็นว่ากรณีเป็นปัญหาว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้วุฒิสภามีมติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยเร็ว

นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญและประธานศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจที่นอกเหนือจากการวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(1) การเสนอแนะความเห็นต่อร่างกฎหมายและพิจารณาแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดี โดยเป็นหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งภายหลังจากที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 (2) กำหนดให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปให้องค์กรที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งในกรณีของศาลรัฐธรรมนูญนั้น รัฐสภาจะต้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วไปให้ศาลรัฐธรรมนูญให้ความเห็นว่ามีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ และรัฐสภามีอำนาจที่จะแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามความเห็นและข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และร่วมกับองค์กรอิสระอื่นในการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อใช้บังคับกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 217 มาตรา 219 และมาตรา 276 ซึ่งปัจจุบันได้มีการประกาศใช้ “มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561” แล้ว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 5 ก. วันที่ 30 มกราคม 2561) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 14 ยังบัญญัติให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนหนึ่งคน ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสรรหากรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ด้วย

(2) หน้าที่และอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 193 บัญญัติให้แต่ละศาลยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงานธุรการรับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาลในกรณีนี้ พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะให้มีรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 (1) บัญญัติให้การบรรจุและแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยความเห็นชอบของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และมาตรา 16 บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่นที่บัญญัติหน้าที่และอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญไว้ อาทิ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 5/1 บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นกรรมการในคณะกรรมการคัดเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นต้น

2.3 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไว้ ดังนี้

(1) องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า 7 คน (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคหนึ่ง)

(2) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนดข้อยกเว้นไว้เป็นอย่างอื่น (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคสอง) ยกเว้นกรณีการวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา 172 วรรคหนึ่ง จะต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)

(3) รัฐธรรมนูญกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเห็นในการวินิจฉัยในส่วนของตน พร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมและให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ความเห็นส่วนตนให้ทำโดยสังเขปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ โดยการทำวินิจฉัยดังกล่าวองค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้ คำวินิจฉัยของศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75)

(4) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระและหน่วยงานของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคสี่)

(5) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา 5 นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้

เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)

(6) สาระสำคัญของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอในคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ข้อโต้แย้งในคำชี้แจงข้อกล่าวหา ประเด็นแห่งคดี สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย นอกจากนี้คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วติดรวมไว้กับคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 73)

2.4 วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคสอง บัญญัติว่า “การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้องการพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ 2561 ได้บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศของศาลเพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีการออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2564 รวมถึงได้ออกระเบียบและประกาศศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาล พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 112 ก วันที่ 22 ตุลาคม 2562)

2) ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในที่ทำการศาล พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 112 ก วันที่ 22 ตุลาคม 2562)

3) ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2563 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 81 ก วันที่ 7 ตุลาคม 2563)

4) ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 109 ก วันที่ 17 ตุลาคม 2562)

5) ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 97 ก วันที่ 26 พฤศจิกายน 2563)

6) ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พักของบุคคลใดที่ศาลรัฐธรรมนูญเรียกมาในการไต่สวน ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2563 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 97 ก วันที่ 26 พฤศจิกายน 2563)

กระบวนพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ มีขั้นตอนดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง กำหนดให้การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ระบบไต่สวน โดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น

นอกจากนี้ยังกำหนดให้การพิจารณาของศาลจะต้องเป็นไปโดยความรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ และในการปฏิบัติหน้าที่ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

1) การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 กำหนดให้การที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีสามารถกระทำได้ 2 กรณี คือ

1.1) กรณีจัดทำเป็นคำร้อง โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 42 กำหนดให้ คำร้องที่จะยื่นต่อศาลต้องทำเป็นหนังสือใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ (1) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง (2) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง (3) มาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง (4) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างใดพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

การยื่นคำร้องดังกล่าว ให้คู่กรณีจัดทำสำเนายื่นต่อศาลตามจำนวนที่กำหนดในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญด้วยคำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง ในการดำเนินกระบวนพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้รับมอบฉันทะได้

1.2) กรณีจัดทำเป็นหนังสือราชการ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 41 วรรคสอง กำหนดให้การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีดังต่อไปนี้ จะต้องทำเป็นหนังสือ

(1) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรี ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย

(2) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายโดยการดำเนินการดังกล่าว ให้ศาลนั้นส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของคู่ความ (หรือคู่กรณี) พร้อมด้วยเหตุผลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

(3) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

(4) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

(5) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(6) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(7) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(8) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(9) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล ที่ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ

ทั้งนี้ หนังสือที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีข้างต้น ตามมาตรา 43 กำหนดให้ทำเป็นหนังสือราชการ โดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ และมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเมื่อมีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยแล้ว หากศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่เป็นไปตามมาตรา 41 วรรคสอง ข้างต้น ให้ศาลรับไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 50

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 17 ได้กำหนดช่องทางในการยื่นคำร้องต่อศาลไว้ ดังนี้

(1) ยื่นคำร้องต่อศาลด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน

(2) ส่งทางไปรษณีย์

(3) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนด

ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ข้อปฏิบัติและเงื่อนไข ประเภท รูปแบบ และขนาดของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือเอกสารอื่นใดทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษารายละเอียดได้ทาง www.constitutionalcourt.or.th หัวข้อ “ยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing)”

นอกจากนี้ ประชาชนสามารถขอรับคำปรึกษาด้านกฎหมายได้ 3 ช่องทาง ดังนี้

(1) ติดต่อด้วยตนเอง ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

(2) ติดต่อทางโทรศัพท์ หมายเลข 0 2142 5074 และหมายเลข 0 2142 5075 หรือสายด่วน (Call center) 1201 ในวันและเวลาราชการ

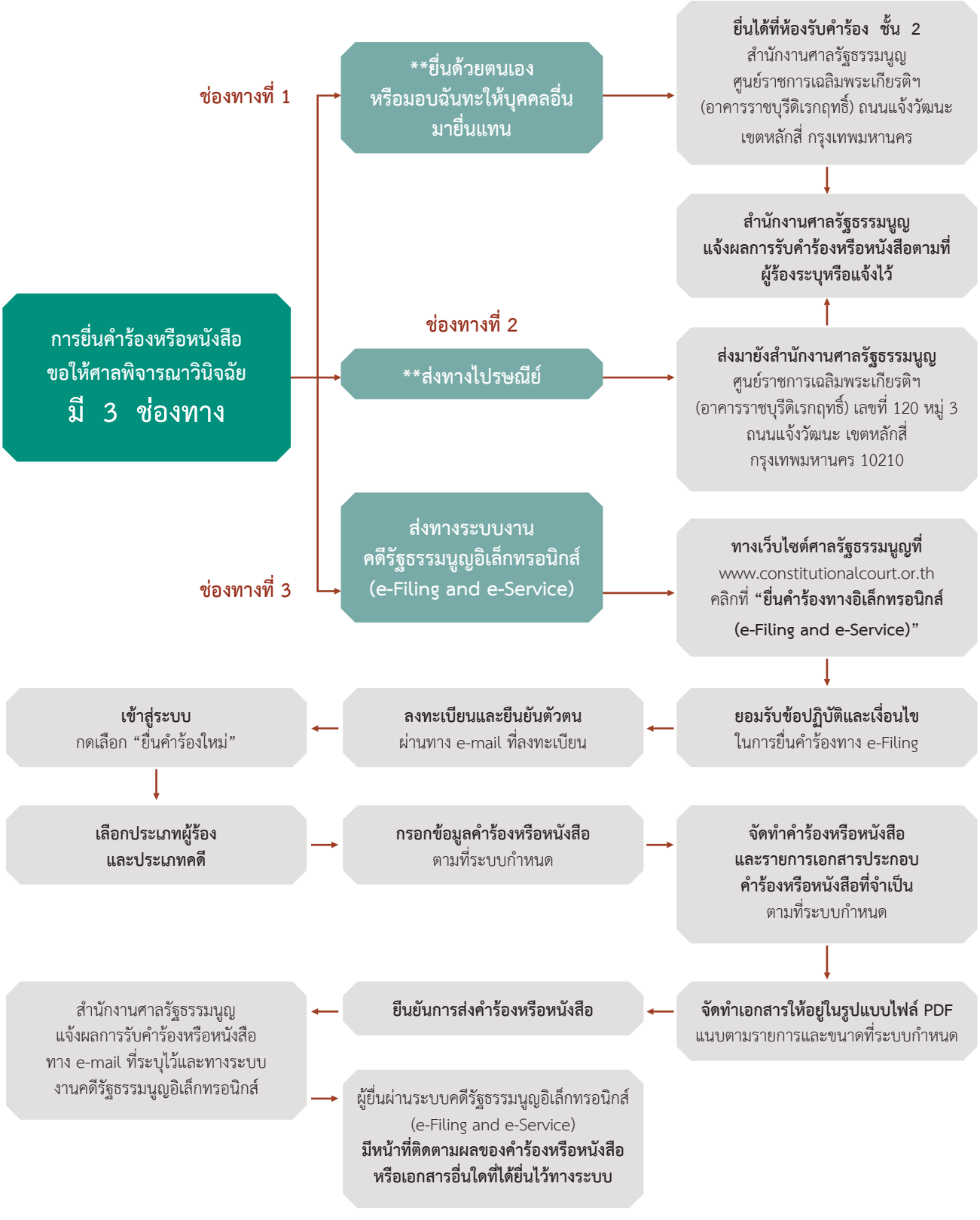
(3) ติดต่อทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านทางเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ (www.constitutionalcourt.or.th) ภายใต้ชื่อ “ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ” และทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ‘office@constitutionalcourt.or.th’

2) การพิจารณารับคำร้อง

เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49 กำหนดให้การพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่า 3 คนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ และเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่งเรื่องให้คณะตุลาการดังกล่าวภายใน 2 วันนับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องตามข้อกำหนดของศาล และให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาล

ในกรณีที่คณะตุลาการมีความเห็นไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ให้เสนอศาลพิจารณาภายใน 5 วันดังกล่าว และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของคณะตุลาการให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล คำสั่งของคณะตุลาการที่สั่งรับหรือไม่รับคำร้องให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่ไม่มีการแต่งตั้งคณะตุลาการ ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ภายใน 5 วัน นับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง

แผนภาพที่ 4 ช่องทางการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ

3) การแจ้งผู้ร้องและส่งสำเนาคำร้องให้แก่ผู้ถูกร้อง

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และให้นำความในมาตรา 42 เกี่ยวกับรายละเอียดของคำร้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ติดใจที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลดำเนินกระบวนพิจารณาต่อไป ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 54

4) องค์คณะและการพิจารณาคดี

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 4 ได้นิยามความหมายของคำว่า “การพิจารณาคดี” คือ “การดำเนินกระบวนพิจารณาใด ๆ รวมถึงการไต่สวน การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา” ในขณะที่คำว่า “กระบวนพิจารณา” หมายความว่า “การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น” และคำว่า “การนั่งพิจารณา” หมายความว่า “การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดีโดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล” นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ยังได้กำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีของศาลไว้ ดังนี้

4.1) การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 59 กำหนดให้การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่ศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาคดีได้ และเมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณีไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่ส่วนครั้งต่อไปให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด และให้ปิดประกาศกำหนดนัดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย

4.2) การให้โอกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐาน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 60 และมาตรา 61 กำหนดให้คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและขอสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการได้ และเพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน อย่างไรก็ดี ในการอ้างพยานหลักฐานนั้น ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว โดยอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่า 7 วัน

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 62 กำหนดให้ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะเป็นพยานที่ฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลมีอำนาจสอบถามพยานบุคคลเอง แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดี แม้จะไม่มีฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน - หลังจากคู่กรณีถามพยานแล้ว ห้ามมิให้คู่กรณีฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

4.3) การให้โอกาสคู่กรณีสืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาล

นอกเหนือจากการไต่สวนพยานหลักฐานภายในศาลแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 63 กำหนดให้ศาลอาจอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอ โดยอาจใช้ระบบการประชุมทางจอภาพตามข้อกำหนดของศาลได้ และให้ถือว่ากระทำในห้องพิจารณาของศาล

ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนด โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่า 7 วัน อย่างไรก็ดีหากคู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่า 3 วัน มิฉะนั้นให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ในวันไต่สวนพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า แล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาล และศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้ พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญใดยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลแล้วจะขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นมิได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการให้ถ้อยคำของพยาน ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 64

ในระหว่างการไต่สวนของศาล ให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หากคู่กรณีหรือพยานลงลายมือชื่อไม่ได้ หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้ศาลทำรายงานจดแจ้งเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อเช่นนั้นแทนการลงลายมือชื่อ และให้ศาลบันทึกการให้ถ้อยคำของพยานในการไต่สวนรวมไว้ในสำนวนด้วย โดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่นใดตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 66

4.4) การให้โอกาสคู่กรณีร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี

คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของตนได้ตามที่ศาลเห็นสมควรและภายในเวลาที่ศาลกำหนด การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวกับคำเบิกความของตน หรือบุคคลภายนอก ซึ่งมีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมีเหตุผลอันสมควรก็ดี มีสิทธิขอตรวจดู ขอคัดสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 67 และมาตรา 68

5) มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

การกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญนั้น ถือเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่ง อันจะทำให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมีผลในทางปฏิบัติเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวไว้ เจตนารมณ์ของการกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวนั้นเพื่อต้องการที่จะให้มีการชะลอหรือระงับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้ เป็นการชั่วคราวหรือคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอในระหว่างการพิจารณาคดี อันจะมีผลเป็นการคุ้มครอง ป้องกัน และยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หากยังคงปล่อยให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือคู่กรณีในคดีรัฐธรรมนูญยังคงกระทำการหรือดำเนินการหรือพิจารณาในเรื่องเหล่านั้นต่อไป ซึ่งหากต่อมาศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำหรือการดำเนินการหรือการพิจารณาของหน่วยงานหรือบุคคลดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็อาจจะเกิดความเสียหายมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งยังเป็นการยากแก่การแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นดังกล่าว จนเป็นเหตุทำให้มีการใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องร้องให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น หรืออาจเกิดความเสียหายแก่สาธารณะหรือประเทศชาติอย่างรุนแรงจนไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลได้ รัฐอาจจำต้องเข้ามาชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ประชาชนแทน และอาจเป็นที่กล่าวได้ว่า *“ความยุติธรรมของศาลในการที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้นมาไม่ทันเวลา”* ดังนั้น มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญจึงมีความจำเป็นและสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเด็นอื่นหรือผลของคำวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญเท่านั้น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 71 วรรคหนึ่ง จึงได้บัญญัติหลักการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้ว่า *“เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงและคำร้องของผู้ร้องมีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำร้อง เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่กรณีได้ยื่นคำขอ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยและออกคำสั่งไปยังหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล”* และวรรคสอง บัญญัติว่า *“มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกิน หกสิบวัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น”*

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 หมวด 2 การพิจารณา ส่วนที่ 5 มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ข้อ 37 ถึงข้อ 40 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย สรุปได้ดังนี้

1) การยื่นคำขอกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

1.1) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอมาในคำร้องหรือคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรืออาจยื่นคำขอในเวลาใด ๆ ก่อนศาลวินิจฉัยคดี เพื่อให้ศาลมีมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย อันจะมีผลเป็นการชะลอหรือระงับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราว หรือมีมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอไว้ในระหว่างการพิจารณาคดี หรือเพื่อประโยชน์แก่การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลในภายหลัง ทั้งนี้ คำขอดังกล่าวจะต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่าประสงค์ให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวอย่างใด เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลังประการใด หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงอย่างไร (ข้อ 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

1.2) ในกรณีที่ไม่มีคำขอของคู่กรณี แต่พฤติการณ์แห่งคดีมีความจำเป็นรีบด่วน ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี (ข้อ 37 วรรคสาม)

2) กรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งไม่รับคำร้องขอมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการเห็นว่าคำขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยใดยื่นโดยไม่มีข้ออ้างหรือข้อเท็จจริงเพียงพอ หรือไม่มีเหตุผลหรือสาระอันควรได้รับการพิจารณา หรือไม่มีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำขอ ให้สั่งไม่รับคำขอดังกล่าว (ข้อ 38)

3) การดำเนินการก่อนมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว

3.1) เมื่อศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งรับคำขอตามข้อ 37 วรรคหนึ่ง และส่งสำเนาคำขอให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งทำคำคัดค้านคำขอนั้นแล้ว ให้ศาลนัดไต่สวนคำขอโดยเร็วเพื่อให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาลตามข้ออ้างหรือข้อคัดค้านของแต่ละฝ่าย และให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอดังกล่าวโดยไม่ชักช้า (ข้อ 39 วรรคหนึ่ง)

3.2) ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินรีบด่วนเป็นกรณีพิเศษและมีเหตุจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามที่เห็นสมควรแก่กรณีได้โดยไม่ต้องไต่สวนและไม่ต้องรับฟังความเห็นของคู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องก่อนก็ได้ (ข้อ 39 วรรคสอง)

4) คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวในคดีรัฐธรรมนูญแต่ละประเภท

4.1) มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามข้อ 37 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ศาลอาจมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นการเฉพาะดังต่อไปนี้ก็ได้ (ข้อ 40 วรรคหนึ่ง)

(1) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (1) หากกฎหมายมิได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะ และเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะอย่างสำคัญ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องนั้นไว้ก่อน หรือชะลอการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น แล้วแต่กรณี

(2) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือคู่กรณี รอการพิจารณาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(3) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือคู่กรณี กระทำการหรือระงับการกระทำใด ๆ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(4) คดีที่ประชาชนหรือชุมชนยื่นคำร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 45 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีไปก่อนหรือรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องอื่นใดไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(5) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา178 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(6) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐกระทำการหรือมิให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวข้องจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(7) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่ามติของคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 29 ศาลอาจมีคำสั่งให้ชะลอการดำเนินการหรือการบังคับการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง หรือสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไปก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(8) คดีที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และกฎหมายอื่น ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอหรือคู่กรณีในระหว่างการพิจารณาคดี หรือสั่งให้พรรคการเมืองระงับการกระทำใดไว้เป็นการชั่วคราวตามคำขอของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียน หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

4.2) การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณี และต้องเป็นไปเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลังหรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึง (ข้อ 40 วรรคสอง)

4.3) การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยของศาลให้เป็นที่สุด และให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกิน 60 วัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น แต่กรณีที่มีข้อเท็จจริงใหม่อันเป็นสาระสำคัญที่ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวขึ้นใหม่ ศาลอาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวใหม่ได้ โดยจะต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้การออกคำสั่งแต่ละครั้งให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น (ข้อ 40 วรรคสาม)

6) การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75 กำหนดให้ในการวินิจฉัยคดี ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตนเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมและให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ดังนั้น จึงถือเป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมนั่งพิจารณาและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นอกจากนี้ความเห็นส่วนตนของตุลาการ ให้ทำโดยสังเขปและต้องเผยแพร่ต่อสาธารณะตามข้อกำหนดของศาล

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 52 กำหนดให้องค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า 7 คน และตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยนั้น หากมีปัญหาว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนพิจารณาต่อไป เว้นแต่การไม่ร่วมทำคำวินิจฉัยจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึง 7 คน

ในการทำคำวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75 วรรคสาม กำหนดให้องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้ และคำวินิจฉัยของศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย

ในส่วนของผลของคำวินิจฉัย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 กำหนดให้ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน และในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว หรือในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องหรือผู้มีหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173) การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213) หรือการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1)) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว ส่วนการแจ้งให้คู่กรณีมาฟังคำวินิจฉัยและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลและการแจ้งคำวินิจฉัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี คำสั่งดังกล่าวต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคดี เหตุผลในการมีคำสั่ง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง และเมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่า 15 วัน ทั้งนี้ คำสั่งของศาลดังกล่าวให้มีผลในวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่ง โดยเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 77

7) การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับหรือการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลไว้ว่า

“ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของศาล หากมีความจำเป็นจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ให้ศาลมีอำนาจกำหนดคำบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลไว้ในคำวินิจฉัยนั้น โดยศาลอาจกำหนดให้มีผลไปในอนาคตขณะใดขณะหนึ่งหลังวันอ่านคำวินิจฉัย หรืออาจกำหนดเงื่อนไขหรือมาตรการในการบังคับอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งนี้ ตามความจำเป็นหรือสมควรตามความเป็นธรรมแห่งกรณี และให้องค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ รายงานผลการปฏิบัติหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาลต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล”

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 หมวด 3 การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง และการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ข้อ 44 และข้อ 45 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับไว้ในคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 ไว้ดังนี้

(1) การรายงานการปฏิบัติตามคำบังคับของศาล และกรณีคู่กรณีไม่ปฏิบัติตามคำบังคับหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับ

ในกรณีที่ศาลกำหนดคำบังคับไว้ในคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 74 เมื่อความปรากฏแก่ศาล หรือคู่กรณียื่นคำขอ หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ รายงานต่อศาลว่าคู่กรณียังไม่ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาล ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาหรือ

ไต่สวนและมีคำสั่งกำหนดวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย หรือมีคำสั่งใดๆ เพื่อให้การบังคับคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว (ข้อ 44)

(2) กรณีองค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ ไม่ปฏิบัติตามคำบังคับ หรือปฏิบัติล่าช้าเกินควร

เมื่อปรากฏว่าองค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลให้ถูกต้องครบถ้วน หรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร ให้ศาลไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริง ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอให้ฟังได้ว่าการที่มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเป็นไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจแจ้งให้นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานองค์กรอิสระ นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล หรือผู้ควบคุม ตามความจำเป็นและสมควรแก่ประเภทคดี เพื่อดำเนินการหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาล และแจ้งผลให้ศาลทราบโดยเร็ว (ข้อ 45)

8) การละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

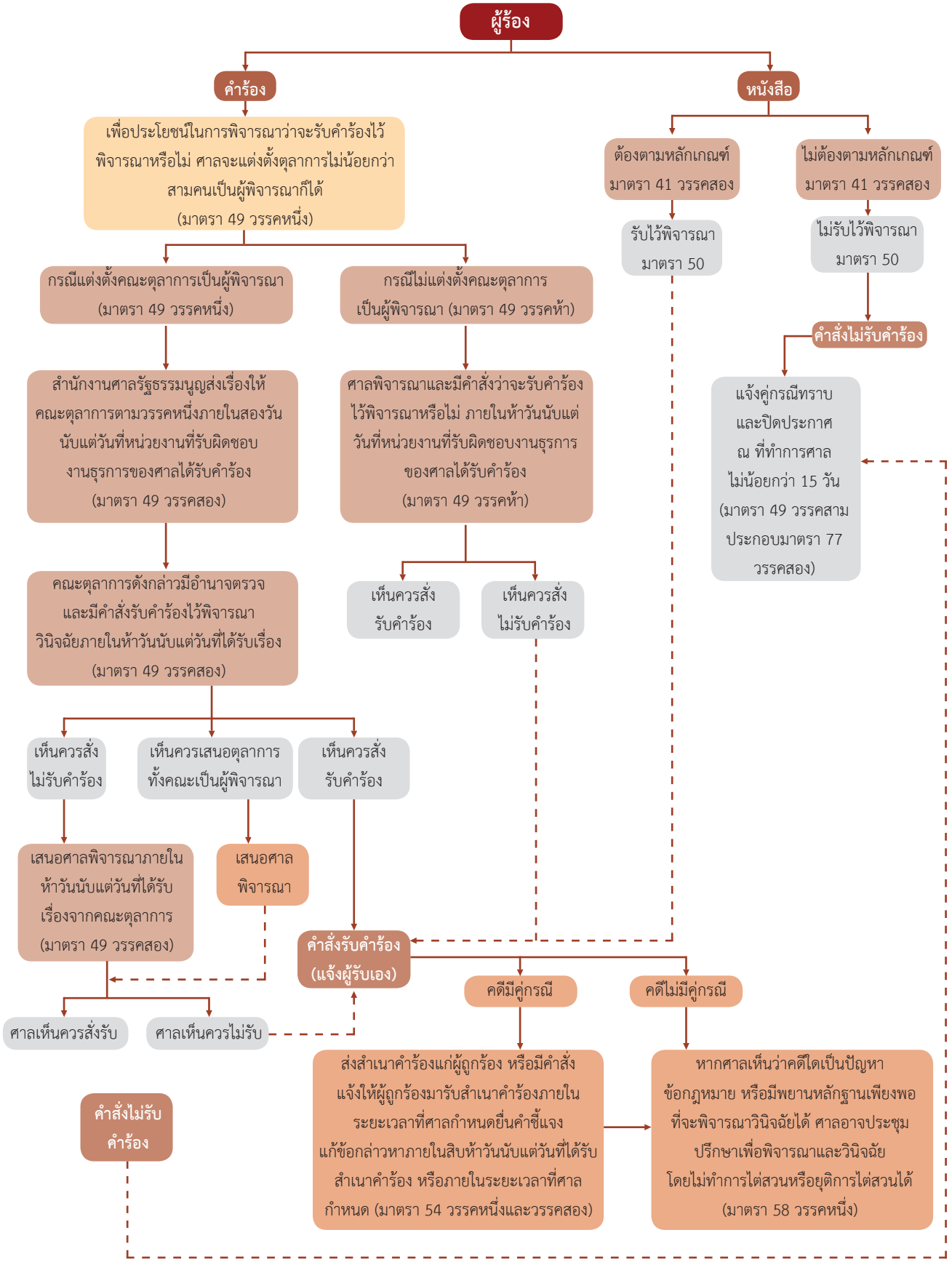
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 38 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและรวดเร็ว

นอกจากนี้ การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมิได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

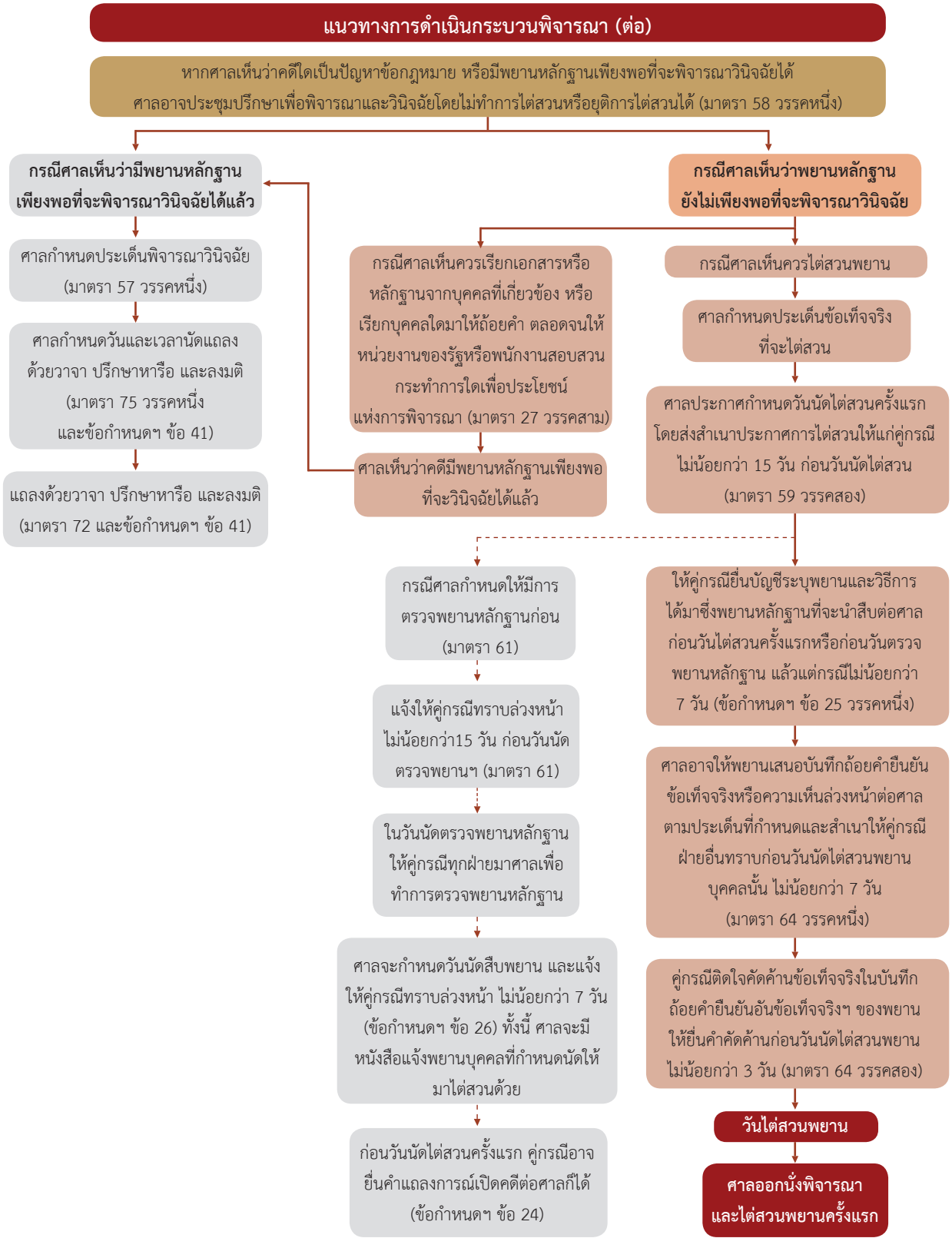
กรณีผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาลหรือคำสั่งศาลตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการตักเตือน โดยจะมีคำตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือไล่ออกจากบริเวณศาล หรือลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยการสั่งลงโทษดังกล่าว ศาลจะพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี อย่างไรก็ดี การสั่งลงโทษจำคุกหรือโทษปรับ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และในการดำเนินการดังกล่าว ให้นำประมวลกฎหมาวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 39

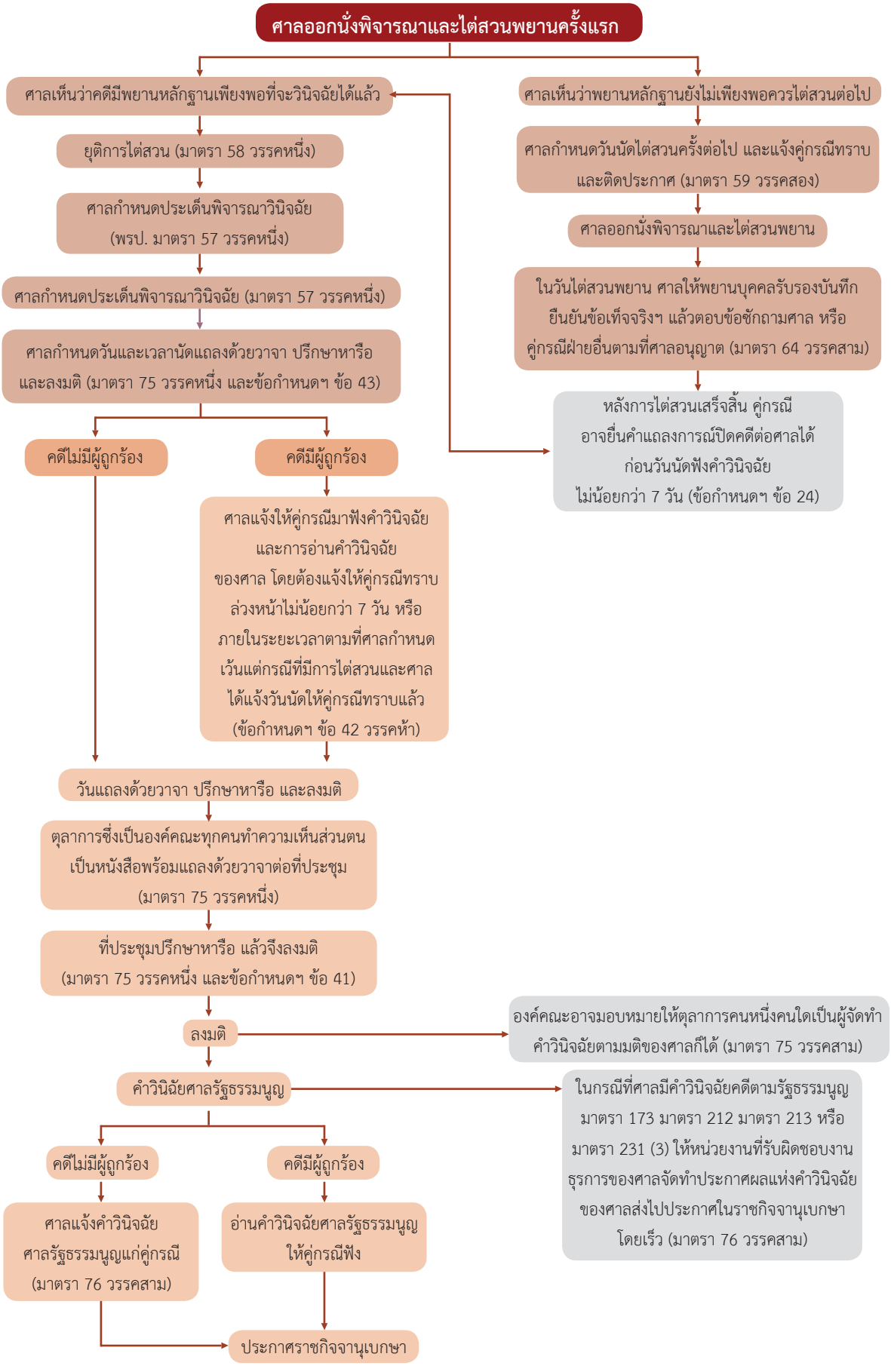
แผนภาพที่ 5 กระบวนพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561

แผนภาพที่ 5 กระบวนพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 (ต่อ)

แผนภาพที่ 5 กระบวนพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 (ต่อ)

3. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา 188 มาตรา 190 มาตรา 191 และมาตรา 193 มาใช้บังคับแก่ศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม” ประกอบกับมาตรา 193 บัญญัติว่า “ให้แต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

3.1 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ดังนี้

(1) รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(3) สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ

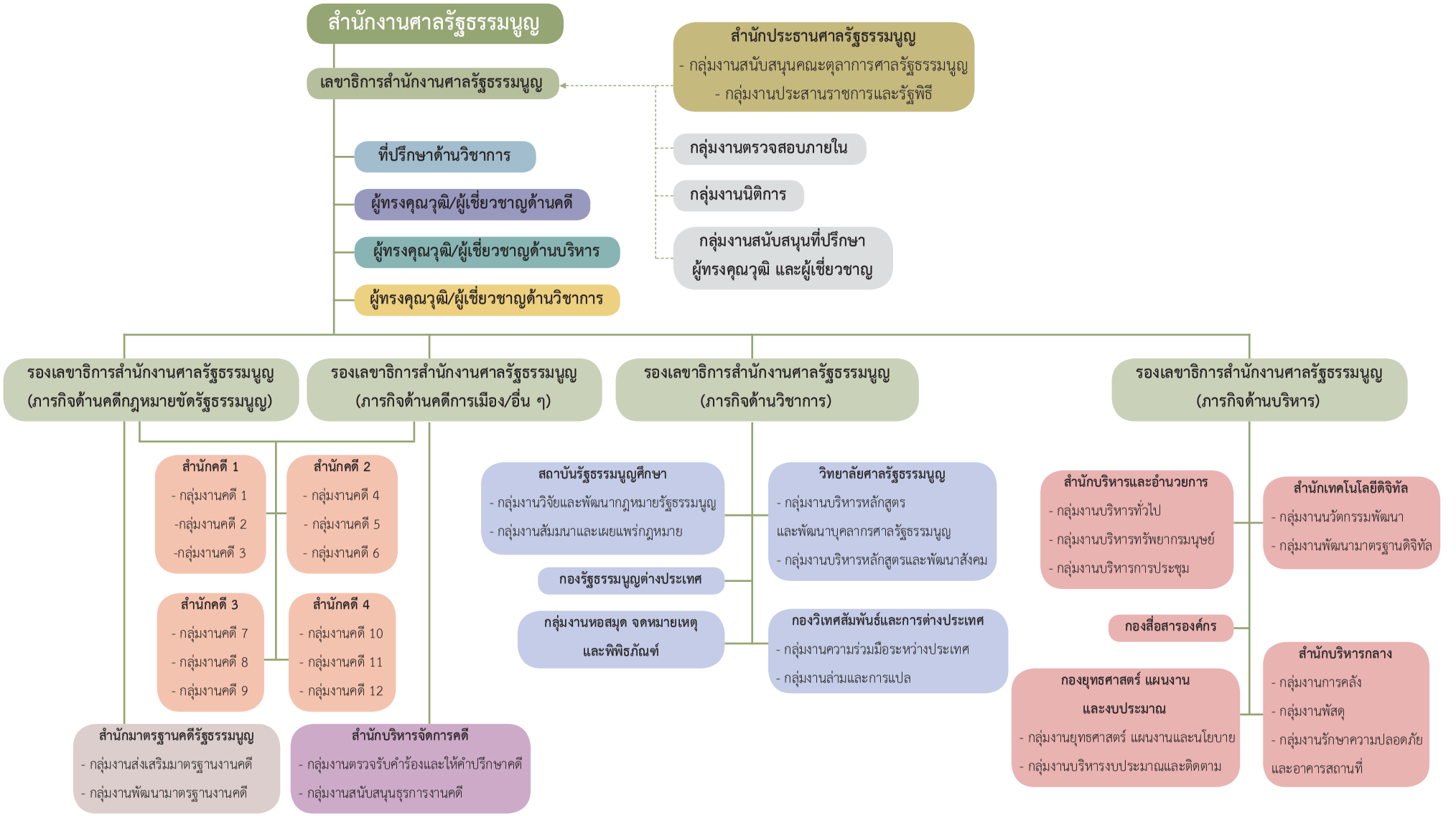
(4) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

3.2 โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

โครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญเรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2564 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนที่ 4 ก ลงวันที่ 22 มกราคม 2564) ประกอบด้วย

(1) สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
(2) กลุ่มงานตรวจสอบภายใน
(3) กลุ่มงานนิติการ
(4) กลุ่มงานสนับสนุนที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ
(5) สำนักคดี 1
(6) สำนักคดี 2
(7) สำนักคดี 3
(8) สำนักคดี 4
(9) สำนักบริหารจัดการคดี
(10) สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ
(11) สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
(12) กองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ
(13) วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
(14) กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ
(15) กองสื่อสารองค์กร
(16) กลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์
(17) สำนักบริหารและอำนวยการ
(18) สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล
(19) สำนักบริหารกลาง
(20) กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ

แผนภาพที่ 6 โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
เรื่อง การแบ่งส่วนราชการและการบังคับบัญชาภายในสำนัก สถาบัน วิทยาลัย กอง และกลุ่มงานในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ส่วนราชการภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีฐานะและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านเลขานุการประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ประสานงานเกี่ยวกับนโยบายของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งภายในและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อศาลรัฐธรรมนูญ

(ง) เสนอความเห็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นกับการกำหนดนโยบาย และการประสานนโยบายรวมทั้งข้อกฎหมายและระเบียบที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ประสานงานการดำเนินงานกับคณะรัฐมนตรี รัฐสภา หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(ฉ) ศึกษา ค้นคว้าข้อมูล ขั้นตอน แนวทางปฏิบัติ และการเตรียมการสำหรับประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในงานพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีการต่าง ๆ

(ช) ประสานงาน อำนวยความสะดวก และดำเนินการเกี่ยวกับงานพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ซ) ประสานงาน อำนวยความสะดวก และดำเนินการเกี่ยวกับการเดินทางไปราชการของประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

(ฌ) ประสานงาน อำนวยความสะดวก และดำเนินการเกี่ยวกับการต้อนรับอาคันตุกะต่างประเทศ

(ญ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(2) กลุ่มงานตรวจสอบภายใน มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบภายในเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยรับตรวจ

(ข) ประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ

(ค) จัดทำแผนการตรวจสอบภายในประจำปี และแผนปฏิบัติงานตรวจสอบ

(ง) ตรวจสอบด้านการเงินและการบัญชีของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนงาน งานและโครงการ สารสนเทศ และการบริหาร

(ฉ) ดำเนินการตรวจสอบและประเมินระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงของหน่วยรับตรวจ

(ช) เสนอแนะวิธีการในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายหรือการรั่วไหลเกี่ยวกับการเงินหรือทรัพย์สินต่าง ๆ

(ซ) จัดทำรายงานการตรวจสอบภายในเสนอต่อเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และติดตามผลการปรับปรุงแก้ไขของหน่วยรับตรวจ

(ฌ) ประชุมร่วมกับผู้บริหารในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ การเงิน การบัญชี การพัสดุและทรัพย์สิน รวมทั้งการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการ

(ญ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(3) กลุ่มงานนิติการ มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินการทางด้านนิติการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ สนับสนุนและพัฒนาการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิด และกฎหมายว่าด้วยการยื่นบัญชีทรัพย์สิน

(ง) ตอบข้อหารือ ให้คำปรึกษา แนะนำทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน อุทธรณ์ต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนศึกษา ค้นคว้า ตรวจสอบข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย เพื่อเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาสั่งการ

(ฉ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(4) กลุ่มงานสนับสนุนที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

(ก) สนับสนุน ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ

(ข) ตรวจสอบ และกลั่นกรองสรุปย่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและบรรทัดฐาน คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและวิเคราะห์ ตรวจสอบ และกลั่นกรองคำแถลงการณ์และให้ความเห็น เกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย

(ค) ค้นคว้า วิเคราะห์ ให้ความเห็นและจัดทำเอกสารทางวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานคดีรัฐธรรมนูญ หรืองานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

(ง) วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย

(จ) ค้นคว้า วิเคราะห์ ให้ความเห็นและจัดทำเอกสารทางวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ หรืองานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

(ฉ) ให้การสนับสนุนและให้คำแนะนำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการและงานด้านบริหารของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานดังกล่าว และผลกระทบอื่นที่อาจเกิดขึ้นตามที่ได้รับมอบหมาย

(ช) ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับระบบงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ รวมทั้งนโยบายที่มีผลกระทบต่อศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย

(ซ) ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ กลั่นกรองการยกร่างกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย

(ฌ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(5 - 8) สำนักคดี 1 - 4 มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินงานด้านกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ รวมถึงปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบคดีตามที่ได้รับมอบหมาย

(ข) ดำเนินงานด้านกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพิจารณารับคำร้องคดีรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย

(ค) ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานทางด้านคดีและวิชาการประจำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย

(ง) ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์และจัดทำบันทึกสรุปสำนวนเสนอต่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือความคิดเห็นเชิงวิชาการเกี่ยวกับงานคดีรัฐธรรมนูญ

(ฉ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(9) สำนักบริหารจัดการคดี มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการรับคำร้อง การตรวจคำร้อง การจ่ายสำนวนคดี การส่งเอกสารทางด้านคดี และการเก็บรักษาสำนวนคดี วัตถุ และเอกสารเกี่ยวกับคดี

(ข) ตรวจสอบ ติดตาม ประสานงาน และรายงานผลการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ วิธีการชั่วคราว และคำบังคับของศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) วางแผน ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

(ง) รวบรวม จัดทำทะเบียนสารบบคดี และรายงานสถิติคดีในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ สถิติคำวินิจฉัยหรือคำสั่งในแต่ละปี ประเภทคดี ผู้ยื่นคำร้อง ระยะเวลาในการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาล เป็นต้น รวมทั้งสนับสนุนข้อมูลในการจัดทำรายงานประจำปี

(จ) รวบรวม จัดทำ และรายงานสถิติคดีเกี่ยวกับการรับสำนวนคดีของสำนักคดี กลุ่มงานคดี และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน

(ฉ) รวบรวม จัดทำ และรายงานความเคลื่อนไหวของสำนวนคดี คำวินิจฉัย หรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

(ช) ประสานงาน ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และจัดหาข้อมูลข่าวสารด้านคดีแก่ส่วนราชการอื่น หรือบุคคลภายนอก

(ซ) ประสานงาน สนับสนุน และจัดเตรียมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งสถานที่ เกี่ยวกับการจัดทำวาระการประชุม (เชิงคดี) หรือการดำเนินกระบวนพิจารณา หรือการไต่สวนของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ฌ) ประสานงาน สนับสนุน และจัดเตรียมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการประชุม (ด้านคดี) ระหว่างส่วนราชการภายใน

(ญ) ประสานงานธุรการทั่วไประหว่างส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการต่าง ๆ ในด้านคดี

(ฎ) สนับสนุนงานธุรการทั่วไปเกี่ยวกับงานสารบรรณที่เกี่ยวข้องส่วนราชการต่าง ๆ ในด้านคดี

(ฏ) สนับสนุน ประสานการผลิตและจัดทำเอกสารทางวิชาการในการจัดอบรม และสัมมนาด้านคดีรัฐธรรมนูญ

(ฐ) สนับสนุน ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม หรือสัมมนา ด้านคดีรัฐธรรมนูญของส่วนราชการต่าง ๆ ด้านคดี

(ฑ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(10) สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ตรวจสอบ กลั่นกรอง และให้ความเห็นเกี่ยวกับการยกร่างคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ศึกษา ค้นหาข้อมูล ทั้งด้านสำนวนคดี และด้านวิชาการ เช่น แนวคิด ทฤษฎี แนวคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเคยตัดสินไว้ประกอบการพิจารณาคดีของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) สนับสนุนข้อมูลด้านแนวหรือบรรทัดฐานคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญแก่ผู้บังคับบัญชา และส่วนราชการต่าง ๆ ในด้านคดี

(ง) ตรวจทานความถูกต้องของร่างคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในส่วนของ รูปแบบและเนื้อหาในคดีที่ได้รับมอบหมาย ก่อนอ่านหรือเผยแพร่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งนั้น

(จ) เผยแพร่สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการในการจัดอบรม และสัมมนาด้านคดีรัฐธรรมนูญ

(ฉ) รวบรวม จัดทำแนวหรือบรรทัดฐานคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

(ช) จัดทำฐานข้อมูลสรุปย่อคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

(ซ) ศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญ การดำเนินกระบวนพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ และการบริหารจัดการคดีรัฐธรรมนูญ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนามาตรฐานงานคดี และการบริหารจัดการงานคดี

(ฌ) จัดทำรายงานสรุปปัญหา แนวทางแก้ไขและพัฒนามาตรฐานงานคดี และการบริหารจัดการงานคดีเสนอผู้บริหาร

(ญ) จัดทำมาตรฐานคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ

(ฎ) ประสานงาน สนับสนุน หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือ หรือเอกสารประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับคดีรัฐธรรมนูญ

(ฏ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(11) สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา มีผู้อำนวยการสถาบันเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) จัดทำเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ

(ง) ส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาวิจัยร่วมกับบุคคลหรือองค์กรภายนอก

(ฉ) จัดทำสรุปงานวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร

(ช) จัดทำวารสารและสื่อสิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ซ) ดำเนินการและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายชุมชนทางวิชาการด้านรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ กับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน

(ฌ) ดำเนินการจัดการประชุมและสัมมนาทางวิชาการ หรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการ หรือการจัดทำกิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

(ญ) จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร

(ฎ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(12) กองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน องค์กรวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไทย และต่างประเทศ

(ข) ศึกษา รวบรวม และจัดทำคำแปล หรือสรุปย่อคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ต่างประเทศเป็นภาษาไทย และภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ

(ค) ให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักกฎหมายมหาชน องค์กรวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ และคดีรัฐธรรมนูญต่างประเทศ

(ง) สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการ หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักกฎหมายมหาชน และคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ

(จ) สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการด้านคดีแก่ส่วนราชการ ในการศึกษาดูงานต่างประเทศ

(ฉ) จัดทำบทความหรือเอกสารวิชาการเกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญต่างประเทศเผยแพร่ต่อสาธารณะ

(ช) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(13) วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ มีผู้อำนวยการวิทยาลัยเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ดำเนินการจัดการศึกษาอบรม สัมมนา และการประชุมให้แก่บุคลากรทั้งภายในศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามหลักสูตรที่กำหนด

(ค) จัดทำและพัฒนาคู่มือ เอกสารวิชาการ และสื่อโสตทัศน์ เพื่อประกอบการศึกษาอบรม สัมมนาและการประชุม

(ง) ติดตาม ประเมิน เพื่อพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการฝึกอบรมสัมมนา รวมถึงจัดทำรายงานผลการศึกษาอบรมและสัมมนาเสนอต่อผู้บริหาร

(จ) ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาอบรมเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน ศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนาประชาธิปไตย การส่งเสริมหลักนิติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ สร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการพัฒนาสังคมในด้านรัฐธรรมนูญ

(ฉ) ดำเนินการจัดการศึกษา อบรม และการประชุมให้แก่บุคคลทั้งภายในและภายนอกศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ช) จัดทำและพัฒนาคู่มือ เอกสารวิชาการ และสื่อโสตทัศน์ เพื่อประกอบการศึกษาอบรม สัมมนา และการประชุม

(ซ) ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและพัฒนาบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแต่งตั้ง

(ฌ) ติดตาม ประเมิน เพื่อพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการฝึกอบรมสัมมนา รวมถึงจัดทำรายงานผลการศึกษาอบรมและสัมมนาเสนอต่อผู้บริหาร

(ญ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(14) กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ หน่วยงานยุติธรรมระหว่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงการสร้างเครือข่ายพันธมิตร ความร่วมมือทางวิชาการและการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

(ข) ดำเนินการแสวงหาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ การเผยแพร่ภาพลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการแปลและล่าม

(ง) จัดหาทุนสำหรับบุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญในการศึกษา ฝึกอบรม ดูงานและวิจัยในต่างประเทศ

(จ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(15) กองสื่อสารองค์กร มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วางแผนการสื่อสารองค์กรผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ

(ข) จัดทำแผนการปฏิบัติงานเสนอผู้บริหาร

(ค) ดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญทั้งภายในและภายนอกองค์กร

(ง) ดำเนินการจัดทำ และเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมาย คดีความ กระบวนการ และการศาลรัฐธรรมนูญ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อประชาชนและสังคม

(จ) เผยแพร่ผลงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ

(ฉ) ผลิตสื่อ และจัดนิทรรศการ เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ให้ความรู้แก่ประชาชน รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

(ช) ประสานงานและอำนวยความสะดวกในด้านสื่อสารมวลชนสัมพันธ์

(ซ) ศึกษา และประเมินผลเพื่อพัฒนา รวมทั้งเพื่อเสนอแนะนโยบายด้านการสื่อสารองค์กร

(ฌ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(16) กลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการคัดเลือก จัดหา และให้บริการระบบทรัพยากรสารนิเทศ ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ศึกษา วางระบบ และพัฒนาระบบการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ

(ค) กำหนดเป้าหมาย การสำรวจ จัดหา คัดเลือก ประเมินคุณค่า รับบริจาคทรัพยากร ด้านพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสาร และสิ่งของสำคัญที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำบัญชี ลงทะเบียน จัดทำดรรชนีสืบค้น สาระสังเขป ทรัพยากรด้านพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุให้เป็นไปตามหลักวิชาการ

(จ) วางแผน ซ่อมแซม อนุรักษ์ เก็บรักษาทรัพยากรด้านพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ ที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ศาล ให้มีสภาพที่ดี คงอยู่สืบไป สามารถเผยแพร่และนำออกจัดแสดงได้

(ฉ) ศึกษา ค้นคว้า พัฒนาเทคนิคการเผยแพร่กิจกรรม การบรรยายนำชมพิพิธภัณฑ์ ศาลและจดหมายเหตุ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเกิดประโยชน์แก่สาธารณชนและสังคมต่อไป

(ช) วิเคราะห์ และควบคุม ดูแล ป้องกันสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก พิพิธภัณฑ์ ศาลและหอจดหมายเหตุ เพื่อวางแผนกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติให้มีความเหมาะสม ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านงานพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ

(ซ) บริหารงานทั่วไปของพิพิธภัณฑ์ศาลและหอจดหมายเหตุ

(ฌ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(17) สำนักบริหารและอำนวยการ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) สนับสนุน และอำนวยการความสะดวกในการออกนั่งพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ประสานงานกับส่วนราชการภายในเกี่ยวกับงานพิธีที่จัดขึ้น ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ปฏิบัติงานเลขานุการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (เชิงบริหาร)

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการนักบริหารของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ปฏิบัติงานสารบรรณกลางและงานธุรการทั่วไปของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ฉ) สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้แก่ส่วนราชการภายในและภายนอกเพื่อให้การปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

(ช) ปฏิบัติงานที่มิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของงานใดโดยเฉพาะ

(ซ) ศึกษา พัฒนาโครงสร้างการบริหารราชการและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ แผนอัตรากำลัง และการพัฒนาระบบงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ฌ) ศึกษา วางแผน และดำเนินกระบวนการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ญ) จัดทำ ควบคุม และปรับปรุงข้อมูลในทะเบียนประวัติของบุคลากรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

(ฎ) ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการทางวินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ และการดำเนินการทางจริยธรรมของบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ฏ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(18) สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ความต้องการ ประเมินความน่าจะเป็นในการพัฒนาและจัดหาโปรแกรมระบบงาน ระบบฐานข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ออกแบบ และจัดทำโปรแกรมระบบงาน ระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานในสังกัดตามความต้องการใช้งาน

(ค) ติดตั้ง ควบคุม บำรุงรักษาเครือข่ายต่าง ๆ ของระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่าย โปรแกรม ปฏิบัติการ เครื่องไมครคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง รวมทั้งควบคุมการจัดเก็บข้อมูลและแฟ้มข้อมูลต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ง) ทดสอบ ประมวลผลระบบการทำงานของโปรแกรมระบบงาน ระบบฐานข้อมูล เพื่อทดสอบความเข้ากันได้ของระบบและประสิทธิภาพในการทำงาน

(จ) บริหารจัดการ บำรุงรักษา จัดทำเอกสารคู่มือในการใช้งาน ฝึกอบรม ประชุม และให้คำปรึกษาแนะนำโปรแกรมระบบงาน และระบบฐานข้อมูลแก่ผู้ใช้งาน รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี และพัฒนาบุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีด้วย

(ฉ) ดูแลลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์สำเร็จรูปที่ใช้ในศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ช) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไทย และต่างประเทศ รวมถึงฐานข้อมูลรัฐธรรมนูญไทยและต่างประเทศ และฐานข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญทั้งไทยและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและบุคลากรในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ซ) รายงานผลการวิเคราะห์และตรวจสอบการใช้งานต่อผู้บริหาร

(ฌ) ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์เพื่อพัฒนาระบบ และจัดทำแผนพัฒนาระบบงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำข้อกำหนดคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิค ด้านระบบงานสารสนเทศ ระบบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ระบบเครือข่ายข้อมูล

(ญ) ศึกษา วิเคราะห์เพื่อพัฒนาระบบงานและระบบการให้บริการให้เป็นมาตรฐานและเข้าถึงผู้ใช้บริการ

(ฎ) พัฒนาระบบ รูปแบบ มาตรฐาน หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกิจการศาล กระบวนพิจารณาความ ระบบงานธุรการ ตลอดจนวิธีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาระบบงาน

(ฏ) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานเสนอต่อผู้บริหาร

(ฐ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(19) สำนักบริหารกลาง มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วางแผนเกี่ยวกับการเงิน บัญชี พัสดุ และควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงินงบประมาณและการเงินนอกงบประมาณ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการบัญชี

(ง) ดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(จ) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ

(ฉ) ดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ตรวจเก็บรักษา เบิกจ่าย จัดทำทะเบียนคุมพัสดุและทรัพย์สิน ตลอดจนการซ่อมแซมและจำหน่ายพัสดุ

(ช) วิเคราะห์ประเมินคุณภาพของพัสดุ บริหารสัญญา วางแผนดำเนินงาน และการจัดทำพัสดุประจำปี

(ซ) ควบคุมดูแล บำรุงรักษายานพาหนะของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ฌ) ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของบุคคล อาคารสถานที่ และเอกสารของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามกฎหมาย กฎ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

(ญ) ดำเนินการเกี่ยวกับการอารักขาบุคคลสำคัญ และประสานงานด้านการข่าว

(ฎ) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจค้น สอบข้อเท็จจริง และป้องกันการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ ข้อบังคับและระเบียบที่เกี่ยวข้องในบริเวณศาล

(ฏ) จัดทำระบบฐานข้อมูล ควบคุม กำกับ ดูแล บำรุงรักษาอาคารสถานที่ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ฐ) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่เสนอต่อผู้บริหาร

(ฑ) ดำเนินการด้านวิทยุสื่อสาร

(ฒ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(20) กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์เพื่อจัดวางระบบการบริหารการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงานประจำปีและรายงานประจำปีของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ดำเนินกระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ง) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.3 แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570)

การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) มุ่งเน้นให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีกรอบทิศทางในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพและประสิทธิภาพ สามารถสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของศาลรัฐธรรมนูญและเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนภารกิจหลักของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงการเสนอทิศทางและเป้าหมายเพื่อยกระดับศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization)

จากกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการที่กล่าวมาข้างต้น นำมาสู่การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) รายละเอียดดังนี้

แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570)

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นสถาบันชั้นนำที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญในระดับสากล

พันธกิจ (Mission)

คุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยยึดหลักนิติธรรม ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เป้าประสงค์ (Goals)

เพื่อให้บรรลุพันธกิจดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานไว้ ดังนี้

1. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการพิจารณาคดีตามหลักสากล
2. เสริมสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีความทันสมัยโปร่งใส และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
3. บุคลากรมีความรู้ความสามารถควบคู่คุณธรรมและจริยธรรม
4. ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

ค่านิยมของศาลรัฐธรรมนูญ

ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

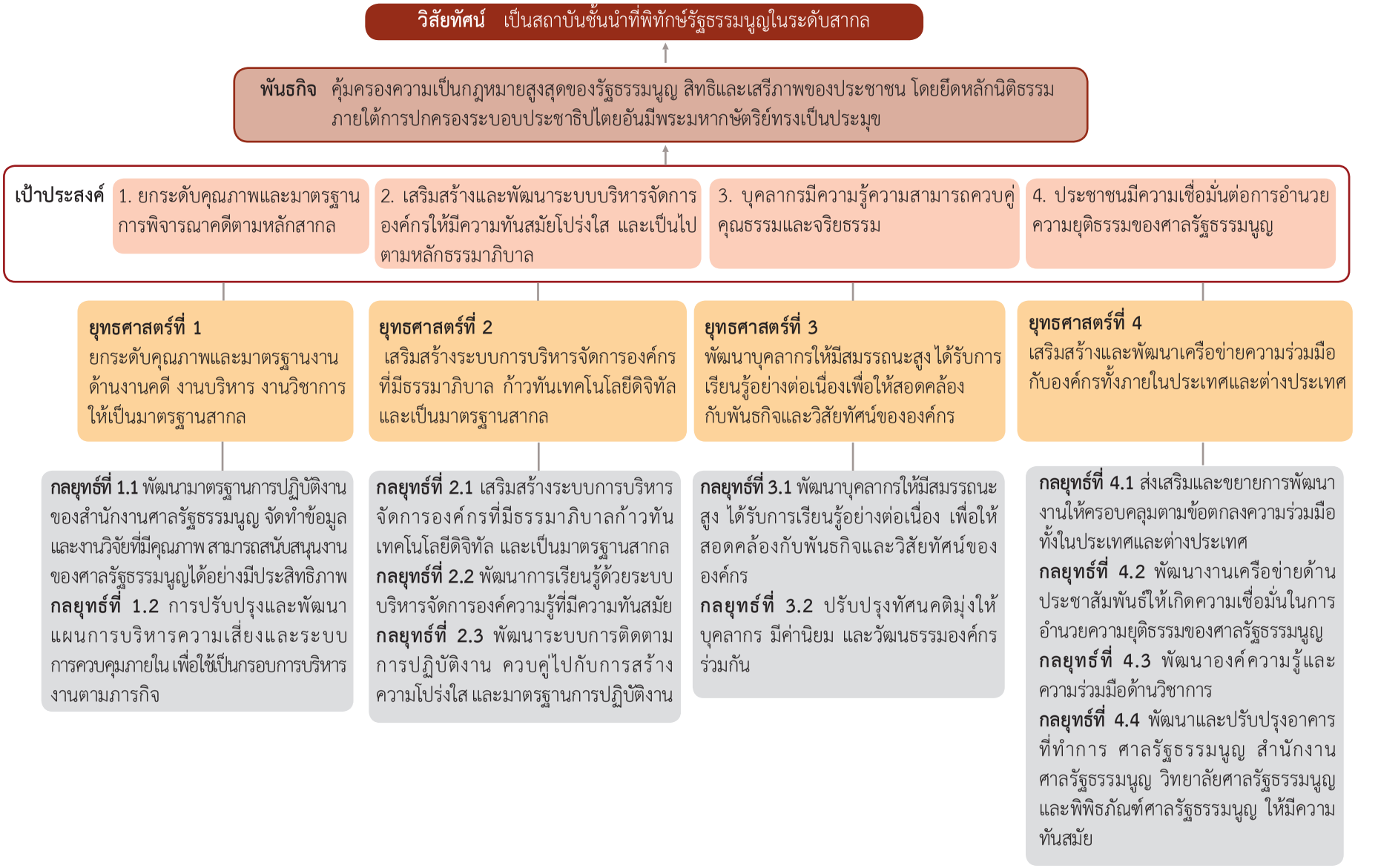
ค่านิยมของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

R I G H T

องค์กรแห่งความถูกต้องและยุติธรรม

R: Righteousness	มีคุณธรรมยึดมั่นในความถูกต้อง
I: Intelligence	มุ่งพัฒนาตนเอง
G: Good will	มีไมตรีจิตต่อทุกคน
H: Harmony	มีความรักความสามัคคี
T: Teamwork	มุ่งมั่นทำงานเป็นทีม

แผนภาพที่ 7 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy map)

3.4 อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2542 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการสรรหาบุคลากรเพื่อรองรับภารกิจในการสนับสนุนงานด้านพิจารณาวินิจฉัยคดี และงานบริหารด้านต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีปริมาณเพิ่มขึ้น จนถึงปัจจุบัน (ณ วันที่ 30 กันยายน 2567) มีอัตรากำลังรวมทั้งสิ้น 274 อัตรา ประกอบด้วย

1) ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 209 อัตรา (มีข้าราชการดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 189 อัตรา)

2) อัตรากำลังของลูกจ้างประจำ จำนวน 24 อัตรา (มีลูกจ้างประจำดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 24 อัตรา)

3) อัตรากำลังของพนักงานราชการ จำนวน 41 อัตรา (มีพนักงานราชการดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 29 อัตรา)

รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนอัตรากำลังและจำนวนที่มีอยู่จริงของข้าราชการและลูกจ้างตามโครงสร้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนัก/กลุ่มงาน	ข้าราชการ (อัตรา)		ลูกจ้างประจำ (อัตรา)		พนักงานราชการ (อัตรา)	
	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง
ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	5	3	0	0	0	0
ที่ปรึกษาด้านวิชาการ	1	0	0	0	0	0
ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ	15	13	0	0	0	0
กลุ่มงานตรวจสอบภายใน	3	3	0	0	0	0
กลุ่มงานนิติการ	4	4	0	0	1	1
กลุ่มงานสนับสนุนที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ	3	3	1	1	2	2
สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ	9	9	1	1	2	2
สำนักคดี 1	11	10	0	0	0	0
สำนักคดี 2	11	10	0	0	0	0
สำนักคดี 3	11	11	0	0	0	0
สำนักคดี 4	11	10	0	0	0	0
สำนักบริหารจัดการคดี	12	12	3	3	1	1
สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ	11	10	1	1	1	0
กองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ	5	2	0	0	1	0
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา	9	8	1	1	5	3
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ	11	11	0	0	4	2

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนอัตรากำลังและจำนวนที่มีอยู่จริงของข้าราชการและลูกจ้างตามโครงสร้าง ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ต่อ)

สำนัก/กลุ่มงาน	ข้าราชการ (อัตรา)		ลูกจ้างประจำ (อัตรา)		พนักงานราชการ (อัตรา)	
	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง
กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ	13	11	0	0	2	1
กองสื่อสารองค์กร	7	6	1	1	1	1
กลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์	5	5	0	0	4	2
สำนักบริหารและอำนวยการ	18	18	4	4	8	5
สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล	10	8	1	1	2	2
สำนักบริหารกลาง	16	15	10	10	6	6
กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ	8	7	1	1	1	1
รวม	**209**	**189**	**24**	**24**	**41**	**29**

3.5 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 409,639,800 บาท พบว่า รายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุดคือ ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน 194,414,800 บาท (ร้อยละ 47.46) รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน 136,239,700 บาท (ร้อยละ 33.26) และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 78,985,300 บาท (ร้อยละ 19.28) ดังตารางที่ 2 และแผนภูมิที่ 1

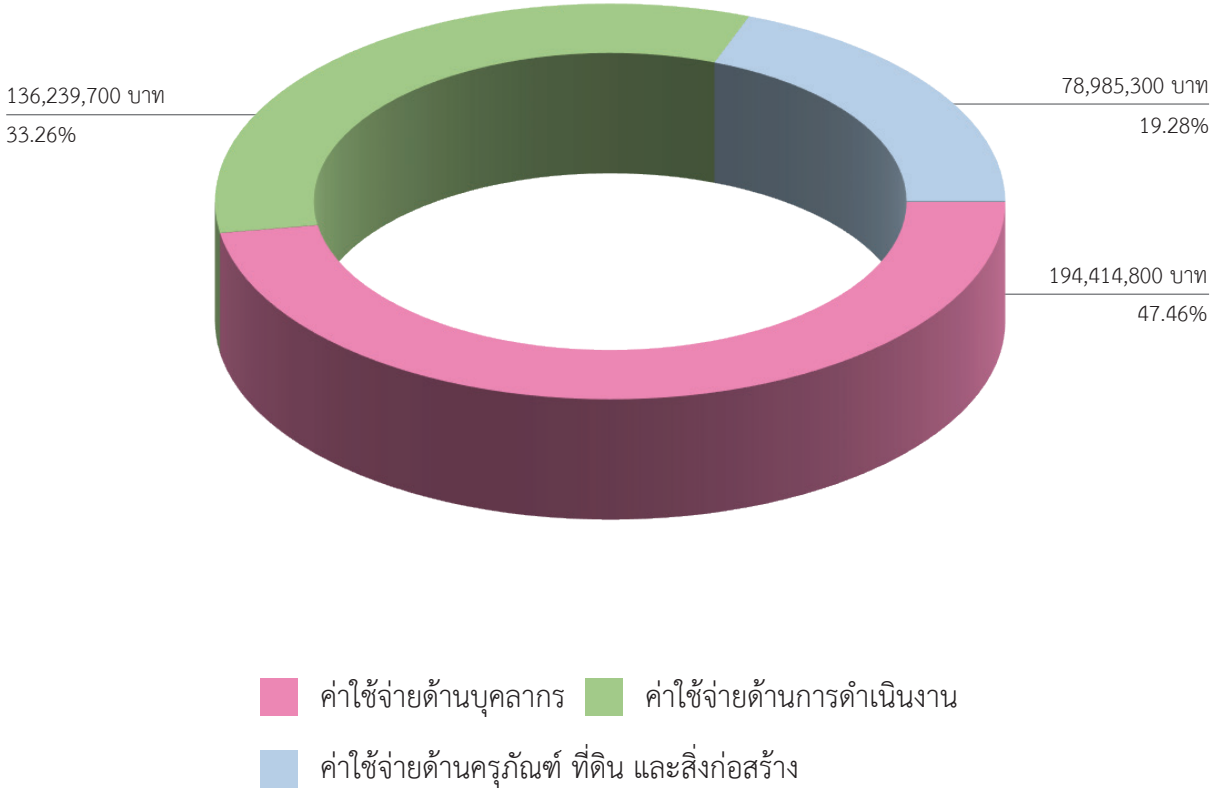
ตารางที่ 2 การจัดสรรงบประมาณจำแนกตามรายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	**194,414,800**	**47.46**
1.1 ค่าตอบแทนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และคณะสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	56,138,600	13.70
1.2 ค่าตอบแทนข้าราชการ ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	136,946,100	33.43
1.3 ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร)*	1,330,100	0.32
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	**136,239,700**	**33.26**
2.1 ค่าตอบแทน	4,623,700	1.13
2.2 ค่าใช้สอย	121,900,600	29.76
2.3 ค่าวัสดุ	3,050,000	0.74
2.4 ค่าสาธารณูปโภค	6,665,400	1.63
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	**78,985,300**	**19.28**
3.1 ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	18,206,600	4.44
3.2 ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	34,112,000	8.33
3.3 ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	26,666,700	6.51
รวม	**409,639,800**	**100.00**

*ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร) ประกอบด้วย

1. ค่าใช้จ่ายตามสิทธิ์และข้อกำหนดตามกฎหมาย
    1.1 ค่าเช่าบ้านของข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
    1.2 เงินประกันสังคมของพนักงานราชการ
    1.3 เงินสมทบกองทุนเงินสดทดแทนประจำปี
    1.4 ค่าตอบแทนพิเศษข้าราชการและลูกจ้างประจำที่ได้รับเงินเดือนเต็มขั้น
2. เงินบำเหน็จตอบแทน

แผนภูมิที่ 1 แสดงสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
จำแนกตามประเภทรายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับจัดสรร

3.6 ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570)

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่ใช้กำหนดทิศทางและแนวทางต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานที่มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2566 - 2569 ดังรายละเอียดตามแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 ความสอดคล้องและความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

ยุทธศาสตร์ที่ 1	ด้านความมั่นคง
1	ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชม และได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ 6	**ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ**
1	ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส
2	บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ
3	ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
4	กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค
5	กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

ประเด็น	การต่างประเทศ	การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ	กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
แผนย่อย	การพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และพันธกรณีระหว่างประเทศ	1. การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ 2. การพัฒนาบริการประชาชน	1. การพัฒนากระบวนการยุติธรรม 2. การพัฒนากฎหมาย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

หมุดหมายที่ 13	ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566 - 2569)

มิติที่ 1	การสร้างความเป็นธรรมตามกฎหมาย
มิติที่ 2	การพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานสากล
มิติที่ 3	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานยุติธรรม

แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570)

แผนภาพที่ 8 ความสอดคล้องและความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 1	**ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงาน ด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ ให้เป็นมาตรฐานสากล**
กลยุทธ์	พัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำข้อมูลและงานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถสนับสนุนงานของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ
	การปรับปรุงและพัฒนาแผนการบริหารความเสี่ยง และระบบการควบคุมภายในเพื่อใช้เป็นกรอบการบริหารงานตามภารกิจ
ยุทธศาสตร์ที่ 2	**เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการองค์กรที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นมาตรฐานสากล**
กลยุทธ์	พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใสให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นมาตรฐานสากล
	พัฒนาการเรียนรู้ด้วยระบบบริหารจัดการองค์ความรู้ที่มีความทันสมัย
	พัฒนาระบบการติดตามการปฏิบัติงาน ควบคู่ไปกับการสร้างความโปร่งใสและมาตรฐานการปฏิบัติงาน
ยุทธศาสตร์ที่ 3	**พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร**
กลยุทธ์	พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ มีความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศ และระบบเทคโนโลยีดิจิทัล
	ปรับปรุงทัศนคติมุ่งให้บุคลากรภายในมีค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กรร่วมกัน
ยุทธศาสตร์ที่ 4	**เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ**
กลยุทธ์	ส่งเสริมและขยายการพัฒนางานให้ครอบคลุมตามข้อตกลงความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ
	พัฒนางานเครือข่ายด้านประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเชื่อมั่นในการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ
	พัฒนาองค์ความรู้และความร่วมมือด้านวิชาการ
	พัฒนาและปรับปรุงอาคารที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ และพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญให้มีความทันสมัย

ส่วนที่ 2

ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

1. การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รวมทั้งสิ้น จำนวน 409,639,800 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 48,682,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.49) โดยมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน 194,414,800 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 7,949,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.26) ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน 136,239,700 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 50,182,100 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.31) และค่าใช้จ่าย ด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 78,985,300 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 9,448,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.68) สำหรับการเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 รายละเอียดดังตารางที่ 3 และแผนภูมิที่ 2

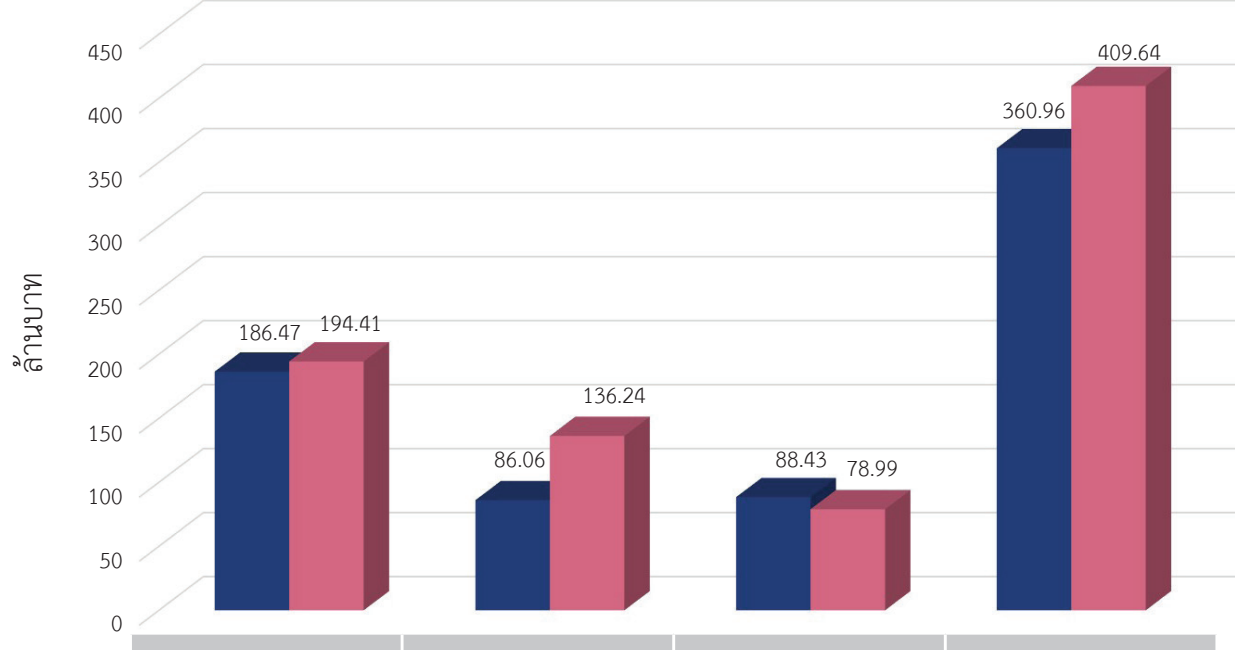
ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

รายการ	ปีงบประมาณ				ปีงบประมาณ 2567 เทียบกับ ปีงบประมาณ 2566	
	2566		2567			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน เพิ่ม/(ลด)	ร้อยละ เพิ่ม/(ลด)
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	**186,465,200**	**51.66**	**194,414,800**	**47.46**	**7,949,600**	**4.26**
1.1 ค่าตอบแทนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและคณะสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	57,443,400	15.92	56,138,600	13.70	(1,304,800)	(2.27)
1.2 ค่าตอบแทนข้าราชการ ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	127,636,800	35.36	136,946,100	33.43	9,309,300	7.29
1.3 ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร)	1,385,000	0.38	1,330,100	0.32	(54,900)	(3.96)
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	**86,057,600**	**23.84**	**136,239,700**	**33.26**	**50,182,100**	**58.31**
2.1 ค่าตอบแทน	4,242,100	1.17	4,623,700	1.13	381,600	9.00
2.2 ค่าใช้สอย	73,222,700	20.29	121,900,600	29.76	48,677,900	66.48
2.3 ค่าวัสดุ	3,050,000	0.84	3,050,000	0.74	-	-
2.4 ค่าสาธารณูปโภค	5,542,800	1.54	6,665,400	1.63	1,122,600	20.25

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 (ต่อ)

รายการ	ปีงบประมาณ				ปีงบประมาณ 2567 เทียบกับ ปีงบประมาณ 2566	
	2566		2567			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน เพิ่ม/(ลด)	ร้อยละ เพิ่ม/(ลด)
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	**88,434,100**	**24.50**	**78,985,300**	**19.28**	**(9,448,800)**	**(10.68)**
3.1 ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	39,710,800	11.00	18,206,600	4.44	(21,504,200)	(54.15)
3.2 ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	7,190,000	1.99	34,112,000	8.33	26,922,000	374.44
3.3 ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	41,533,300	11.51	26,666,700	6.51	(14,866,600)	(35.79)
รวม	**360,956,900**	**100**	**409,639,800**	**100**	**48,682,900**	**13.49**

แผนภูมิที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

	ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	รวม
2566	186,465,200	86,057,600	88,434,100	360,956,900
2567	194,414,800	136,239,700	78,985,300	409,639,800

2. การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 409,639,800 บาท โดยมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 340,681,058.40 บาท คิดเป็นร้อยละ 83.17 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 68,958,741.60 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.83 ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

รายการ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่ายเงิน		คงเหลือ	
		งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)	งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	194,414,800	189,372,371.07	97.41	5,042,428.93	2.59
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	136,239,700	93,209,187.33	68.24	43,030,512.67	31.58
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	78,985,300	58,099,500.00	73.56	20,885,800.00	26.44
รวม	**409,639,800**	**340,681,058.40**	**83.17**	**69,958,741.60**	**16.83**

หมายเหตุ : งบประมาณคงเหลือ สำนักงานจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการหรือในกรณีจำเป็นตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

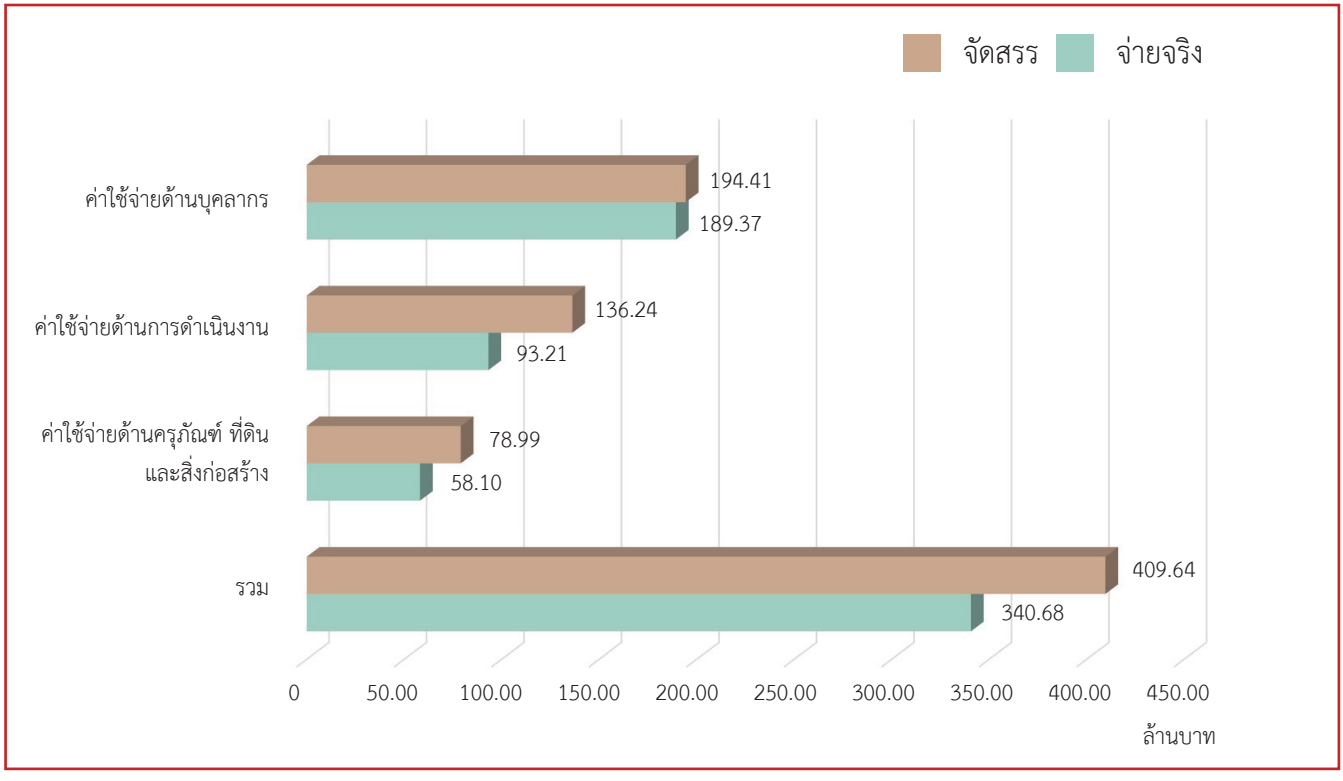
จากตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ประกอบด้วย

ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 194,414,800 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 189,372,371.07 บาท คิดเป็นร้อยละ 97.41 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 5,042,428.93 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.59

ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 136,239,700 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 93,209,187.33 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.24 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 43,030,512.67 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.58

ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 78,985,300 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 58,099,500.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 73.56 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 20,885,800.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.44

แผนภูมิที่ 3 การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

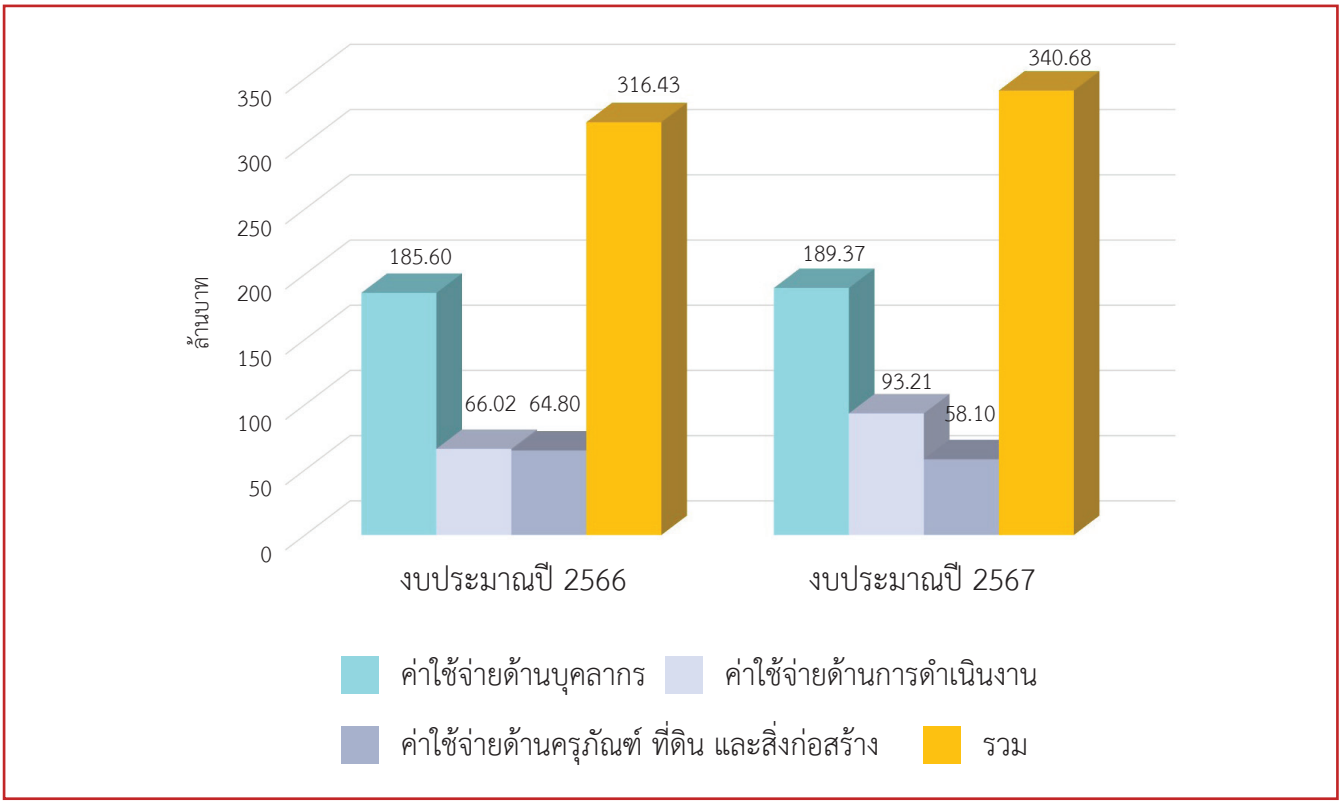

3. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

รายการ	ปีงบประมาณ 2566	ปีงบประมาณ 2567
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	185,604,915.60	189,372,371.07
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	66,022,840.03	93,209,187.33
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	64,800,693.83	58,099,500.00
รวม	**316,428,449.46**	**340,681,058.40**

แผนภูมิที่ 4 การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

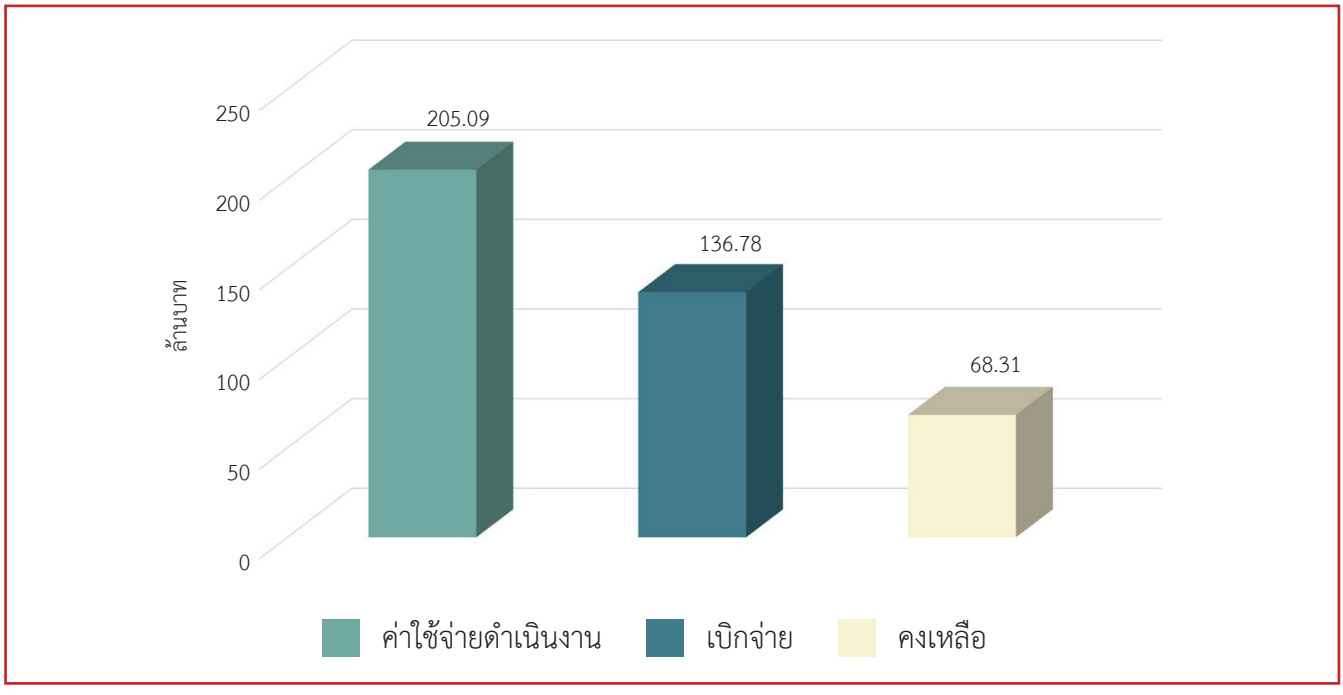

4. รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ตารางที่ 6 รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	205,090,988.74 บาท
เบิกจ่าย	136,779,068.11 บาท
คงเหลือ	68,311,920.63 บาท

แผนภูมิที่ 5 รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

หมายเหตุ : งบประมาณคงเหลือ สำนักงานจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการหรือในกรณีจำเป็นตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

5.1 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ

ปัญหาอุปสรรคด้านการใช้จ่ายงบประมาณ : รายการที่ไม่มีการเบิกจ่ายงบประมาณ เนื่องจากอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมของโครงการก่อนดำเนินการ บางโครงการมีวัตถุประสงค์หรือกลุ่มเป้าหมายใกล้เคียงกันจึงนำมาปรับแก้ไขรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความถูกต้อง เหมาะสม และความคุ้มค่าในการดำเนินการต่อไป

ปัญหาอุปสรรคด้านการดำเนินงาน : รายการงบลงทุนที่ยังไม่สามารถก่อหนี้ผูกพันได้ เนื่องจากในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง บางรายการมีผู้ยื่นเสนอราคาเพียงรายเดียว หรือไม่มีผู้ยื่นเสนอราคา จึงต้องกำหนด TOR และราคากลางใหม่เพื่อเข้าสู่กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างใหม่ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

5.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ประกาศใช้ล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ 6 เดือน ทำให้บางโครงการที่เกิดขึ้นใหม่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ยังไม่ได้รับงบประมาณในช่วง 6 เดือนแรกส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้าออกไป ทั้งนี้ โครงการ/รายการ ที่ไม่ได้ดำเนินการหรือมีการเบิกจ่ายล่าช้าไม่ทันปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำแผนปฏิบัติการงบค้างเบิกเพื่อเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณเหลือจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ให้มีประสิทธิภาพ รองรับสถานการณ์อันกระทบหรืออาจเกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเหมาะสม รวมถึงกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อรองรับสถานการณ์ปัจจุบันหรืออนาคต เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์และก่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนต่อไป

ส่วนที่ 3

ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ความสำคัญในเรื่องการกำกับ การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ (Vision) และพันธกิจ (Mission) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดตัวชี้วัด (Key Performance Indicator: KPI) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบ่งชี้ความก้าวหน้าติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็น “ผลผลิต (output) หรือผลลัพธ์ (outcome)” ของโครงการ/กิจกรรมสำคัญ โดยได้กำหนดเป้าประสงค์ (Goals) ของการดำเนินงานไว้ดังนี้ 1) ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการพิจารณาคดีตามหลักสากล 2) เสริมสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีความทันสมัยโปร่งใสและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล 3) บุคลากรมีความสามารถควบคู่คุณธรรมและจริยธรรม และ 4) ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

การกำหนดตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้สร้างกลไกในรูปแบบ “คณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อทำหน้าที่ตั้งแต่การกำหนดกรอบและรายละเอียดตัวชี้วัดเพื่อเสนอต่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศใช้แผนปฏิบัติราชการ ซึ่งตัวชี้วัดที่กำหนดจะมี 2 ลักษณะ คือ “ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ (quantity)” สำหรับการวัดหรือประเมินผลที่เป็นจำนวนที่สามารถนับได้ โดยกำหนดหน่วยการวัดเป็น “ร้อยละ” และ “ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ (quality)”

สำหรับแนวทางในการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ใช้แนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ โดยแนวทาง GES เป็นระบบการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างชัดเจนใน 2 มิติ ได้แก่ **“มิติภายนอก”** และ **“มิติภายใน”** ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้นำผลการดำเนินงานตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มาใช้ในการวิเคราะห์ประเมินผลทั้ง 2 มิติ โดย **“มิติภายนอก”** ประกอบด้วย (1) การประเมินประสิทธิผล (ผลลัพธ์/ผลผลิต) และ (2) การประเมินคุณภาพความพึงพอใจ และความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วน **“มิติภายใน”** ประกอบด้วย (1) การประเมินประสิทธิภาพ และ (2) การพัฒนาองค์การ มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ประเมินผล ตามแนวทางของคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการซึ่งเป็นแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) รายละเอียดปรากฏตามแผนภาพที่ 9

แผนภาพที่ 9 การประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตามแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

ที่มา : ปรับปรุงจากคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 (ฉบับย่อ) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้จัดทำข้อมูลตามกรอบ **“การประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES)”** ใน 2 มิติ ได้แก่ มิติภายนอก และมิติภายใน ดังนี้

1. **มิติภายนอก** การประเมินประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

1.1 การประเมินประสิทธิผล

ในการประเมินผลการดำเนินงานด้านประสิทธิผล เป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานจากผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยได้กำหนดให้มีการประเมินผลจาก **“จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินแล้วเสร็จและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เทียบกับโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567”** สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการทบทวน ปรับปรุงแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้แผนปฏิบัติราชการฯ มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566 - 2569) รวมทั้งดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567 ขึ้น

แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับแผนต่าง ๆ ในระดับ 1, 2 และ 3 ตามนัยของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดการผลักดันและบูรณาการนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรมมีความชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามเป้าประสงค์ของแผนต่าง ๆ รวมทั้งใช้ประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้ดังนี้

ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีผลการดำเนินงานโครงการแล้วทั้งสิ้น จำนวน 33 โครงการ จากทั้งหมด 39 โครงการ แบ่งตามประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงาน ด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการให้เป็นมาตรฐานสากล รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ทั้งหมด 8 โครงการ ซึ่งได้นำมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รวมถึงแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยได้ดำเนินงานโครงการตามแผนงานรวมทั้งสิ้น จำนวน 8 โครงการ

2) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการองค์กรที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นมาตรฐานสากล รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ทั้งหมด 7 โครงการ ซึ่งได้นำมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รวมถึงแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยได้ดำเนินงานโครงการตามแผนงานรวมทั้งสิ้น จำนวน 4 โครงการ

3) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ทั้งหมด 4 โครงการ ซึ่งได้นำมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รวมถึงแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยได้ดำเนินงานโครงการตามแผนงานรวมทั้งสิ้น จำนวน 4 โครงการ

4) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ทั้งหมด 20 โครงการ ซึ่งได้นำมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รวมถึงแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยได้ดำเนินงานโครงการตามแผนงานรวมทั้งสิ้น จำนวน 17 โครงการ

ตารางแสดงผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567	แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567		
	จำนวนโครงการแผนฯ	ดำเนินการทั้งสิ้น	ร้อยละ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงานด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ ให้เป็นมาตรฐานสากล	8 โครงการ	8 โครงการ	100
ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการองค์กรที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นมาตรฐานสากล	7 โครงการ	4 โครงการ	57.14
ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร	4 โครงการ	4 โครงการ	100
ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ	20 โครงการ	17 โครงการ	85.00
รวม 4 ประเด็นยุทธศาสตร์	**39 โครงการ**	**33 โครงการ**	**84.62**

จากผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้นร้อยละ 84.62 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 60 สรุปผลการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 50.77

ปัญหาและอุปสรรคของโครงการที่ไม่สามารถดำเนินการได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รวมทั้งสิ้น จำนวน 409,639,800 บาท โดยมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน 194,414,800 บาท ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน 136,239,700 บาท และค่าใช้จ่าย ด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 78,985,300 บาท

รายการที่ไม่มีการเบิกจ่ายงบประมาณ เนื่องจากอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมของโครงการก่อนดำเนินการ บางโครงการมีวัตถุประสงค์หรือกลุ่มเป้าหมายใกล้เคียงกันจึงนำมาปรับแก้ไขรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความถูกต้องเหมาะสม และความคุ้มค่าในการดำเนินการต่อไป ในส่วนของรายการงบลงทุนที่ยังไม่สามารถก่อหนี้ผูกพันได้ เนื่องจากในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง บางรายการมีผู้ยื่นเสนอราคาเพียงรายเดียว หรือไม่มีผู้ยื่นเสนอราคา จึงต้องกำหนด TOR และราคากลางใหม่ เพื่อเข้าสู่กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างใหม่ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

สำหรับโครงการมอบหมายข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว ณ สาธารณรัฐเกาหลี เพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่สำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนาของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย ได้ดำเนินการประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อย่างต่อเนื่อง ภายหลังครบกำหนดระยะเวลารับสมัครแล้ว ปรากฏว่าไม่มีผู้สมัครเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว ณ สาธารณรัฐเกาหลีฯ แต่อย่างใด เนื่องจากข้าราชการที่มีความสนใจติดเงื่อนไขอายุราชการ อีกทั้งบางส่วนอาจไม่มีความพร้อมเนื่องจากมีภาระครอบครัว สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงได้ดำเนินการแก้ไขหลักเกณฑ์การคัดเลือกเพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของข้าราชการที่มีความสนใจ เพื่อเปิดรับสมัครอีกครั้งต่อไป

1.2 การประเมินคุณภาพความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและการดำเนินงานตามภารกิจเป็นประจำทุกปี มีการดำเนินโครงการสำคัญ ดังนี้

1) โครงการพัฒนาการเผยแพร่ความรู้ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล

มีผลการดำเนินงานด้านความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การให้ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ คิดเป็นร้อยละ 87.58 (ค่าเฉลี่ย 4.38 จาก 5 คะแนน) ประกอบด้วย

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (จาก 5 คะแนน)
(1) เนื้อหามีความครบถ้วนชัดเจน	4.33
(2) เนื้อหาเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน	4.37
(3) รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจ ง่ายต่อการจดจำ	4.39
(4) ความถี่ในการเผยแพร่สื่อมีความเหมาะสม	4.42
(5) ช่องทางในการเผยแพร่อยู่ในระดับใด	4.43
(6) ภาพรวมของความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์	4.37
(7) หลังชมสื่อประชาสัมพันธ์คุณได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาท และอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในระดับใด	4.34
รวม	**4.38**

2) โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักนิติธรรม

ตัวชี้วัด		ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย (เจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา) ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 400 คน	จำนวน 1,690 คน
ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย (เจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและการปกครองระบอบประชาธิปไตย	ร้อยละ 95.00 (กลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ย 4.75 คะแนน จาก 5 คะแนน)

จากผลการดำเนินงานโครงการสำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 2 โครงการ มีผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้นร้อยละ 91.29 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 10 สรุปผลการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 9.13

2. **มิติภายใน** การประเมินประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

2.1 การประเมินประสิทธิภาพ

เป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานจากผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เปรียบเทียบกับเป้าหมายตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณและการใช้จ่ายภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

รายการ	งบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567			
	ผลการใช้จ่าย		เป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรี ร้อยละ	สูง/ต่ำกว่าเป้าหมาย ร้อยละ
	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ		
รายจ่ายประจำ	282,581,558.40	85.46	100.00	- 14.54
รายจ่ายลงทุน	58,099,500.00	73.55	100.00	- 26.45
รายจ่ายภาพรวม	340,681,058.40	83.17	100.00	- 16.83

จากผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เปรียบเทียบกับเป้าหมายตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณและการใช้จ่ายภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รวมทั้งสิ้นร้อยละ 83.17 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 15 สรุปผลการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 12.47

2.2 การพัฒนาองค์การ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีโครงการในการปรับปรุงพัฒนางานบริการประชาชนให้เป็นรูปแบบดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยมุ่งหวังพัฒนาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสู่การเป็นองค์กรที่สมรรถนะสูง (High Performance) รวมถึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ตามตัวชี้วัดงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ

ผลสัมฤทธิ์ : ประชาชนได้รับการอำนวยความยุติธรรมโดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

ตัวชี้วัด		ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ	อัตราส่วนของจำนวนขั้นตอนสำคัญในการอำนวยความยุติธรรมที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความโปร่งใส ความสะดวกรวดเร็ว ร้อยละ 75	อัตราส่วนของจำนวนขั้นตอนสำคัญที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ร้อยละ 100 (4 ขั้นตอนจาก 4 ขั้นตอน) โดยมีโครงการที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 6 โครงการ
ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	จำนวนขั้นตอนสำคัญในการอำนวยความยุติธรรมที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อความโปร่งใส ความสะดวกรวดเร็ว จำนวน 3 ขั้นตอน	จำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การยื่นคำร้องขอหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย 2. การพิจารณารับคำร้อง 3. กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ 4. การจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาและเผยแพร่สู่สาธารณชน

จากผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ตามตัวชี้วัดงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้นร้อยละ 100 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 15 สรุปผลการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 15.00

สรุปการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ตามแนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ
(Government Evaluation System: GES)

มิติการประเมินตามระบบ GES	ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ)
1. มิติภายนอก	
1.1 การประเมินประสิทธิผล (ร้อยละ 60)	50.77
1.2 การประเมินคุณภาพความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ร้อยละ 10)	9.13
รวมมิติภายนอก (ร้อยละ 70)	**59.90**
2. มิติภายใน	
2.1 การประเมินประสิทธิภาพ (ร้อยละ 15)	12.47
2.2 การพัฒนาองค์การ (ร้อยละ 15)	15.00
รวมมิติภายใน (ร้อยละ 30)	**27.47**
รวมทั้งสิ้น ร้อยละ 87.37	

จากการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามแนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้คะแนนรวมด้านมิติภายนอก ร้อยละ 59.90 และด้านมิติภายใน ร้อยละ 27.47 รวมทั้งสิ้นร้อยละ 87.37 เป็นคะแนนที่สูงกว่าปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เพิ่มขึ้น 0.81) แสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงาน ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำผลการประเมินดังกล่าวไปดำเนินการวิเคราะห์ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนปฏิบัติการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ผลการดำเนินงานด้านคดี

ศาลรัฐธรรมนูญมีฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นองค์กรตุลาการในการตีความรัฐธรรมนูญเพื่อธำรงไว้ซึ่งหลักความเป็นกฎหมายสูงสุด โดยยึดถือค่านิยม “ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ตลอดจนหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐ การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มีอำนาจหน้าที่ศึกษาและรวบรวมข้อมูลคำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน โดยการพัฒนาระบบงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยเรื่องการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงานด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ ที่กำหนดให้มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย กฎ โดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก เพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค

ปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญมีคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยมี นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ อีก 8 คน ได้แก่ 1) นายปัญญา อุดชาชน 2) นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม 3) นายวิรุฬห์ แสงเทียน 4) นายจิรนิติ หะวานนท์ 5) นายนภดล เทพพิทักษ์ 6) นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ 7) นายอุดม รัฐอมฤต และ 8) นายสุเมธ รอยกุลเจริญ รวมทั้งสิ้น 9 คน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 200 โดยศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีผลการดำเนินงานด้านคดีประจำปี พ.ศ. 2567 ในแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

1. ภาพรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2567)

1.1 ตารางที่ 7 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2567)

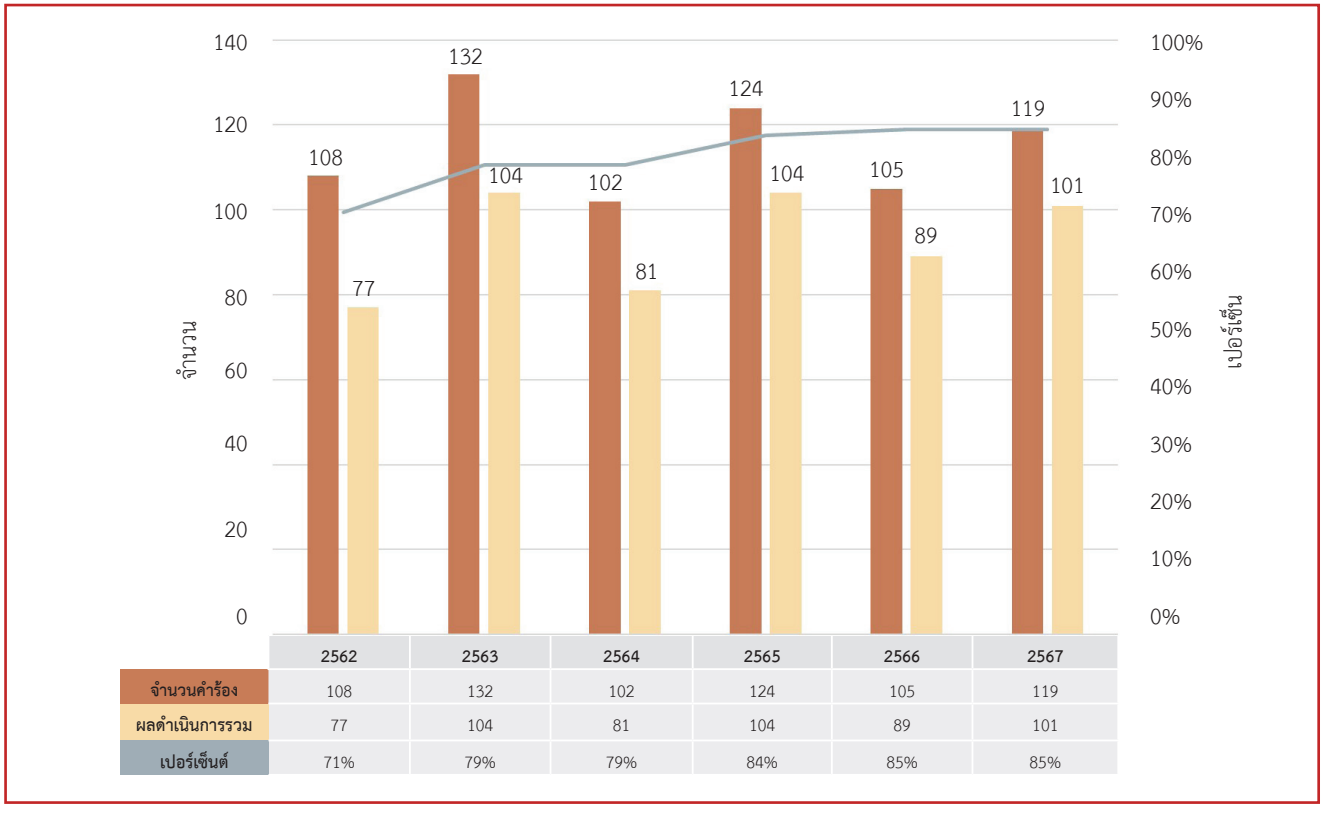
ปีงบประมาณ พ.ศ.	คดีค้างพิจารณามาจากปีงบประมาณก่อนหน้า	คดีที่เข้ามาใหม่ในปีงบประมาณปัจจุบัน	คดีที่เสร็จการพิจารณาโดยศาลมีคำวินิจฉัย	คดีที่เสร็จการพิจารณาโดยศาลมีคำสั่ง	คดีค้างพิจารณายกไปปีงบประมาณถัดไป
2562	16	92	15	62	31
2563	31	101	20	84	28
2564	28	74	30	51	21
2565	21	103	24	80	20
2566	20	85	23	66	16
2567	16	103	29	72	18

หมายเหตุ สถิติคดีในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2567 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. **มีคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ** รวมจำนวน 558 เรื่อง
2. **ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย** รวมจำนวน 141 เรื่อง
3. **ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง** มีจำนวนรวม 415 เรื่อง

1.2 แผนภูมิที่ 6 แสดงภาพรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2567)

สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2567)

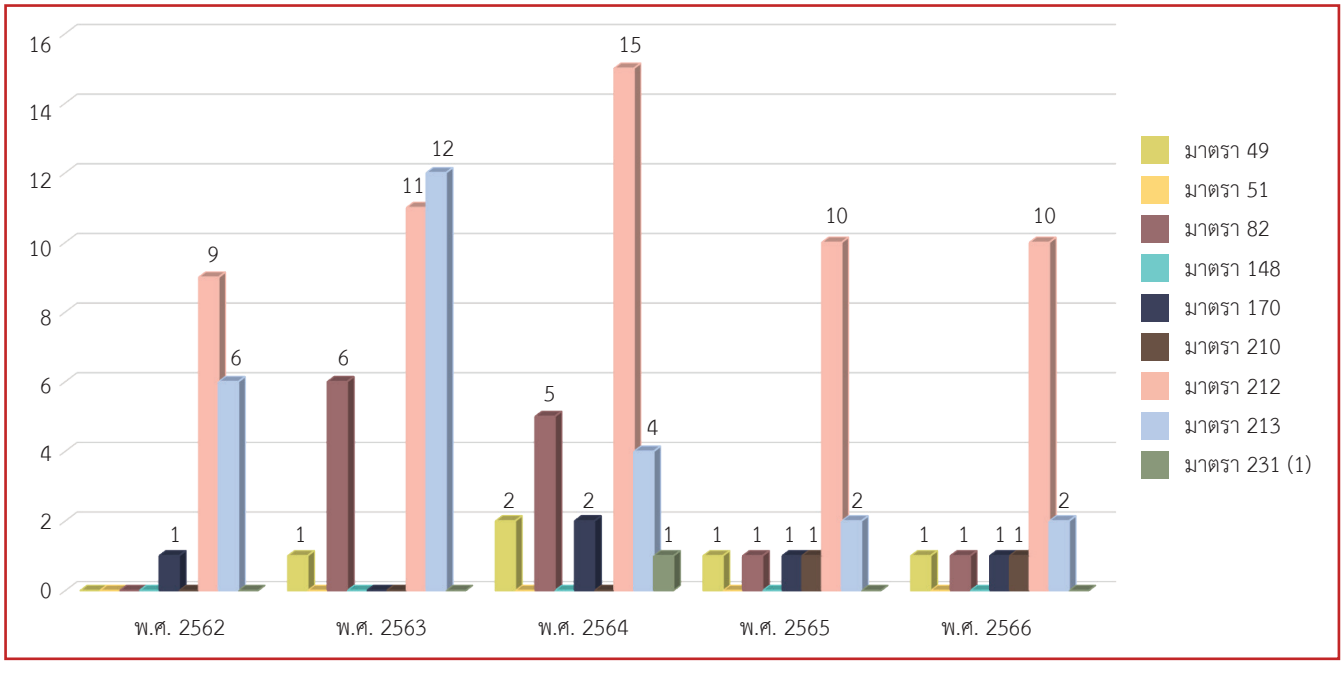

	2562	2563	2564	2565	2566	2567
จำนวนคำร้อง	108	132	102	124	105	119
ผลดำเนินการรวม	77	104	81	104	89	101
เปอร์เซ็นต์	71%	79%	79%	84%	85%	85%

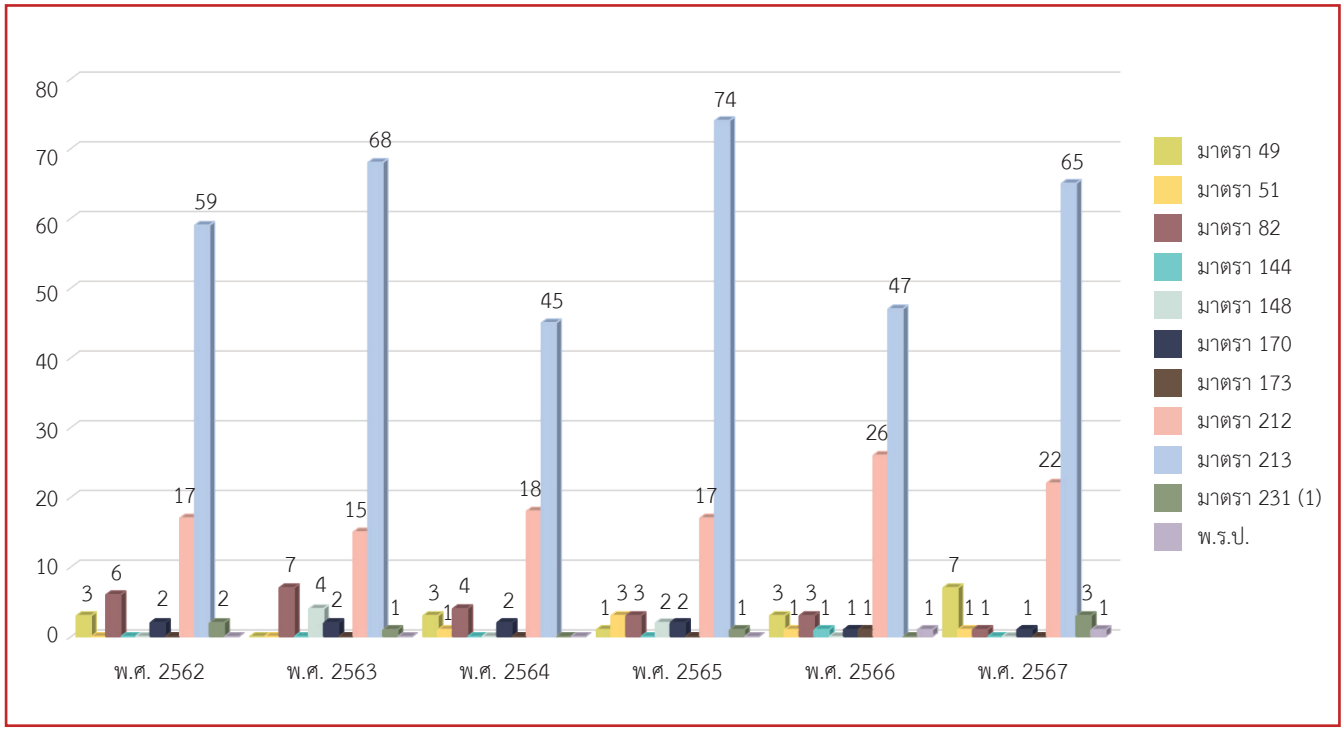
หมายเหตุ ผลการดำเนินการรวม รวมคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย และคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง

1.3 แผนภูมิที่ 7 แสดงผลการดำเนินงานในคดีสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2566)

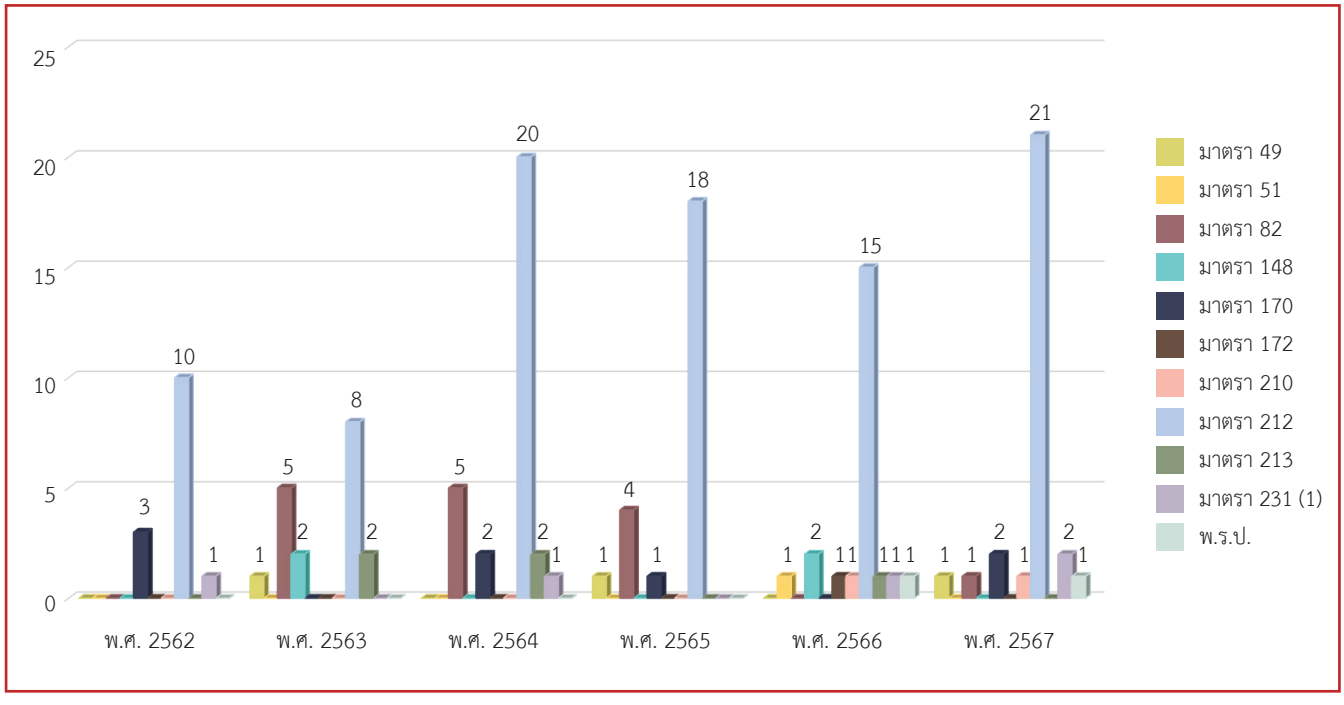
เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณก่อนหน้า

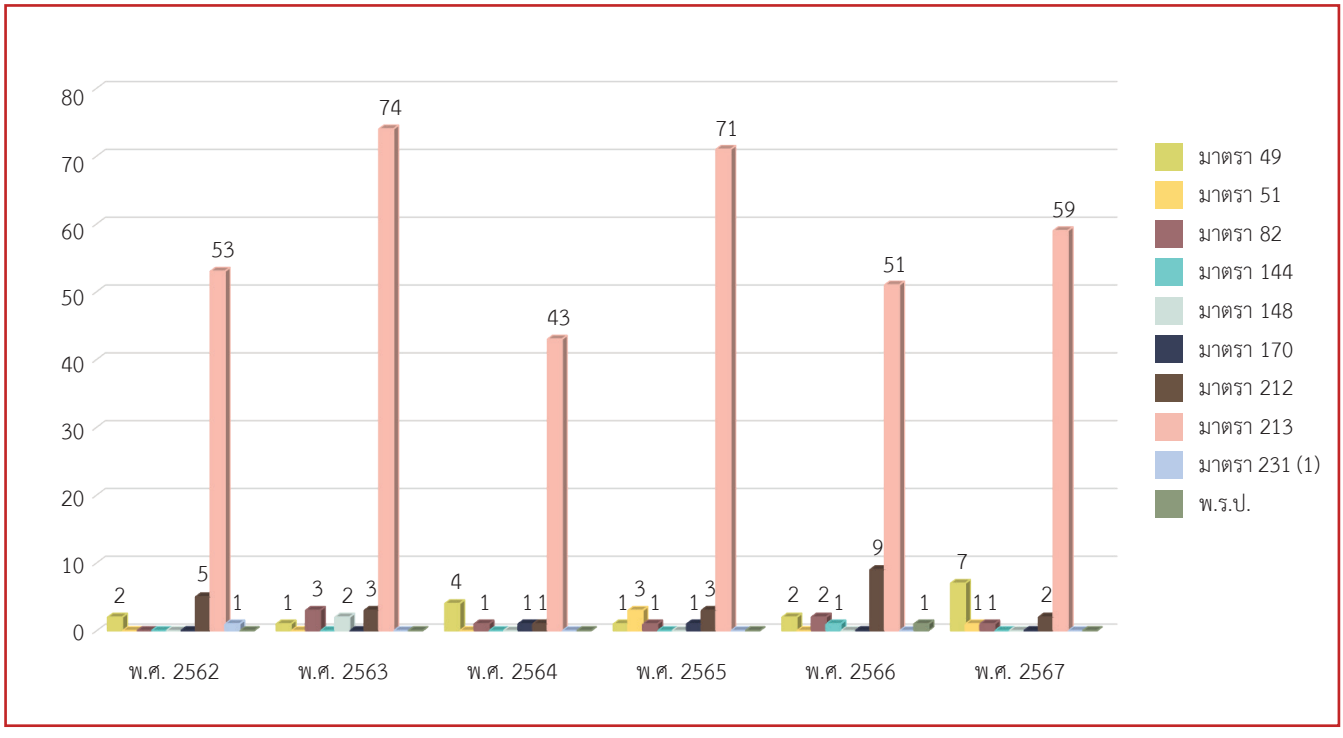
เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

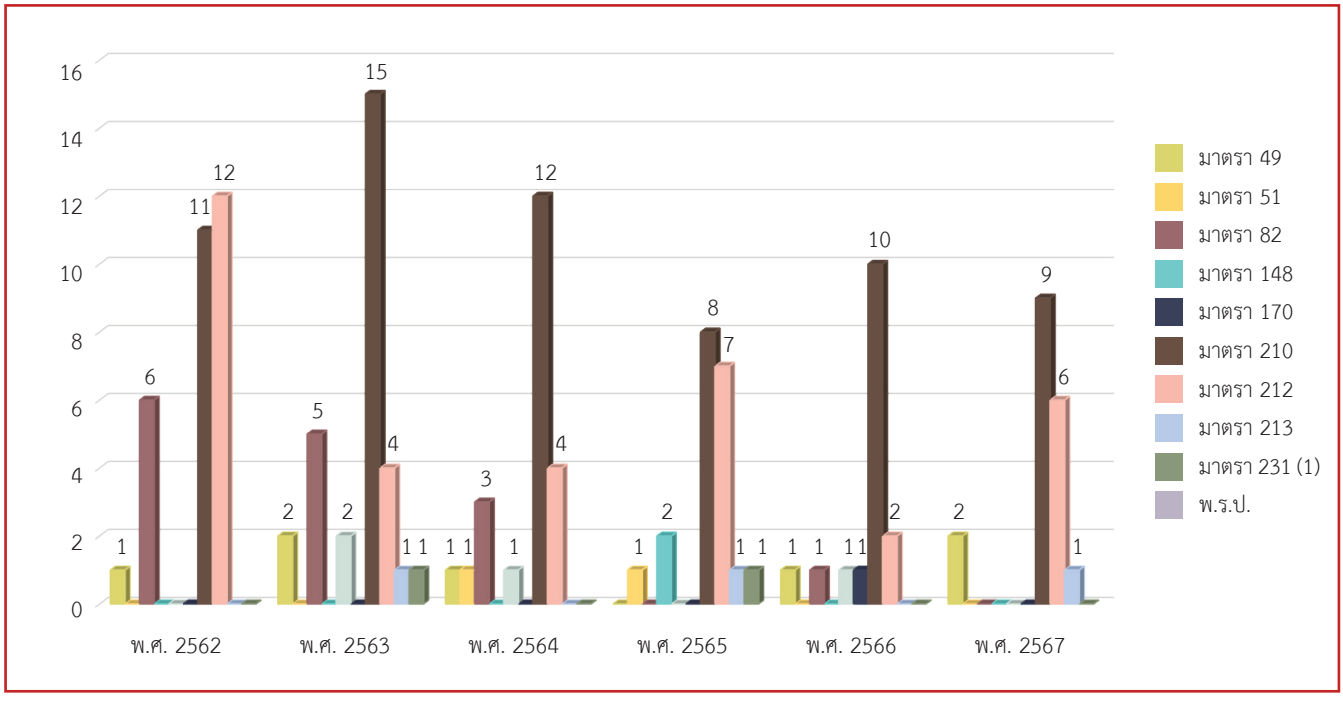
เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง ในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณถัดไป

2. ผลการดำเนินงานด้านคดีของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ผลการดำเนินงานด้านคดีของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2567) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) มีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน 119 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 16 เรื่อง และคดีที่มีการยื่นเข้ามาใหม่และรับเข้าสารบบคดีในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 103 เรื่อง

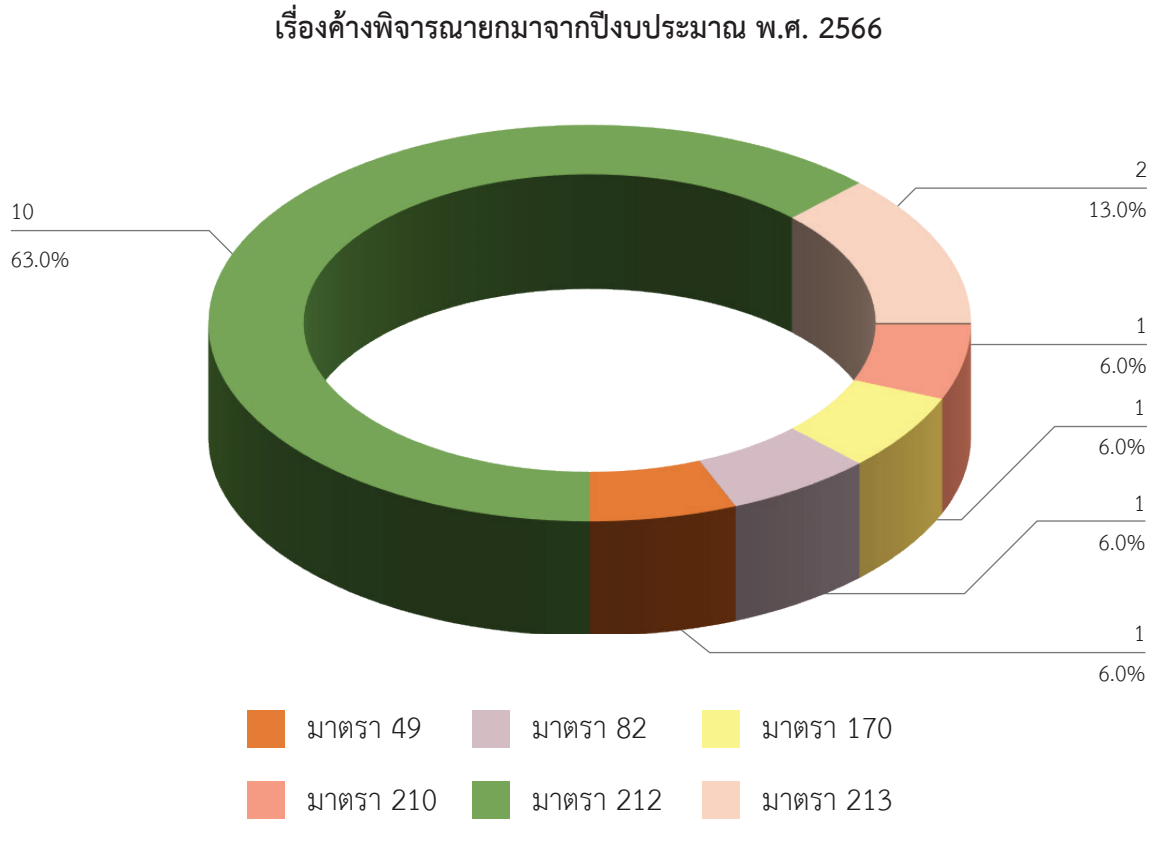
2) ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จ รวมจำนวน 101 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 29 เรื่อง และเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง หรือจำหน่ายคดี หรือยกคำร้องในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 72 เรื่อง

3) คดีที่ยังคงค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ยกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวน 18 เรื่อง

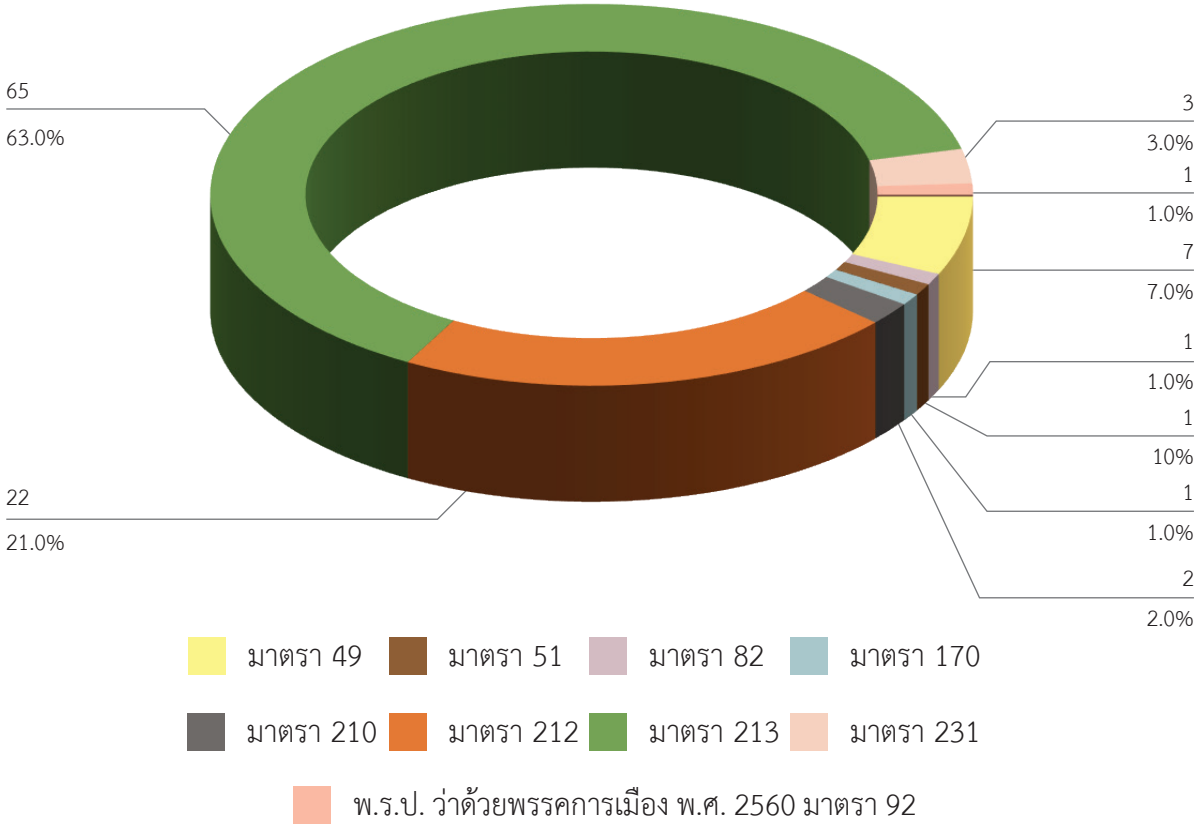
4) คำร้องที่มีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ จำนวน 26 คำร้อง ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้ให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 42 วรรคสาม

5) หนังสือหรือเอกสารที่ไม่มีลักษณะเป็นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 จำนวน 115 เรื่อง

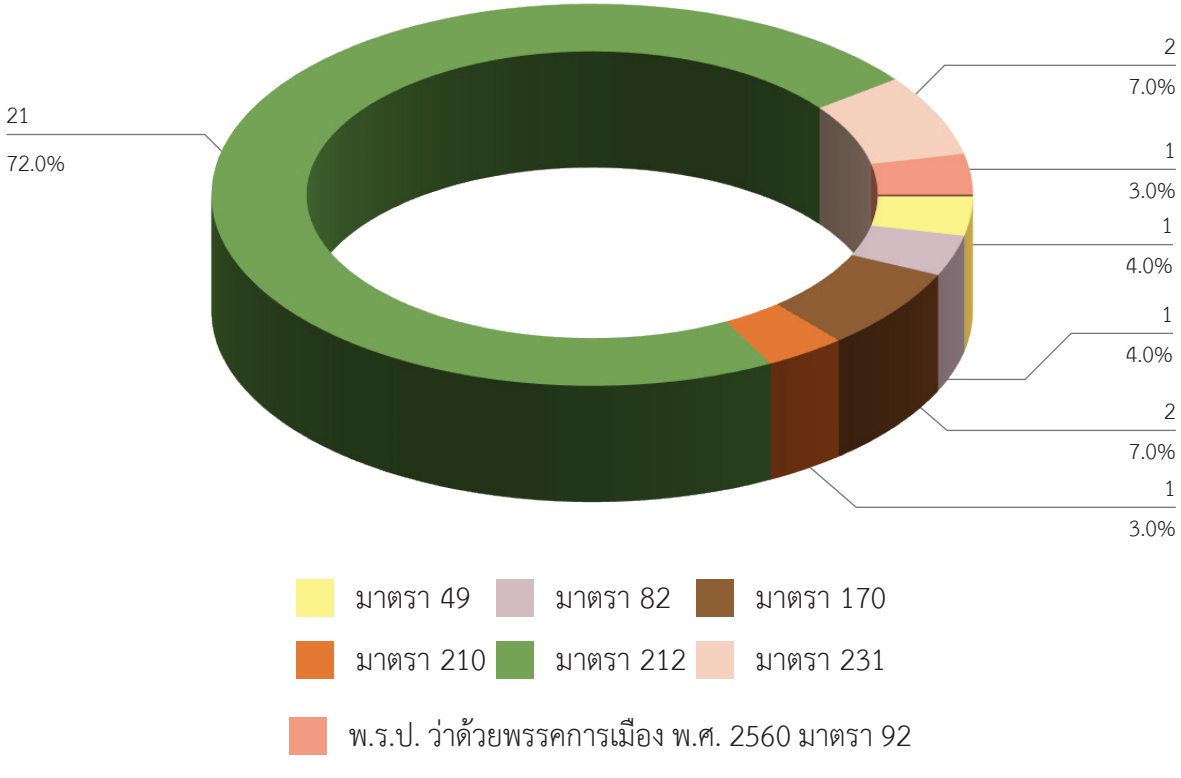
แผนภูมิที่ 8 แสดงสัดส่วนผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี

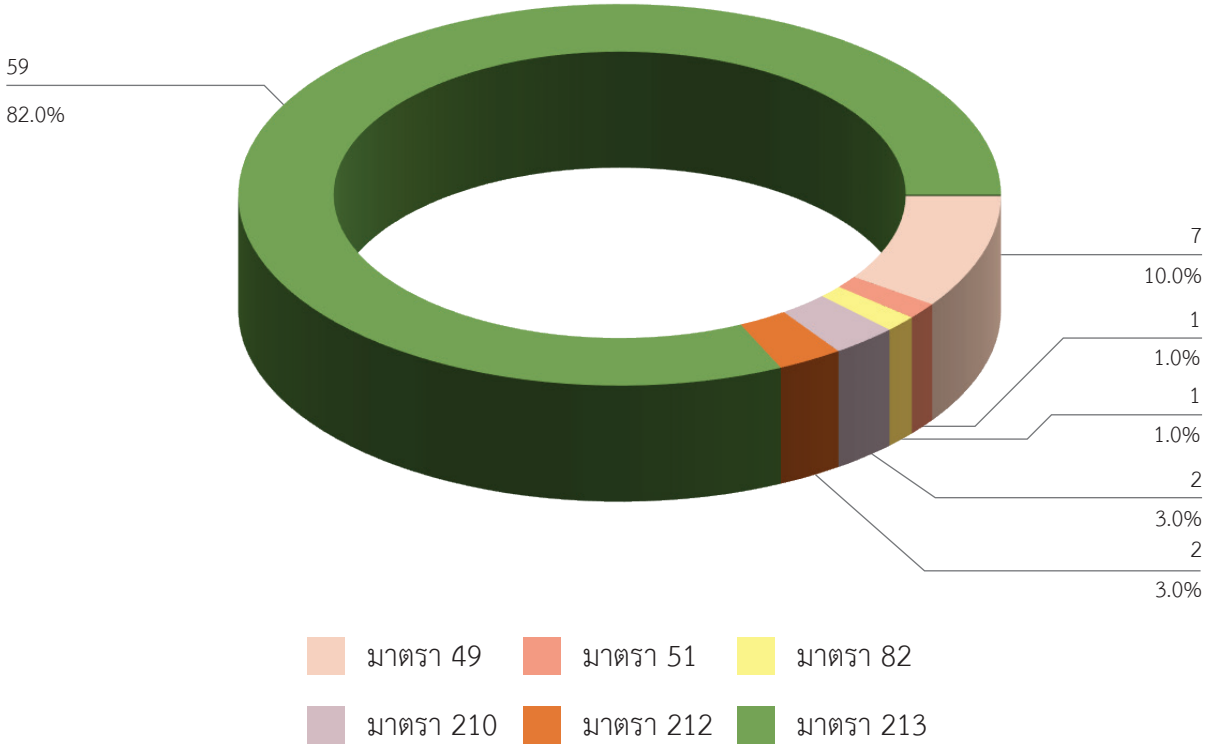
เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

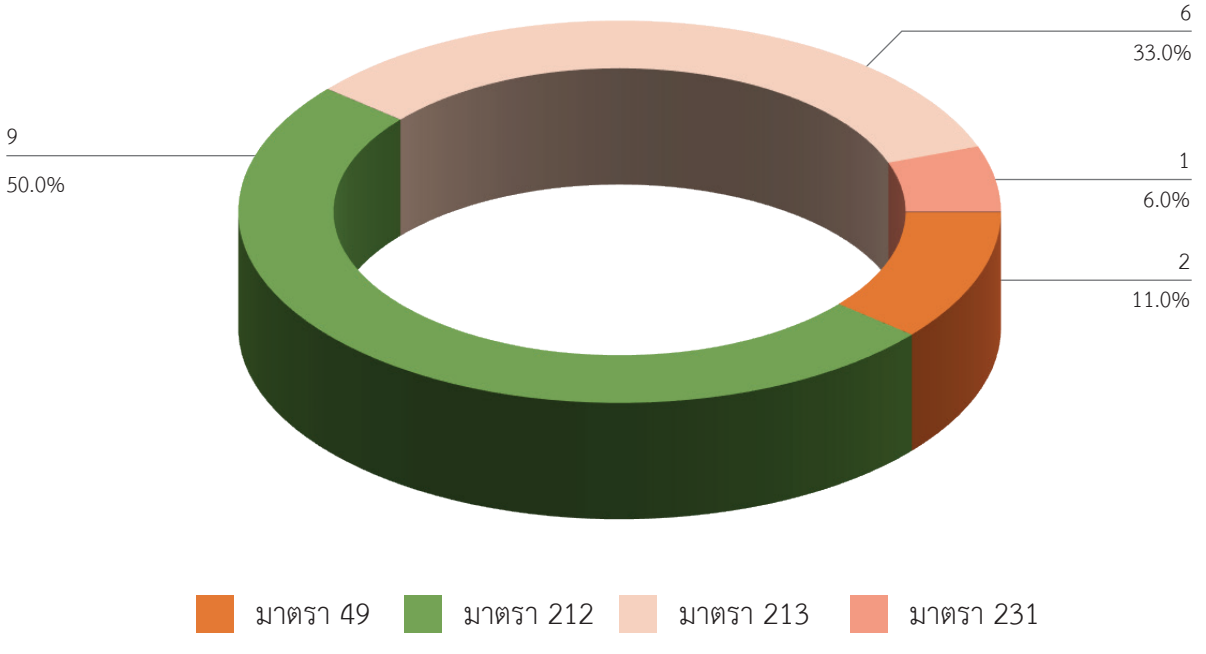
เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง
ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
1. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย	-	-	-	-	-
1.1 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 132 ประกอบมาตรา 148)					
1.2 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 148)	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
1.3 การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)	10 16/2566 17/2566 18/2566 20/2566 21/2566 22/2566 24/2566 25/2566 27/2566 29/2566	22 32/2566 33/2566 34/2566 35/2566 2/2567 3/2567 6/2567 7/2567 8/2567 12/2567 18/2567 19/2567 20/2567 21/2567 22/2567 23/2567 24/2567 25/2567 26/2567 28/2567 31/2567 32/2567	21 16/2566 (คำวินิจฉัยที่ 15/2566) ---------- 17/2566 (คำวินิจฉัยที่ 16/2566) ---------- 18/2566 (คำวินิจฉัยที่ 19/2566) ---------- 20/2566 (คำวินิจฉัยที่ 20/2566) ---------- 21/2566 (คำวินิจฉัยที่ 17/2566)	2 24/2567 (คำสั่งที่ 40/2567) ---------- 28/2567 (คำสั่งที่ 48/2567)	9 7/2567 18/2567 21/2567 22/2567 23/2567 25/2567 26/2567 31/2567 32/2567

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
			22/2566 (คำวินิจฉัยที่ 18/2566) --- 24/2566 (คำวินิจฉัยที่ 6/2567) --- 25/2566 (คำวินิจฉัยที่ 10/2567) --- 27/2566 (คำวินิจฉัยที่ 5/2567) --- 29/2566 (คำวินิจฉัยที่ 11/2567)		

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
			32/2566 (คำวินิจฉัยที่ 7/2567) --- 33/2566 (คำวินิจฉัยที่ 4/2567) --- 34 - 35/2566 (คำวินิจฉัยที่ 18-19/2567) --- 2/2567 (คำวินิจฉัยที่ 17/2567) --- 3/2567 (คำวินิจฉัยที่ 12/2567)		

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
			6/2567 (คำวินิจฉัยที่ 22/2567) ---------- 8/2567 (คำวินิจฉัยที่ 9/2567) ---------- 12/2567 (คำวินิจฉัยที่ 16/2567) ---------- 19 - 20/2567 (คำวินิจฉัยที่ 14 - 15/2567)		
1.4 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231(1))	-	**3** 1/2567 4/2567 9/2567	**2** 1/2567 (คำวินิจฉัยที่ 8/2567) ---------- 4/2567 (คำวินิจฉัยที่ 13/2567)	-	**1** 9/2567

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
1.5 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)	-	-	-	-	-
2. คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2))	-	**2** 30/2566 13/2567	-	**2** 30/2566 คำสั่งที่ 53/2566 ---------- 13/2567 คำสั่งที่ 21/2567	-
3. คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญ มาตรา 49)	**1** 19/2566	**7** 31/2566 5/2567 15/2567 16/2567	**1** 19/2566 (คำวินิจฉัยที่ 3/2567)	**7** 31/2566 (คำสั่งที่ 2/2567) ---------- 5/2567 (คำสั่งที่ 14/2567)	**2** 29/2567 31/2567

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
		27/2567 29/2567 31/2567		15/2567 (คำสั่งที่ 30/2567) ---------- 16/2567 (คำสั่งที่ 31/2567) ---------- 27/2567 (คำสั่งที่ 47/2567)	
4. คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 51)	-	**1** 11/2567	-	**1** 11/2567 (คำสั่งที่ 23/2567)	-

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
5. คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 82)	-	2 13/2567 17/2567[1]	1 17/2567[2] (คำวินิจฉัยที่ 21/2567)	1 14/2567 (คำสั่งที่ 27/2567)	-

[1]เรื่องพิจารณาที่ 17/2567 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุด**สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็น**รัฐมนตรี** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

[2]เรื่องพิจารณาที่ 17/2567 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุด**สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็น**รัฐมนตรี** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
6. คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี (รัฐธรรมนูญ มาตรา 170)	-	1 17/2567[3]	1 17/2567 (คำวินิจฉัยที่ 21/2567)	-	-
7. คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 139)	-	-	-	-	-

[3]เรื่องพิจารณาที่ 17/2567 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุด**สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็น**รัฐมนตรี** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
8. คดีเกี่ยวกับการเสนอการแปรญัตติหรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย (รัฐธรรมนูญ มาตรา 144)	-	-	-	-	-
9. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 149)	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
10. คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 178)	-	-	-	-	-
11. คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213)	2 ต.34/2566 ต.35/2566	65 ต.36/2566 ถึง ต.53/2566 และ ต.1/2567 ถึง ต.47/2567	-	61 ต.34/2566 ถึง ต.51/2566 (คำสั่งที่ 43/2566 ถึง คำสั่งที่ 61/2566 ยกเว้นคำสั่งที่ 53/2566 และ และ ต.52/2566 ต.53/2566 (คำสั่งที่ 1/2567) (คำสั่งที่ 3/2567)	6 ต.42/2567 ต.43/2567 ต.44/2567 ต.45/2567 ต.46/2567 ต.47/2567

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
				และ ต.1/2567 ถึง ต.41/2567 คำสั่งที่ 53/2567 ยกเว้นคำสั่งที่ 14/2567 21/2567 23/2567 27/2567 30/2567 31/2567 40/2567 48/2567	
12. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9))	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
13. คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนด ให้อยู่ในเขตอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญ 13.1 การพิจารณาวินิจฉัย เกี่ยวกับคำร้องคัดค้านมติ คำสั่ง และประกาศของคณะกรรมการ การเลือกตั้งและการยุบ พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. 2560	-	1 10/2567	1 10/2567 (คำวินิจฉัยที่ 20/2567)	-	-

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
13.2 การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัติ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560	-	-	-	-	-
14. กรณีคำร้องที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ	-	-	-	-	-
รวม	16	103[4]	29	72	18

[4] เรื่องพิจารณาที่ 17/2567 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของ**สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็น**รัฐมนตรี** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ส่วนที่สอง การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

1. การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 17 วรรคหนึ่ง กำหนดให้การยื่นคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาล คู่กรณีจะยื่นต่อศาลด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน หรือส่งทางไปรษณีย์ หรือส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนดก็ได้ ดังนั้น การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงทำได้ 3 ช่องทาง คือ

1) ยื่นต่อศาลด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน

2) ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน

3) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนด

รายงานสถิติเรื่องเข้าสู่ศาลรัฐธรรมนูญ

ลำดับที่	เรื่องพิจารณา (เรื่อง)				เรื่องฟ้องตรง (เรื่อง)				รวมทั้งหมด (เรื่อง)
	ยื่นด้วยตนเอง	ยื่นทางไปรษณีย์	ยื่นทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์	รวม (เรื่อง)	ยื่นด้วยตนเอง	ยื่นทางไปรษณีย์	ยื่นทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์	รวม (เรื่อง)	
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	6	3	29	38	32	23	10	65	103

คำร้องที่ส่งคืนแก้ไขเพิ่มเติม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ประเภท / ช่องทาง	เรื่องพิจารณา	เรื่องฟ้องตรง	รวม
ด้วยตนเอง	-	1	1
ทางไปรษณีย์	2	14	16
ทางอิเล็กทรอนิกส์	4	5	9
รวม	**6**	**20**	**26**

*เอกสารที่ไม่มีลักษณะเป็นคำร้อง ยื่นทางไปรษณีย์ 34 เรื่อง ยื่นด้วยตนเอง 81 เรื่อง รวม 115 เรื่อง

สถิติการยื่นคำร้องหรือเอกสารที่เกี่ยวเนื่องกับคดี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ประเภทคำร้อง /เอกสาร / ช่องทาง	คำร้องทั่วไป/ คำขออื่น	คำร้องเพิ่มเติม	คำชี้แจง แก้ข้อกล่าวหา	หนังสือหรือ เอกสาร ตามที่ศาลเรียก	รวม
ด้วยตนเอง	111	6	5	36	158
ทางไปรษณีย์	20	4	1	122	147
ทางอิเล็กทรอนิกส์	34	11	-	7	52
รวม	**165**	**21**	**6**	**165**	**357**

2. การให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีบริการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน โดยสามารถขอรับคำปรึกษาได้ 3 ช่องทาง ดังนี้

1) **ติดต่อด้วยตนเอง** ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์) เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร (ห้องปรึกษาคดี ชั้น 2)

2) **ติดต่อทางโทรศัพท์** หมายเลข 0 2142 5074 หมายเลข 0 2142 5075 หรือคอลเซนเตอร์ หมายเลข 1201

3) **ผ่านเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ** www.constitutionalcourt.or.th ภายใต้เมนู “ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ” หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ office@constitutionalcourt.or.th

4) **ทางไปรษณีย์** สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์) เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่กรุงเทพมหานคร

รายงานการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ

ช่องทาง	ด้วยตนเอง (ครั้ง)	ทางโทรศัพท์ (ครั้ง)	ทางระบบ อิเล็กทรอนิกส์(ครั้ง)	ทางไปรษณีย์ (ครั้ง)	รวม (ครั้ง)
จำนวน (ครั้ง)	80	198	4	12	294

ส่วนที่สาม บรรทัดฐานคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ก. บรรทัดฐานคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2567 ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยแล้ว จำนวน 27 คำวินิจฉัย[5] ดังต่อไปนี้

1. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 14/2566 วันที่ 4 ตุลาคม 2566

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2)

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจของผู้ร้องในการวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการใช้อำนาจแบ่งเขตเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 55 วรรคหนึ่ง และมาตรา 20 เป็นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจของผู้ร้องไม่เป็นที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง (1) (2) และ (6) ส่วนกรณีการสั่งให้นับคะแนนใหม่หรือการสั่งให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่เฉพาะก่อนประกาศผลการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 105 และมาตรา 106 เป็นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจอันเป็นที่สุดของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง (1) (2) และ (6)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) แม้ว่าการวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อประกาศรายชื่อผู้สมัครเป็นหน้าที่และทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดหรือดำเนินการให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง (1) แต่รัฐธรรมนูญมิได้กำหนดรายละเอียดหรือเนื้อหาไว้ให้ผู้ร้องปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในเรื่องนี้อย่างไร นอกจากนี้ การใช้อำนาจดังกล่าวเป็นการวินิจฉัยที่ส่งผลให้ผู้สมัครไม่มีสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของบุคคลที่จะเป็นผู้แทนของประชาชนตามหลักประชาธิปไตย ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจดังกล่าวของผู้ร้องจึงไม่เป็นที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง (1) (2) และ (6)

2) การสั่งให้นับคะแนนใหม่หรือการสั่งให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 105 และมาตรา 106 เป็นกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของการนับคะแนนเลือกตั้งและดำเนินการนับคะแนนใหม่ให้ถูกต้อง หรือออกเสียงลงคะแนนใหม่ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่ถึงกับเป็นการตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใด ไม่ใช่กรณีที่จำกัดหรือมีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล เป็นกระบวนการหนึ่งก่อนการประกาศผลเลือกตั้งที่คณะกรรมการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้การเลือกตั้งใหม่ และสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวอันเป็นกรณีที่มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคล คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 225 ซึ่งมีกระบวนการในการควบคุมดูแลการเลือกตั้งอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่จะพิจารณาว่าการเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือไม่ ดังนั้น การสั่งให้นับคะแนนใหม่หรือการสั่งให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่เฉพาะก่อนประกาศผลการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 105 และมาตรา 106 จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจอันเป็นที่สุดของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง (1) (2) และ (6)

3) แม้ว่าอำนาจของผู้ร้องในการแบ่งเขตเลือกตั้งจะเป็นหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการจัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องอันสอดคล้องต่อภารกิจหลักของผู้ร้องที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง (1) แต่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดรายละเอียดหรือ

[5] นับรวมคำวินิจฉัยที่มีการรวมพิจารณาหลายเรื่องพิจารณาด้วย

เนื้อหาให้ผู้ร้องปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในเรื่องนี้ เมื่อรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติอย่างชัดแจ้งให้การใช้อำนาจดังกล่าวของผู้ร้องกรณีดังกล่าวเป็นที่สุด หากผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ร้องหรือเห็นว่าการแบ่งเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อขอตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าวได้ ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจดังกล่าวผู้ร้องจึงไม่เป็นที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 224 (1) (2) และ (6)

2. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 15/2566 วันที่ 11 ตุลาคม 2566

เรื่อง พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 21 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 21 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 21 วรรคหนึ่ง กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการบังคับใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ที่ถูกยกเลิกตามพระราชบัญญัตินี้กับประมวลกฎหมายยาเสพติดที่เป็นกฎหมายใหม่ โดยกำหนดให้คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดมีผลใช้บังคับและอาจอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ยังคงต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติที่กำหนดให้การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษเกินปริมาณที่กฎหมายกำหนดไว้ให้สันนิษฐานว่าผู้นั้นมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จำเลยจึงมีโอกาสนำพยานหลักฐานพิสูจน์ความจริงต่อศาล หากกรณีมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย นอกจากนี้ ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา หากมีกรณีกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิดซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน จำเลยสามารถยกข้อเท็จจริงดังกล่าวในอุทธรณ์หรือฎีกา และศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาสามารถยกประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการใช้กฎหมายที่เป็นคุณแก่จำเลยขึ้นพิจารณา โดยปรับลดโทษตามกฎหมายที่เป็นคุณแก่จำเลยได้ ดังนั้น เมื่อพิจารณากระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายกับผลกระทบต่อจำเลยที่มีภาระในการพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวอาจเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอยู่บ้าง แต่ก็มิได้ทำให้การอำนวยความยุติธรรมแก่จำเลยเสียไป จึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ขัดต่อสิทธิในการต่อสู้คดี ไม่ขัดต่อหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยไม่มีความผิด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสอง

3. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 16/2566 วันที่ 18 ตุลาคม 2566

เรื่อง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 34 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 34

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

แม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217 จะมิได้มีถ้อยคำที่บัญญัติว่า “อันอาจเป็นอันตรายแก่ประชาชนทั่วไป” ก็ตาม แต่โดยสภาพของการวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์ของผู้อื่นและเป็นภยันตรายต่อประชาชนอยู่ในตัว จึงเป็นบทบัญญัติที่มีความชัดเจนแน่นอนพอควร และเนื่องจากความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์มีผลกระทบที่ร้ายแรงมากกว่าความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์การที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217 บัญญัติให้

ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษทางอาญาหนักกว่าและบัญญัติให้เป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดินหรือความผิดอันยอมความไม่ได้ จึงได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดแล้ว

ส่วนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 34 ไม่ใช่เสรีภาพโดยสมบูรณ์ที่รัฐไม่อาจจำกัดได้ หากแต่เป็นเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดเงื่อนไขให้จำกัดได้ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน เมื่อประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217 เป็นบทบัญญัติที่ตราขึ้นเพื่อมุ่งคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชน บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นบทบัญญัติที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามเงื่อนไขการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 34

ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217 เป็นบทบัญญัติที่ชัดเจนแน่นอน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม และเมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนกับผลกระทบจากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแล้ว เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่ขัดต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 34

4. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 17/2566 วันที่ 1 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 91 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 วรรคสอง หรือไม่ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 วรรคหนึ่ง วรรคสาม และวรรคสี่ และมาตรา 100 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 91 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 วรรคสอง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 วรรคสี่ และมาตรา 100 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 91 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการดำเนินการภายหลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้ว มีมติวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน โดยแยกการดำเนินการระหว่างมูลความผิดทางอาญากับมูลความผิดทางวินัยออกจากกัน เนื่องจากการชี้มูลความผิดทั้งสองกรณีมีความมุ่งหมายและการพิจารณาพยานหลักฐานที่แตกต่างกัน รวมทั้งการพิจารณาชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดทางอาญาและมูลความผิดทางวินัยมีความแตกต่างกัน โดยการพิจารณาชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดทางวินัยนั้นไม่จำต้องถึงขนาดปราศจากความสงสัยตามสมควรดังเช่นในคดีอาญา เมื่อความมุ่งหมายและการพิจารณาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดมีความแตกต่างกัน ย่อมจำต้องแยกการดำเนินการ อย่างไรก็ตาม แม้คำสั่งลงโทษทางวินัยจะมิได้ผ่านกระบวนพิจารณาคดีของศาลมาก่อนก็ตาม แต่คำสั่งลงโทษนั้นยังไม่ถึงที่สุด ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ

ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น ๆ หรือใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ บทบัญญัติมาตรา 91 จึงมิใช่บทบัญญัติที่เป็นการสันนิษฐานว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิด เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิและเสรีภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกจำกัดตามกฎหมายกับประโยชน์สาธารณะที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 วรรคสอง

2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 วรรคสาม บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติแล้ว โดยบัญญัติกรอบระยะเวลาการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาสั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติ เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในกระบวนการยุติธรรมต่อไป จึงมิใช่บทบัญญัติที่เป็นการสันนิษฐานว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิด พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง

3) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย บทบัญญัติมาตรา 98 วรรคสี่ จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อมิให้มีช่องว่างให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทางวินัยอ้างว่า ไม่มีกฎหมายที่จะใช้บังคับในการลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ บทบัญญัติมาตรา 98 วรรคสี่ จึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และเป็นบทบัญญัติที่ทำให้การดำเนินการทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน และมิใช่บทบัญญัติที่สันนิษฐานความผิดทางอาญาของผู้ถูกกล่าวหา ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสอง

4) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 100 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนหรือผู้ใดที่ไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 100 วรรคหนึ่ง เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการพิจารณาโทษทางวินัยตามมาตรา 98 ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยเร็ว เพื่อให้มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสภาพบังคับและมีผลทางกฎหมายต่อการดำเนินการทางวินัยอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 100 วรรคหนึ่ง จึงเป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค และไม่ขัดต่อหลักให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดหรือเป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าได้กระทำความผิด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสอง

5. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 18/2566 วันที่ 15 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 วรรคสาม และมาตรา 170 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 และมาตรา 27 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 วรรคสาม และมาตรา 170 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 และมาตรา 27

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 วรรคสาม ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย ก็เพื่อเป็นการคุ้มครองจำเลยตามหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องเดือดร้อนจากการไต่สวนมูลฟ้อง ไม่ต้องมาศาลในการพิจารณาคดีหรือนำเสนอพยาน ไม่ต้องจัดหาหลักประกันในระหว่างถูกควบคุมจนกว่าศาลจะไต่สวนแล้วเห็นว่าคดีมีมูลและประทับฟ้อง นอกจากนี้ ยังให้สิทธิจำเลยตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ได้ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “... ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น” จึงเป็นไปตามหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และหลักการรับฟังความทุกฝ่าย เป็นหลักประกันสิทธิของจำเลยให้มีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ เป็นบทบัญญัติที่ปฏิบัติต่อบุคคลซึ่งแตกต่างกันในสาระสำคัญให้แตกต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะแต่ละกรณี ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 และมาตรา 27 วรรคหนึ่ง

2) การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 170 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด มิได้เป็นการจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาของจำเลย เพราะในคดีที่ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นราษฎร เป็นโจทก์ เมื่อศาลมีคำสั่งให้คดีมีมูลแล้ว ศาลจะประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 167 วรรคหนึ่ง คดีย่อมเข้าสู่กระบวนพิจารณาพิพากษาของศาล คู่ความในคดีสามารถใช้สิทธิต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเต็มที่ โดยทั้งโจทก์และจำเลยจะต้องนำพยานหลักฐานเสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของคู่ความทั้งสองฝ่าย และพิพากษาคดีต่อไป ซึ่งการที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ต้องมีพยานหลักฐานหนักแน่นเพียงพอที่ศาลเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องของโจทก์ ด้วยเหตุนี้ หากยอมให้มีการอุทธรณ์คำสั่ง คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจใช้สิทธิในการอุทธรณ์เป็นเหตุในการประวิงคดีได้ ส่วนกรณีที่ศาลไต่สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าคดีไม่มีมูล ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 167 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลพิพากษายกฟ้อง ซึ่งทำให้คดีเสร็จไปจากศาล ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 170 วรรคหนึ่ง จึงกำหนดให้โจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกา เป็นการเปิดโอกาสให้คู่ความในคดีสามารถใช้สิทธิต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรมอย่างเต็มที่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 170 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด แต่คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้นโจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกา” จึงเป็นบทบัญญัติที่ปฏิบัติต่อบุคคลซึ่งแตกต่างกันในสาระสำคัญให้แตกต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะแต่ละกรณี ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค และหลักการรับฟังความทุกฝ่าย มิได้จำกัดการใช้สิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม ไม่ขัดต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 และมาตรา 27 วรรคหนึ่ง

6. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 19/2566 วันที่ 22 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 118/1 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 118/1 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 118/1 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 ตราขึ้นโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจโดยชอบในการตรากฎหมาย ขณะนั้น บัญญัติให้สิทธิลูกจ้างอายุเกินกว่าหกสิบปีที่จะแสดงเจตนาเกษียณอายุต่อนายจ้างได้โดยได้รับค่าชดเชยตามมาตรา 118 วรรคหนึ่ง โดยการจ่ายค่าชดเชยกรณีเกษียณอายุดังกล่าวกำหนดให้เป็นหน้าที่ของนายจ้างต้องจ่ายค่าชดเชยไม่น้อยกว่าอัตราค่าชดเชยที่ลูกจ้างพึงมีสิทธิได้รับเช่นเดียวกับการเลิกจ้างในกรณีอื่น เป็นมาตรฐานที่ใช้บังคับแก่นายจ้างและลูกจ้างเป็นการทั่วไป มุ่งคุ้มครองลูกจ้างที่ทำงานหรือทำประโยชน์ให้แก่นายจ้างมาเป็นเวลานานให้มีความมั่นคงในการทำงานและมีเงินไว้ใช้จ่ายเลี้ยงตนเองและครอบครัวหลังการเกษียณอายุ ส่วนพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพโดยความสมัครใจของนายจ้างและลูกจ้าง เพื่อให้เป็นสวัสดิการและเป็นการออมแก่ลูกจ้างเมื่อลูกจ้างตาย ลาออกจากงาน หรือลาออกจากกองทุนโดยลูกจ้างจ่ายเงินสะสมและนายจ้างจ่ายเงินสมทบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของแต่ละกองทุน เงินที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 ไม่ใช่เงินของนายจ้างทั้งหมด แต่เป็นเงินสะสมของลูกจ้างรวมอยู่ด้วย ขณะที่ค่าชดเชยด้วยเหตุเกษียณอายุตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เป็นเงินของนายจ้างทั้งหมด การจ่ายเงินตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 กับการจ่ายค่าชดเชยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มีลักษณะแตกต่างกันทั้งวัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณเงิน ไม่ใช่การจ่ายเงินที่ซ้ำซ้อนกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 118/1 เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักประกันความเป็นธรรมในการประกอบอาชีพของลูกจ้าง เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ที่ลูกจ้างได้รับเพื่อให้เป็นหลักประกันความเป็นธรรมแก่ลูกจ้างที่ปกติมีฐานะทางเศรษฐกิจและอำนาจต่อรองที่ด้อยกว่านายจ้างเทียบกับผลกระทบอันเกิดจากการที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้นายจ้างต้องรับภาระจ่ายค่าชดเชย เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

7. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 20/2566 วันที่ 29 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 34 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1) (2) และ (3) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 34 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) แม้โดยหลักนิติธรรม การบัญญัติกฎหมายที่กำหนดความผิดและโทษทางอาญาต้องมีความชัดเจนแน่นอน แต่การบัญญัติกฎหมายให้ละเอียดชัดเจนในทุกกรณีย่อมไม่สามารถที่จะกระทำได้ ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) จะบัญญัติให้ชัดเจนว่ากรณีใดเป็นการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอม หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จอันเป็นการละเมิดสิทธิต่อบุคคลหรือก่อให้เกิดความเสียหายโดยรวมของสังคมหรือเกิดความเสียหายแก่ประชาชนอย่างไรนั้น

เป็นการยาก จึงต้องบัญญัติกฎหมายโดยใช้ถ้อยคำที่ไม่มีความหมายจำเพาะเจาะจง แต่เป็นถ้อยคำเพียงเท่าที่ชัดเจนพอสมควรและอาศัยการตีความตามบริบทของเรื่องประกอบบทบัญญัติลายลักษณ์อักษร ส่วนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 34 วรรคหนึ่ง นั้น รัฐธรรมนูญกำหนดเงื่อนไขให้จำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) เป็นบทบัญญัติที่ตราขึ้นอันมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐและเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ด้วยเหตุนี้ เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ถูกจำกัดตามกฎหมายกับประโยชน์ส่วนรวมที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน อีกทั้งกฎหมายกำหนดองค์ประกอบความผิดและบทกำหนดโทษตามแต่ลักษณะความผิดไว้อย่างชัดเจนแน่นอนพอควรตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ โดยให้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณาลงโทษตามข้อเท็จจริงของแต่ละคดี บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่ขัดต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 34 วรรคหนึ่ง

2) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง (3) นำความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญามากำหนดเป็นองค์ประกอบความผิดตามอนุมาตรานี้ เพื่อให้การคุ้มครองเป็นพิเศษหากมีการกระทำความผิดอาญาในรูปแบบเฉพาะผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้างอย่างรวดเร็ว ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง และอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ส่วนการที่จะกำหนดบทยกเว้นโทษหรือยกเว้นความผิดในกฎหมายใดนั้นต้องพิจารณาตามความเหมาะสมและตามระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิด โดยความผิดตามมาตรานี้มีระดับความร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อส่วนรวมมากกว่าความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาที่ได้กำหนดบทยกเว้นความผิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 และเป็นความผิดที่กระทบต่อเสรีภาพและชื่อเสียงของบุคคล อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง (3) มิใช่ความผิดเด็ดขาด ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดย่อมมีสิทธิที่จะต่อสู้คดีพิสูจน์ความจริงได้ตามกระบวนการของกฎหมาย เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ถูกจำกัดตามกฎหมายกับประโยชน์ส่วนรวมที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน บทบัญญัติดังกล่าวไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่ขัดต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 34 วรรคหนึ่ง

8. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 1/2567 วันที่ 17 มกราคม 2567

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 187 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (5) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 ประกอบมาตรา 82 วรรคสอง คือ วันที่ 3 มีนาคม 2566

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) ผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ตกลงนำเงินของผู้ถูกร้องทำธุรกรรมต่าง ๆ ในนามของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยขั้นตอนสุดท้ายมีการนำเงินนั้นซื้อกองทุน TMB-T-ES-DPlus และกองทุน TMB-T-ES-IPlus ชื่อนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แล้วขายกองทุนดังกล่าวชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง เช่นนี้เงินจำนวน 119,500,000 บาท ยังเป็นของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจึงยังคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยมีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ครอบครองหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และดูแลห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แทนผู้ถูกร้องมาโดยตลอด อันเป็นการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 187 ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (5)

2) รัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (5) วรรคสาม และมาตรา 82 วรรคสอง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรีที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมิได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2566 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 ประกอบมาตรา 82 วรรคสอง นับแต่วันที่ 3 มีนาคม 2566 เป็นต้นไป

9. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2567 วันที่ 24 มกราคม 2567

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (3) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (3)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การจะพิจารณาว่ากิจการใดเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (3) ต้องพิจารณาว่ากิจการนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ และยังคงประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมีรายได้จากกิจการดังกล่าวในวันที่มีการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่หรือไม่ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 เป็นบทบัญญัติที่มีพัฒนาการมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 265 วรรคหนึ่ง โดยศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 12-14/2553 และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 7/2562 วางหลักไว้ว่า รัฐธรรมนูญห้ามการเข้าถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้าม โดยไม่ได้ระบุว่าจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าจะต้องมีอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (3) แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม

เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีช่องทางที่จะใช้หรือถูกใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทางใดทางหนึ่ง

2) การพิจารณาว่านิติบุคคลใดเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนหรือไม่ ไม่อาจพิจารณาแต่เพียงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิติบุคคลที่จดทะเบียนหรือจดแจ้งเป็นทางการเพียงอย่างเดียว แต่จะพิจารณาควบคู่ไปกับการดำเนินกิจการของนิติบุคคลนั้นด้วยว่ามีการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลจากการบอกเลิกสัญญาระหว่างสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เมื่อปี 2550 ทำให้สิทธิในคลื่นความถี่ของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีกลับมาเป็นของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และเมื่อเกิดเป็นคดีระหว่างคู่สัญญาในการเรียกร้องค่าเสียหายต่อกันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้มีการฟ้องคดีเรียกร้องให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีคืนสิทธิในคลื่นความถี่ของสถานีโทรทัศน์ให้แก่ตน หากในท้ายที่สุดแล้วบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นฝ่ายชนะคดีก็มิได้มีผลให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับมอบคืนคลื่นความถี่และจะดำเนินกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอส เอฟ ได้อีก จึงสรุปได้ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีสิทธิในการประกอบกิจการสื่อโทรทัศน์ตามกฎหมายตั้งแต่วันที่ 7 มีนาคม 2550 การที่บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังคงสถานะนิติบุคคลเดิมไว้ก็เพื่อการดำเนินคดีที่ค้างอยู่ในศาลเท่านั้น นอกจากนี้ไม่ปรากฏว่าบริษัทมีรายได้จากกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน แต่มีรายได้จากผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ย แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญาจนถึงปัจจุบันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ประกอบกิจการที่เกี่ยวกับสื่อมวลชน อีกทั้งไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติจดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วีดิทัศน์และสื่อโฆษณา ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ดังนั้น ณ วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ การถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ของผู้ถูกร้องตามคำร้องจึงไม่ทำให้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (3)

10. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2567 วันที่ 31 มกราคม 2567

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นเพื่อให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 อีกทั้งไม่ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ด้วยวิธีการซึ่งไม่ใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติโดยชอบ ที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญย่อมใช้บังคับไม่ได้ การตรากฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาต้องพิจารณามิให้ขัดหรือแย้งต่อหลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย โดยกระบวนการตรากฎหมายต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่และอำนาจโดยตรงในการเสนอและพิจารณาร่างกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ เมื่อร่างกฎหมายผ่านกลไกการตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือ

ร่างกฎหมายได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (1) การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 49 กำหนดหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญให้เข้ามาตรวจสอบการกระทำที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยไม่ได้บัญญัติยกเว้นการกระทำใดไว้เป็นการเฉพาะ การเสนอร่างกฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติจึงเป็นการกระทำหนึ่งซึ่งอาจถูกตรวจสอบได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่

ประมวลกฎหมายอาญาในแต่ละลักษณะบัญญัติเรียงลำดับตามความสำคัญและความร้ายแรงในแต่ละหมวดและในแต่ละมาตราไว้ โดยมาตรา 112 อยู่ในลักษณะ 1 ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เนื่องจากต้องคุ้มครองทั้งความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและเกียรติยศของประมุขของรัฐ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 2 ที่บัญญัติรับรองว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำความผิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นการกระทำผิดต่อความมั่นคงของประเทศด้วย การที่ผู้ถูกร้องที่ 1 กับพวก เสนอให้มาตรา 112 ออกจากลักษณะ 1 ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เป็นการกระทำเพื่อมุ่งหวังให้ความผิดตามมาตรา 112 ไม่เป็นความผิดที่มีความสำคัญและความร้ายแรงระดับเดียวกับความผิดในหมวดของลักษณะ 1 และไม่ให้ถือเป็นความผิดที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศอีกต่อไป มีเจตนามุ่งหมายที่จะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยออกจากกันซึ่งเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ การที่ผู้ถูกร้องที่ 1 กับพวก เสนอให้เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษได้ ย่อมทำให้ผู้กระทำความผิดใช้ข้อกล่าวอ้างว่าตนเข้าใจผิดและเชื่อโดยสุจริตว่าเป็นความจริง เป็นข้อต่อสู้และขอพิสูจน์ความจริง ซึ่งการพิจารณาคดีของศาลจะต้องมีการสืบพยานหลักฐาน การพิสูจน์เหตุดังกล่าวจำต้องพาดพิงหรือกล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งอยู่ในสถานะอันควรเคารพสักการะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 อีกทั้งการที่ผู้ถูกร้องที่ 1 กับพวก เสนอให้ความผิดตามมาตรา 112 เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายเพียงหน่วยงานเดียว มุ่งหมายให้การกระทำความผิดตามมาตรา 112 กลายเป็นความผิดที่เป็นเรื่องส่วนพระองค์ของสถาบันพระมหากษัตริย์เท่านั้น เป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ให้รัฐไม่ต้องเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวโดยตรงและให้สถาบันพระมหากษัตริย์กลายเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชนและจะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ผู้ถูกร้องมีเจตนาเซาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นเหตุให้ชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทรามหรืออ่อนแอลง นำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด

รัฐธรรมนูญ หมวด 3 มิได้กำหนดเฉพาะบุคคลที่เป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 20 ประกอบมาตรา 23 วรรคหนึ่ง (1) และ (5) บัญญัติหน้าที่ของพรรคการเมืองที่ต้องให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้อย่างชัดเจน รัฐธรรมนูญ มาตรา 49 จึงใช้บังคับกับพรรคการเมืองซึ่งเป็นนิติบุคคลได้

การใช้เสรีภาพจะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 และมาตรา 34 กำหนดกรอบการใช้สิทธิและเสรีภาพสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 19 การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองมีพฤติการณ์ในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเรียกร้องให้มีการทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยซ่อนเร้นผ่านการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และใช้เป็นนโยบายพรรค แม้เหตุการณ์ตามคำร้องผ่านพ้นไปแล้ว แต่การดำเนินการรณรงค์ให้มีการยกเลิกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาของผู้ถูกร้องทั้งสองมีลักษณะดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเป็นขบวนการ โดยใช้หลายพฤติการณ์ประกอบกัน หากยังปล่อยให้ผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการดังกล่าวต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้าง

การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง โดยมาตรา 49 วรรคสอง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้

11. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2567 วันที่ 25 มีนาคม 2567

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 244/1 มาตรา 247 มาตรา 248 และมาตรา 249 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 244/1 มาตรา 247 มาตรา 248 และมาตรา 249 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2558 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 244/1 มาตรา 247 มาตรา 248 และมาตรา 249 เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักการของการฎีกาจากระบบสิทธิ (Appeal as of Right) เป็นระบบอนุญาต (Discretionary Appeal) โดยการขออนุญาตฎีกาต่อศาลฎีกาต้องคำนึงถึงความสำคัญของการตรวจสอบทบทวนคำตัดสินของศาลที่ตัดสินคดีมาถึงสองชั้นศาลแล้วว่ามีเหตุผลความจำเป็นหรือไม่ เพราะเหตุใด เป็นการให้ดุลพินิจแก่ศาลฎีกาในการพิจารณาตามหลักเกณฑ์อนุญาตให้ฎีกา เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่าย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 244/1 กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด โดยให้ศาลอุทธรณ์ทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และกลั่นกรองคำพิพากษาของศาลชั้นต้นซึ่งเหมาะสมเพียงพอแล้ว สอดคล้องกับหลักการตรวจสอบการพิจารณาคดีที่คู่ความในคดีที่ศาลชั้นต้นตัดสินชี้ขาดมีสิทธิได้รับการพิจารณาพิพากษาจากศาลลำดับชั้นสูงขึ้นอีกชั้นหนึ่ง (Double Degree of Jurisdiction) อย่างไรก็ตาม มาตรา 247 กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในคดีแพ่งจะกระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ทำให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ไม่เปิดโอกาสให้ใช้สิทธิฎีกาเพื่อประวิงคดี เป็นการอำนวยความยุติธรรมให้คู่ความทั้งสองฝ่ายได้อย่างเท่าเทียมกัน มาตรา 248 กำหนดให้การพิจารณาและวินิจฉัยคำร้องขออนุญาตฎีกา กระทำโดยองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกอย่างน้อยสามคน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดี ส่วนมาตรา 249 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลฎีกาพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาได้ เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ควรวินิจฉัย และวรรคสอง กำหนดกรณีปัญหาสำคัญสำหรับการพิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีกาไว้ว่า ให้รวมถึงกรณีตาม (1) ถึง (6) ด้วย หากคำร้องขออนุญาตฎีกาใดมีลักษณะเป็นปัญหาสำคัญตามมาตรา 249 และศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยแล้ว ย่อมได้รับการอนุญาตให้ฎีกา มิได้เป็นการห้ามฎีกาโดยเด็ดขาด ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขประเภทคดีหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาท การไม่ได้รับอนุญาตฎีกาเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ มิได้ให้ดุลพินิจแก่ศาลฎีกาในการสั่งคำร้องขออนุญาตฎีกาโดยปราศจากหลักเกณฑ์ ทั้งต้องให้เหตุผลในกรณีไม่อนุญาตให้คู่ความฎีกาไว้ด้วย ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 244/1 มาตรา 247 มาตรา 248 และมาตรา 249 กำหนดหลักเกณฑ์การฎีกาของคู่ความให้ได้รับความคุ้มครองสิทธิในการขออนุญาตฎีกาไว้อย่างเสมอภาคกัน กรณีมิใช่เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การฎีกาให้คู่ความมีสิทธิขออนุญาตฎีกาแตกต่างกัน ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่ง

12. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2567 วันที่ 1 พฤษภาคม 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 โดยกำหนดคำบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และสมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ให้มีความเหมาะสมกับประเภทของการกระทำและความหนักเบาตามสภาพแห่งข้อหา ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าเป็นการกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ฐานใด ย่อมหมายถึงการกระทำผิดทุกฐานความผิด ซึ่งหากพิจารณาพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 อันเป็นกฎหมายหลักว่าด้วยป่าไม้ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันแล้ว มีบทบัญญัติที่กำหนดความผิดและโทษไว้ในหมวด 7 บทกำหนดโทษ ตั้งแต่มาตรา 69 ถึงมาตรา 74 จัตวา หลายฐานความผิด และมีระวางโทษหนักเบาแตกต่างกันตามพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำผิด ซึ่งบางฐานความผิดมิได้มีระดับความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์ในการกระทำผิดที่ส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะหรือความน่าเชื่อถือของบุคคลถึงขนาดที่จะต้องถูกตัดสิทธิสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ยิ่งกว่านั้น มาตรา 12 (11) ไม่ได้กำหนดระยะเวลาต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไว้ ย่อมทำให้บุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตลอดชีวิต โดยไม่คำนึงถึงความรุนแรงของการกระทำผิดและความรุนแรงของโทษ เมื่อพิจารณาชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมทางการปกครองในระดับท้องที่กับประโยชน์สาธารณะที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการป้องกันมิให้ผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียไม่เหมาะสมดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านแล้ว ไม่ได้สัดส่วนกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 โดยกำหนดคำบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และสมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ให้มีความเหมาะสมกับประเภทของการกระทำและความหนักเบาตามสภาพแห่งข้อหา ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

13. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 6/2567 วันที่ 15 พฤษภาคม 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 40 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง เป็นกระบวนการตรวจสอบการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อพิจารณาโทษทางวินัย โดยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดทางวินัยไม่จำต้องถึงขนาดปราศจากข้อสงสัยดังเช่นคดีอาญา การดำเนินการเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงเป็นคนละส่วนกับการดำเนินคดีอาญา เมื่อมาตรา 40 วรรคหนึ่ง เป็นกระบวนการอันนำไปสู่การดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน และเป็นคนละส่วนกับกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินคดีอาญาตามมาตรา 45 บทบัญญัติมาตรา 40 วรรคหนึ่งจึงเป็นคนละกรณีกับหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้ไม่มีความผิด แม้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวจะให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก แต่ยังคงเป็นกระบวนการตรวจสอบโดยองค์กรฝ่ายบริหารเองเพื่อลงโทษทางวินัย นอกจากนี้ การไต่สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีหลักเกณฑ์ในการดำเนินการที่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา ทั้งนี้ หากไม่พอใจในผลของการวินิจฉัยอุทธรณ์ก็สามารถใช้สิทธิทางศาลโดยฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. และผู้บังคับบัญชาได้ ถือว่าเป็นการดำเนินการทางวินัยที่เป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาและสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง เป็นคนละกรณีกับหลักในคดีอาญาที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดหรือเป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าได้กระทำความผิด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 29 วรรคสอง

14. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 7/2567 วันที่ 23 พฤษภาคม 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 45 วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 45 วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม และกำหนดคำบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 45 วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติในหมวด 4 ฎีกา ซึ่งเป็นการพิจารณาตรวจสอบคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ แม้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวจะมีความมุ่งหมายให้อัยการสูงสุดเป็นผู้กลั่นกรองว่าคดีใดเป็นปัญหาสำคัญอันควรให้ศาลฎีกาได้วินิจฉัย แต่ในการพิจารณาคดีพนักงานอัยการถือเป็นคู่ความฝ่ายหนึ่ง เมื่อคดีค้ามนุษย์ถึงที่สุดตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์แล้ว การฎีกาคู่ความควรมีสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน การที่มาตรา 45 วรรคสี่ กำหนดให้อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาของพนักงานอัยการว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย ให้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลฎีการับฎีกา เป็นการบัญญัติให้อัยการสูงสุดรวมไปถึงพนักงานอัยการที่อัยการสูงสุดได้มอบหมายมีอำนาจรับรอง

ฎีกาของฝ่ายโจทก์แต่เพียงฝ่ายเดียวโดยไม่ต้องขออนุญาตต่อศาลฎีกา แต่กระบวนการพิจารณาของศาลนั้น พนักงานอัยการโจทก์เป็นคู่ความฝ่ายหนึ่งซึ่งมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับราษฎรที่เป็นจำเลยอย่างเสมอกัน สมควรที่จะดำเนินกระบวนพิจารณาด้วยวิธีการเดียวกันและได้รับการพิจารณาวินิจฉัยว่าจะรับฎีกาหรือไม่โดยศาลฎีกาเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายก็ตาม ประกอบกับมาตรา 45 วรรคสี่ ไม่ได้กำหนดกรอบดุลพินิจในการรับรองให้ฎีกาไว้ดังเช่นการพิจารณาอนุญาตฎีกาขององค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ส่งผลให้อัยการสูงสุดสามารถใช้ดุลพินิจรับรองให้พนักงานอัยการฎีกาได้นอกเหนือจากหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 45 วรรคสอง ทำให้การนำคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาของพนักงานอัยการแตกต่างไปจากของจำเลย ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 45 วรรคสี่ บัญญัติหลักเกณฑ์ในการฎีกาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยไว้แตกต่างกันและกำหนดให้ศาลฎีการับฎีกาของพนักงานอัยการโดยไม่สามารถใช้ดุลพินิจสั่งเป็นประการอื่น ย่อมทำให้หลักประกันสิทธิในการฎีกาของคู่ความในคดีค้ามนุษย์ระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยแตกต่างกัน ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ขัดต่อหลักความเสมอภาค จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม

15. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 8/2567 วันที่ 5 มิถุนายน 2567

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1) ว่า พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 22 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 193 และมาตรา 196 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 22 (1) เฉพาะส่วนที่บัญญัติให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมมีอำนาจดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นได้เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา 193 และมาตรา 196

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 22 (1) บัญญัติให้ ก.ต. มีอำนาจดำเนินการทางวินัยแก่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมได้เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ แม้จะเป็นตำแหน่งที่แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งโอนมาจากข้าราชการตุลาการหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ แต่เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งแล้ว ข้าราชการตุลาการผู้นั้นย่อมพ้นจากตำแหน่งข้าราชการตุลาการและทำหน้าที่ฝ่ายธุรการเพียงตำแหน่งเดียวหากถูกดำเนินการทางวินัยจะมีเพียงสิทธิขอทบทวนต่อ ก.ต. โดยไม่มีสิทธินำคดีฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อให้มีการตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการ ซึ่งแตกต่างจากรองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมบางคนได้รับแต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการโอนไปดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงเช่นเดียวกับเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม รวมทั้งข้าราชการศาลยุติธรรมอื่นซึ่งมีสถานะเป็นข้าราชการประเภทเดียวกัน ก็หาได้กำหนดให้ ก.ต. มีอำนาจดำเนินการทางวินัยด้วย ดังนั้น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 22 (1) เฉพาะส่วนที่บัญญัติให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมมีอำนาจดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นได้เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ จึงขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทำให้เกิดความไม่เสมอกันในกฎหมาย ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อข้าราชการศาลยุติธรรมด้วยกันในสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันให้แตกต่างกันโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล เป็นบทบัญญัติที่ไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายและไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยงาน

ที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล แยกออกต่างหากจากระบบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตุลาการ และเป็นการขยายอำนาจของ ก.ต. เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา 193 และมาตรา 196

16. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 9/2567 วันที่ 5 มิถุนายน 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 14 (24) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 14 (24) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 108 ข. (7) กำหนดลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภา และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 14 (24) กำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา กรณีเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่น โดยระบุเงื่อนเวลาของลักษณะต้องห้ามดังกล่าวไว้เหมือนกันว่า “เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก” โดยมุ่งหมายให้ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวตั้งแต่วันสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ประกอบกับเมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้บุคคลที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง รัฐมนตรี และสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการเมืองต้องถูกจำกัดสิทธิไม่ให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาเป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 108 ข. (3) (5) (6) และ (7) แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้สมาชิกวุฒิสภาไม่มีความผูกพันกับภาคการเมืองทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการเมืองดังกล่าวอาศัยความได้เปรียบทางการเมืองเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาและอาจนำไปสู่การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 14 (24) บัญญัติหลักการไว้สอดคล้องกับเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญดังกล่าว แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาอยู่บ้าง แต่เมื่อชั่งน้ำหนักกับประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มีความเป็นอิสระ มีความเป็นกลางปราศจากการแทรกแซง เพื่อให้การตรวจสอบการใช้อำนาจและการตรากฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง จึงมีเหตุผลและความจำเป็นต่อการจัดระบบการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 14 (24) ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2566 เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยการกำหนดระยะเวลาอันเป็นข้อจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอีกห้าปีนับแต่วันครบกำหนดการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง แตกต่างกับลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่กำหนดให้ต้องเว้นระยะเวลาห้าปีนับจากพ้นการดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการเมืองเพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาไม่มีความผูกพันใกล้ชิดกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น จึงเป็นคนละประเด็นกับคดีนี้

17. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 10/2567 วันที่ 12 มิถุนายน 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 122 วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 122 วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

รัฐธรรมนูญ มาตรา 234 วรรคหนึ่ง (2) บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ จึงจำเป็นต้องมีการตรากฎหมายที่มีลักษณะพิเศษเพื่อกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจร้องขอให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน รวมทั้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของเจ้าหน้าที่ของรัฐสั่งลงโทษไล่ออก โดยให้ถือว่ากระทำการทุจริตต่อหน้าที่ สอดคล้องกับหลักการตามมาตรฐานสากลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention against Corruption: UNCAC) มาตรการดังกล่าวปรากฏในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หมวด 5 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ส่วนที่ 2 การดำเนินการกรณีร่ำรวยผิดปกติ มาตรา 122 วรรคสาม โดยก่อนการดำเนินการทางวินัยตามมาตราดังกล่าวมีการดำเนินการตามมาตรา 115 และมาตรา 116 มาก่อนแล้ว หากผู้ถูกกล่าวหาไม่สามารถพิสูจน์ถึงการได้มาซึ่งทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นได้ มาตรา 122 วรรคหนึ่ง กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติแล้วให้ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นให้อัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีมติ เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบและขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน จากนั้นให้ดำเนินการตามมาตรา 122 วรรคสาม โดยแจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่วินิจฉัยเพื่อสั่งลงโทษไล่ออกภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยให้ถือว่ากระทำการทุจริตต่อหน้าที่ เป็นกรณีที่กฎหมายเฉพาะกำหนดกระบวนการสอบสวน การวินิจฉัย และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ หน่วยงานต้นสังกัดไม่จำเป็นต้องทำการสอบสวนทางวินัยอีก การให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาสั่งลงโทษไล่ออก โดยให้ถือว่ากระทำการทุจริตต่อหน้าที่นั้น เป็นการบัญญัติให้บุคคลต้องรับผลจากการกระทำความผิดของตนในทางวินัย มิใช่การสั่งลงโทษไล่ออกตามกฎหมายบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามปกติ หากศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ยกคำร้องขอด้วยเหตุที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ร่ำรวยผิดปกตามที่ถูกกล่าวหา ถ้าผู้ถูกกล่าวหาได้ถูกไล่ออกหรือถูกถอดถอนให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน หรือผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี สั่งเพิกถอนคำสั่งไล่ออกหรือถอดถอนโดยเร็ว และผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนและประโยชน์อื่นใดที่พึงได้รับถ้ามิได้ถูกไล่ออกหรือถูกถอดถอนตามมาตรา 123 วรรคหนึ่ง จึงเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับความเป็นธรรมโดยองค์กรตุลาการแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 122 วรรคสาม แสดงให้เห็นถึงการกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เป็นธรรมในการรักษาดุลยภาพระหว่างการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีความร้ายแรง เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายกับผลกระทบจากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแล้วเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งได้ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 122 วรรคสาม มีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติเท่านั้น ไม่ใช่บทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาต้องถูกลงโทษในทางอาญา ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 122 วรรคสาม จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง

18. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2567 วันที่ 12 มิถุนายน 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 109 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 27 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 109 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 27

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 109 วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดต้องรับผิดค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ต้องมีการแก้ไขใหม่ เนื่องจากการกระทำอันเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินในการจัดการเลือกตั้ง ถือเป็นการกระทำละเมิดต่อรัฐ ผู้กระทำจำต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายนั้น โดยศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคจะพิจารณาจากหลักฐานการใช้จ่ายที่ กกต. เสนอต่อศาลเพื่อกำหนดจำนวนค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งเช่นว่านั้น ซึ่งเป็นค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงเพื่อเยียวยาความเสียหายต่อรัฐ แตกต่างจากค่าเสียหายเชิงลงโทษที่กำหนดขึ้นเพิ่มเติมจากค่าเสียหายที่แท้จริงเพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิด อีกทั้งการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งถือเป็นมาตรการทางการเมืองที่มีวัตถุประสงค์แตกต่างจากความรับผิดในค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการเยียวยาความเสียหายที่รัฐเป็นผู้เสียหายได้รับจากการกระทำความผิด กรณีไม่ขัดต่อหลักการกระทำครั้งเดียวไม่อาจถูกลงโทษสองครั้ง นอกจากนี้ มาตรา 109 วรรคหนึ่ง ยังบัญญัติสอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 139 วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 86 วรรคหนึ่ง กรณีเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 224 ที่มีเจตจำนงให้การเลือกตั้งทุกระดับเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายแล้ว เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดต้องรับผิดค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่อันเกิดจากการกระทำของบุคคล เป็นผลสืบเนื่องมาจากผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายในกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น บุคคลที่ต้องเป็นผู้รับผิดในค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง ต่างจากกรณีที่บุคคลเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นโดยกระบวนการเลือกตั้งที่สุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่ต่อมาภายหลังขณะที่ดำรงตำแหน่งบุคคลนั้นลาออก อันเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้บุคคลนั้นมีสิทธิลาออกได้ เป็นสิทธิที่กฎหมายรับรองไว้อย่างชัดแจ้งว่ากระทำได้ บุคคลที่ลาออกจึงไม่ต้องรับผิดในค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลง อันเป็นกรณีที่รัฐปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญต่างกันให้แตกต่างกันได้ ไม่ถือเป็นเหตุให้บุคคลไม่เสมอภาคกันในกฎหมาย บุคคลยังคงมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เป็นไปตามหลักความเสมอภาค ดังนั้น

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 109 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่ง

19. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 12/2567 วันที่ 18 มิถุนายน 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 มาตรา 6/1 และมาตรา 8 ทวิ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา 29 วรรคสอง และมาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 มาตรา 6/1 และมาตรา 8 ทวิ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา 29 วรรคสอง และมาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 มาตรา 6/1 และมาตรา 8 ทวิ เป็นบทบัญญัติที่ใช้เป็นมาตรการกำกับดูแลการเคลื่อนไหวของเงินตราและเงินตราต่างประเทศ เพื่อป้องกันการนำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศโดยไม่จำกัด หรือลักลอบส่งหรือนำเงินตราและเงินตราต่างประเทศที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ จึงให้ถือว่าเงินตราและเงินตราต่างประเทศ เป็น “ของ” ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยในการตรวจสอบ สืบสวนและสกัดกั้นการลักลอบขนเงินตราและเงินตราต่างประเทศข้ามพรมแดนประเทศ มิได้เป็นบทบัญญัติที่เป็นการขยายความหมายคำว่า “ของ” ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายและเป็นเหตุให้บุคคลต้องรับโทษหนักขึ้น เมื่อพิจารณาชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายแล้วเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน อีกทั้งเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับกับบุคคลโดยเสมอภาค มิได้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรเป็นผู้พิจารณาว่าการกระทำใดเข้าลักษณะความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 วรรคหนึ่ง (7) ที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม หากการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ได้รับผลกระทบย่อมใช้สิทธิทางศาลได้ นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเคยรับรองไว้แล้วในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 40 - 41/2546 ว่า การดำเนินการต่อทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นการดำเนินการทางแพ่งแยกต่างหากกับทางอาญา จึงไม่ใช่บทบัญญัติที่เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินที่เป็นโทษทางอาญาที่จะอยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในการใช้ทรัพย์สินของบุคคล ดังนั้น พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 มาตรา 6/1 และมาตรา 8 ทวิ เป็นบทบัญญัติที่ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และไม่เป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลโดยไม่มีกฎหมายบัญญัติ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา 29 วรรคสอง และมาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

20. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 13/2567 วันที่ 18 มิถุนายน 2567

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1) ว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1523 วรรคสอง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1523 วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม และกำหนดคำบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

เงื่อนไขการเรียกค่าทดแทนของสามีและภริยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1523 วรรคสอง รับรองสิทธิเรียกค่าทดแทนระหว่างสามีและภริยาไว้แตกต่างกันสองประการ กล่าวคือ

ประการที่หนึ่ง กรณีสามีเรียกค่าทดแทน บทบัญญัติมาตรา 1523 วรรคสอง ใช้คำว่า “ผู้ซึ่ง” ล่วงเกินภริยาไปในทำนองชู้สาว ดังนั้น ผู้ใดก็ตามที่ล่วงเกินภริยาไปในทำนองชู้สาวไม่ว่าเป็นชายหรือหญิง หรือแม้แต่ผู้ที่ไม่สามารถกำหนดว่าตนเองเป็นชายหรือหญิงเพียงเพศใดเพศหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเรียกตามเพศสภาพและอัตลักษณ์ต่าง ๆ นั้น สามีมีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากบุคคลดังกล่าวได้ แต่ในกรณีที่ภริยาเป็นผู้เรียกค่าทดแทน หากภริยาจะใช้สิทธิเรียกค่าทดแทนจากบุคคลอื่นที่เข้ามามีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับสามีของตน บทบัญญัติดังกล่าวจำกัดให้เรียกค่าทดแทนได้เฉพาะ “หญิง” ในที่นี้ย่อมหมายความถึง “เพศหญิง” เท่านั้น มีผลให้ภริยาไม่สามารถเรียกค่าทดแทนจากบุคคลที่เป็นเพศชายหรือบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอื่นที่เข้ามามีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับสามีของตน การบัญญัติกฎหมายเช่นนี้ย่อมทำให้ไม่สอดคล้องกับสภาพทางสังคมปัจจุบันที่ประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความแตกต่างและความหลากหลายทางเพศ รวมถึงมีรสนิยมทางเพศที่ไม่จำกัดเฉพาะความเป็นชายหรือหญิงเท่านั้น

ประการที่สอง เงื่อนไขการกระทำของบุคคลอันเป็นเหตุให้สามีหรือภริยาเรียกค่าทดแทน กรณีสามีเป็นผู้เรียกค่าทดแทน สามีมีภาระการพิสูจน์เพียงว่ามีบุคคลอื่นเข้ามามีความสัมพันธ์ทำนองชู้สาวกับภริยาของตน ไม่ว่าภริยาจะสมัครใจยินยอมหรือไม่ แต่กรณีภริยาเป็นผู้เรียกค่าทดแทน ภริยาต้องนำพยานหลักฐานมาสืบให้ปรากฏต่อศาลอย่างแจ้งชัดว่าหญิงอื่นสมัครใจมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับสามีของตน อีกทั้งยังมีภาระในการพิสูจน์ว่าหญิงนั้นแสดงตนโดยเปิดเผยว่ามีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับสามี ภริยาจึงจะมีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากหญิงนั้นได้ การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวทำให้ภริยาไม่สามารถเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่นที่ลักลอบมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับสามีโดยไม่เปิดเผย หากภริยาไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็น หรือหญิงนั้นไม่ได้แสดงตนโดยเปิดเผยว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามีในทำนองชู้สาว ภริยาไม่อาจเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่นนั้น แตกต่างกับกรณีชายอื่นล่วงเกินภริยาในทำนองชู้สาว แม้จะกระทำโดยปกปิดซ่อนเร้นไม่เปิดเผยต่อสังคม สามีมีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากชายอื่นได้

เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 บัญญัติรับรองให้ชายและหญิงเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศจะกระทำมิได้ ดังนั้น สามีและภริยาย่อมต้องมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยครอบครัวอย่างเท่าเทียมกัน การที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1523 วรรคสอง บัญญัติสิทธิในการเรียกค่าทดแทนของสามีและภริยาไว้แตกต่างกัน จึงเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองทางกฎหมายระหว่างสามีและภริยาไม่เท่าเทียมกัน ส่งผลให้ชายและหญิงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ ขัดต่อหลักความเสมอภาค และขัดต่อหลักการไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม

21. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 14-15/2567 วันที่ 18 มิถุนายน 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 36 มาตรา 40 มาตรา 41 และมาตรา 42 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 107 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 36 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง (3) มาตรา 41 วรรคหนึ่ง (3) และมาตรา 42 วรรคหนึ่ง (3) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 107

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 กำหนดวิธีการป้องกันการสมยอมกันและป้องกันการแทรกแซงจากกลุ่มการเมือง โดยมาตรา 40 วรรคหนึ่ง (3) การเลือกระดับอำเภอ และมาตรา 41 วรรคหนึ่ง (3) การเลือกระดับจังหวัด กำหนดให้ผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกลงคะแนน เลือกกันเองในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสองคน และมาตรา 42 วรรคหนึ่ง (3) การเลือกระดับประเทศกำหนดให้ผู้ได้รับเลือกลงคะแนนเลือกกันเองในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสิบคน การเลือกทั้งสามระดับดังกล่าวผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้บทบัญญัติดังกล่าวแม้มิได้เป็นบทบัญญัติบังคับให้ผู้สมัครรับเลือกต้องเลือกตนเองก็ตาม แต่การที่ผู้สมัครรับเลือกไม่ลงคะแนนเลือกตนเอง มิได้หมายความว่าผู้สมัครรับเลือกรายนั้นไม่สุจริตจนทำให้การเลือกดังกล่าวไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเสียทีเดียว ประกอบกับเมื่อมีการเลือกกันเองในกลุ่มเดียวกันในรอบแรกแล้ว ในรอบที่สองการเลือกทั้งสามระดับยังกำหนดให้ใช้วิธีการเลือกไขว้ โดยการจับฉลากแบ่งสายเลือกกลุ่มอื่นแต่ละกลุ่มในสายเดียวกัน ผู้ได้รับเลือกในกลุ่มเดียวกันจะเลือกกันเองหรือเลือกตนเองมิได้ ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 40 วรรคหนึ่ง (11) มาตรา 41 วรรคหนึ่ง (11) และมาตรา 42 วรรคหนึ่ง (9) ทั้งวิธีการจับสลากแบ่งสายและการเลือกไขว้ดังกล่าวทำให้ผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกไม่อาจทราบล่วงหน้าในการเลือกผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกรายใด เป็นการป้องกันการสมยอมหรือช่วยเหลือกันอยู่แล้ว ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง (3) มาตรา 41 วรรคหนึ่ง (3) และมาตรา 42 วรรคหนึ่ง (3) กำหนดให้ผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ เป็นไปตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ มาตรา 107 ที่มุ่งหมายการเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยสุจริตเที่ยงธรรมแล้ว ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 107

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 36 กำหนดหลักการแนะนำของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ให้มีบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้สมัครทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัว โดยผู้สมัครทุกคนสามารถมีผู้ช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัวอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภารายอื่นได้ทราบและใช้เป็นข้อมูลในการเลือกระหว่างผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาด้วยกันเท่านั้น ทั้งยังเป็นช่องทางในการเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไปในการร่วมกันตรวจสอบผู้ที่จะมาเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยที่ใช้อำนาจอธิปไตยในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ ทั้งบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้สมัครเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำแนะนำตัวในการเลือกสมัครสมาชิกวุฒิสภาจะต้องปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่ กกต. กำหนดตามมาตรา 36 วรรคหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีหลักประกันทางกฎหมายว่า หากผู้ช่วยเหลือผู้สมัครกระทำการแนะนำตัวเป็นการฝ่าฝืนบัญญัติที่เป็นข้อห้ามผู้ช่วยผู้สมัครจะต้องรับผิดเช่นเดียวกับผู้สมัครตามมาตรา 70 วรรคสอง ดังนั้น การกำหนดให้มีบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้สมัครเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการมาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 36 วรรคสอง มิได้ทำการเลือกสมาชิกวุฒิสภามิเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 107

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 36 วรรคหนึ่ง บัญญัติหลักการไว้แต่เพียงว่า ผู้สมัครอาจแนะนำตัวได้ตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด เป็นกรณีที่กฎหมายแม่บทมอบอำนาจให้ กกต. ซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย เป็นผู้กำหนดรายละเอียดในวิธีการและเงื่อนไขต่าง ๆ ในการแนะนำตัวผู้สมัคร ส่วนระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2567 ข้อ 8 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2567 ที่กำหนดให้ผู้สมัครสามารถแนะนำตัวโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 107 หรือไม่ ย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายของกฎโดยศาลปกครอง ดังนั้น การกำหนดให้มีการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามวิธีการและเงื่อนไขที่ กกต. กำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 36 วรรคหนึ่ง มิได้ทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 107

22. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 16/2567 วันที่ 3 กรกฎาคม 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 วรรคสอง เฉพาะในส่วนโทษทางอาญา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง มาตรา 27 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 วรรคสอง เฉพาะในส่วนโทษทางอาญา ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง มาตรา 27 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 บัญญัติให้ผู้ออกเช็คที่มีเงื่อนไขข้อเท็จจริงตามมาตรา 4 วรรคหนึ่ง (1) ถึง (5) มีความผิดอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ผู้ออกเช็คต้องระมัดระวังและออกเช็คโดยสุจริตเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมาย หาใช่ลงโทษผู้ออกเช็คทุกกรณีไม่ การที่ศาลจะพิพากษาลงโทษตามมาตรา 4 วรรคสอง ต่อเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงโดยปราศจากข้อสงสัยว่าผู้กระทำมีลักษณะหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 4 วรรคหนึ่ง (1) ถึง (5) เท่านั้น ศาลใช้ดุลพินิจได้ตามความหนักเบาของการกระทำความผิดเมื่อชั่งน้ำหนักแล้วประโยชน์สาธารณะที่ได้จากการมีหลักประกันความน่าเชื่อถือของเช็คและระบบเศรษฐกิจของประเทศมีน้ำหนักมากกว่าผลเสียที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชนอันเนื่องมาจากการใช้โทษทางอาญาในกฎหมายดังกล่าว อีกทั้งมาตรา 5 และมาตรา 7 บัญญัติให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้กระทำความผิดใช้เงินตามเช็คแก่ผู้ทรงเช็คหรือแก่ธนาคารภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ออกเช็คได้รับหนังสือบอกกล่าวจากผู้ทรงเช็คว่าธนาคารไม่ใช้เงินตามเช็คนั้น หรือหนี้ที่ผู้กระทำความผิดออกเช็คเพื่อใช้เงินนั้นสิ้นผลผูกพันไปก่อนศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บทบัญญัติดังกล่าวเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล

นอกจากนี้ กฎหมายบัญญัติหลักการและการบังคับใช้ตั๋วเงินแต่ละประเภทไว้แตกต่างกัน คือ ตั๋วแลกเงินเป็นหนังสือตราสารซึ่งผู้สั่งจ่ายสั่งบุคคลที่สามจ่ายเงินแก่ผู้รับเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงินเป็นหนังสือตราสารซึ่งผู้ออกตั๋วให้คำมั่นสัญญาว่าตนจะจ่ายเงินแก่ผู้รับเงิน ส่วนเช็คเป็นหนังสือตราสารซึ่งผู้สั่งจ่ายสั่งธนาคารจ่ายเงินแก่ผู้รับเงิน เมื่อลักษณะของตั๋วเงินทั้งสามประเภทมีความแตกต่างกันและวัตถุประสงค์การใช้ที่ไม่เหมือนกัน กฎหมายอาจบัญญัติความคุ้มครองไว้ต่างกันได้ ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ประกอบกับบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีการกระทำความผิด และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นเป็นไปตามโทษที่บัญญัติไว้เท่านั้น ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง มาตรา 27 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคหนึ่ง

23. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 17/2567 วันที่ 10 กรกฎาคม 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 243 มาตรา 244 และมาตรา 317/13 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 วรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 243 และมาตรา 244 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสอง และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 317/13 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 243 และมาตรา 244 เป็นบทบัญญัติในส่วนของการป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 ให้การเป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในผูกกับตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานและครอบคลุมถึงบุคคลผู้ใกล้ชิดของบุคคลวงใน โดยบัญญัติไว้ในลักษณะของข้อสันนิษฐานทางกฎหมาย เนื่องจากการรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในเป็นเรื่องที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลหรือความรับรู้ของบุคคลผู้นั้นเพียงผู้เดียว (exclusive knowledge) ยากที่จะพิสูจน์โดยบุคคลอื่น การผลักภาระการพิสูจน์ไปให้ผู้นั้นพิสูจน์ย่อมเหมาะสมยิ่งกว่า จึงได้บัญญัติข้อสันนิษฐานตามมาตรา 243 และมาตรา 244 ขึ้น เพื่อผลักภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้จำเลยเป็นผู้พิสูจน์ว่าตนมิได้รู้หรือครอบครองข้อมูลภายใน นอกจากนี้ แม้มาตรา 243 และมาตรา 244 เป็นข้อสันนิษฐานโดยอาศัยเงื่อนไขเกี่ยวกับตำแหน่งหรือสถานะของจำเลยผู้กระทำความผิด แต่บุคคลดังกล่าวต้องเป็นบุคคลมีความเกี่ยวพันโดยตรงกับบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์หรือเสนอขายหลักทรัพย์ หรือเป็นบุคคลในสายงานบริหารหรือมีความใกล้ชิด หากมีการกระทำความผิดฐานซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายในตามมาตรา 242 ย่อมมีโอกาสสูงที่ผู้กระทำความผิดจะเป็นบุคคลที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 243 และมาตรา 244 จึงเป็นการสันนิษฐานที่เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงหรือการสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์ (factual presumption) และเป็นการสันนิษฐานว่าจำเลยเป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในอันเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดในส่วนของผู้กระทำความผิดตามมาตรา 242 เท่านั้น ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 243 และมาตรา 244 เป็นบทสันนิษฐานข้อเท็จจริง ไม่ใช่การสันนิษฐานเด็ดขาดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยทันที จำเลยสามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวได้ว่าตนไม่ได้เป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในตามมาตรา 242 ส่วนโจทก์ยังคงมีภาระการพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งหรือสถานะตามมาตรา 244 วรรคหนึ่ง (1) ถึง (5) และมีพฤติกรรมการซื้อขายหลักทรัพย์หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ผิดไปจากปกติวิสัยของตน หรือมีตำแหน่งหรือสถานะตามมาตรา 243 (1) ถึง (5) และต้องพิสูจน์การกระทำของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิดอื่น ๆ ตามมาตรา 242 อีกด้วย เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างภาระของจำเลยกับประโยชน์สาธารณะในการลดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีหลักทรัพย์และป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ไม่ให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบผู้ลงทุนรายอื่นในตลาดทุนโดยไม่เป็นธรรม เป็นประโยชน์กับภาคเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ดังนั้น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 243 และมาตรา 244 ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ขัดต่อหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยไม่มีความผิด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสอง

2) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 เพิ่มมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดอาญาบางฐานความผิด และเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิด ถ้าเลือกใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งและปฏิบัติตามโดยครบถ้วนแล้วจะทำให้สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องระงับ การฟ้องคดี

เพื่อกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งไม่ใช่การฟ้องคดีละเมิดที่อยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เป็นการฟ้องคดีขอให้ศาลลงโทษจำเลยจากการกระทำความผิดและไม่ตัดสิทธิบุคคลที่ได้รับความเสียหายโดยตรงฟ้องคดีละเมิดต่างหาก แม้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีฐานะเป็นโจทก์ แต่มิได้เป็นผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โจทก์มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การที่พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 หมวด 12/1 มาตรการลงโทษทางแพ่ง มาตรา 317/13 กำหนดให้นำอายุความฟ้องคดีอาญามาใช้บังคับแก่การฟ้องคดีเพื่อกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาดุลยภาพระหว่างระยะเวลาที่ใช้ในการพิสูจน์ความรับผิดของบุคคลซึ่งอาจถูกดำเนินคดีกับประโยชน์สาธารณะในการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ลงทุนและประชาชนทั่วไปเป็นวงกว้าง บทบัญญัติดังกล่าวจึงเหมาะสมและจำเป็นในการรักษาความเชื่อมั่นและคุ้มครองผู้ลงทุนและประชาชน เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ดังนั้น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 317/13 ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง

24. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 18-19/2567 วันที่ 17 กรกฎาคม 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 33 มาตรา 34 และมาตรา 35 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 40 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 33 และมาตรา 34 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 33 มาตรา 34 วรรคหนึ่ง และมาตรา 35 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 40

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 33 รับรองสิทธิคนพิการให้ได้รับการจ้างงานและการประกอบอาชีพทั้งในหน่วยงานของรัฐและเอกชนตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันและส่งเสริมให้คนพิการมีงานทำอย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความพิการอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน และเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพและการจ้างงาน (คนพิการ) ค.ศ. 1983 (ฉบับที่ 159) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน สำหรับมาตรา 34 วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบกิจการที่มิได้ได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา 33 ให้ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 24 วรรคหนึ่ง (5) ในอัตราส่วนที่กฎหมายกำหนด แม้มาตรา 34 วรรคหนึ่ง จะมิได้บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐที่ไม่ได้รับคนพิการเข้าทำงานต้องส่งเงินเข้ากองทุนเช่นเดียวกับนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการเอกชนก็ตาม แต่ด้วยเหตุที่เงินกองทุนส่วนหนึ่งเป็นเงินอุดหนุนที่รัฐบาลต้องจัดสรรให้เพียงพอแก่การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 24 วรรคหนึ่ง (2) ดังนั้น หากหน่วยงานของรัฐต้องส่งเงินเข้ากองทุนดังกล่าวอีกจะเป็นการจ่ายเงินออกจากงบประมาณแผ่นดินเข้ากองทุนที่ซ้ำซ้อน เป็นภาระด้านงบประมาณสำหรับรัฐและเป็นการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมสำหรับประชาชนกลุ่มอื่น ๆ กฎหมายจึงมิได้บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐที่ไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวงต้องจ่ายเงินเข้ากองทุนด้วย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 33 มาตรา 34 วรรคหนึ่ง และมาตรา 35 เป็นบทบัญญัติที่มีความสัมพันธ์กัน หากนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 และไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 34 หรือหน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 ก็อาจดำเนินการตามมาตรา 35 แทนก็ได้ บทบัญญัติ มาตรา 33 และมาตรา 34 วรรคหนึ่ง มิใช่บัญญัติที่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพการเข้าทำงานของคนพิการในหน่วยงานของรัฐโดยปริยาย นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตรา 33 มาตรา 34 วรรคหนึ่ง และมาตรา 35 ยังก่อให้เกิดผลดีต่อทุกฝ่าย คือ ฝ่ายนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการสามารถได้รับประโยชน์ทางภาษีหากมีการจ้างงานคนพิการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 34 วรรคสาม รวมถึงได้รับสิทธิประโยชน์อื่นตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 39 วรรคสอง สำหรับฝ่ายคนพิการนั้นมีรายได้ รวมทั้งได้ประโยชน์จากการกู้ยืมเงินจากกองทุนเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้ ส่วนฝ่ายรัฐได้รับประโยชน์จากการจัดเก็บภาษีจากรายได้ซึ่งมาจากคนพิการที่ได้รับการจ้างงาน เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายแล้ว ประโยชน์สาธารณะย่อมมากกว่า ซึ่งเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ดังนั้น พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 33 และมาตรา 34 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับหน่วยงานของรัฐและนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

2) เสรีภาพการประกอบอาชีพตามที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 นั้น รัฐสามารถตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวได้ตามมาตรา 40 วรรคสองและวรรคสาม โดยต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 33 มาตรา 34 วรรคหนึ่ง และมาตรา 35 เป็นบทบัญญัติสร้างทางเลือกให้แก่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการในการจ้างงานคนพิการตามลักษณะของงาน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานประกอบการนั้น ๆ มิได้ก่อให้เกิดภาระในการประกอบธุรกิจแก่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจนเกินสมควรแก่เหตุ อันจะกระทบต่อเสรีภาพในการประกอบอาชีพของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ แต่เป็นการกำหนดแนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการ เพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมเพราะเหตุสภาพทางกายภาพหรือสุขภาพ รวมทั้งเพื่อส่งเสริมให้คนพิการได้มีสิทธิในการได้รับการจ้างงานอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เป็นการจัดระเบียบการประกอบอาชีพของคนพิการเพียงเท่าที่จำเป็นและเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งยังเป็นประโยชน์แก่การประกอบธุรกิจของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการอันเป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 วรรคสอง บัญญัติให้กระทำได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 33 มาตรา 34 วรรคหนึ่ง และมาตรา 35 ไม่ขัดต่อไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 40

25. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 20/2567 วันที่ 7 สิงหาคม 2567

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคก้าวไกล

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สั่งให้ยุบพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้อง) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคหนึ่ง (1) และวรรคสอง และสั่งให้ยุบพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้อง) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคหนึ่ง (2) และวรรคสอง ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 25 มีนาคม 2564 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2567 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา 92 วรรคสอง มีกำหนด

เวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องในช่วงเวลาดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา 49 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) หรือไม่

แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา 49 จะไม่มีข้อความว่าหากมีกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการ ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง แต่ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจทั้งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 7 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้ (13) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น กำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาล และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยคดีและสั่งยุบพรรคการเมืองได้

การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยุบพรรคการเมืองเกิดขึ้นได้ใน 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่หนึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมี “หลักฐานอันควรเชื่อได้” ว่าพรรคการเมืองใดได้กระทำการที่เข้าลักษณะตามมาตรา 92 วรรคหนึ่ง (1) ถึง (4) และกรณีที่สอง “เมื่อปรากฏ” ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา 92 นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนการเมือง พ.ศ. 2566 จึงเป็นกรณีที่กฎหมายวางกฎเกณฑ์ของผู้เริ่มกระบวนการในลักษณะของข้อเท็จจริงว่าแตกต่างกัน ดังนั้น หากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองมีการกระทำที่เข้าลักษณะที่กฎหมายบัญญัติ คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลธรรมนูญได้ ในทางตรงกันข้ามหากเป็นเพียงความปรากฏต่อนายทะเบียนการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหน้าที่จะต้องรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีหลักฐานควรเชื่อได้ก่อนการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

คดีนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ร้อง) มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยอาศัยข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2567 อันเป็นพยานหลักฐานที่ไม่อาจรับฟังเป็นอย่างอื่นได้ เป็นกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญอันเป็นการดำเนินการตามมาตรา 92 ผู้ร้องไม่จำต้องย้อนกระบวนการเพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรวบรวมพยานหลักฐานก่อน ขั้นตอนดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ชัดว่ากระบวนการยื่นคำร้องของผู้ร้องตามมาตรา 92 และมาตรา 93 เป็นคนละส่วนกัน ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2567 โดยการไต่สวนพยานหลักฐานต่อหน้าผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องทราบข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริง มีโอกาสตรวจและคัดค้านพยานหลักฐานในสำนวนทั้งหมด รวมทั้งโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเต็มที่ต่อหน้าศาลแล้ว จึงถือเป็นกระบวนการไต่สวนคดีรัฐธรรมนูญที่ให้ความเป็นธรรมยิ่งไปกว่าการสอบสวนข้อเท็จจริงโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

แม้คดีนี้ผู้ร้องจะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องจะแตกต่างกับคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2567 แต่เป็นคดีรัฐธรรมนูญที่มีมูลกรณีเดียวกัน แตกต่างกันเพียงมาตรการที่ศาลจะใช้บังคับ ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 27 บัญญัติให้การพิจารณาคดี

ของศาลรัฐธรรมนูญใช้ระบบไต่สวน โดยการพิจารณาวินิจฉัยคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2567 ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงอย่างเข้มข้นตามมาตรฐานการพิสูจน์ขั้นสูงสุดแล้ว ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณาและผลของคำวินิจฉัยในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2567 จึงรับฟังในคดีนี้ได้ ไม่จำต้องไต่สวนพยานหลักฐานใหม่โดยใช้มาตรการในการพิสูจน์ที่แตกต่างไป

แม้การกระทำต่าง ๆ จะไม่ได้กระทำโดยกรรมการบริหารพรรคหรือกระทำผ่านมติพรรค แต่คณะกรรมการบริหารพรรคต้องมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลไม่ให้สมาชิกพรรคกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย เช่นนี้เป็นการกระทำเพื่อมุ่งหวังผลักดันให้นโยบายของผู้ถูกร้องสำเร็จลงตามความมุ่งหมาย ถือเป็นการกระทำความผิดโดยอ้อมของผู้ถูกร้องโดยใช้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องเป็นตัวแทนหรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด อีกทั้งผู้ถูกร้องลงนามข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล โดยหัวหน้าพรรคผู้ร้องในขณะนั้นให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับพรรคในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และแสดงบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมืองสอดรับกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ โดยการรณรงค์ปลุกเร้าและยุยงปลุกปั่น เพื่อสร้างกระแสในสังคมให้ร่วมสนับสนุนการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ย่อมส่งผลทำให้หลักการและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่รองรับการดำรงอยู่ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขต้องถูกล้มเลิกและสูญเสียไป ผู้ถูกร้องไม่อาจหลีกเลี่ยงความรับผิดได้

การกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขย่อมร้ายแรงกว่าการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉะนั้น เมื่อข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2567 รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องกระทำการเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ย่อมเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วย ผู้ถูกร้องมีการกระทำอันฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) กฎหมายดังกล่าวต้องใช้แก่พรรคการเมืองทุกพรรค ไม่ว่าพรรคการเมืองนั้นจะได้รับการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม พรรคการเมืองต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับเดียวกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน เป็นพฤติการณ์และข้อกฎหมายที่ได้สัดส่วนและจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามเพื่อหยุดยั้งการทำลายหลักการพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามที่กฎหมายบัญญัติให้กระทำโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา 92 วรรคสอง

2) คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคสอง หรือไม่ เพียงใด

ผู้ถูกร้องกระทำการอันมีเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งยกพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) และวรรคสองเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้วชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในระหว่างวันที่ 25 มีนาคม 2564 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2567 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคสอง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง สอดคล้องกับระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 94 วรรคสอง

3) ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 94 วรรคสอง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 94 วรรคสอง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งมิได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว ต้องให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ระหว่างวันที่ 25 มีนาคม 2564 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2567 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 94 วรรคสอง

26. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 21/2567 วันที่ 14 สิงหาคม 2567

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี และนายพิชิต ชื่นบาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 160 (4) และ (5) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายพิชิต ชื่นบาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ผู้ถูกร้องที่ 2) ขอลาออกจากตำแหน่งแล้วไม่มีเหตุผลที่จะต้องวินิจฉัยคดีต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องกรณีผู้ถูกร้องที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี (ผู้ถูกร้องที่ 1) นายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) เนื่องจากไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (4) และมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงอันมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (5) เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) แล้ว รัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 167 (1) โดยให้นำมาตรา 168 วรรคหนึ่ง (1) มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต่อไป

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

ความแตกต่างระหว่างคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (4) และ (5) นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (4) เป็นกรณีความซื่อสัตย์สุจริตในภาพรวมทั่วไปของบุคคลที่ปรากฏต่อสังคม ส่วนกรณีตามมาตรา 160 (5) เป็นกรณีเฉพาะเจาะจงที่กำหนดไว้ในมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561 ซึ่งใช้บังคับแก่คณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญมาตรา 219 วรรคสอง ด้วย การพิจารณาว่าบุคคลใดมีความซื่อสัตย์เป็นที่ประจักษ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (4) และไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (5) เป็นดุลพินิจของนายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นผู้พิจารณาในฐานะผู้รับผิดชอบในการนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลเป็นรัฐมนตรีและเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ โดยผู้รับสนองพระบรมราชโองการจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการที่ตนลงนามรับสนองพระบรมราชโองการนั้นเสมอ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตและความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจต่อสาธารณชนเป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ประจักษ์ชัดในลักษณะภววิสัย ไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่จะต้องอาศัยความรู้ความชำนาญวุฒิการศึกษา หรือประสบการณ์โดยเฉพาะ เพียงความตระหนักรู้ตามมาตรฐานเยี่ยงวิญญูชนหรือบุคคลทั่วไปในสังคมก็เพียงพอต่อการวินิจฉัยได้แล้ว ซึ่งการกระทำของผู้ถูกร้องที่ 2 อันเป็นเหตุให้ศาลฎีกามีคำสั่งลงโทษจำคุก เป็นพฤติการณ์ที่เห็นได้อย่างชัดแจ้งว่าเป็นการกระทำอันไม่สมควรเป็นอย่างยิ่ง เป็นเรื่องที่ผิดไปจากปกติวิสัยที่วิญญูชนทั่วไปประพฤติปฏิบัติเมื่อผู้ถูกร้องที่ 1 เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการนำความขึ้นกราบบังคมทูล ทั้งที่มีข้อเท็จจริงเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าผู้ถูกร้องที่ 2 เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (4) โดยมิได้ใช้วิจารณญาณเยี่ยงวิญญูชนหรือแม้แต่การคำนึงถึงมาตรฐานของบุคคลทั่วไปและมิได้คำนึงถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องที่ 1 ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (4) ย่อมเป็นการกระทำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระรวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561 หมวด 1 ข้อ 8 ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งข้อ 27 วรรคหนึ่ง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด 1 ให้ถือว่ามีลักษณะร้ายแรง อันเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (5) ด้วย

การวินิจฉัยว่ารัฐมนตรีผู้ใดมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (5) เป็นหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อการวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีผู้นั้นจะต้องสิ้นสุดลงหรือไม่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 เป็นคดีรัฐธรรมนูญโดยแท้ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินกระบวนพิจารณาไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ส่วนหน้าที่และอำนาจของศาลฎีกาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 234 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบมาตรา 235 วรรคหนึ่ง (1) กำหนดให้มีอำนาจวินิจฉัยคดีการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงด้วย ศาลฎีกาดำเนินการพิจารณาตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 226 วรรคเจ็ด เห็นได้ว่า หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ 1 เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง สภาพบังคับเป็นไปตามมาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 หากศาลฎีกาพิพากษาตามมาตรา 235 วรรคหนึ่ง (1) สภาพบังคับเป็นไปตามมาตรา 235 วรรคสามและวรรคสี่ แม้เป็นการพิจารณาจากข้อเท็จจริงในมูลเหตุเดียวกัน แต่เป็นคดีคนละประเภทเพราะเหตุจากวิธีพิจารณาคดี วัตถุประสงค์ของการดำเนินคดี และสภาพบังคับแตกต่างกัน

27. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 22/2567 วันที่ 11 กันยายน 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) และมาตรา 126 วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนของการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 126 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฝ่าฝืนมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) มีกำหนดยี่สิบปี ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นมาตรการทางกฎหมายซึ่งเป็นการลงโทษทางการเมืองแก่บุคคลที่กระทำความผิดเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเพื่อระงับยับยั้งมิให้บุคคลที่กระทำความผิดในทางการเมืองมีโอกาสจะกระทำความผิดซ้ำและก่อให้เกิดความเสียหายต่อการเมืองการปกครอง แต่เพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยดำรงอยู่อย่างมั่นคงและดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย รัฐอาจจำกัดสิทธิ

เลือกตั้งบุคคลให้เหมาะสมแก่สภาวการณ์ของบ้านเมืองได้ นอกจากนี้ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมิใช่โทษทางอาญาที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคล แต่ในการดำเนินคดีอาญาแก่บุคคลที่ทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กฎหมายอาจกำหนดให้มีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นโทษทางการเมืองประกอบกับโทษอาญาที่เป็นโทษหลักเพื่อระงับยับยั้งบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมทางการเมืองอย่างเจาะจง

การดำเนินคดีเลือกตั้งและคดีอาญาแตกต่างกัน เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ กระบวนการ องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่และมาตรฐานในการรับฟังพยานหลักฐานแตกต่างกัน คดีอาญากำหนดขึ้นเพื่อลงโทษทางอาญาแก่บุคคล ใช้การพิจารณาคดีแบบกล่าวหา และการรับฟังพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยต้องขึ้นปราศจากข้อสงสัยตามสมควร ในขณะที่คดีเลือกตั้งกำหนดขึ้นเพื่อใช้ลงโทษผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้กระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ใช้การพิจารณาคดีแบบไต่สวน การรับฟังพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดก็ไม่ต้องถึงขนาดปราศจากข้อสงสัยตามควรดังเช่นคดีอาญา

2) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 126 วรรคหนึ่ง ตราขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 158 ที่บัญญัติให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฝ่าฝืนมาตรา 73 วรรคหนึ่ง (1) มีกำหนดยี่สิบปี เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดซึ่งเป็นการทุจริตการเลือกตั้งของผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) ที่มีสภาพร้ายแรงให้ได้รับโทษในลักษณะเดียวกันตามหลักความจำเป็นและเหมาะสม เมื่อพิจารณาชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การกำหนดระยะเวลาให้ศาลเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฝ่าฝืนมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) มีกำหนดยี่สิบปีจึงได้สัดส่วนตามสภาพร้ายแรงของการกระทำความผิด และไม่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ

รวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ข. บรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2567 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย/จำหน่ายคดี จำนวน 72 เรื่อง แบ่งออกเป็นคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 จำนวน 59 เรื่อง และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ กรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญมาตราอื่น กฎหมายฉบับอื่น หรือกรณีอื่น จำนวน 13 เรื่อง

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 โดยศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากคำร้องไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 โดยสรุปบรรทัดฐานคำสั่งเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีไม่รับคำร้องที่ยื่นตามรัฐธรรมนูญมาตรา 213

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
1. กรณียื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยมิได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง	- 6/2567 - 11/2567 - 29/2567 - 32/2567 - 33/2567 - 36/2567
2. กรณีข้อเท็จจริงตามคำร้องไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยตรงจากการกระทำใด ไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่งและวรรคสอง	- 52/2566 - 60/2566 - 11/2567 - 32/2567 - 33/2567 - 36/2567
3. ผู้ร้องมิได้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง	- 54/2566 - 58/2566 - 15/2567 - 19/2567 - 33/2567 - 32/2567 - 36/2567
4. การยื่นคำร้องไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยตรง ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของผู้ร้องในฐานะประชาชนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง	- 29/2567 - 49/2567
5. กรณีคำร้องไม่ปรากฏสาระสำคัญเพิ่มเติมจากคำร้องเดิมที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัยไปแล้วจึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคสาม	- 46/2566 - 20/2567

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีไม่รับคำร้องที่ยื่นตามรัฐธรรมนูญมาตรา 213 (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
6. ข้อเท็จจริงตามคำร้องไม่ได้เกิดจากการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ ไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47	- 34/2567 - 42/2567 - 43/2567
7. ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นการใช้อำนาจทางการเมืองของคณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นองค์กรฝ่ายบริหารในความสัมพันธ์เฉพาะกับรัฐสภา อันอยู่ในความหมายของการกระทำของรัฐบาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (1)	- 52/2566
8. กรณีข้อเท็จจริงตามคำร้อง เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (2)	- 43/2566 - 44/2566 - 45/2566 - 46/2566 - 47/2566 - 49/2566 - 50/2566 - 55/2566 - 58/2566 - 59/2566 - 1/2567 - 3/2567 - 4/2567 - 7/2567 - 10/2567 - 12/2567 - 17/2567 - 19/2567 - 20/2567 - 22/2567 - 24/2567 - 25/2567 - 28/2567 - 34/2567 - 36/2567 - 37/2567 - 39/2567 - 42/2567 - 43/2567

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีไม่รับคำร้องที่ยื่นตามรัฐธรรมนูญมาตรา 213 (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
	- 44/2567 - 45/2567 - 46/2567 - 51/2567 - 52/2567 - 53/2567
9. กรณีกฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะและผู้ร้องยังไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (3)	- 44/2566
10. กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่นหรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (4)	- 43/2566 - 47/2566 - 48/2566 - 50/2566 - 51/2566 - 56/2566 - 57/2566 - 61/2566 - 3/2567 - 5/2567 - 6/2567 - 8/2567 - 9/2567 - 11/2567 - 13/2567 - 16/2567 - 18/2567 - 24/2567 - 28/2567 - 35/2567 - 37/2567 - 38/2567 - 39/2567 - 50/2567

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีไม่รับคำร้องที่ยื่นตามรัฐธรรมนูญมาตรา 213 (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
11. ข้อเท็จจริงตามคำร้อง ผู้ร้องอ้างว่าถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้อันเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 แต่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ผู้ร้องอ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นมิใช่กรณีที่จะละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพได้ เช่น เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของผู้ร้องเรียนที่มีต่อบทบัญญัติกฎหมาย	- 42/2567
12. กรณีข้อเท็จจริงตามคำร้อง ซึ่งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มิได้มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง	- 59/2566
13. กรณีคำร้องไม่ปรากฏว่าผู้ร้องถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญ คุ้มครองไว้โดยเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง	- 44/2566 - 45/2566 - 46/2566 - 11/2567 - 15/2567
14. กรณีมีลักษณะเป็นการขออุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ	- 20/2567
15. กรณีเป็นการโต้แย้งการใช้อำนาจของผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 188 วรรคสอง	- 51/2566 - 61/2566 - 6/2567 - 13/2567 - 18/2567 - 20/2567 - 28/2567 - 35/2567 - 38/2567

หมายเหตุ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญบางคำสั่งมีประเด็นที่ศาลจะต้องพิจารณาหลายประเด็น โดยอาศัยรัฐธรรมนูญหลายมาตรา จึงอาจปรากฏอยู่ในบรรทัดฐานคำสั่งหลายข้อ

กรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญมาตราอื่น และกฎหมายฉบับอื่น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย จำนวน 13 เรื่อง กล่าวคือ กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 มาตรา 51 มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) และมาตรา 212 กรณีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 รวมถึงคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดคำบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ คำร้องขอคัดค้านคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นคำร้องต่อเนื่อง ได้แก่ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 53/2566 ที่ 2/2567 ที่ 14/2567 ที่ 21/2567 ที่ 23/2567 ที่ 26/2567 ที่ 27/2567 ที่ 30/2567 ที่ 31/2567 ที่ 40/2567 ที่ 41/2567 ที่ 47/2567 และที่ 48/2567 โดยมีผลของคำสั่งและบรรทัดฐานคำสั่งดังต่อไปนี้

1. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 53/2566 วันที่ 22 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2)

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้บัญญัติหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 234 วรรคหนึ่ง (1) (2) (3) และ (4) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 28 กรณีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการมิใช่หน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยตรง แต่เป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 36 ที่บัญญัติว่า “บุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ย่อมมีสิทธิขอให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารทางราชการดังกล่าว หากมีข้อโต้แย้งประการใดย่อมเป็นหน้าที่และอำนาจของศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษา” กรณีข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องมิใช่ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 7 (2) และมาตรา 44

บรรทัดฐานคำสั่ง

องค์กรอิสระมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องที่เป็นความขัดแย้งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป ซึ่งการยื่นคำร้องต้องเป็นหน้าที่และอำนาจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยตรง หรือมีการกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

2. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2567 วันที่ 10 มกราคม 2567

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดคำบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 19/2564

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากกรณีไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74

บรรทัดฐานคำสั่ง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญกรณีการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 มีผลเป็นการบังคับให้บุคคลเลิกกระทำการดังกล่าวอันมีสภาพเป็นคำบังคับแล้วในคำวินิจฉัย ซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายบริหารหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการบังคับให้การเป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ หากมีการไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญหรือกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นที่กำหนดความผิดและโทษไว้ ฝ่ายบริหารหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องย่อมมีหน้าที่ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อศาลที่มีเขตอำนาจ

3. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 14/2567 วันที่ 25 มีนาคม 2567

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่านายชัยเกษม นิติสิริ ไม่ได้เป็นหัวหน้าพรรคและไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนผู้ถูกร้อง กับไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ถูกร้องมีความมุ่งหมายหรือการกระทำใด ๆ ที่น่าจะทำให้เกิดผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำสั่ง

การพิจารณาว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายและความประสงค์ถึงระดับที่วิญญูชนคาดเห็นได้ว่าน่าจะทำให้เกิดผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการกระทำนั้นจะต้องกำลังดำเนินอยู่และไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุ

4. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 21/2567 วันที่ 17 เมษายน 2567

เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2)

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากการบรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 และข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อ 119 ไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภา ไม่ใช่กรณีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาที่เกิดขึ้น ไม่ต้องด้วยเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 7 (2) และมาตรา 44

บรรทัดฐานคำสั่ง

ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 7 (2) และมาตรา 44 ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่ใช่เป็นเพียงข้อสงสัยขอหารือให้ศาลรัฐธรรมนูญอธิบายเนื้อหาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยโดยละเอียดและชัดเจนแล้ว

5. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 23/2567 วันที่ 1 พฤษภาคม 2567

เรื่อง นายสุพล กุลประกอบ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องไม่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกร้องคือใคร เหตุแห่งการร้องคือเรื่องใดเป็นคำร้องที่มีรายการไม่ครบถ้วน ไม่ชัดเจน และไม่อาจเข้าใจได้ ซึ่งตุลาการมีคำสั่งให้ผู้ร้องดำเนินการแก้ไขคำร้องให้ถูกต้องพร้อมแนบเอกสารประกอบคำร้องที่จำเป็นต่อการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว แต่ผู้ร้องไม่ได้ดำเนินการแก้ไขคำร้องให้ถูกต้อง กรณีไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 42 วรรคหนึ่งและวรรคสาม

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) การยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 42 วรรคหนึ่งและวรรคสาม ต้องระบุว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดที่ถูกร้องคือใคร เหตุแห่งการร้องคือเรื่องใด คำร้องต้องมีรายการครบถ้วน ชัดเจน และเข้าใจได้

2) เมื่อศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งคนใดที่ได้รับมอบหมายมีคำสั่งให้ผู้ร้องดำเนินการแก้ไขคำร้องให้ถูกต้องตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 18 วรรคสอง ผู้ร้องจะต้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

6. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 26/2567 วันที่ 8 พฤษภาคม 2567

เรื่อง คำร้องขอคัดค้านคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 10/2567

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากกรณีดังกล่าวมีลักษณะเป็นการขออุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องไม่อาจอุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

บรรทัดฐานคำสั่ง

รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่อาจอุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญได้

7. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 27/2567 วันที่ 15 พฤษภาคม 2567

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 ว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายนครชัย ขุนณรงค์ สิ้นสุดลงตั้งแต่วันเลือกตั้งและมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้องนี้ผู้ถูกร้องลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม 2566 เป็นเหตุให้สมาชิกสภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่วันดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (3) ไม่มีเหตุให้ต้องวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องและเป็นเรื่องที่บัญญัติกระบวนการในกรณีดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะแล้ว กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 7 (13)

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) การขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงและมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องนั้น ในขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้องจะต้องยังคงมีเหตุให้ต้องวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องอยู่

2) แม้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงไปแล้ว หากปรากฏว่าผู้ถูกร้องรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 151 ก็ได้บัญญัติกระบวนการดำเนินคดีอาญาและเรียกคืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอยู่แล้ว

8. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 30/2567 วันที่ 29 พฤษภาคม 2567

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้องเป็นเพียงการแสดงความเห็นต่างของผู้ร้อง ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานที่ชัดเจนเพียงพอ และยังห่างไกลเกินกว่าเหตุที่แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสี่กระทำการใด ๆ อันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

บรรทัดฐานคำสั่ง

การพิจารณาว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายและความประสงค์ถึงระดับที่วิญญูชนคาดเห็นได้ว่าน่าจะทำให้เกิดผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการกระทำนั้นจะต้องกำลังดำเนินอยู่และไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุ

9. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 31/2567 วันที่ 29 พฤษภาคม 2567

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องไม่ปรากฏว่าผู้ร้องประสงค์ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคสอง กรณีไม่เป็นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

บรรทัดฐานคำสั่ง

การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 ผู้ร้องจะต้องมีคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้เลิกการกระทำที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคสอง ด้วย

10. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 40/2567 วันที่ 10 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ประมวลรัษฎากร มาตรา 90/5 (เดิม) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงเป็นกรณีที่จำเลยที่ 2 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ได้ถูกยกเลิกไปแล้วและไม่มีผลใช้บังคับอีกต่อไป ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลอาญามีนบุรีจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ไม่มีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย คำโต้แย้งของจำเลยที่ 2 ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง

การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นจะต้องมีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย หรือมีการคงหลักการเดิมไว้ในกฎหมายฉบับใหม่ที่มีผลเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายฉบับเดิม

11. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 41/2567 วันที่ 24 กรกฎาคม 2567

เรื่อง คำร้องขอคัดค้านคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 33/2567

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงเป็นกรณีที่จำเลยที่ 2 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ได้ถูกยกเลิกไปแล้วและไม่มีผลใช้บังคับอีกต่อไป ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลอาญามีนบุรีจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ไม่มีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย คำโต้แย้งของจำเลยที่ 2 ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง

กรณีมีลักษณะเป็นการขออุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่อาจอุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญได้

12. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 47/2567 วันที่ 27 สิงหาคม 2567

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้อง ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานที่ชัดเจนเพียงพอ และยังห่างไกลเกินกว่าเหตุที่แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ถูกร้องทั้งแปดกระทำการใด ๆ อันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

บรรทัดฐานคำสั่ง

การพิจารณาว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงชัดเจนเพียงพอที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายและความประสงค์ระดับที่วิญญูชนคาดเห็นได้ว่าน่าจะทำให้เกิดผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการกระทำนั้นจะต้องกำลังดำเนินอยู่และไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุ

13. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 48/2567 วันที่ 27 สิงหาคม 2567

เรื่อง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 3 และมาตรา 34 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 และมาตรา 199 หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากกรณีที่โต้แย้งว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 3 และมาตรา 34 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ โดยมิได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ส่วนกรณีโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 3 และมาตรา 34 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 199 เป็นกรณีโต้แย้งปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 192 จำเลยทั้งสองชอบที่จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการดังกล่าวเพื่อขอให้วินิจฉัยชี้ขาดหน้าที่และอำนาจระหว่างศาลได้โดยตรง จึงมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) การโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 ไม่อาจกระทำได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่วางหลักการความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ โดยมิได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ

2) การโต้แย้งปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร จะต้องดำเนินการโดยยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 192 แต่จะใช้วิธีการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราที่บัญญัติอำนาจของศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร โดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 ไม่ได้

รวมคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ระบบและเว็บเพจเกี่ยวกับกระบวนพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ

ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ
ผ่านระบบฐานข้อมูลและบริการศาลรัฐธรรมนูญอัจฉริยะ
(Intelligent Hub & One-stop Service: i-Hub)

ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ (e-Tracking)

ยื่นคำร้องและติดตามความคืบหน้าของคดีรัฐธรรมนูญ
ผ่านระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์
(e-Filing & e-Service)

คดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างพิจารณา

ระบบสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ
(e-Searching)

ค้นหาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

ส่วนที่สี่ สถิติระยะเวลาในการพิจารณาคดี

ตารางที่ 10 สถิติระยะเวลาในการพิจารณาคดีที่ศาลได้มีคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ผลการพิจารณาคดี/ระยะเวลาในการพิจารณาคดี	ใช้เวลาน้อยกว่า 30 วัน 1 - 30 วัน		ใช้เวลาน้อยกว่า 60 วัน 31 - 60 วัน		ใช้เวลาน้อยกว่า 90 วัน 61 - 90 วัน		ใช้เวลาน้อยกว่า 120 วัน 91 - 120 วัน		ใช้เวลาน้อยกว่า 180 วัน 121 - 180 วัน		ใช้เวลาน้อยกว่า 240 วัน 181 - 240 วัน		ใช้เวลาน้อยกว่า 300 วัน 241 - 300 วัน		ใช้เวลาน้อยกว่า 365 วัน 301 - 365 วัน		ใช้เวลามากกว่า 365 วัน 366 วันขึ้นไป	
ปี พ.ศ.	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2567	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2567	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2567	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2567	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2567	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2567	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2567	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2567	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2567
คำวินิจฉัย	-	2	-	-	-	3	2	-	6	4	5	2	4	-	1	-	-	-
คำสั่ง	21	46	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

1. คำร้องที่พิจารณาเสร็จสิ้นตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2567 จำนวน 101 เรื่อง แบ่งเป็นคำวินิจฉัย จำนวน 29 คำวินิจฉัยและคำสั่ง จำนวน 72 คำสั่ง

2. พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2566

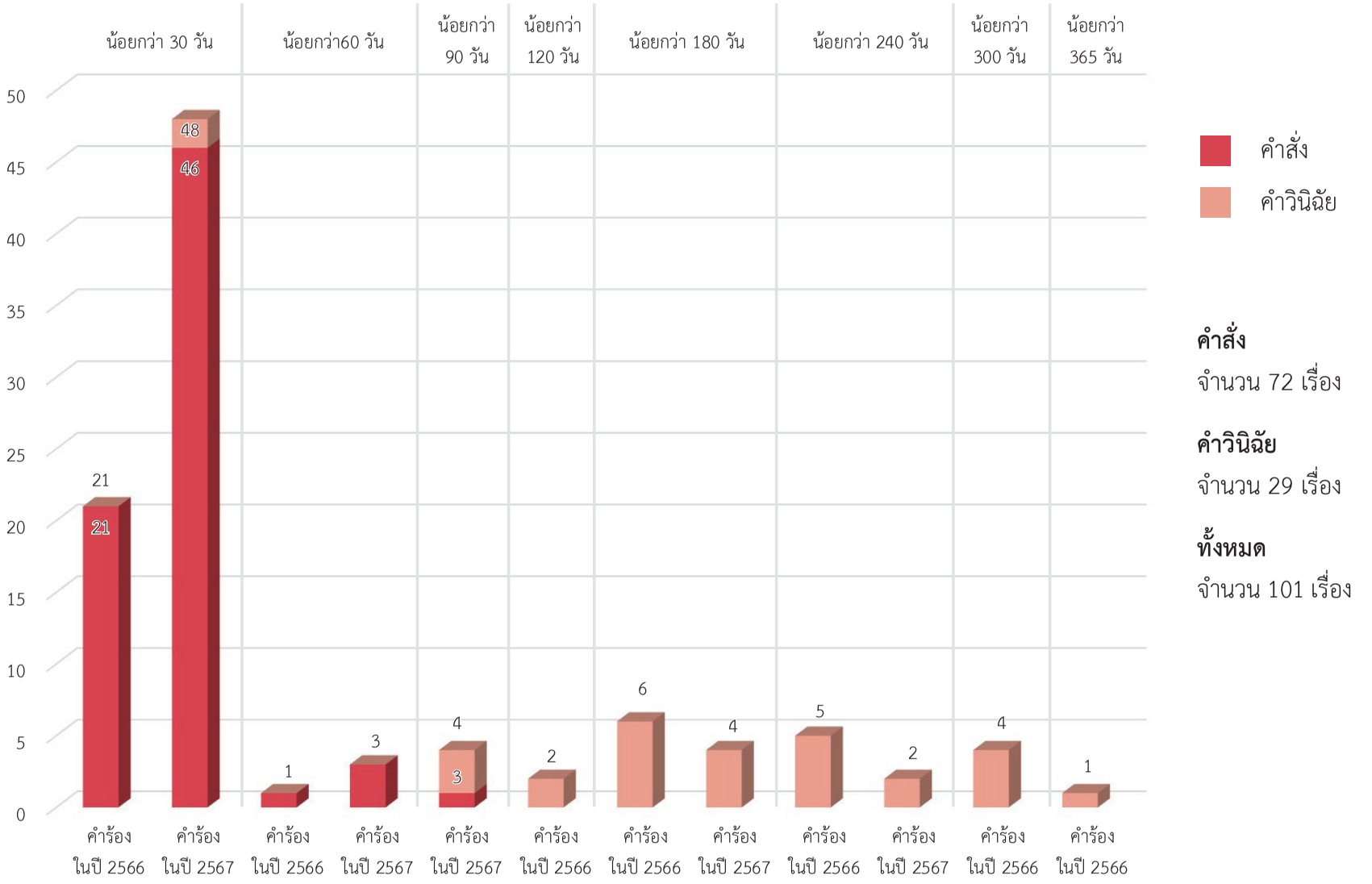
3. ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 เป็นต้นไป โดยข้อ 3 ของประกาศ ฯ ดังกล่าว กำหนดว่า “ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น ให้คดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง เว้นแต่กรณีไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดระยะเวลาใหม่ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดก็ได้”

4. ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบความคืบหน้าในการพิจารณาคดีได้ผ่านช่องทางระบบติดตามคดี (e-Tracking) โดยเข้าใช้งานผ่านทางเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ https://www.constitutionalcourt.or.th หรือโดยวิธีสแกนคิวอาร์โคดนี้

แผนภูมิที่ 9 แสดงสถิติระยะเวลาในการพิจารณาคดีที่ศาลได้มีคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

แผนภูมิแสดงคดีที่เสร็จสิ้น
(ข้อมูลปีงบประมาณ 2567 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2566 - 30 กันยายน 2567)

กลุ่มระยะเวลา/ปีของคำร้อง

คำสั่ง
จำนวน 72 เรื่อง

คำวินิจฉัย
จำนวน 29 เรื่อง

ทั้งหมด
จำนวน 101 เรื่อง

3. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นสถาบันหลักที่คุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญตามหลักนิติธรรมภายใต้ค่านิยม “ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานธุรการที่ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญ ในด้านงานคดี งานวิชาการ มุ่งเน้นการพัฒนาข้อมูลและงานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ งานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานรัฐธรรมนูญ กับสถาบันในระดับอุดมศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศ ตลอดจนศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรเทียบเท่าในต่างประเทศ

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 (3) บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลและงานวิจัยให้มีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยใช้กระบวนการสร้างและการพัฒนางานข้อมูลและงานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนการเผยแพร่รายงานการศึกษาวิจัยและบทความทางวิชาการ และการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เงินสมนาคุณผลงาน เพื่อให้การเผยแพร่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เกิดองค์ความรู้ทางด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ อันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญและให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม ประเด็น การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการดำเนินการเพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีกิจกรรมและผลผลิต ดังนี้

3.1 โครงการด้านการศึกษาวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินภารกิจในด้านการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน และเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดังนี้

3.1.1 โครงการ “การสร้างองค์ความรู้ทางด้านคดีรัฐธรรมนูญและด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญและการสร้างความมั่นคงต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

เป็นการให้ความสำคัญกับภารกิจในการศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ทางด้านคดีรัฐธรรมนูญและด้านวิชาการ เพื่อมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงานด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการดังนี้

1. มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ทางด้านคดีรัฐธรรมนูญและด้านวิชาการ ที่แสดงให้เห็นถึงที่มาและเจตนารมณ์ของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญและของกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจ ในการพิจารณาวินิจฉัยคดี รวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบที่มาและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าว

2. มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ทางด้านคดีรัฐธรรมนูญและด้านวิชาการเชิงเปรียบเทียบที่แสดงให้เห็นถึงอำนาจหน้าที่และวิธีปฏิบัติระหว่างศาลรัฐธรรมนูญไทยกับศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ โดยประเทศที่จะเลือกมาทำการศึกษาเปรียบเทียบกับศาลรัฐธรรมนูญไทยจะต้องพิจารณาถึงความครอบคลุมทุกภูมิภาคของโลก และพิจารณาถึงความแตกต่างของระบบกฎหมายและบริบททางสังคม โดยการเปรียบเทียบดังกล่าวจะต้องแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความต่างกันในเชิงที่มา อำนาจหน้าที่ และวิธีปฏิบัติระหว่างศาลรัฐธรรมนูญไทยกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศอย่างชัดเจน

3. มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ทางด้านคดีรัฐธรรมนูญและด้านวิชาการเชิงเปรียบเทียบให้เห็นถึงสภาพปัญหาและผลกระทบที่เป็นทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ โดยประเทศที่จะเลือกมาทำการศึกษาเปรียบเทียบกับศาลรัฐธรรมนูญไทยจะต้องพิจารณาถึงความครอบคลุมทุกภูมิภาคของโลก และพิจารณาถึงความแตกต่างของระบบกฎหมายและบริบททางสังคม และการเปรียบเทียบข้อมูลจะต้องสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับระบอบการเมืองการปกครองของประเทศไทย โดยเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม (Concrete proposal) ในรูปแบบของแนวทางทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติสำหรับแก้ไขสภาพปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญดำเนินภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยได้ดำเนินการจัดจ้างที่ปรึกษาในการดำเนินการศึกษาวิจัยฯ จำนวน 3 เรื่อง ดังนี้

(1) การศึกษาวิจัย เรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213”

โดย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นที่ปรึกษา

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213

2. เสนอแนะมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางการบริหารที่สามารถนำมาพัฒนากระบวนการในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560มาตรา 213 และสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว

ผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

1. ผลการศึกษาที่ได้จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางการบริหารของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 ที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

3. ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการหรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาขั้นต่อไป

(2) การศึกษาวิจัย เรื่อง “ผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ”

โดย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นที่ปรึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาให้เห็นถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งในรูปแบบคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

2. เพื่อศึกษาให้เห็นถึงเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่กำหนดเกี่ยวกับผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้จำแนกตามความแตกต่างของประเภทคดี รวมทั้งวิเคราะห์ให้เห็นของคำตัดสินที่ควรจะมีผลผูกพัน

4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญระหว่างศาลรัฐธรรมนูญไทยกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรเบลเยียม และคณะตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส

ผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

1. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวและเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษามาใช้การพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัย และคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญ

2. ประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความแตกต่างของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ และผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ

3. ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการ หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการค้นคว้าและอ้างอิงสำหรับการศึกษาต่อยอดในอนาคต

(3) การศึกษาวิจัย เรื่อง “หลักความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญ : ศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ The Principles of independence of the Constitutional Court : a comparative study abroad”

โดย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นที่ปรึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาให้เห็นถึงแนวคิดและทฤษฎีสากลเกี่ยวกับ “หลักความเป็นอิสระขององค์กรตุลาการ” รวมถึงองค์ประกอบที่สำคัญของ “หลักความเป็นอิสระขององค์กรตุลาการ”

2. เพื่อศึกษาให้เห็นถึงพัฒนาการของเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของ “หลักความเป็นอิสระขององค์กรตุลาการ” ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และศึกษาเปรียบเทียบหลักความเป็นอิสระของ “ศาลรัฐธรรมนูญ” และ “ศาลอื่น” ในระบบศาลไทย

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นถึง “หลักความเป็นอิสระ” ของศาลรัฐธรรมนูญไทยกับศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรเทียบเท่าของต่างประเทศ

4. เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือมาตราทางการบริหารที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

1. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าว เสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่และสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้มาใช้ในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือมาตรการทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

2. ประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษาและชุมชน มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ

3. ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการหรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการค้นคว้าและอ้างอิงสำหรับการศึกษาต่อยอดในอนาคต

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	QR CODE
หนังสือรายงานการศึกษาวิจัย		
1	เรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213” โดย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	
2	เรื่อง “ผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ” โดย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	
3	เรื่อง “หลักความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญ : ศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ The Principles of independence of the Constitutional Court : a comparative study abroad” โดย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	

3.1.2 โครงการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับโครงการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกิดการกำหนดประเด็นหัวข้อการวิจัย ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ และทำการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการดำเนินการตามกระบวนการวิจัย ประกอบด้วย การประชุมสัมมนา การรับฟังความคิดเห็น และการนำเสนอผลการวิจัยต่อสาธารณะ ตลอดจนเพื่อให้บุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะผู้มีส่วนได้เสียหลัก (Key stakeholders) ของโครงการศึกษาวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยได้กำหนดหัวข้อการศึกษาวิจัย จำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

(1) การศึกษา เรื่อง “บรรทัดฐานสำคัญในคดีรัฐธรรมนูญ” โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นหัวหน้าคณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบรรทัดฐานของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และคำพิพากษาของศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดที่ได้วางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการใช้และตีความรัฐธรรมนูญ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบบรรทัดฐานของคำวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญของไทยและต่างประเทศ

(2) การศึกษา เรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญในรัฐเสรีประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21” โดย ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ เป็นหัวหน้าคณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของศาลรัฐธรรมนูญในประเทศต่าง ๆ ถึงเหตุผลและความจำเป็นที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ปกป้องและคุ้มครองรัฐธรรมนูญและรักษาดุลยภาพขององค์กรตามรัฐธรรมนูญทั้งหลาย และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาท สถานะ การได้มา อำนาจหน้าที่ และวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ศาลรัฐธรรมนูญกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่น โดยเฉพาะรัฐสภา รัฐบาล และความสัมพันธ์กับศาลอื่น ๆ รวมทั้ง คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่สำคัญ ทั้งนี้ กำหนดให้มีการศึกษาเปรียบเทียบประเทศที่ใช้รูปแบบศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จำนวน 7 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ รัสเซีย ฮังการี เยอรมนี ชิลี และแอฟริกาใต้ โดยใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 1 ปี ทั้งนี้ หัวข้อดังกล่าวได้ดำเนินการเสร็จสิ้นและได้มีการจัดพิมพ์เผยแพร่แล้ว

3.1.3 โครงการศึกษา เรื่อง “จัดทำรัฐธรรมนูญฉบับอ้างอิง”

การศึกษา เรื่อง “จัดทำรัฐธรรมนูญฉบับอ้างอิง” โดยมีศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต เป็นประธานที่ปรึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและจัดระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติที่น่าสนใจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 สำหรับการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญนักกฎหมาย และผู้ที่สนใจกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพื่อนำฐานข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาเป็นแหล่งข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ในทางวิชาการสำหรับการใช้บังคับบทบัญญัติที่น่าสนใจแห่งรัฐธรรมนูญที่ถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ เพื่อเป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นักกฎหมาย และผู้ที่สนใจกฎหมายรัฐธรรมนูญ ในการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะทางวิชาการด้านรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญในบทบัญญัติที่น่าสนใจแก่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นักกฎหมาย และผู้ที่สนใจกฎหมายรัฐธรรมนูญอย่างทั่วถึง

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	QR CODE
หนังสือรายงานการศึกษาวิจัย		
1	รายงานการศึกษา “บรรทัดฐานสำคัญในคดีรัฐธรรมนูญ Prominent Precedents on the Constitutional Adjudication” (เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเนื่องในโอกาสศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยครบ 25 ปี วันที่ 11 เมษายน 2566) พิมพ์ครั้งที่ 2 ตุลาคม 2566	
2	รายงานการศึกษา “บรรทัดฐานสำคัญในคดีรัฐธรรมนูญ เล่ม 2 Prominent Precedents on the Constitutional Adjudication Vol.2” (ฉบับภาษาไทย)	
3	รายงานการศึกษา “บรรทัดฐานสำคัญในคดีรัฐธรรมนูญ เล่ม 2 Prominent Precedents on the Constitutional Adjudication Vol.2” (ฉบับภาษาอังกฤษ)	
4	รายงานการศึกษา “ศาลรัฐธรรมนูญในรัฐเสรีประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21 The Constitutional Court of the Liberal Democratic States in the 21st Century” (เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการประจำปีเนื่องในโอกาส 26 ปี แห่งการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญ วันที่ 11 เมษายน 2567) พิมพ์ครั้งที่ 2 มีนาคม 2567	
5	โครงการศึกษา เรื่องการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับอ้างอิง “ศาลรัฐธรรมนูญไทยกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” (ฉบับภาษาไทย)	
6	โครงการศึกษา เรื่องการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับอ้างอิง “ศาลรัฐธรรมนูญไทยกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” (ฉบับภาษาอังกฤษ)	

3.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย

โครงการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์

การให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญกฎหมายมหาชน การเมืองการปกครองในระดับบัณฑิตศึกษาให้แก่นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ สถาบันทางการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่บุคลากรทั้งภายในและภายนอกศาลรัฐธรรมนูญ ให้มีความรู้หลากหลาย อันจะนำไปสู่แนวทางปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับบริบทของสากล ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมขององค์กรในกระบวนการยุติธรรม ในการมุ่งอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนอย่างสะดวก รวดเร็ว และเสมอภาค

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้แก่นิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 4 ราย แบ่งออกเป็น 2 ทุน ดังนี้

1. ทุนสนับสนุนฯ ระดับปริญญาโท ทุนละ 50,000 บาท จำนวน 2 ราย ประกอบด้วย

ลำดับที่	ระดับทุน	ชื่อ-สกุล /สถาบันการศึกษา	ชื่อวิทยานิพนธ์
1	ปริญญาโท	นายนครินทร์ เลิศด้วยลาภ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นสาธารณะ (The Problems Concerning The Protection of Freedom of Expression and Public Participation in Public Issues)
2	ปริญญาโท	นางสาวมุก จันทร์ศรี คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	กฎหมายเลือกตั้งด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2. ทุนสนับสนุนฯ ระดับปริญญาเอก ทุนละ 100,000 บาท จำนวน 2 ราย ประกอบด้วย

ลำดับที่	ระดับทุน	ชื่อ-สกุล /สถาบันการศึกษา	ชื่อวิทยานิพนธ์
1	ปริญญาเอก	นายอัษฎางค์ เชี่ยวธาดา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม	การพัฒนากฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ (The Development of Public Assembly Law)
2	ปริญญาเอก	นายอนุพร อรุณรัตน์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	หลักนิติธรรมกับการคุ้มครองสิทธิเพศสภาพ : ศึกษาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ (The Rule of Law The Protection of Gender Rights: Study The Decision of the Constitutional Court)

4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนได้รับทราบ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นการพัฒนางานเครือข่ายประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ โดยการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาท ภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านสื่อต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยได้วางกรอบแนวคิดเพื่อหาวิธีในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มในสังคม โดยมีหลักการสามารถเข้าใจง่ายและมีรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งเริ่มจากการสืบค้นศึกษาข้อมูลจากองค์กรต่าง ๆ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหา กระทั่งได้ข้อสรุปในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือประกอบภาพการ์ตูน และสื่อประเภทดิจิทัล ซึ่งการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์นี้มุ่งหวังให้สามารถสื่อสารและเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนกับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด การพัฒนาช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนทุกระดับ ทุกพื้นที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดังนี้

4.1 การจัดพิมพ์วารสารศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน ศาลรัฐธรรมนูญ และประเด็นปัญหารัฐธรรมนูญ ในรูปแบบของบทความวิชาการ รวมถึงการวินิจฉัยคดีในรูปแบบคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจสู่สาธารณชนรวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับปีที่ 25 เล่มที่ 73 เดือนมกราคม - เมษายน 2566 จำนวน 507 เล่ม

ฉบับปีที่ 25 เล่มที่ 74 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2566 จำนวน 500 เล่ม

ฉบับปีที่ 25 เล่มที่ 75 เดือนกันยายน - ธันวาคม 2566 จำนวน 510 เล่ม

4.2 การจัดพิมพ์หนังสือ “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับแก้ไขปรับปรุง)”

“ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับแก้ไขปรับปรุง)” จำนวน 1,500 เล่ม

4.3 การจัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือรายงานการศึกษาวิจัย จำนวน 3 เรื่อง ดังนี้

เรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และความคาดหวังต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213” โดย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จัดพิมพ์ จำนวน 800 เล่ม

เรื่อง “ผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ” โดย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์จัดพิมพ์ จำนวน 850 เล่ม

เรื่อง “หลักความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญ : ศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ The Principles of independence of the Constitutional Court : a comparative study abroad” โดย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จัดพิมพ์ จำนวน 900 เล่ม

4.4 การจัดพิมพ์สื่อสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ จำนวน 6 ฉบับ ดังนี้

รายงานการศึกษา “บรรทัดฐานสำคัญในคดีรัฐธรรมนูญ Prominent Precedents on the Constitutional Adjudication” จัดพิมพ์ จำนวน 300 เล่ม

รายงานการศึกษา “บรรทัดฐานสำคัญในคดีรัฐธรรมนูญ เล่ม 2 Prominent Precedents on the Constitutional Adjudication Vol.2” (ฉบับภาษาไทย) จัดพิมพ์ จำนวน 500 เล่ม

รายงานการศึกษา “บรรทัดฐานสำคัญในคดีรัฐธรรมนูญ เล่ม 2 Prominent Precedents on the Constitutional Adjudication Vol.2” (ฉบับภาษาอังกฤษ) จัดพิมพ์ จำนวน 500 เล่ม

รายงานการศึกษา “ศาลรัฐธรรมนูญในรัฐเสรีประชาธิปไตย ในศตวรรษที่ 21 The Constitutional Court of the Liberal Democratic States in the 21st Century” จัดพิมพ์ จำนวน 500 เล่ม

โครงการศึกษา เรื่องการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับอ้างอิง “ศาลรัฐธรรมนูญไทยกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” (ฉบับภาษาไทย) จัดพิมพ์ จำนวน 500 เล่ม

โครงการศึกษา เรื่องการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับอ้างอิง “ศาลรัฐธรรมนูญไทยกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” (ฉบับภาษาอังกฤษ) จัดพิมพ์ จำนวน 500 เล่ม

4.5 การจัดพิมพ์หนังสือสรุปคดีรัฐธรรมนูญของศาลต่างประเทศ

หนังสือสรุปคดีรัฐธรรมนูญของศาลต่างประเทศเป็นผลผลิตจากการศึกษา รวบรวม และจัดทำคำแปลคำวินิจฉัย หรือคำสั่งในคดีรัฐธรรมนูญของศาลต่างประเทศ รวมถึงคำวินิจฉัยหรือคำแนะนำขององค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย โดยมีทั้งที่แปลแบบสรุปย่อและแปลทั้งฉบับ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเล็งเห็นว่างานชิ้นดังกล่าวเป็นงานที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ ทั้งสำหรับนักวิชาการ นักกฎหมาย รวมถึงประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจด้วย จึงได้จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นการทั่วไป ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดพิมพ์หนังสือสรุปคดีรัฐธรรมนูญของศาลต่างประเทศ เล่มที่ 2

หนังสือสรุปคดีรัฐธรรมนูญของศาลต่างประเทศ เล่มที่ 2

4.6 การจัดพิมพ์และเผยแพร่จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อเผยแพร่บทบาท อำนาจ หน้าที่ องค์ความรู้ด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ รวมถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป รวมจัดพิมพ์ จำนวน 8,100 เล่ม ประกอบด้วย

จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 เล่มที่ 131
ประจำเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2566 จัดพิมพ์ จำนวน 2,700 เล่ม

จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ 24
ฉบับที่ 4 เล่มที่ 132
ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2566
จัดพิมพ์ จำนวน 2,700 เล่ม

จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ 25
ฉบับที่ 1 เล่มที่ 133
ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม 2567
จัดพิมพ์ จำนวน 2,700 เล่ม

4.7 การจัดพิมพ์หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2564) จำนวน 3 ขนาด

เพื่อเผยแพร่ให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ได้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมจัดพิมพ์ จำนวน 6,000 เล่ม ประกอบด้วย

หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม) ขนาด เอ 4 จำนวน 1,500 เล่ม
หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม) ขนาด เอ 5 จำนวน 3,200 เล่ม
หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม) ขนาด พกพา จำนวน 1,300 เล่ม

4.8 การจัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดพิมพ์ และเผยแพร่หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2566 และ พ.ศ. 2567 เพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนทั่วไป ให้ได้มีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้เป็นข้อมูล อ้างอิง ศึกษา และค้นคว้าในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทอำนาจ หน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมจัดพิมพ์ จำนวน 3,000 เล่ม ประกอบด้วย

หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2566
เล่ม 2 จำนวน 600 เล่ม

หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2566
เล่ม 3 จำนวน 600 เล่ม

หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2567
เล่ม 1 จำนวน 600 เล่ม

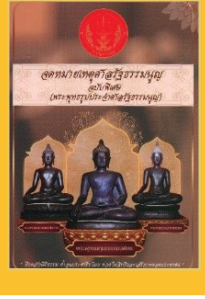
หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2567
เล่ม 2 จำนวน 600 เล่ม

หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2567
เล่ม 3 จำนวน 600 เล่ม

4.9 การจัดทำหนังสือจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับพิเศษ (พระพุทธรูปประจำศาลรัฐธรรมนูญ)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดทำหนังสือจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับพิเศษ (พระพุทธรูปประจำศาลรัฐธรรมนูญ) ที่ได้รับพระกรุณาจากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จเป็นประธานในพิธีเจริญพระพุทธมนต์และประทานพระโอวาท รวมทั้งทรงประกอบพิธีเบิกเนตรพระพุทธรูปที่ได้ประทานพร้อมนาม พระพุทธรูปประจำศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 3 องค์ เพื่อเป็นการรำลึกถึงวาระพิเศษสมัยในครั้งนั้น จึงได้จัดทำจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญฉบับพิเศษ (พระพุทธรูปประจำศาลรัฐธรรมนูญ) ไว้เป็นอนุสรณ์สืบไปและเป็นเครื่องเตือนใจให้ศึกษาประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาเพื่อเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยมอบหนังสือจดหมายเหตุฯ ให้แก่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารข้าราชการเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญหน่วยงานองค์กร และสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ

จดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับพิเศษ
(พระพุทธรูปประจำศาลรัฐธรรมนูญ)
(URL : https://elibrary.constitutionalcourt.or.th/research/detail.php?ID=337)

4.10 โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิการทางสายตาในรูปแบบหนังสืออักษรเบรลล์ หนังสือเสียงระบบเดซี่ และวีดิทัศน์ล่ามภาษามือ

การจัดทำหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงเดซี่สำหรับผู้พิการทางสายตา

การจัดทำหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงเดซี่สำหรับผู้พิการทางสายตา ประจำปี 2567 ประกอบด้วย การจัดทำคำวินิจฉัยในรูปแบบหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงเดซี่ จำนวน 33 เรื่อง รวม 57 ชุด สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดส่งให้หน่วยงานหลักที่สำคัญ จำนวน 45 แห่ง เช่น สมาคมคนตาบอดแต่ละส่วนภูมิภาค, โรงเรียนสอนคนตาบอดในประเทศไทย, หอสมุดแห่งชาติ, มูลนิธิช่วยคนตาบอด, สถาบันการศึกษา เป็นต้น

การจัดทำวีดิทัศน์ล่ามภาษามือสำหรับผู้พิการทางหู

การจัดทำวีดิทัศน์ล่ามภาษามือสำหรับผู้พิการทางหู ประกอบด้วย การจัดทำวีดิทัศน์ล่ามภาษามือพร้อมคำบรรยายแทนเสียงและแผ่นพับประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย

1. เรื่อง “เวนคืน ไม่ใช่เวรกรรม”
2. เรื่อง “ผมเป็นราษฎร ที่ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง”

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์และจัดทำ QR Code เพื่อสามารถเข้าไปรับชมวีดิทัศน์ล่ามภาษามือสำหรับผู้พิการทางหู และผลงานอื่น ๆ ที่ได้จัดทำไว้ในปีที่ผ่านมาบน YouTube ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญให้แก่กลุ่มผู้พิการทางการได้ยินอีกช่องทางหนึ่ง

4.11 โครงการภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีความร่วมมือทางวิชาการร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง โดยมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานประเทศไทย ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานทางวิชาการแก่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตั้งแต่ พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน โดยในปี พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ริเริ่มเจรจากรอบความร่วมมือทางวิชาการกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานประเทศไทย และมีผลผลิตตามโครงการความร่วมมือจำนวน 2 โครงการ ประกอบด้วย

1) การจัดพิมพ์พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 (ค.ศ. 2018) ฉบับภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ จำนวน 500 เล่ม

2) การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญกับกฎหมายประชามติ” จัดขึ้นในวันอังคารที่ 3 ธันวาคม 2567 เวลา 08.30 - 13.30 น. ณ ห้องสกุณตลา บอลรูม โรงแรม เดอะ เพนนินซูลา กรุงเทพมหานคร

4.12 โครงการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตระหนักถึงความสำคัญของการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ สิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ จึงได้จัดทำโครงการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญโดยดำเนินการประชาสัมพันธ์ในช่องทางและรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำบทบาท หน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนภารกิจต่างๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง Social media ต่างๆ เช่น Website, Facebook, Youtube, Line Official และTikTok เป็นต้น เพื่อมุ่งให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ครอบคลุม และสามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ รวมถึงองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติโดยรวม

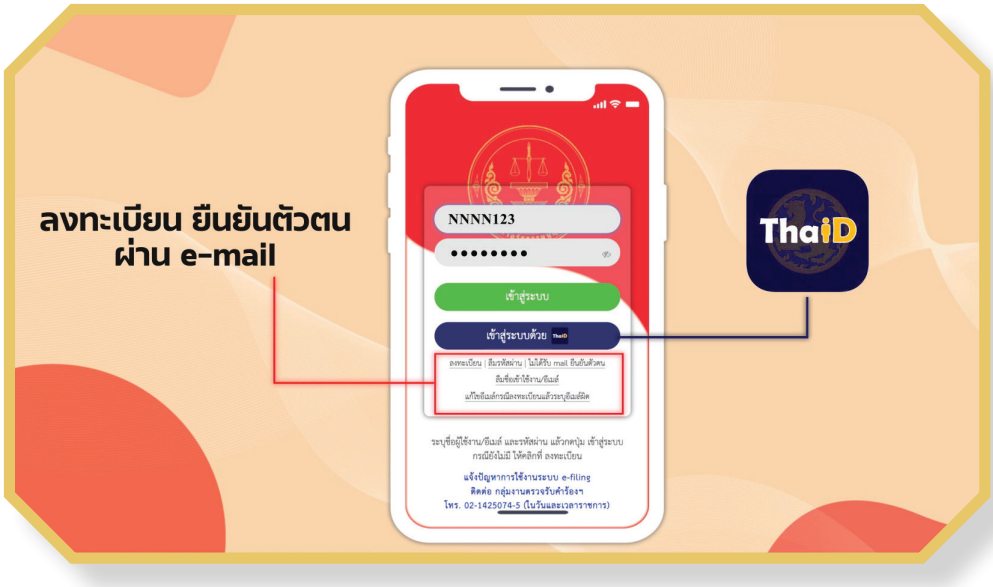
1) วีดิทัศน์แนะนำศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ฉบับเต็มและฉบับย่อ จำนวน 1 เรื่อง มีโครงสร้างเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ความเป็นองค์กรตุลาการของศาลรัฐธรรมนูญ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมถึงการเป็นศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Court) และช่องทางติดต่อกับศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงผลงานคำวินิจฉัยที่สำคัญและโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ของประชาชน

2) สปอตโทรทัศน์ ความยาว 30 วินาที จำนวน 1 ตอน โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับช่องทางการติดตามข้อมูลข่าวสาร รวมถึงช่องทางการติดต่อสื่อสารของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ Website, Facebook, Youtube, Line Official, TikTok และ Web Content เป็นต้น ประกอบการบรรยายเสียงภาษาไทย พร้อมคำบรรยายใต้ภาพ (Subtitle) เป็นภาษาอังกฤษ

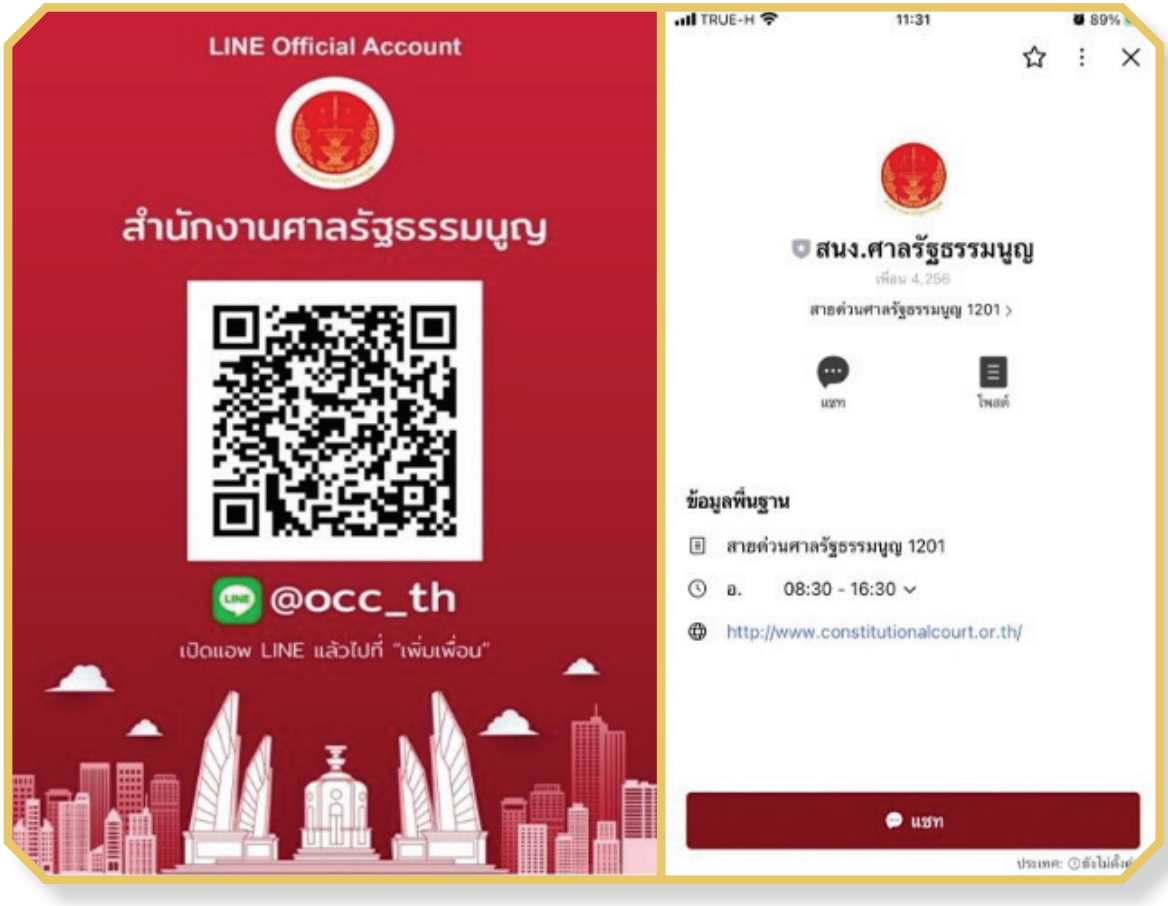
3) สกู๊ปรายการ ความยาว 1 นาที จำนวน 1 ตอน โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับช่องทางการยื่นคำร้องผ่านระบบงานคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการลงทะเบียนจนถึงขั้นตอนการยื่นคำร้องเสร็จสิ้น การติดตามสถานะการยื่นคำร้อง รวมถึง QR Code การยื่นคำร้องผ่านระบบงานคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) ประกอบการบรรยายเสียงภาษาไทย พร้อมคำบรรยายใต้ภาพ (Subtitle) เป็นภาษาอังกฤษ

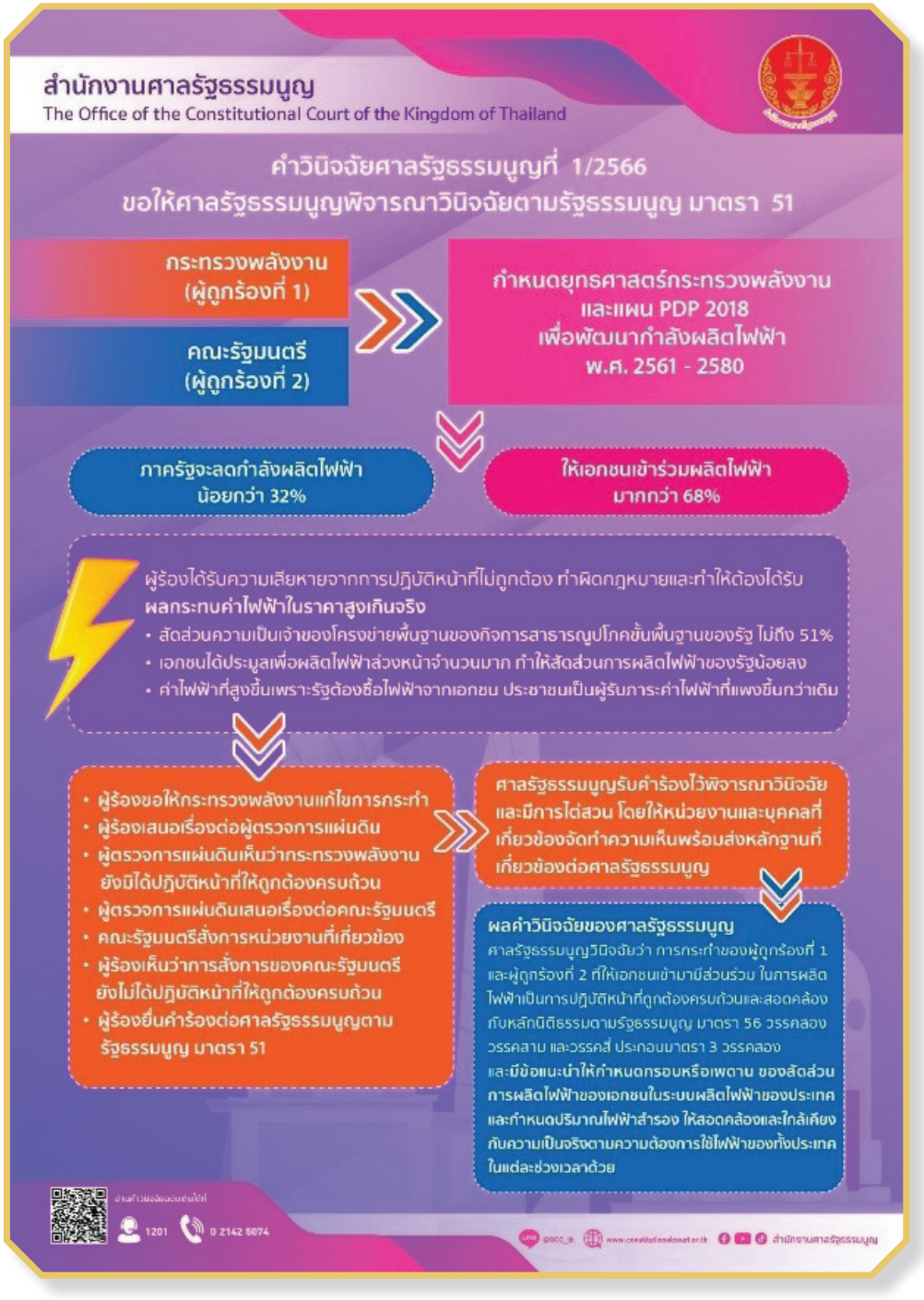
4.13 โครงการพัฒนาการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดทำโครงการ “พัฒนาการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทบาท หน้าที่ และอำนาจต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งอยู่ภายใต้องค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ หลักนิติธรรม (Rule of Law) การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (a democratic regime of government with the King as Head of State) และสิทธิมนุษยชน (Human rights) ภายใต้รัฐธรรมนูญ เพื่อเสริมสร้างการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนในหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยดำเนินการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบที่น่าสนใจ และสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ ซึ่งสามารถสร้างการรับรู้ที่เข้าใจง่ายและรวดเร็ว และดำเนินการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง Social media ต่างๆ เช่น Website, Facebook, Youtube, Line Official และ TikTok ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผลิตอินโฟกราฟิก (Infographic) จำนวน 5 ชิ้นงาน เผยแพร่ผ่านช่องทาง Line Official Account สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงเนื้อหาทางกฎหมายและสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ดังนี้

เรื่องที่ 1 คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 1/2566 เรื่อง นายสุทธิพร ปทุมเทวาภิบาล ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51

เรื่องที่ 2 คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 20/2564 เรื่อง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม หรือไม่

เรื่องที่ 3 บทความ เรื่อง สถาปัตยกรรมแห่งหลักเกณฑ์การแก้ไขรัฐธรรมนูญไทย

เรื่องที่ 4 บทความ เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองหลักความเสมอภาค

เรื่องที่ 5 บทความ เรื่อง การคุ้มครองความเสมอภาคทางสังคม เศรษฐกิจ กฎหมาย และการเมือง รวมถึงความเสมอภาคในโอกาสตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ของศาลรัฐธรรมนูญไทย

2) ผลิตโปสเตอร์ประกอบบทความ (Content) จำนวน 3 ชิ้นงาน เผยแพร่ผ่านช่องทางเว็บไซต์ (Web Content) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้บทความมีความสวยงามและมีความสอดคล้องกับบทความ มีความทันสมัย มีความเหมาะสม ไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดี และไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลใด ดังนี้

บทความ เรื่อง สถาปัตยกรรมแห่งหลักเกณฑ์การแก้ไขรัฐธรรมนูญไทย

บทความ เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองหลักความเสมอภาค

บทความ เรื่อง การคุ้มครองความเสมอภาคทางสังคม เศรษฐกิจ กฎหมาย และการเมือง รวมถึงความเสมอภาคในโอกาสตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ของศาลรัฐธรรมนูญไทย

3) ผลิตสารคดีสั้นศาลรัฐธรรมนูญ เผยแพร่ผ่านช่องทาง Youtube สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 20/2564 เรื่อง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม หรือไม่

4) ผลิตสารคดีสั้นศาลรัฐธรรมนูญ เผยแพร่ผ่านช่องทางติ๊กต็อก (TikTok) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ คำวินิจฉัยที่ 1/2566 เรื่อง นายสุทธิพร ปทุมเทวาภิบาล ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51

5) ปัจจุบันสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เปิดใช้ช่องทางติ๊กต็อก (TikTok) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนบทบาท ภารกิจ และกิจกรรมความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ในลักษณะกระแสสังคมให้เกิดการรับรู้ในวงกว้างและเสริมสร้างภาพลักษณ์ต่อองค์กร

6) การจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อโครงการพัฒนาการเผยแพร่ความรู้ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล โดยให้ประชาชนสามารถกรอกแบบสอบถาม ความพึงพอใจผ่านสื่อออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและช่องทางออนไลน์อื่นๆ ทั้งนี้ได้จัดทำแบนเนอร์ประชาสัมพันธ์และจัดทำข้อความเชิญชวนตัววิ่งในข่าวประกาศหน้าเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ

4.14 การเข้าศึกษาดูงานขององค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงบทบาท หน้าที่ และอำนาจขององค์กร เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนเกิดความรู้ความเข้าใจไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วภูมิภาค รวมทั้งสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน ตามยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เป้าหมายเพื่อพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยมีกิจกรรมและขั้นตอนในการศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยสรุป ดังนี้

(1) การรับชมสื่อวีดิทัศน์แนะนำศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(2) การรับชมสื่อประชาสัมพันธ์การ์ตูนแอนิเมชัน (Animation) จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่

เรื่องที่ 1 ความสำคัญ หน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 2 ประชาชน สามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างไร

เรื่องที่ 3 ศาลรัฐธรรมนูญ สร้างประโยชน์อะไรให้กับประเทศชาติและประชาชน

(3) การบรรยายให้ความรู้เรื่อง “บทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ” โดยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(4) การบรรยาย แนะนำ และให้ความรู้ด้านการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ โดย นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญ

(5) การเยี่ยมชมห้องออกนั่งพิจารณาคดี หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ และ หอสมุดกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ผู้เข้ารับการศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญจากหน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะได้รับสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ หนังสือความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ หนังสือประกอบภาพการ์ตูน เรื่อง มารู้จักศาลรัฐธรรมนูญกันเถอะ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ฉบับพกพา) เพื่อนำไปศึกษาและเผยแพร่ต่อไป

สำหรับในปีงบประมาณ 2567 มีหน่วยงานและสถาบันการศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศเข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 18 แห่ง รวมจำนวนผู้ศึกษาดูงาน ทั้งสิ้น 1,014 คน ดังนี้

ลำดับ	วัน เดือน ปี	เวลา	หน่วยงาน	จำนวน (คน)
1	19 ต.ค. 2566	15.45 - 16.30 น.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	60
2	7 พ.ย. 2566	13.00 - 16.00 น.	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	114
3	15 ธ.ค. 2566	09.00 - 12.00 น.	มหาวิทยาลัยเกริก	35
4	15 ม.ค. 2567	09.00 - 11.00 น.	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	100
5	16 ม.ค. 2567	09.00 - 11.00 น.	โรงเรียนสาธิตนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล	26
6	19 ม.ค. 2567	13.00 - 14.50 น.	โรงเรียนชลประทานวิทยา	44
7	26 ม.ค. 2567	13.30 – 16.30 น.	โรงเรียนสุราษฎร์ธานี	39
8	9 ก.พ. 2567	13.00 - 16.00 น.	สภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์	86
9	22 ก.พ. 2567	09.00 - 12.00 น.	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	31
10	18 มี.ค. 2567	13.30 - 16.00 น.	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	59
11	5 เม.ย. 2567	13.00 - 15.30 น.	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	40
12	29 เม.ย. 2567	13.00 - 16.00 น.	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	80
13	24 พ.ค. 2567	13.30 - 16.00 น.	สำนักงาน ป.ป.ช.	85
14	30 พ.ค. 2567	09.00 - 12.00 น.	สำนักงานศาลปกครอง	17
15	2 ส.ค. 2567	13.30 - 15.00 น.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	60
16	29 ส.ค. 2567	09.00 - 12.00 น.	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม	34
17	6 ก.ย. 2567	08.30 - 12.00 น.	โรงเรียนชลประทานวิทยา	29
18	26 ก.ย. 2567	10.00 - 12.00 น.	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	75

ประมวลภาพการเข้าศึกษาดูงานขององค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความยุติธรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมต่อประชาชนและคู่กรณี ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว ประหยัด สามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการสำคัญเพื่อให้ระบบสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ตามแผนปฏิรูปด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

5.1 งานบำรุงรักษาและซ่อมบำรุงศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่ายสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

การบำรุงรักษาและซ่อมบำรุงห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่าย รวมทั้งระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและลูกข่าย ทั้งในส่วนของ Hardware และ Software มีความจำเป็นต้องมีการบำรุงรักษา ซ่อมแซม พัฒนาและปรับปรุงระบบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดรองรับการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง และทดแทนอุปกรณ์ที่เสื่อมสภาพตามอายุการใช้งาน ซึ่งเป็นการบำรุงรักษาระบบต่างๆ ในลักษณะ **การบำรุงรักษาแบบเชิงป้องกัน (Preventive Maintenance : PM) และการบำรุงรักษาแบบซ่อมบำรุงและทดแทนอุปกรณ์ (Corrective Maintenance : CM)** โดยขอบเขตในการให้บริการบำรุงรักษา ซ่อมแซมแก้ไข และ/หรือเปลี่ยนแทนอุปกรณ์ ได้ถูกจำแนกออกเป็น 3 ระบบงานหลัก ประกอบด้วย

ระบบที่ 1 : งานระบบห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่าย

ระบบที่ 2 : งานระบบเครือข่ายและความปลอดภัยทางเครือข่าย

ระบบที่ 3 : งานระบบบริหารจัดการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Network Monitoring System)

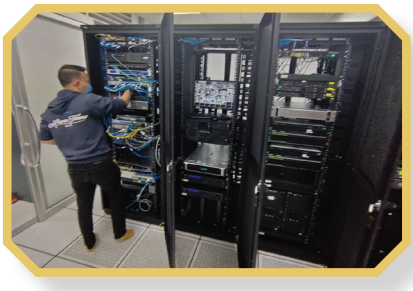
ทั้งนี้ ระบบต่าง ๆ ต้องได้รับการบำรุงรักษา ตรวจสอบและซ่อมบำรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบงานต่าง ๆ สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าในการลงทุน อีกทั้งช่วยลดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่หากเกิดการชำรุดเสียหายได้

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ระบบงานต่าง ๆ ของสำนักงานที่เปิดให้บริการประชาชนได้รับการบำรุงรักษา และสามารถให้บริการประชาชนในรูปแบบออนไลน์ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบตรวจสอบการทำงานของอุปกรณ์ภายในห้อง Data Center และอุปกรณ์ระบบตรวจจับสภาพแวดล้อมภายในห้อง Data Center

5.2 งานให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

เป็นการติดตั้งบริการอินเทอร์เน็ตผ่านวงจรสื่อสาร Leased Line ให้ระบบเครือข่ายกลางของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับอาคารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ ให้สามารถติดต่อและใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตได้ วงจรที่ให้บริการสามารถทำการรับ-ส่งข้อมูลระหว่างเครือข่ายของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับเครือข่ายผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่ความเร็วในการรับ-ส่งข้อมูลภายในประเทศไม่น้อยกว่า 300 MBps และต่างประเทศไม่น้อยกว่า 300 MBps ตลอดเวลา โดยไม่จำกัดจำนวนผู้ใช้งาน จำนวนชั่วโมงการใช้ และปริมาณการโอนถ่ายข้อมูล

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนและผู้ใช้บริการข้อมูลของสำนักงานศาลรัฐธรรมสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการเผยแพร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องตลอดเวลา

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

มีระบบตรวจสอบและแสดงปริมาณการใช้งาน Internet Bandwidth โดยแบ่งออกตาม Protocal และสามารถแสดงผลออกมาในรูปแบบของกราฟ โดยมีตารางแสดงปริมาณการใช้งานโดยใช้หน่วยเป็น Bytes พร้อมคำนวณออกเป็นเปอร์เซ็นต์ การแสดงผลของข้อมูลจะต้องแสดงเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถตรวจสอบ Traffic การใช้งานอินเทอร์เน็ตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เองตลอดเวลาที่ใช้บริการ

5.3 งานบำรุงรักษาและปรับปรุงเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

เพื่อบำรุงรักษาและปรับปรุงเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้มีเทคโนโลยีการเข้ารหัสข้อมูล เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการสื่อสาร ให้ผู้ใช้บริการเว็บไซต์เกิดความเชื่อมั่นในการใช้บริการผ่านเว็บไซต์ และเพื่อให้การบริการเผยแพร่ข้อมูลสู่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนสามารถเข้าถึงข่าวสารเกี่ยวกับหน่วยงานในการดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร คำวินิจฉัย งานวิจัยและวิชาการ ได้ตลอดเวลา

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

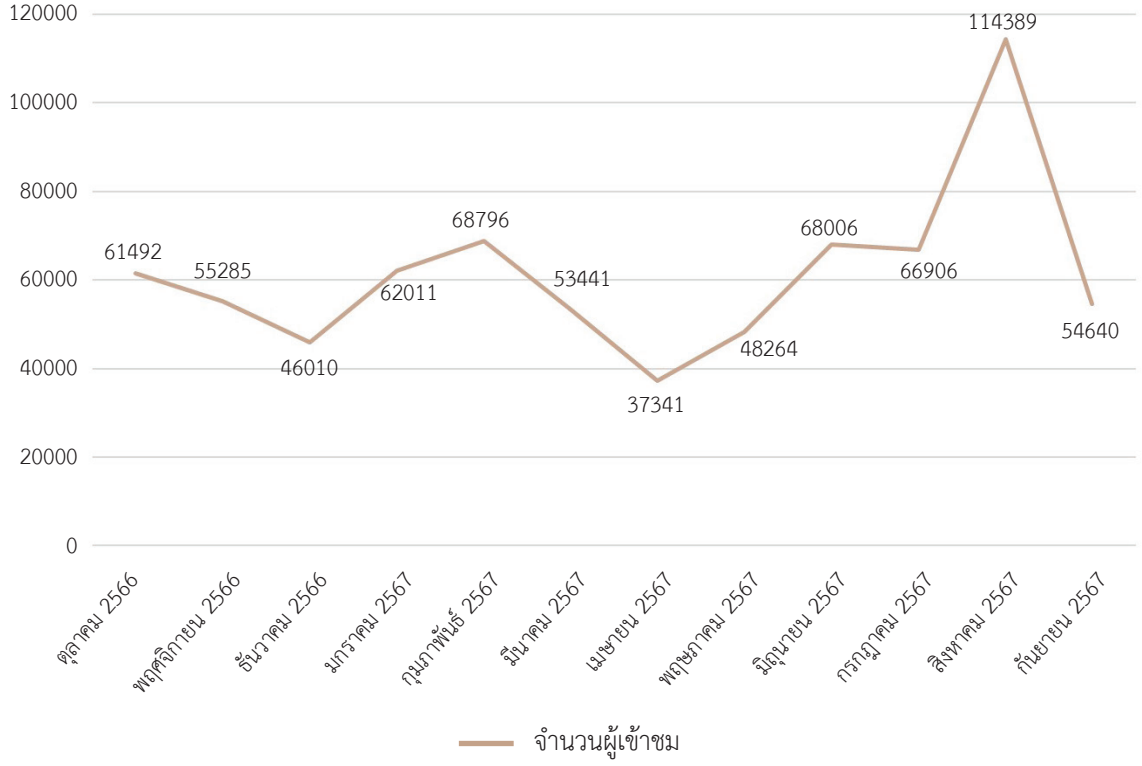
มีการติดตั้งระบบ Secure Socket Layer (SSL) เพื่อเข้ารหัสข้อมูล เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการสื่อสารหรือส่งข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ระหว่างเครื่อง Server กับ Web Browser กับ Application ที่ใช้งาน และนำไปใช้กับระบบสารสนเทศทั้งหมดของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่ใช้งานผ่าน Web Browser

สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	จำนวนผู้เข้าเยี่ยมชม
ตุลาคม 2566	61,492
พฤศจิกายน 2566	55,285
ธันวาคม 2566	46,010
มกราคม 2567	62,011
กุมภาพันธ์ 2567	68,796
มีนาคม 2567	53,441
เมษายน 2567	37,341
พฤษภาคม 2567	48,264
มิถุนายน 2567	68,006
กรกฎาคม 2567	66,906
สิงหาคม 2567	114,389
กันยายน 2567	54,640
รวม	**736,581**

สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

5.4 งานบำรุงรักษาพร้อมต่ออลิขสิทธิ์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและรักษาความปลอดภัยในการให้บริการระบบเครือข่ายสารสนเทศสู่ยุคดิจิทัลของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

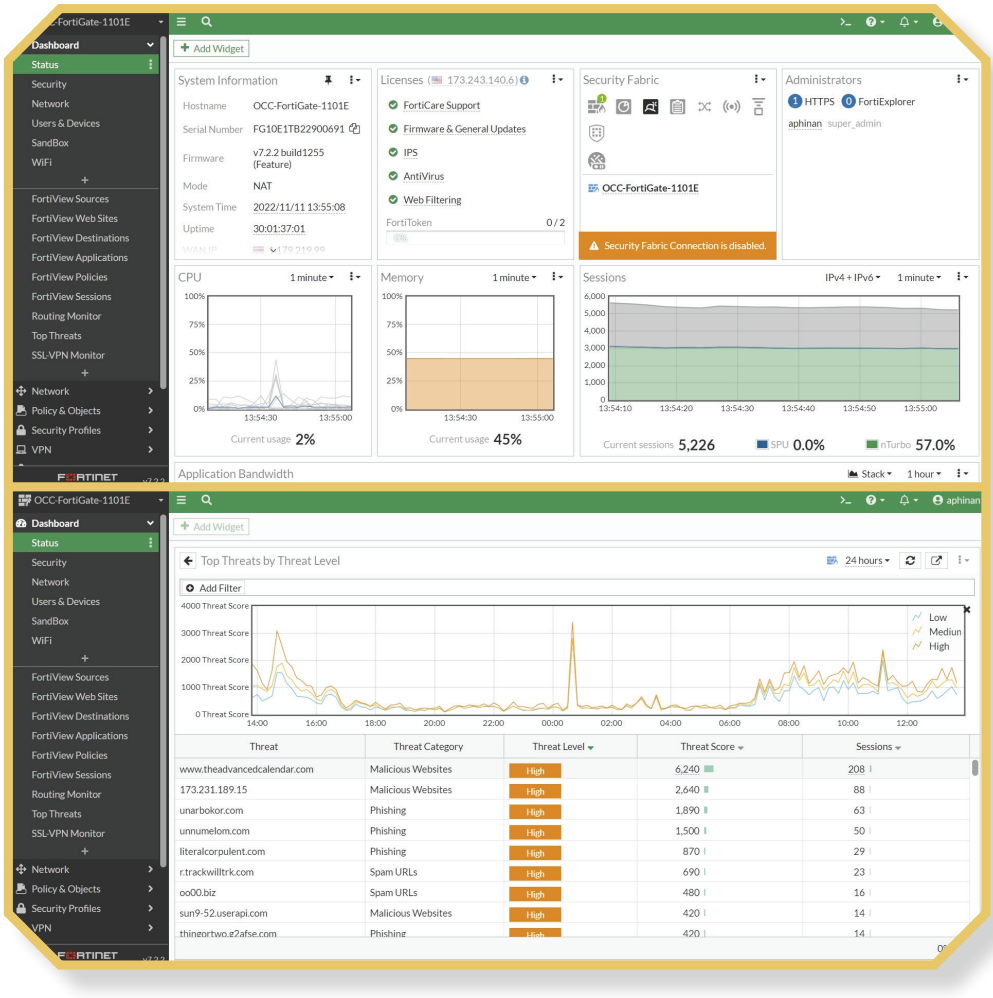
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและรักษาความปลอดภัยในการให้บริการระบบเครือข่ายสารสนเทศให้ความมั่นคงปลอดภัย เพื่อตอบสนองรูปแบบและความต้องการใช้งานระบบสารสนเทศและการสื่อสารในยุคดิจิทัล ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายให้รองรับการสนับสนุนการทำงานตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 (Cyber Security Act หรือ CSA) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (Personal Data Protection Act หรือ PDPA)

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ผู้ใช้บริการระบบสารสนเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีความเชื่อมั่นในระบบเครือข่ายขององค์กรและการให้บริการของหน่วยงานมีประสิทธิภาพ สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายที่ตอบสนองพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Cyber Security Act หรือ CSA) พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Act หรือ PDPA) และมีระบบรักษาความปลอดภัยในการให้บริการระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สามารถรองรับการทำงานของระบบสารสนเทศที่สำคัญได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

5.5 โครงการพัฒนาระบบ Single Sign-on

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

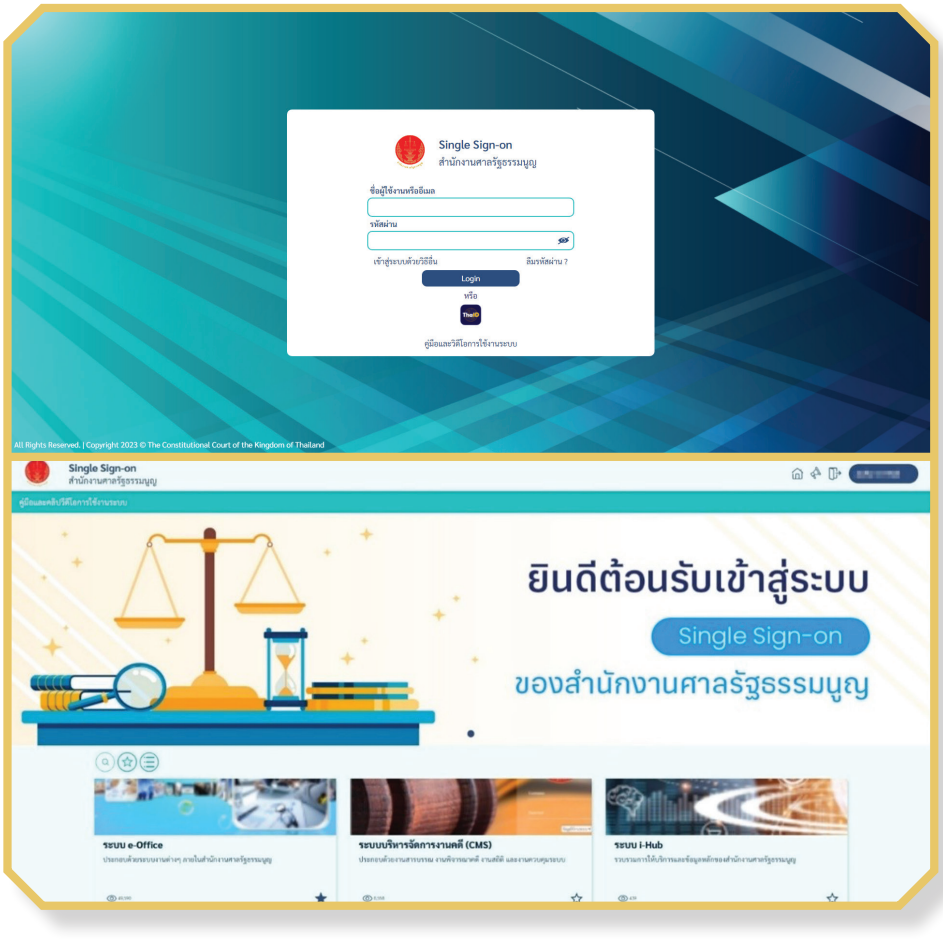
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พัฒนาระบบ Single Sign-on เพื่อใช้ในการบริหารจัดการกำหนดสิทธิ์และรวบรวมระบบงานภายในขององค์กรให้อยู่ภายใต้แพลตฟอร์มเดียวกัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถใช้ Username และ Password ชุดเดียวกันในการเข้าถึงระบบงานที่มีสิทธิเข้าถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเพิ่มช่องทางการรักษาความปลอดภัยของการเข้าถึงแบบความปลอดภัย 2 ชั้น (2-factor Authentication: 2FA) เพื่อสร้างความปลอดภัยและป้องกันเข้าถึงข้อมูล

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถใช้ Username และ Password ชุดเดียวกันในการเข้าถึงระบบงานที่มีสิทธิ์เข้าถึงได้อย่างสะดวก ทำให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินงาน รวมถึงมีช่องทางการรักษาความปลอดภัยให้เป็นตัวเลือก เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยและป้องกันการถูกผู้อื่นนำข้อมูลไปใช้อีกทางหนึ่งทำให้สามารถดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และให้บริการประชาชนได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบ Single Sign-on ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีช่องทางการรักษาความปลอดภัยของการเข้าถึงแบบความปลอดภัย 2 ชั้น (2-factor Authentication: 2FA) เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูลได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.6 โครงการพัฒนาการบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) รูปแบบ Flip Album

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินโครงการพัฒนาการบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) รูปแบบ Flip Album พร้อมทั้งจัดทำเว็บไซต์เผยแพร่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ในรูปแบบ Flip Album มีระบบชั้นวางหนังสือ (Bookshelf) ระบบแสดงรูปของปกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ระบบส่วนของผู้ดูและระบบแสดงสถิติต่าง ๆ

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ผู้ใช้สามารถอ่านผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนางานด้านห้องสมุดของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เป็นรูปธรรม และมุ่งสู่ความเป็นห้องสมุดในยุคดิจิทัลในอนาคตมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงเป็นการเพิ่มช่องทางการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มารับบริการเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการระบบห้องสมุดให้มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปรับปรุงและพัฒนาบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) รูปแบบ Flip Album ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้งานได้รับความสะดวก รวดเร็ว และอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้งานมากขึ้น

6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระและเป็นหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการดำเนินการสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และเป็นคนเก่ง มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในงาน ให้ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความพร้อมในการใช้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านยุติธรรม มีค่านิยมที่ดี มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาองค์กรและบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ในการปฏิบัติงานตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญในด้านต่าง ๆ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดสรรงบประมาณสำหรับใช้เพื่อการพัฒนาบุคลากร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพตามระดับสมรรถนะที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร โดยมีทั้งรูปแบบการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก (Public Training) ซึ่งมุ่งเน้นให้บุคลากรได้พัฒนาศักยภาพ และได้รับความรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการตามภารกิจหน้าที่สามารถพัฒนางานของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการฝึกอบรมภายใน (In house Training) เป็นการฝึกอบรมซึ่งพัฒนาขึ้นโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะมีผู้บรรยายจากภายนอกที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงาน หรือผู้บรรยายจากภายในมาให้ความรู้กับบุคลากรภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและทัศนคติที่ดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรที่ได้วางไว้

6.1 การศึกษาอบรมหลักสูตรภายนอก การฝึกอบรม และการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอกของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษาอบรมตามประเภทหรือระดับหลักสูตรจากภายนอกองค์กร ดังนี้

หลักสูตร/จำนวน	ผู้เข้าอบรม (คน)
1. หลักสูตรนักบริหารระดับสูง จำนวน 2 คน	
(1) หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.)	1
(2) หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.)	1
2. หลักสูตรนักบริหารระดับกลาง จำนวน 5 คน	
(1) หลักสูตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับกลาง (ปธก.)	3
(2) หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (ยธก.)	1
(3) หลักสูตรกฎหมายปกครองสำหรับผู้บริหาร	1
3. หลักสูตรนักบริหารระดับต้น จำนวน 1 คน	
(1) หลักสูตรนักบริหารด้านสิทธิมนุษยชนระดับต้น (บสต.)	1

หลักสูตร/จำนวน	ผู้เข้าอบรม (คน)
4. โครงการอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน จำนวน 2 คน	**2**
5. การเข้ารับการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก จำนวน 61 คน	
(1) หลักสูตรวุฒิบัตรการวิเคราะห์การตรากฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย (ม.77)	2
(2) หลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านกฎหมายปกครอง	1
(3) หลักสูตรกฎหมายปกครองเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	2
(4) หลักสูตรการตรวจสอบภายในเฉพาะด้าน (Audit Specialist)	1
(5) หลักสูตรกฎหมายการคลังที่ผู้ปฏิบัติงานต้องรู้	5
(6) หลักสูตรการควบคุมภายในตามกรอบ COSO Internal Control Integrated Framework	1
(7) หลักสูตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับงานบริหารทรัพยากรมนุษย์ (PDPA for HR)	1
(8) หลักสูตรเทคนิคการประชุมและจัดทำรายงานการประชุมอย่างมืออาชีพ	5
(9) หลักสูตรสร้างสรรค์สื่อวิดีโอเพื่อการสื่อสารในองค์กรด้วย CapCut	2
(10) หลักสูตร Easy Canva เพื่อการออกแบบและประชาสัมพันธ์	2
(11) หลักสูตรการประเมินคุณภาพงานตรวจสอบภายในภาครัฐจากภายนอกองค์กร	3
(12) หลักสูตรไวยากรณ์และโครงสร้างพื้นฐานภาษาอังกฤษสำหรับการเขียน	2
(13) หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการทำงาน	5
(14) หลักสูตรการใช้ทักษะไวยากรณ์	1
(15) หลักสูตรสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และกฎหมายลำดับรอง	2
(16) หลักสูตร HR for the Future	1
(17) หลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในระบบบำเหน็จบำนาญและสวัสดิการรักษาพยาบาล สำหรับส่วนราชการ	2
(18) การส่งเสริมความรู้ด้านการงบประมาณสำหรับหน่วยงานภายนอกประจำปี 2567	2
(19) โครงการอบรมภาษาสำหรับบุคคลภายนอก	
- ภาษาฝรั่งเศส	1
- ภาษาเกาหลี	3
- ภาษาอินโดนีเซีย	1
- Basic English Grammar	3
- English Grammar	1
- Everyday English	1
- Intermediate Conversation	1
- Advanced Conversation	1

หลักสูตร/จำนวน	ผู้เข้าอบรม (คน)
(20) การอบรมสัมมนาผู้ตรวจสอบภายในจากทฤษฎีสู่วิถีปฏิบัติประจำปี 2567 หลักสูตร “การจัดทำรายงานการตรวจสอบ”	2
(21) การอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร เจาะลึก Generative AI จากพื้นฐานสู่การใช้งานจริง Unlock the power of Generative AI: From Fundamentals to Real-world Application	3
(22) โครงการเสริมสร้างให้หน่วยงานของรัฐรักษาวินัยการเงินการคลังของรัฐ	2
(23) โครงการฝึกอบรมการพัฒนาความรู้ของผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	2

การฝึกอบรมภาคฤดูร้อน ณ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ฮ่องกง (The Education University of Hong Kong)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดส่งข้าราชการ จำนวน 4 ราย เข้ารับการฝึกอบรมภาคฤดูร้อนด้านนโยบายสาธารณะ ภาควิชาสังคมศาสตร์และนโยบายศึกษา ในระหว่างวันที่ 14 กรกฎาคม 2567 ถึงวันที่ 19 กรกฎาคม 2567 ณ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ฮ่องกง (The Education University of Hong Kong) โดยมีผู้เข้ารับการอบรมจากประเทศไทย และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวนทั้งสิ้น 40 คน การจัดส่งข้าราชการเข้ารับการอบรมในครั้งนี้เป็นการส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะ รวมถึงเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์การศึกษาดูงานในหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โครงการที่พักของรัฐและเอกชน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง องค์กรธุรกิจเพื่อสังคม เช่น โครงการร้านอาหาร Eighteen Chefs ซึ่งเป็นโครงการที่มอบสภาพแวดล้อมในการทำงานให้กับเยาวชนที่มีปัญหาและอดีตนักโทษได้สามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่หลังออกจากเรือนจำ เป็นต้น

นอกจากนี้ ข้าราชการที่เข้ารับการฝึกอบรมได้มีการอภิปรายสรุปและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งการเข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้ ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจว่านโยบายสาธารณะของประเทศหนึ่ง ๆ มีอะไรบ้าง ทำไมถึงมีนโยบายเช่นนี้ ใครเป็นผู้ริเริ่มหรือมีส่วนผลักดันให้เกิดนโยบายนั้นขึ้นมา นโยบายนี้มีกระบวนการนำไปปฏิบัติอย่างไร ผลลัพธ์ของนโยบายที่มีต่อประชาชนและสังคมเป็นเช่นไร ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร ทำให้ทราบถึงกระบวนการของนโยบายสาธารณะ (Public Policy Process) ซึ่งกระบวนการนโยบายสาธารณะโดยทั่วไปมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และขั้นตอนการประเมินผลนโยบาย ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการดังกล่าว สามารถนำมาปรับใช้ต่อการปฏิบัติงานในการกำหนดทิศทางหรือแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประหยัด คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและประชาชนต่อไป

โครงการฝึกอบรมภาคฤดูร้อน (Summer School) ครั้งที่ 12 ณ สาธารณรัฐทูร์เคีย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้สอบคัดเลือกและมอบหมายข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจำนวน 2 คน เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมภาคฤดูร้อน (Summer School) ครั้งที่ 12 ภายใต้หัวข้อ “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและปัญญาประดิษฐ์ในระบบศาลสูง” (Use of Information Technologies and Artificial Intelligence in Higher Judicial) ซึ่งจัดขึ้นโดยศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC CTHRD) ดำเนินการโดยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐทูร์เคีย ในระหว่างวันที่ 30 กันยายน - 3 ตุลาคม 2567 ณ กรุงอังการา สาธารณรัฐทูร์เคีย

6.2 การจัดอบรมและสัมมนาทางวิชาการภายในองค์กร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดโครงการอบรมและสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ด้านงานคดี งานวิชาการ และงานบริหาร ให้กับข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อมุ่งไปสู่องค์กรสมรรถนะสูง (High Performance) โดยมีการดำเนินกิจกรรมและโครงการสำคัญ ๆ ดังนี้

6.2.1 โครงการฝึกอบรมเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย ครั้งที่ 6

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 21 - 22 ธันวาคม 2566 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และบุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมรับฟังการบรรยาย

วันที่ 21 ธันวาคม 2566 การบรรยาย เรื่อง “พัฒนาการของการจัดตั้งและประสบการณ์ในการเข้าร่วมการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC)” โดย ดร.ปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การบรรยาย เรื่อง “บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในฐานะประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC)” โดย นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการบรรยาย เรื่อง “ประสบการณ์ในการจัดการประชุมระหว่างประเทศ” โดยนายกมลธรรม วาสบุญมา รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน นางนลินพรรณ ไวสืบข่าว ผู้อำนวยการสำนักวิเทศสัมพันธ์ นางกนกขวัญ วงษ์ดนตรี นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ และนายสยมภู เธียรประมุข นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

วันที่ 22 ธันวาคม 2566 การบรรยาย เรื่อง “ประสบการณ์ในการจัดประชุมระดับนานาชาติ” โดย ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการบรรยาย เรื่อง “ประสบการณ์ในการจัดการประชุมระหว่างประเทศ” โดยนายพงศธร จุฑาสมิต ผู้อำนวยการกองรับรอง กรมพิธีการทูต กระทรวงการต่างประเทศ การบรรยาย เรื่อง “การเตรียมการจัดซื้อจัดจ้าง” โดยนางสาวสุธาสินี ศรีมานะศักดิ์ นิติกรชำนาญการพิเศษ กองการพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง และการบรรยาย เรื่อง “การรักษาความปลอดภัย และภารกิจที่เกี่ยวข้องในการจัดการประชุมระหว่างประเทศ” โดย พล.ต.ต.วีรพัฒน์ ศิวะแพทย์ รองผู้บัญชาการสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ พ.ต.อ.กริช อุดรสะอาด ผู้กำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 3 และ พ.ต.อ.ธนากร อ่อนทองคำ รองผู้บังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

6.2.2 โครงการปฐมนิเทศและการพัฒนาศักยภาพข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบรรจุใหม่และข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการประเภทอื่นที่เป็นผู้สอบแข่งขันได้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดโครงการปฐมนิเทศและการพัฒนาศักยภาพข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบรรจุใหม่และข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการประเภทอื่นที่เป็นผู้สอบแข่งขันได้เพื่อให้ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบรรจุใหม่และข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการประเภทอื่นที่เป็นผู้สอบแข่งขันได้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายในที่ทำงาน วัฒนธรรมขององค์กรได้อย่างเหมาะสม และเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงานในการทำงานเป็นทีมตามแผนยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาองค์กร ระหว่างวันที่ 5 - 7 กุมภาพันธ์ 2567 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และระหว่างวันที่ 8 - 9 กุมภาพันธ์ 2567 ณ โรงแรม เซนเตอร์ พอยต์ ไพร์ม พัทยา จ.ชลบุรี

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567 การบรรยาย เรื่อง “การพิจารณาและวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ โดย ศาตราจารย์พิเศษ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการบรรยาย เรื่อง “บทบาท หน้าที่และอำนาจ และวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” โดย ศาตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2567 การบรรยาย เรื่อง “พัฒนาการของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” โดย ดร.ปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

การบรรยาย เรื่อง “การบริหารพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง”, การบรรยาย เรื่อง “ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการและฝึกอบรม” และการบรรยาย เรื่อง “สวัสดิการและสิทธิประโยชน์” โดย บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2567 การอภิปราย เรื่อง “การปฏิบัติงานด้านคดี” และ การอภิปราย เรื่อง “การปฏิบัติงานด้านบริหารและด้านวิชาการ” โดย บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

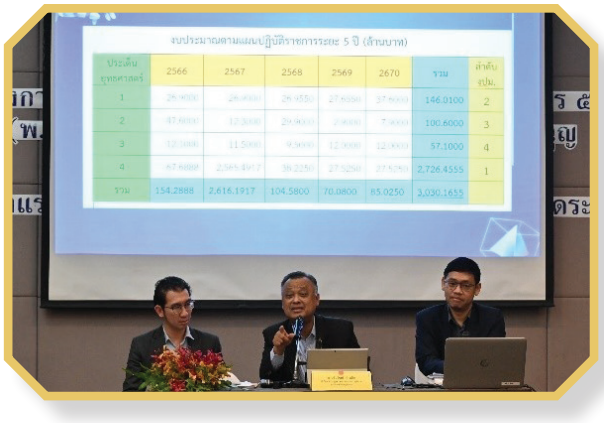
วันที่ 8 - 9 กุมภาพันธ์ 2567 การบรรยายและกิจกรรมสัมพันธ์เพื่อสร้างความสามัคคีระหว่างบุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการบรรจุใหม่ ณ โรงแรม เซนเตอร์ พอยต์ ไพร์ม พัทยา จ.ชลบุรี

6.2.3 โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยวิทยากรจากสำนักงบประมาณ และสำนักงานกิจการยุติธรรม ระหว่างวันที่ 15 - 17 กุมภาพันธ์ 2567 ณ โรงแรมแคนทารี เบย์ ระยอง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญ และลักษณะของแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ กระบวนการและเครื่องมือในการวางแผนและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้แก่บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งรับทราบนโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติราชการ ช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายของโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 108 คน

6.2.4 โครงการฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำแนกได้ดังนี้

(1) จัดอบรมการเขียนหนังสือราชการและการเขียนรายงานการประชุม ให้กับบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักการเขียนหนังสือราชการ เกิดทักษะและความเชี่ยวชาญการใช้ภาษาในการเขียนหนังสือราชการ การทำหนังสือโต้ตอบ การจัดเอกสารและรายงานการประชุมได้อย่างถูกต้อง โดยมีผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 100 คน โดยวิทยากรจากสำนักกฎหมายและระเบียบกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ระหว่างวันที่ 22 - 23 กุมภาพันธ์ 2567 เวลา 09.00 - 16.00 น. ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(2) จัดอบรมการบริหารพัสดุตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และการกำหนดราคากลาง ให้บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเกิดความเชี่ยวชาญในสายงานอย่างมืออาชีพและเป็นสากล สามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างมีมาตรฐานทางจริยธรรม เกิดทักษะเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน และให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน 100 คน โดยวิทยากรจากกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ในวันที่ 11 มีนาคม 2567 เวลา 09.00 - 16.00 น. ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(3) จัดอบรมพนักงานขับรถยนต์ให้แก่พนักงานขับรถยนต์ประจำประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ลูกจ้าง และพนักงานราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในการขับรถอย่างปลอดภัยตามกฎหมาย รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นผู้ให้บริการที่มีจิตสำนึกแห่งการบริการที่ดี และลดความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการใช้รถยนต์ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีผู้ร่วมอบรม จำนวน 18 คน โดยวิทยากรจากกรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ในวันที่ 15 และ 29 พฤษภาคม 2568 ณ ห้องประชุม 4/4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

6.2.5 โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสู่ความเป็นเลิศ จำแนกได้ดังนี้

(1) จัดอบรม หลักสูตรนักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญระดับต้น ให้แก่ข้าราชการสายงานคดีระดับปฏิบัติการและชำนาญการ จำนวน 17 คน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ กระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดี รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสร้างค่านิยมในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม และมุ่งเน้นประโยชน์เพื่อส่วนรวม ระยะเวลาดำเนินการอบรมประมาณ 6 เดือน (มิถุนายน 2567 - มกราคม 2568) โดยมีผลผลิตและตัวชี้วัดโครงการได้แก่ ข้าราชการสายงานคดีเกิดทักษะในการปฏิบัติงานสามารถวางแผนในการปฏิบัติงานคดีและแนวทางในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม เกิดกระบวนการเรียนรู้ และเสริมสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมในองค์กร อีกทั้งได้จัดทำรายงานทางวิชาการเพื่อเผยแพร่เป็นวิทยาทานให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ

(2) จัดอบรม หลักสูตรข้าราชการสายงานบริหารและสายงานวิชาการระดับต้น ให้แก่ข้าราชการสายงานบริหารและวิชาการระดับปฏิบัติการและชำนาญการ จำนวน 20 คน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจตามสายงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสร้างค่านิยมในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม และมุ่งเน้นประโยชน์เพื่อส่วนรวม ระยะเวลาดำเนินการอบรมประมาณ 6 เดือน (มิถุนายน 2567 - มกราคม 2568) โดยมีผลผลิตและตัวชี้วัดโครงการได้แก่ ข้าราชการสายงานบริหารและวิชาการเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะในการปฏิบัติงานบริหารและวิชาการตามแนวทางอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดกระบวนการเรียนรู้และเสริมสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมในองค์กร อีกทั้งได้จัดทำรายงานทางวิชาการเพื่อเผยแพร่เป็นวิทยาทานให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ

6.2.6 โครงการสัมมนาประเด็นรัฐธรรมนูญระหว่างที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญประจำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการสัมมนาประเด็นรัฐธรรมนูญระหว่างที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญประจำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในหัวข้อ เรื่อง “การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับอ้างอิง หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย” ระหว่างวันที่ 29 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม 2567 ณ โรงแรมเทวัญ ดารา รีสอร์ท แอนด์ สปา หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านกฎหมาย ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการในประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานในการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีประสิทธิภาพ โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 66 คน

6.2.7 โครงการสัมมนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้กับบุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการสัมมนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้กับบุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ 6 - 8 มิถุนายน 2567 ณ โรงแรมแกรนด์แปซิฟิก ซอฟเฟอริน รีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและเป็นธรรม โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน 249 คน

6.2.8 โครงการสัมมนาประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และแผนปฏิบัติการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการสัมมนาประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และแผนปฏิบัติการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยวิทยากรจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ในวันที่ 11 กรกฎาคม 2567 ณ โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ตามกรอบหน้าที่ความรับผิดชอบที่สนองต่อนโยบายในระดับต่าง ๆ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นำไปสู่การทบทวนและแก้ไขปรับปรุง และสามารถนำไปใช้จัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2569 และ พ.ศ. 2570 เพื่อประกอบการขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต่อไปได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 200 คน

6.2.9 โครงการฝึกอบรมและพิจารณาคัดเลือกเจ้าหน้าที่ติดต่อประสานงาน (Liaison Officer : LO) การประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการฝึกอบรมและพิจารณาคัดเลือกเจ้าหน้าที่ติดต่อประสานงาน (Liaison Officer : LO) การประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 เรื่อง “พิธีการทูต การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ติดต่อประสานงาน และการจัดประชุมระหว่างประเทศ” โดยวิทยากรจากกระทรวงการต่างประเทศ ระหว่างวันที่ 25 – 26 กรกฎาคม 2567 ณ โรงแรมทีเค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ติดต่อประสานงาน ในการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นเจ้าภาพ โดยมีผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 97 คน

7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่าย ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในทางวิชาการ แลกเปลี่ยนทฤษฎี แนวคิด พัฒนาการ คำวินิจฉัย และประเด็นข้อกฎหมายกับเครือข่ายภายในประเทศ ต่างประเทศ และศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ หรือองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในทางวิชาการระหว่างกัน ในกรอบสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชียและการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก เพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาประเทศ โดยมีการเข้าร่วมการประชุมนานาชาติตามคำเชิญของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรในต่างประเทศ อันเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในระดับนานาชาติ รวมถึงการเชิญศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศมาเยือนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อาจอยู่ในลักษณะการมีข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกัน เพื่อให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ โดยเฉพาะการเจรจาแลกเปลี่ยนความร่วมมือ การรับรองการเยือน การสัมมนาทางวิชาการ รวมถึงเป็นการสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างประเทศเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับการยอมรับในทางวิชาการในเวทีการประชุมนานาชาติและนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการประชุมนานาชาติมาต่อยอดในงานศึกษาวิจัย โดยผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือดังกล่าวนี้ จะส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาประเทศทั้งในภูมิภาคอาเซียนและทั่วโลก ซึ่งจะส่งผลให้การทำหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าระดับสากล

7.1 ความร่วมมือกับเครือข่ายภายในประเทศ

7.1.1 โครงการความร่วมมือระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดโครงการความร่วมมือด้านการเผยแพร่และให้ความรู้ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 51 และมาตรา 213 ภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งจัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2565 เพื่อเป็นการประสานความร่วมมือทางด้านการเผยแพร่และให้ความรู้ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดินในการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 51 และมาตรา 213 ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานให้สอดคล้องกันอย่างบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานผ่านการดำเนินการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์สารคดีและสปอตความรู้ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผ่านช่องทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

7.1.2 โครงการศาลรัฐธรรมนูญพบสื่อมวลชน ประจำปี พ.ศ. 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ความสำคัญกับสื่อมวลชน ในฐานะที่เป็นสื่อกลางและเป็นกลไกสำคัญในการเผยแพร่องค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ประชาชนได้มีความเข้าใจบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ชัดเจน ครบถ้วน ในการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงได้ดำเนินโครงการศาลรัฐธรรมนูญพบสื่อมวลชน ประจำปี พ.ศ. 2567 ในวันจันทร์ที่ 1 กรกฎาคม 2567 ณ โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและสื่อมวลชน ซึ่งมีผู้เข้าร่วมโครงการฯ ประกอบด้วย สื่อมวลชน จำนวน 25 หน่วยงาน และสื่อมวลชนที่มีความสนใจ รวมถึงบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 75 คน

7.1.3 การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) และเสวนาทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) และเสวนาทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2567 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นระบบระหว่างสำนักงาน และส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสู่ประชาชน อันจะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ส่งเสริมความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญ เสริมสร้างทัศนคติที่ดีและเชื่อมั่นศรัทธาในกระบวนการยุติธรรมของประเทศ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีผู้เข้าร่วม จำนวน 240 คน

7.1.4 การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) และเสวนาทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) และเสวนาทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2567 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นระบบระหว่างสำนักงาน และส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสู่ประชาชน อันจะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ส่งเสริมความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญ เสริมสร้างทัศนคติที่ดีและเชื่อมั่นศรัทธาในกระบวนการยุติธรรมของประเทศ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีผู้เข้าร่วม จำนวน 374 คน

7.1.5 โครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567

เนื่องด้วยวันที่ 28 กรกฎาคม 2567 ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ไทยรัชกาลที่ 10 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ โดยทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ (72 พรรษา) ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้นที่ทรงมีพระเมตตาอาทร ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่นานัปการเป็นคุณประโยชน์อเนกอนันต์แก่อาณาประชาราษฎร์และทรงเป็นพระมิ่งขวัญตลอดจนทรงเป็นหลักยึดเหนี่ยวของพสกนิกรชาวไทย คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้พร้อมใจกันจัดโครงการและกิจกรรมเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2567 ณ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ดังนี้

โครงการเลี้ยงอาหารกลางวันนักเรียนผู้บกพร่องทางสติปัญญา ณ โรงเรียนเพชรบุรีปัญญานุกูล จังหวัดเพชรบุรี

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้บริจาคทุนทรัพย์ เครื่องอุปโภคบริโภคและอุปกรณ์กีฬาและของใช้จำเป็นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนผู้บกพร่องทางสติปัญญาและแบ่งเบาภาระที่โรงเรียนเพชรบุรีปัญญานุกูลต้องรับผิดชอบในเรื่องการเตรียมอาหาร ยาและเวชภัณฑ์ การรักษาสุขลักษณะ ตลอดจนการจัดหาอุปกรณ์กีฬา เพื่อถวายความจงรักภักดีและน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในโอกาสมหามงคลดังกล่าว

โครงการปรับปรุงห้องสมุด “รวมใจภักดิ์” ณ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 47 จังหวัดเพชรบุรี

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มอบหนังสือ โคมไฟถนนโซลาร์เซลล์ และจัดกิจกรรมเสริมทักษะและความรู้ด้านกฎหมายให้แก่นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 47 จังหวัดเพชรบุรี เพื่อแสดงความจงรักภักดีและน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567

7.2 ความร่วมมือกับเครือข่ายต่างประเทศ

7.2.1 การรับรองการเข้าเยี่ยมคารวะ และการรับรองการศึกษาดูงาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้การต้อนรับผู้พิพากษาศาลฎีกาแห่งราชอาณาจักรโมร็อกโก เนื่องในโอกาสเข้าศึกษาดูงานและเยี่ยมชมศาลรัฐธรรมนูญ

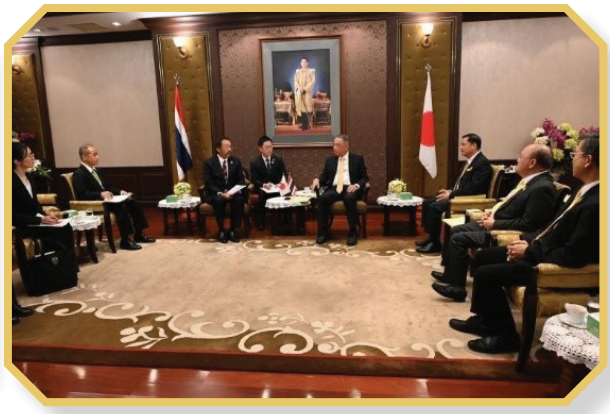

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2566 นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายบุญเสริม นาคสาร รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับ Mrs. Saloua Mazouz ผู้พิพากษาศาลฎีกาแห่งราชอาณาจักรโมร็อกโก เนื่องในโอกาสเข้าศึกษาดูงานและเยี่ยมชมศาลรัฐธรรมนูญ จากนั้น รับฟังการบรรยายพิเศษ หัวข้อ “หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ” โดยว่าที่เรือตรีดิเรก สุขสว่าง ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี และเยี่ยมชมห้องออกนั่งพิจารณาคดี หอจดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

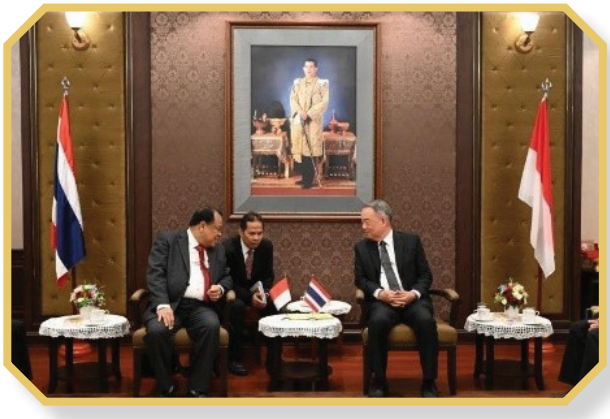
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับเอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มแห่งญี่ปุ่นประจำประเทศไทย

วันที่ 27 พฤษภาคม 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับ Mr. Otaka Masato เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มแห่งญี่ปุ่นประจำประเทศไทย เนื่องในโอกาสเข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

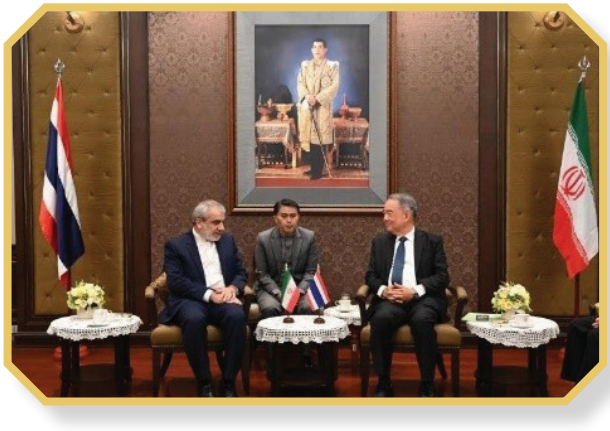
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียและคณะ

วันที่ 13 มิถุนายน 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับ Mr. Arief Hidayat ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย และ Mr. Rachmat Budiman เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอินโดนีเซียประจำประเทศไทย เนื่องในโอกาสเข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและคณะผู้แทนจากศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย หารือข้อราชการร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการประชุมใหญ่ (Congress) และการจัดประชุมคณะกรรมการสมาชิก (BoMM) ของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ณ ห้องประชุม 4/2 ชั้น 4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับ Dr. Nassereddin Heidari เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านประจำประเทศไทยและคณะ

วันที่ 11 กันยายน 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับ Mr. Nassereddin Heidari เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านประจำประเทศไทยและคณะ เนื่องในโอกาสเข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียและคณะ

วันที่ 18 กันยายน 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับ Mr. Suhartoyo Suryohadipranoto ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียและคณะ เนื่องในโอกาสเข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้อง VA Drawing ชั้น 2 โรงแรม ดิ แอทธินี โฮเทล แบงค็อก กรุงเทพมหานคร

7.2.2 การเข้าร่วมประชุมระดับนานาชาติ

การเข้าร่วมการประชุมสำนักการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก (Bureau of WCCJ) ครั้งที่ 21

วันที่ 16 มีนาคม 2567 เวลา 11.30 น. นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในฐานะประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) และนายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้เข้าร่วมการประชุมของสำนักการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก (Bureau of WCCJ) ครั้งที่ 21 ณ ที่ประชุมใหญ่ คณะกรรมาธิการเวนิส เมืองเวนิส สาธารณรัฐอิตาลี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นำคณะผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ด้านการยื่นคำร้องผ่านทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) เข้าศึกษาดูงาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญ แห่งสาธารณรัฐเกาหลี

วันที่ 14 มีนาคม 2567 นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าเยี่ยมคารวะ Mr. Lee Jongseok ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลี ในโอกาสนำคณะผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการยื่นคำร้องผ่านทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) เข้าศึกษาดูงาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญ แห่งสาธารณรัฐเกาหลี

การประชุมวิจัย (Research Conference) ครั้งที่ 4 จัดโดยสำนักเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนา (AACC SRD) ภายใต้หัวข้อ “สิทธิตามรัฐธรรมนูญกับสิ่งแวดล้อม” (Constitutional Rights and the Environment)

วันที่ 27 - 30 พฤษภาคม 2567 เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เดินทางเข้าร่วมการประชุมวิจัย (Research Conference) ครั้งที่ 4 ของสำนักงาน AACC SRD ระหว่างวันที่ 27 - 30 พฤษภาคม 2567 ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการประชุมนานาชาติของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐรัสเซีย

นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เข้าร่วมการประชุมนานาชาติของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐรัสเซีย หัวข้อ “การคุ้มครองสิทธิและการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” (Protection of Rights and Constitutional Supervision) และการประชุม St. Petersburg International Legal Forum ครั้งที่ 12 ณ นครเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก สหพันธรัฐรัสเซีย ระหว่างวันที่ 26 - 28 มิถุนายน 2567

7.2.3 การเข้าร่วมงานวันชาติ และวันสำคัญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานเนื่องในโอกาสวันชาติสาธารณรัฐเกาหลี และครบรอบ 65 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีและราชอาณาจักรไทย

วันที่ 3 ตุลาคม 2566 นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานเนื่องในโอกาสวันชาติสาธารณรัฐเกาหลี และครบรอบ 65 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีและราชอาณาจักรไทย ณ ทรูไอคอน ฮอลล์ ไอคอนสยาม กรุงเทพมหานคร

ศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมเป็นเกียรติเนื่องในโอกาสวันครบรอบ 100 ปี ของการสถาปนาสาธารณรัฐทูร์เคีย

วันที่ 30 ตุลาคม 2566 นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มอบหมายให้นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมเป็นเกียรติเนื่องในโอกาสวันครบรอบ 100 ปี ของการสถาปนาสาธารณรัฐทูร์เคีย ณ โรงแรมอนันตรา สยาม กรุงเทพฯ ถนนราชดำริ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมเป็นเกียรติเนื่องในโอกาสงานวันชาติญี่ปุ่น และฉลองวาระวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระจักรพรรดิ แห่งประเทศญี่ปุ่น

วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2567 นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมเป็นเกียรติเนื่องในโอกาสงานวันชาติญี่ปุ่น และฉลองวาระวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระจักรพรรดิ แห่งประเทศญี่ปุ่น ณ เพลนารีฮอลล์ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมเป็นเกียรติเนื่องในโอกาสงานวันชาติสหพันธรัฐรัสเซีย

วันที่ 11 มิถุนายน 2567 นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมเป็นเกียรติเนื่องในโอกาสงานวันชาติสหพันธรัฐรัสเซีย ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมแชงกรี-ลา กรุงเทพมหานคร

7.2.4 ความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ

การลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศจอร์เจีย

วันที่ 6 ตุลาคม 2566 นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้เดินทางไปราชการต่างประเทศเพื่อลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศจอร์เจีย ณ ห้องรับรองชั้น 2 ศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศจอร์เจีย เมืองบาทูมิ

การลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสมาคมศาลรัฐธรรมนูญ และสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) และการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคไอเบอโร - อเมริกา (CIJC)

วันที่ 19 กันยายน 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในฐานะประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) และ Mr. Enrique Arnaldo Alcubilla ประธานการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคไอเบอโร - อเมริกา (CIJC) ร่วมลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) และการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคไอเบอโร - อเมริกา (CIJC) ณ โรงแรม ดิ แอทธินี โฮเทล แบงค็อก กรุงเทพมหานคร

7.2.5 การประชุมใหญ่สมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 พิธีส่งมอบตำแหน่งประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC)

วันที่ 10 ตุลาคม 2566 นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รับมอบธงสัญลักษณ์สมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) จาก Mr. Davaadalai Galbaabadraa รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศมองโกเลียโดยมีเอกอัครราชทูตประเทศมองโกเลียประจำประเทศไทย ร่วมเป็นเกียรติในพิธีดังกล่าว พร้อมด้วยคณะผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้แทนจากศาลรัฐธรรมนูญประเทศมองโกเลีย เข้าร่วมเป็นสักขีพยาน ณ ห้องรับรองชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

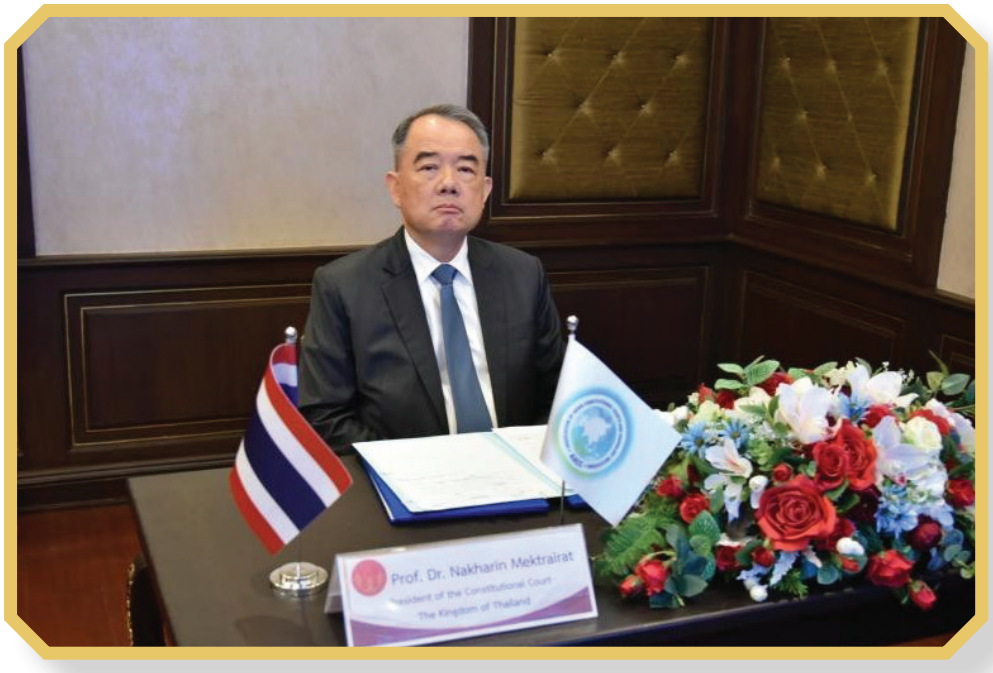
การประชุมที่ปรึกษาและคณะกรรมการอำนวยการจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญ และสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2568

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดประชุมที่ปรึกษาและคณะกรรมการอำนวยการจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญ และสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2568 จำนวนทั้งสิ้น 7 ครั้ง ในช่วงเดือนมกราคม - กันยายน 2567 เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 ในการนี้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และบุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมร่วมกับหน่วยงานภายนอก อาทิ กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เข้าร่วมการประชุมระดับเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (Meeting of Secretaries General: MSG) ในรูปแบบการประชุมผ่านช่องทางออนไลน์ (Online)

วันที่ 5 กันยายน 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้เกียรติเป็นประธานกล่าวเปิดการประชุมระดับเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (Meeting of Secretaries General: MSG) ในรูปแบบการประชุมผ่านช่องทางออนไลน์ (Online) ในฐานะประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ในการนี้ นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมและทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมดังกล่าว ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การประชุมใหญ่สมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดำรงตำแหน่งประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ในระหว่างปี พ.ศ. 2566 ถึงปี พ.ศ. 2568 และเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมใหญ่ ครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 18 - 19 กันยายน 2567 ณ โรงแรม ดิ แอทธินี โฮเทล แบงค็อก กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเวทีการประชุมระหว่างประเทศภายใต้กรอบการดำเนินการของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย นำเสนอบทความในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หลักนิติธรรม การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ฯลฯ ของบรรดาประเทศสมาชิก (Members) ผู้สังเกตการณ์ (Observers) และแขกผู้ได้รับเชิญ (Guests) ถือเป็นการประชุมวิชาการด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญระดับนานาชาติครั้งสำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยได้กำหนดหัวข้อหลัก (Theme) ในการประชุม คือ **“ศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าในการเสริมสร้างความยุติธรรมทางรัฐธรรมนูญเพื่อสังคมที่ยั่งยืน” (The Constitutional Courts and Equivalent Institutions in Strengthening Constitutional Justice for Sustainable Society)**

ในระหว่างการประชุมศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในฐานะประธานการประชุม และประเทศสมาชิกสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ได้ร่วมกันจัดทำ**ปฏิญญากรุงเทพมหานคร (Bangkok Declaration)** สาระสำคัญคือการยึดหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หลักการแบ่งแยกอำนาจ การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน และความจำเป็นของหลักความเป็นอิสระของตุลาการ ซึ่งล้วนเป็นพื้นฐานของความยุติธรรม สันติภาพ และเสถียรภาพในสังคมโลก ในโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ทั้งนี้ ที่ประชุมได้คำนึงถึงบทบาทอันสำคัญของความยุติธรรมทางรัฐธรรมนูญในการส่งเสริมสนับสนุนสังคมให้มีความยั่งยืนด้วยการยึดหลักนิติธรรม การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานนั้นในการจัดการกับปัญหาระดับโลก เช่น การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การบริหารจัดการทรัพยากร และความยุติธรรมทางสังคม นอกจากนี้ สมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชียเน้นย้ำถึงความสำคัญของการเคารพและร่วมมือ ซึ่งกันและกันด้วยการปรับเปลี่ยนกรอบการทำงานตามรัฐธรรมนูญเพื่อความท้าทายใหม่ ๆ เน้นย้ำถึงความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและประกันการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ แม้ในช่วงเวลาแห่งความขัดแย้งอันจะนำไปสู่ความยั่งยืนและสันติภาพ รวมถึงการให้ความสำคัญของการประกันในการเข้าถึงความยุติธรรม ในฐานะส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะรักษาสันติภาพที่ยั่งยืนและเสถียรภาพในสังคมรัฐ เพื่อที่จะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศและส่งเสริม “ความยุติธรรมทางภูมิอากาศ (Climate Justice)”

ในระหว่างการประชุมคณะกรรมการสมาชิกสมาคม AACC (BoMM) ที่ประชุมได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวางถึงแนวทางการส่งเสริมความยุติธรรม สันติสุข และสิทธิมนุษยชน รวมถึงการร่วมกันไม่สนับสนุนต่อการกระทำใด ๆ อันเป็นภัยแก่ชีวิต ความมั่นคง เสรีภาพ ตลอดจนศักดิ์ศรีของปัจเจกบุคคลและประเทศชาติ เพื่อนำไปสู่สังคมที่สันติและยั่งยืน และได้แสดงความห่วงใยถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ อาทิ ปาเลสไตน์ ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า สมาชิกสมาคมฯ จะร่วมกันไม่สนับสนุนต่อการกระทำใด ๆ อันเป็นภัยแก่ชีวิต ความมั่นคง เสรีภาพของประเทศชาติและประชาชน ซึ่งรวมถึงชาวปาเลสไตน์

สมาชิกสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชียมีจุดยืนร่วมกันในการอุทิศตนให้แก่หลักความยุติธรรมทางรัฐธรรมนูญในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืน สนับสนุนให้ประชาคมมีความกว้างขวางขึ้นเพื่อความเป็นธรรมและโลกที่เท่าเทียม มุ่งมั่นสู่เป้าหมายร่วมกัน เสริมสร้างความร่วมมือกับศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งอื่นในระดับโลกต่อไป โดยการสนับสนุนของคณะกรรมการเวนิสและสถาบันสหประชาชาติ รวมถึงความร่วมมือในระดับระหว่างภูมิภาคและในภูมิภาคของสมาคมอื่นและประชาคมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งเสริมหลักนิติธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตลอดจนการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม นับเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทที่เด่นชัดในการเป็นผู้นำการพัฒนาทางวิชาการของศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในเวทีระหว่างประเทศ รวมถึงความสำเร็จของการจัดการประชุมใหญ่ (Congress) และการประชุมคณะกรรมการสมาชิก (BoMM) ในประเทศไทย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนางานของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชียต่อไปในอนาคต

7.2.6 การสืบค้นและแปลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรเทียบเท่าของต่างประเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการสืบค้นและแปลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรเทียบเท่าของต่างประเทศอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกเดือน เดือนละ 4 คำวินิจฉัย โดยในระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2567 ได้มีการสืบค้นและแปลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรเทียบเท่าของต่างประเทศมาแล้วจำนวนทั้งสิ้น 48 คำวินิจฉัย โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยที่สำคัญและน่าสนใจ อาทิ

(1) คำพิพากษา ตามคำร้องเลขที่ BKA-2-05/2022 (D) ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2567 (ค.ศ. 2024) กรณีบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาชารีอะห์แห่งรัฐกลันตัน ค.ศ. 2019 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญของศาลสหพันธรัฐแห่งมาเลเซีย

(2) คำวินิจฉัยที่ 2 BvC 3/07 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2552 (ค.ศ. 2009) กรณีการใช้เครื่องลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขัดต่อรัฐธรรมนูญของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

(3) คำวินิจฉัยที่ AIR 2014 SC 1863 ลงวันที่ 15 เมษายน 2557 (ค.ศ. 2014) กรณีการให้สถานะเพศที่สามกับกลุ่มคนข้ามเพศ (Transgender community) และการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญของศาลสูงสุดแห่งสาธารณรัฐอินเดีย

(4) คำวินิจฉัยที่ E 3830/2018 ลงวันที่ 13 มีนาคม 2562 (ค.ศ. 2019) กรณีการบังคับใช้รัฐบัญญัติอิสลาม ค.ศ. 2015 เพื่อปกป้องการบริหารกิจการภายใน และรักษาความเป็นอิสระจากอิทธิพลของรัฐอื่นของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย

สำหรับคำวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรเทียบเท่าของต่างประเทศ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์หอสมุดจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์เป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ประชาชนที่สนใจสามารถสืบค้นและศึกษาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรเทียบเท่าของต่างประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทของสังคมไทย และทำให้เห็นฉากทัศน์ทางสังคม กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ในทางวิชาการให้แก่ประชาชนและผู้สนใจ ผ่านการศึกษาเปรียบเทียบแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ ทั้งนี้ จากการสำรวจสถิติการเข้าชมและดาวน์โหลดเอกสารคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรเทียบเท่าของต่างประเทศในแต่ละฉบับ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 93 ครั้ง

รวมคำแปลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ
หรือองค์กรเทียบเท่าของต่างประเทศ
ผ่านเว็บไซต์หอสมุดจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์
(https://www.constitutionalcourt.or.th/th/library_occ/index.php)

7.3 การส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม

7.3.1 โครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ 12

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินโครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ 12 เพื่อพัฒนาบุคลากรทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 52 คน ให้ได้รับความรู้ โดยเฉพาะด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ ด้านหลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย หลักสิทธิ เสรีภาพ และหลักสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเสริมสร้างกระบวนทัศน์ผู้นำในสังคมประชาธิปไตยให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์โลกและประเทศไทยในปัจจุบันได้ ตลอดระยะเวลาการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) หลักสูตรได้มีการพัฒนาและปรับปรุงมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้กำหนดให้ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมจัดทำรายงานส่วนบุคคลเกี่ยวกับการนำหลักนิติธรรม หรือหลักประชาธิปไตย หรือหลักสิทธิ เสรีภาพและหลักสิทธิมนุษยชน มาพัฒนาใช้กับองค์กรในทางปฏิบัติจำนวน 1 เรื่อง และจัดทำโครงงานเชิงปฏิบัติการภายใต้หลักคิด “การใช้หลักนิติธรรมเพื่อความเป็นธรรมในสังคม” โดยยึดหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล การบริหารแนวใหม่ และการบริหารสาธารณะ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิต คุณภาพสังคม ด้วยการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น กลุ่มละ 1 เรื่อง ทั้งนี้ ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ 12 ได้จัดทำโครงงานเชิงปฏิบัติการ จำนวน 4 หัวข้อ ได้แก่

(1) หัวข้อ “หลักนิติธรรมกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562”

(2) หัวข้อ “หนี้ท่วมหัว เอาตัว (ไม่) รอด ด้วยหลักนิติธรรม”

(3) หัวข้อ “การแก้ไขปัญหาการพิสูจน์สัญชาติของคนไร้รัฐไร้สัญชาติในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม”

(4) หัวข้อ “แนวทางกำหนดนโยบายการพัฒนาสังคมผู้สูงอายุภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” พร้อมทั้งนำเสนอโครงงานเชิงปฏิบัติการเพื่อสังคมในกิจกรรมการสัมมนาทางวิชาการเพื่อสังคม

จากการดำเนินโครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) ดังกล่าวส่งผลให้ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักนิติธรรม ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย พัฒนาการประชาธิปไตยไทย และหลักสิทธิมนุษยชน สามารถเผยแพร่ต่อยอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ วิเคราะห์สถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต เพื่อเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลง รวมถึงนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาอบรมขับเคลื่อนองค์กรเพื่อประโยชน์ต่องานราชการและประเทศชาติ

7.3.2 โครงการเสริมสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาทักษะทางวิชาการที่เป็นสากล (Public lecture)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการเสริมสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาทักษะทางวิชาการที่เป็นสากล (Public lecture) ซึ่งเป็นโครงการที่มีกิจกรรมการบรรยายทางวิชาการในประเด็นทางวิชาการร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน คดีรัฐธรรมนูญ การบริหารจัดการ การเมืองการปกครอง สิทธิมนุษยชน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการจากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศในรูปแบบผสมผสาน (Hybrid conference) และได้มีการเผยแพร่ให้ประชาชนผู้สนใจทั่วไปสามารถรับชมได้ผ่านทาง YouTube Channel สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดการบรรยายดังกล่าว 2 ครั้ง ได้แก่

การบรรยายทางวิชาการ ในหัวข้อ “เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับบทบาทของ UNDP ในการส่งเสริมสันติภาพและความยุติธรรมของสังคมในประเทศไทย”(Sustainable Development Goals (SGDs) and the Role of UNDP in Supporting Peace and Justice in Thai Society) เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2566 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยได้รับเกียรติจาก Mr. Renaud Meyer, the UNDP Resident Representative บรรยายเรื่อง “the Role of UNDP in Supporting Thailand to Achieve the Sustainable Development Goals” และคุณวิสุทธิ์ ตันตินันท์ Partnership and Engagement Specialist และคุณธาริณี สุรวรนนท์ ผู้จัดการโครงการธุรกิจและสิทธิมนุษยชน UNDP ประเทศไทย บรรยายเรื่อง “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และเป้าหมายที่ 16 (SDG16)” โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังบรรยาย จำนวน 116 คน

การบรรยายทางวิชาการ ในหัวข้อ “Constitutional Courts and Democratic Development: A Comparative Perspective” เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2566 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยได้รับเกียรติจาก Professor Dr. Aurel Croissant ศาสตราจารย์ด้านรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรูเพิรช-คาร์ล เมืองไฮเดลแบร์ก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และมหาวิทยาลัยอีวา วูแมนส์ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี เป็นวิทยากร โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการบรรยาย จำนวน 120 คน

7.3.3 การจัดสัมมนาทางวิชาการเนื่องในวาระสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดการประชุมทางวิชาการประจำปี เนื่องในโอกาส 26 ปี แห่งการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญ หัวข้อ “ศาลรัฐธรรมนูญกับการพิทักษ์รัฐธรรมนูญ” (The Constitutional Court : Safeguarding the Constitution) ระหว่างวันที่ 9-12 เมษายน 2567 ณ ห้องอัศวินแกรนด์ B - C ชั้น 4 โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร โดยมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

- ปาฐกถาพิเศษ โดย ศาสตราจารย์ ดร. นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- ปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “ศาลรัฐธรรมนูญกับการพิทักษ์รัฐธรรมนูญ”

โดย Prof. Dr.Merab Turava ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศจอร์เจีย และ Ms. Manana Kobakhidze รองประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศจอร์เจีย

- ปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “การพิทักษ์รัฐธรรมนูญและความยุติธรรมทางอาญาระหว่างประเทศ: ความท้าทายและพัฒนาการ” โดย Associate Professor Dr. Giorgi Dgebuadze, รองคณบดี คณะนิติศาสตร์ Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
- การอภิปรายร่วมกัน หัวข้อ “ศาลรัฐธรรมนูญกับการพิทักษ์รัฐธรรมนูญ”

7.3.4 โครงการศาลรัฐธรรมนูญเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการศาลรัฐธรรมนูญเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน ประจำปี พ.ศ. 2567 ในวันพฤหัสบดีที่ 8 สิงหาคม 2567 ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนภาคประชาชน ผู้แทนจากส่วนราชการ ผู้แทนสถาบันการศึกษา ตลอดจนสื่อมวลชนในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ณ โรงแรมโนโวเทล สุวรรณภูมิแอร์พอร์ต จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ ตลอดจนสิทธิของประชาชนในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ให้แก่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ มีการบูรณาการประชาสัมพันธ์เชิงรุกร่วมกับหน่วยงานศาลและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชน ตลอดจนเป็นการพัฒนาช่องทางการรับรู้และเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชน โดยมีผู้เข้าร่วม จำนวน 343 คน

7.3.5 กิจกรรมการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดกิจกรรมการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ และส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ความรับผิดชอบรวมทั้งสำนึกในความเป็นพลเมืองให้ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และปลูกฝัง สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนและเยาวชน ให้เคารพและยึดมั่นในการปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งเป็นกลไกในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาชน โดยจัดกิจกรรมทั้งสิ้น จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

การแข่งขันตอบปัญหาฯ ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2566 ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีนักเรียนเข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน 36 ทีม รวม 72 คน

การแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2567 ณ อาคารศูนย์กีฬา 205 ห้องประชุม 1 ชั้น 2 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตหาดใหญ่) มีนักเรียนเข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน 97 ทีม รวม 194 คน

การแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออก รอบคัดเลือก และรอบชิงชนะเลิศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เมื่อวันจันทร์ที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2567 ณ หอประชุมสิริรำไพพรรณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ (อาคาร 36) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีนักเรียนเข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน 40 ทีม รวม 120 คน

7.3.6 การสัมมนาทางวิชาการภายใต้โครงการ “เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักนิติธรรม”

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดกิจกรรมสัมมนาทางวิชาการภายใต้โครงการ “เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักนิติธรรม” เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อที่กลุ่มเป้าหมายได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ ปลูกฝังให้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

- การสัมมนาทางวิชาการ เมื่อวันศุกร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2567 ณ อาคารศูนย์กีฬา 205 ห้องประชุม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตหาดใหญ่) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีผู้เข้าร่วม จำนวน 527 คน
- การสัมมนาทางวิชาการ เมื่อวันอังคารที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2567 ณ หอประชุมสิริรำไพพรรณี อาคารเฉลิมพระเกียรติ (อาคาร 36) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี มีผู้เข้าร่วม จำนวน 440 คน
- การสัมมนาทางวิชาการ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 15 สิงหาคม 2567 ณ ห้องประชุมชั้น 9 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผู้เข้าร่วม จำนวน 170 คน

7.3.7 โครงการการประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการการประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 เพื่อนำผลการรับฟังความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค ความเห็นทางวิชาการ รวมถึงข้อมูลใด ๆ ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการมาวิเคราะห์และประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และกฎซึ่งออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ว่ามีการบังคับใช้ได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย มีความคุ้มค่ากับภาระที่เกิดขึ้นทั้งกับภาครัฐและภาคประชาชน หรือมีผลกระทบอื่น ๆ อันอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนหรือไม่เพียงใด หรือสมควรต้องยกเลิก แก้ไข หรือปรับปรุงกฎหมายหรือกฎดังกล่าวหรือไม่ หรือสมควรดำเนินการอื่นใดเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือมีข้อเสนออื่นหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 โดยมีการรับฟังความเห็น จำนวน 3 ช่องทาง ดังนี้

- รับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ระบบกลางทางกฎหมาย และการแจกแบบสอบถามทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ ตั้งแต่วันที่ 9 สิงหาคม 2567 ถึงวันที่ 9 กันยายน 2567
- รับฟังความคิดเห็นโดยการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็น เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2567 ณ โรงแรมเซ็นทารา ไลฟ์ ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร
- การสัมภาษณ์เชิงลึกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2567

โดยมีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในทุกช่องทาง รวมทั้งสิ้น 452 คน

7.3.8 โครงการพัฒนายุวชนศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2567

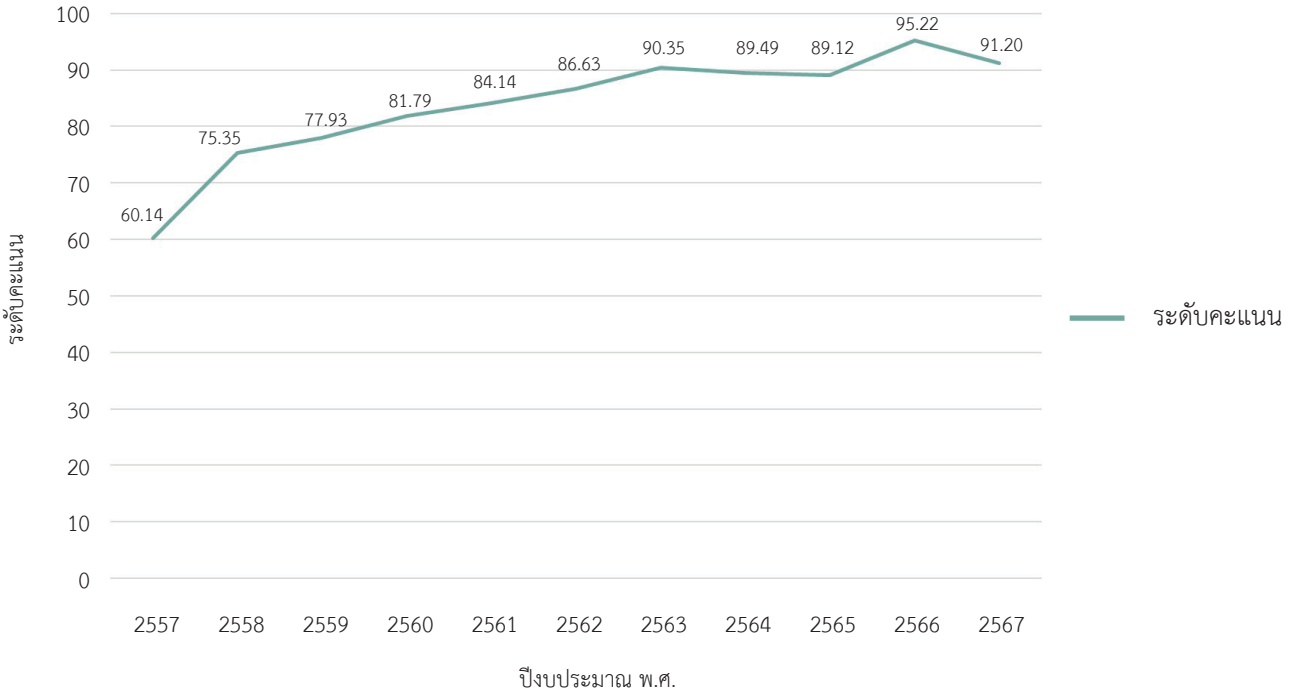
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการพัฒนายุวชนศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2567 ระหว่างวันที่ 27 - 29 สิงหาคม 2567 ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสถานที่อื่น ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ ความสำคัญของบทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การสร้างเครือข่ายระดับเยาวชน และการบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และส่งเสริมความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งมียุวชนเข้าร่วมโครงการฯ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า จากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 80 คน และอาจารย์ผู้ควบคุม จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน

8. ผลการดำเนินงานด้านการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ความสำคัญกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment) หรือการประเมิน ITA ซึ่งดำเนินการประเมินโดยสำนักงาน ป.ป.ช. อันถือเป็นมาตรการที่สำคัญในการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐในด้านคุณธรรม ความโปร่งใส และการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ ผลการประเมิน ITA มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐได้รับทราบสถานะของหน่วยงานในด้านคุณธรรม ความโปร่งใส ตลอดจนใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาหน่วยงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เข้าร่วมการประเมิน ITA ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 และมีพัฒนาการของระดับคะแนนที่น่าพึงพอใจ ปรากฏผลการประเมิน ดังนี้

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 **สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคะแนน 91.20 คะแนน** ซึ่งเป็นระดับคะแนนที่สูงกว่าค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่มีค่าคะแนน 85 คะแนนขึ้นไป

ทั้งนี้ สามารถจำแนกผลการประเมินรายตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่	รายละเอียดตัวชี้วัด	คะแนน
1	การปฏิบัติหน้าที่	100.00
2	การใช้งบประมาณ	99.77
3	การใช้อำนาจ	99.43
4	การใช้ทรัพย์สินของราชการ	98.19
5	การแก้ไขปัญหาการทุจริต	100.00
6	คุณภาพการดำเนินงาน	93.95
7	ประสิทธิภาพการสื่อสาร	87.61
8	การปรับปรุงการทำงาน	77.74
9	การเปิดเผยข้อมูล	77.14
10	การป้องกันการทุจริต	100.00

สำหรับการดำเนินการต่อไปในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดที่ 8 การปรับปรุงการทำงาน และตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล ตามข้อแนะนำของผู้ตรวจประเมินในประการที่สำคัญ ได้แก่ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การให้บริการผ่านระบบ E-Service ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ประชาชนได้รับทราบโดยทั่วถึงมากยิ่งขึ้น รวมทั้ง การพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่ต้องเปิดเผยต่อสาธารณะในเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญให้มีความครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนดมากยิ่งขึ้น

9. ผลการดำเนินงานด้านการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

การสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภายใต้โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และแผนปฏิบัติการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีวัตถุประสงค์ 5 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ (2) เพื่อสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ (3) เพื่อสำรวจความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (4) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อมั่น และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ และ (5) เพื่อให้ได้ข้อมูล และข้อเสนอแนะตามหลักการการวิจัยสถาบัน เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงาน และคุณภาพการให้บริการที่สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนดังกล่าวเป็นการวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 4,354 คน กระจายตามจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใน 6 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ รวม 30 จังหวัด รวมถึง การสนทนากลุ่ม/การสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 409 คน กระจายใน 18 จังหวัด **ผลการสำรวจปรากฏว่า ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เท่ากับร้อยละ 74.02 สูงกว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งได้ร้อยละ 73.07 (เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 0.95) และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งได้ร้อยละ 60.39** โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง บทบาท และอำนาจหน้าที่ รวมทั้งการดำเนินงานในมิติต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.57) โดยมีความรู้ ความเข้าใจในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่ประชาชนมีความรู้มากที่สุด คือ ด้านบทบาท อำนาจหน้าที่ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.60) รองลงมาคือ ด้านโครงสร้าง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.57) และด้านการดำเนินงานในมิติต่างๆ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.53) เป็นลำดับสุดท้าย จากการสนทนากลุ่ม/สัมภาษณ์เชิงลึกยังพบว่า กลุ่มประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจ ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดกับศาลรัฐธรรมนูญ กลุ่มนักการเมือง หรือประชาชนที่สนใจการเมืองตลอดจนกลุ่มประชาชนทั่วไปที่เคยรับฟังผลการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ กลุ่มเด็ก และเยาวชนที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเทคโนโลยีระบบการสื่อสารต่าง ๆ ขณะเดียวกัน กลุ่มที่เห็นว่าประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจ เพราะประชาชนขาดการรับรู้ถึงสิทธิของตนเอง มองว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัว ขาดประสบการณ์ในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อเป็นหลัก มีความรู้ความเข้าใจที่คาดเคลื่อน โดยมองว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลทางการเมือง ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญเป็นภาษากฎหมายที่เข้าใจยาก

ส่วนที่ 2 ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

จากการศึกษาความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ด้านที่ 2 ด้านความเป็นอิสระ และการทำหน้าที่ของศาล ด้านที่ 3 ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ด้านที่ 4 ด้านการคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม และด้านที่ 5 ด้านการดำเนินงานด้านธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ พบว่า ประชาชนมีความเชื่อมั่นในการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในระดับเชื่อมั่น (ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.66) โดยประเด็นที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นมากที่สุด ได้แก่ ด้านการคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และด้านการดำเนินงานด้านธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ 3.71

ส่วนที่ 3 ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ

ประชาชนมีความคาดหวังมากต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97) โดยมีความคาดหวังมากที่สุดในด้านการคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01) รองลงมาได้แก่ ด้านการดำเนินงานด้านธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00) ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99) ด้านความเป็นอิสระและการทำหน้าที่ของศาล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96) และด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะตามหลักการการวิจัยสถาบัน เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานและคุณภาพการให้บริการที่สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการศึกษาโครงการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อมั่น และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชน เพราะเมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญมากขึ้น ประชาชนก็จะมีความเชื่อมั่นต่อศาลรัฐธรรมนูญมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะต่อสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงาน และคุณภาพการให้บริการที่สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการประชาสัมพันธ์

- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญควรใช้สื่อสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก ยูทูบ ไลน์ ฯลฯ) และสื่อโทรทัศน์เป็นช่องทางหลักในการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้ ด้วยเป็นช่องทางที่ทำให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญมากที่สุด และเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่ของวัย ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี พื้นที่ (เมือง และชนบท)

- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญควรมุ่งเน้นประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงสร้าง บทบาท และอำนาจหน้าที่ รวมทั้งการดำเนินงานในมิติต่างๆ ของศาลรัฐธรรมนูญ ด้วยประเด็นดังกล่าว ประชาชนยังมีความรู้น้อยกว่าประเด็นอื่น

- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญควรปรับปรุง และพัฒนาข้อมูลข่าวสาร สื่อความรู้ต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นภาษาที่ประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่าย และควรมีเครือข่ายประชาสัมพันธ์ในส่วนภูมิภาค และจังหวัด โดยใช้เครือข่ายดังกล่าวประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้กับประชาชน ตลอดจนการใช้บุคคลที่มีอิทธิพลทางการสื่อสารช่วยในการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนเกิดความสนใจ สามารถอธิบายเรื่องที่เข้าใจยากให้เป็นเรื่องง่าย

2. ด้านความรู้ความเข้าใจ

- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในประเด็นที่ประชาชนยังขาดความรู้อยู่มาก ได้แก่ สิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ การคุ้มครองสิทธิของศาลรัฐธรรมนูญ สิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ประเด็นที่ประชาชนสามารถยื่นคำร้องได้ กระบวนการในการยื่นคำร้อง ประโยชน์ที่จะได้รับจากการยื่นคำร้อง ความเกี่ยวพัน หรือประโยชน์ของศาลรัฐธรรมนูญกับประชาชน เนื่องจากประชาชนมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว ห่างไกลจากวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ทำให้ไม่สนใจ จนทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ

- การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน ควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ภูมิภาคที่อยู่อาศัยหลัก บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมาย ประสบการณ์การเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาลต่าง ๆ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ

- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญควรส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่ผลการวิจัย เช่น การตีพิมพ์ การจัดประชุมสัมมนา การทำหนังสือคู่มือต่าง ๆ ควรประสานเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียนนักศึกษา ด้วยกลุ่มอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีส่วนสำคัญในฐานะที่เป็นคนกล่อมเกลาเด็ก และเยาวชน อีกทั้งศาลรัฐธรรมนูญมีเครือข่ายสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อยู่แล้ว ดังนั้นควรใช้เครือข่ายดังกล่าวในการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เพื่อให้บุคลากรกลุ่มนี้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญมากยิ่งขึ้น

3. ด้านการสร้างความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

- มุ่งเน้นสร้างความเชื่อมั่นด้านความอิสระของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยการประชาสัมพันธ์ การอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ หรือด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น

- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญควรทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อศาลรัฐธรรมนูญด้วยเพราะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชน ทั้งอำนาจหน้าที่ กระบวนการในการได้มาซึ่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การเข้าสู่กระบวนการของศาลรัฐธรรมนูญ ประโยชน์ที่ได้รับจากศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

4. ด้านการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ

- จากการสำรวจพบว่าประเด็นที่ประชาชนมีความคาดหวังมากที่สุด ได้แก่ ด้านการคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้นหากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินงานให้บรรลุตามที่ประชาชนคาดหวัง ระดับความเชื่อมั่นที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญก็จะเพิ่มขึ้น สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลและเป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน

5. ด้านอื่น ๆ

- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญควรทบทวนเรื่องการมีหน่วยงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในภูมิภาค/จังหวัด โดยอาจเริ่มต้นจากการศึกษาความเป็นไปได้เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมต่าง ๆ ทั้งในแง่ของอำนาจหน้าที่ โครงสร้างการบริหาร บุคลากร งบประมาณ ฯลฯ เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ให้ความรู้ เป็นที่ปรึกษา และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 4

การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

1. การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

งานพระราชพิธีและงานพิธีต่าง ๆ ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงความเป็นราชอาณาจักรไทย อันสืบเนื่องยาวนานมากกว่าเจ็ดร้อยปี หลักฐานสำคัญปรากฏมาแต่สมัยเมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดไว้ในกฎมณเฑียรบาลว่าเดือนใดมีพระราชพิธีใดเพื่อเป็นแบบแผนให้สืบทอดปฏิบัติมาจวบจนปัจจุบัน

พระราชพิธีในรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งเป็นพระราชพิธีประจำ และพระราชพิธีพิเศษ เฉพาะที่เป็นหมายกำหนดการของสำนักพระราชวังเปิดโอกาสให้ข้าราชการทุกฝ่ายได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญล้วนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและได้แสดงกตเวทิตาธรรม โดยการเข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีต่าง ๆ ในปีงบประมาณ 2567 (1 ตุลาคม 2566 - 30 กันยายน 2567) ดังนี้

1. พระราชพิธีประจำ	
1.1 พระราชพิธี รัฐพิธี เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา	
6 พฤศจิกายน 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
7 พฤศจิกายน 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดเทพศิรินทราวาส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
8 พฤศจิกายน 2566	นายสมพงษ์ กลิบสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสำนักประธานศารัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดราชโอรสาราม เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
5 ธันวาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์และทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคม 2566 พร้อมทั้งร่วมแจกอาหารพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร ณ ท้องสนามหลวง

1. พระราชพิธีประจำ	
1.1 พระราชพิธี รัฐพิธี เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา	
21 พฤษภาคม 2567	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา พุทธศักราช 2567 ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบรมมหาราชวัง
22 พฤษภาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา พุทธศักราช 2567 ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบรมมหาราชวัง
3 มิถุนายน 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์และทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2567 พร้อมทั้งร่วมแจกอาหารพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร ณ ท้องสนามหลวง
28 กรกฎาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์และทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 และพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน พร้อมทั้งร่วมแจกอาหารพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร ณ ท้องสนามหลวง
12 สิงหาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์และทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2567 พร้อมทั้งร่วมแจกอาหารพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร ณ ท้องสนามหลวง
1.2 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าที่มีพระมหากรุณาธิคุณแก่บ้านเมืองในกาลก่อน	
1 ตุลาคม 2566	นายบุญเสริม นาคสาร รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระสยามเทวมหามกุฎวิท มหาราช ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ หน้าพระราชวังสราญรมย์

1.2 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่มีพระมหากรุณาธิคุณแก่บ้านเมืองในกาลก่อน	
13 ตุลาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมกิจกรรมเนื่องในวันนวมินทรมหาราช ณ ท้องสนามหลวง และนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะ พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ อุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
13 ตุลาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล เนื่องในวันนวมินทรมหาราช พุทธศักราช 2566 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
23 ตุลาคม 2566	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลา ณ พระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระลานพระราชวังดุสิต
23 ตุลาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล วันปิยมหาราช พุทธศักราช 2566 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
25 พฤศจิกายน 2566	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระบรมราชานุสรณ์ สวนลุมพินี
5 ธันวาคม 2566	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มถวายราชสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ อุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
5 ธันวาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ทักษิณานุปทาน เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช 2566 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง

1.2 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่มีพระมหากรุณาธิคุณแก่บ้านเมืองในกาลก่อน	
28 ธันวาคม 2566	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพุ่มดอกไม้ถวายราชสักการะ ณ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช วงเวียนใหญ่ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
31 มีนาคม 2567	นางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มดอกไม้ถวายราชสักการะพระบรม ราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ลานพลับพลา มหาเจษฎาบดินทร์ วัดราชนัดดาราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
6 เมษายน 2567	นางพรพิมล นิลทจันทร์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหาร รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะ เนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ พุทธศักราช 2567 ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ ที่สะพานพระพุทธยอดฟ้า
6 เมษายน 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธี วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ พุทธศักราช 2567 ณ ปราสาทพระเทพบิดร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบรมมหาราชวัง
2 พฤษภาคม 2567	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทาน ในการพระราชพิธีฉัตรมงคล พุทธศักราช 2567 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
3 พฤษภาคม 2567	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีฉัตรมงคล พุทธศักราช 2567 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
4 พฤษภาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีฉัตรมงคล พุทธศักราช 2567 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
9 มิถุนายน 2567	นางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ณ พระบรมราชานุสรณ์ ภายในพระวิหารหลวง วัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพมหานคร

1.2 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่มีพระมหากรุณาธิคุณแก่บ้านเมืองในกาลก่อน	
21 กรกฎาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญ พระราชกุศลอภิลักขิตสมัย คล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย บรรจบครบ 200 ปี พุทธศักราช 2567 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
25 กรกฎาคม 2567	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนประธานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเสกน้ำพระพุทธมนต์ศักดิ์สิทธิ์ ณ พระอุโบสถ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
7 สิงหาคม 2567	นางวิภาวรรณ หะวานนท์ ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เนื่องในวันรพี ประจำปี 2567 ณ หน้าอาคารศาลยุติธรรม ศาลฎีกา ถนนราชดำเนินใน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
1.3 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูลย์ และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง	
7 ธันวาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมพิธีลงนามถวายพระพร สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติ ณ วังศุโขทัย แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
1 มกราคม 2567	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมลงนามถวายพระพร เนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2567 ณ ศาลาสหทัยสมาคม พระบรมมหาราชวัง
8 มกราคม 2567	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมลงนามถวายพระพร เนื่องในวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา 8 มกราคม 2567 ณ วังศุโขทัย แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
26 กุมภาพันธ์ 2567	นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางวิภาวรรณ หะวานนท์ ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงสักการะพระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

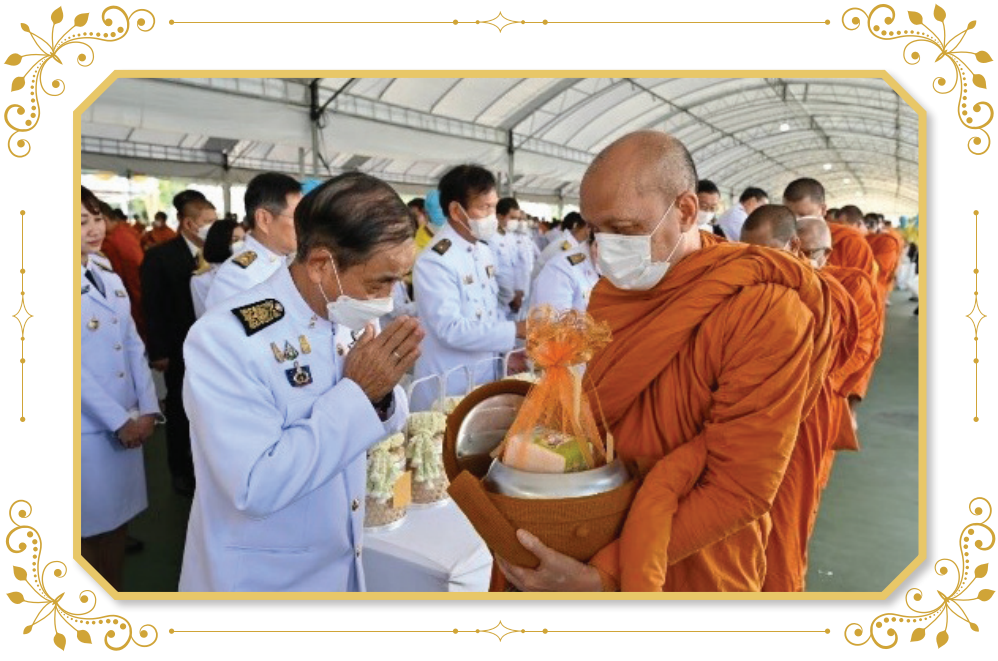
1.3 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูลย์ และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง	
1 เมษายน 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ เฝ้าทูลละอองพระบาท สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ถวายพระพรชัยมงคล และทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเงิน โดยเสด็จพระราช กุศลตามพระราชอัธยาศัย เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ 2 เมษายน 2567 ณ อาคาร ชัยพัฒนา สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต
15 เมษายน 2567	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และนายสมพงษ์ กลีบสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีสงกรานต์ เมษายน พุทธศักราช 2567 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
29 เมษายน 2567	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์และเจริญจิตตภาวนา ถวายเป็นพระราชกุศล แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 และถวายเป็นพระราชกุศล แด่สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร เนื่องในวันคล้ายวันประสูติ 29 เมษายน 2567 ณ วัดเสมียนนารี แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
3 มิถุนายน 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลและแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี มิถุนายน พุทธศักราช 2567 ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร
3 มิถุนายน 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี มิถุนายน พุทธศักราช 2567 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
3 มิถุนายน 2567	นายอดิเทพ อุยยะพัฒน์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนเข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะและวางพานพุ่ม และพิธีจุดเทียน ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธา พิมลลักษณ พระบรมราชินี 3 มิถุนายน พุทธศักราช 2567 ณ ท้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร
24 กรกฎาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เฝ้าทูลละอองพระบาท สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติ 4 กรกฎาคม 2567 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

1.3 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูลย์ และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง	
27 กรกฎาคม 2567	คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลและแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร
27 กรกฎาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทาน ในการพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
28 กรกฎาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลและแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร
28 กรกฎาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีเสด็จออกมหาสมาคม ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
28 กรกฎาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
28 กรกฎาคม 2567	นางพรพิมล นิลทจันทร์ รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนเข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะและวางพานพุ่ม และพิธีจุดเทียนถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ ท้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร
29 กรกฎาคม 2567	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนเข้าร่วมพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
12 สิงหาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลและแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2567 ณ พระบรมมหาราชวัง

1.3 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูลย์ และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง	
12 สิงหาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พุทธศักราช 2567 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
12 สิงหาคม 2567	นางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนเข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะและวางพานพุ่ม และพิธีจุดเทียนถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พุทธศักราช 2567 ณ ท้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร
5 กันยายน 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เฝ้าทูลละอองพระบาทสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จลงแทนพระองค์ สมเด็พระนางเจ้าสิริกิต์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2567 ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต
2. พิธีการอื่น ๆ	
25 เมษายน 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นำ นายสุเมธ รอยกุลเจริญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ในการนี้ นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทด้วย ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต
30 เมษายน 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี 3 มิถุนายน 2567 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)
4 พฤษภาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นายสุเมธ รอยกุลเจริญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพร้อมคู่สมรส และนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมคู่สมรส เข้าร่วมงานสโมสรสันนิบาตเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันฉัตรมงคล 4 พฤษภาคม 2567 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล
11 มิถุนายน 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2567 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)

2. พิธีการอื่น ๆ	
9 กรกฎาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2567 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)
23 กรกฎาคม 2567	นางสาวปิยดา บุญเรืองขาว ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี เป็นผู้แทนร่วมเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ไปทอดพระเนตรการแสดงอุปรากร “มาดามบัตเตอร์ฟลาย” (Madama Butterfly) เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
29 กรกฎาคม 2567	นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นายสุเมธ รอยกุลเจริญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพร้อมคู่สมรส และนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมคู่สมรส เข้าร่วมงานสโมสรสันนิบาตเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล
9 กันยายน 2567	นายอดิเทพ อุยยะพัฒน์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมงานพิธีวางพวงมาลา เนื่องในวันคล้ายวันถึงแก่อสัญกรรมเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ (พุ่ม ศรีไชยันต์) ณ โรงเรียนรัตนาธิเบศร์ จ.นนทบุรี

2. ประมวลภาพกิจกรรม

วันที่ 13 ตุลาคม 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลเนื่องในวันนวมินทรมหาราช พุทธศักราช 2566 ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ ท้องสนามหลวง

จากนั้นนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ อุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

วันที่ 5 ธันวาคม 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์และทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคม 2566 พร้อมทั้งร่วมแจกอาหารพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร ณ ท้องสนามหลวง

ต่อมาในเวลา 18.00 น. วันเดียวกัน นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทนเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มถวายราชสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ อุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

วันที่ 1 มกราคม 2567 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมลงนามถวายพระพรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2567 ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

วันที่ 30 เมษายน 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์ น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี 3 มิถุนายน 2567 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)

วันที่ 3 มิถุนายน 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์และทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2567 พร้อมทั้งร่วมแจกอาหารพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร ณ ท้องสนามหลวง จากนั้น นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลและแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี มิถุนายน พุทธศักราช 2567 ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

ต่อมาในเวลา 18.00 น. วันเดียวกัน นายอดิเทพ อุยยะพัฒน์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาราชการแทนรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนเข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะและวางพานพุ่ม และพิธีจุดเทียนถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี มิถุนายน พุทธศักราช 2567 ณ ท้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร

วันที่ 11 มิถุนายน 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์ น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2567 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)

วันที่ 9 กรกฎาคม 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์ น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2567 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)

วันที่ 27 กรกฎาคม 2567 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลและแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

วันที่ 28 กรกฎาคม 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์และทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 และพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน พร้อมทั้งร่วมแจกอาหารพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร ณ ท้องสนามหลวง จากนั้น นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลและแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

ต่อมาในเวลา 18.00 น. วันเดียวกัน นางพรพิมล นิลทจันทร์ รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้แทนเข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะและวางพานพุ่มและพิธีจุดเทียนถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 ณ ท้องสนามหลวง ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

วันที่ 12 สิงหาคม 2567 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์และทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2567 พร้อมทั้งร่วมแจกอาหารพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร ณ ท้องสนามหลวงจากนั้น นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลและแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2567 ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

ต่อมาในเวลา 18.00 น. วันเดียวกัน นางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนเข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะและวางพานพุ่ม และพิธีจุดเทียนถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พุทธศักราช 2567 ณ ท้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 5

รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

1. รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2567

รายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงิน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ตรวจสอบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2567 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน และงบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า ยกเว้นผลกระทบซึ่งอาจจะเกิดขึ้นของเรื่องที่กล่าวไว้ในวรรคเกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข รายงานการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ณ วันที่ 30 กันยายน 2567 และผลการดำเนินงาน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด

เกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

ตามหมายเหตุประกอบงบการเงิน หมายเหตุ 8 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ แสดงยอดคงเหลือจำนวน 106,149,906.61 บาท ประกอบด้วย สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ จำนวน 33,141,251.61 บาท และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนระหว่างพัฒนา จำนวน 73,008,655.00 บาท สินทรัพย์ไม่มีตัวตนระหว่างพัฒนาได้รวมค่าจ้างตามสัญญาเลขที่ 18/2566 ลงวันที่ 19 เมษายน 2566 สัญญาจ้างก่อสร้างโครงการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ งวดที่ 1 - 7 ไว้ด้วย จำนวน 72,670,000.00 บาท และเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2567 คณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ตรวจรับงานงวดที่ 8 (งวดสุดท้าย) จำนวน 13,330,000.00 บาท แต่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญยังไม่ได้บันทึกบัญชีตรวจรับงานงวดสุดท้ายและโอนสินทรัพย์ไม่มีตัวตนระหว่างพัฒนา จำนวน 86,000,000.00 บาท เป็นสินทรัพย์หรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญยังไม่สามารถแยกรายการและราคาทุนของสินทรัพย์และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องได้ จึงทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าจำนวนผลกระทบของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องว่ามีจำนวนเท่าใด

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงินในรายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระจากหน่วยงานตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี รวมถึงมาตรฐานเรื่องความเป็นอิสระที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชี (ประมวลจรรยาบรรณของ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรายงานการเงิน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่า หลักฐานการสอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับเพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ข้อมูลอื่นประกอบด้วย ข้อมูลซึ่งรวมอยู่ในรายงานประจำปี แต่ไม่รวมถึงรายงานการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีที่อยู่ในรายงานประจำปีนั้น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินคาดว่า สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะได้รับรายงานประจำปีภายหลังวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต่อรายงานการเงินไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่น และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้ให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลอื่น

ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เกี่ยวเนื่องกับการตรวจสอบรายงานการเงิน คือ การอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับรายงานการเงิน หรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้อ่านรายงานประจำปี หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินสรุปได้ว่ามีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องสื่อสารเรื่องดังกล่าวกับผู้บริหาร

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อรายงานการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนอรายงานการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำรายงานการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำรายงานการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของหน่วยงานในการดำเนินงานต่อเนื่อง เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องตามความเหมาะสม และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่มีข้อกำหนดในกฎหมายหรือเป็นนโยบายรัฐบาลที่จะเลิกหน่วยงานหรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงิน

การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า รายงานการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล คือ ความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่า รายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้รายงานการเงินจากการใช้รายงานการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินรวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในรายงานการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติงานตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงข้อมูล การแสดงข้อมูลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน
- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิผลของการควบคุมภายในของหน่วยงาน
- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร
- สรุปเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหารและจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของหน่วยงานในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินโดยให้ข้อสังเกตถึงการเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงินที่เกี่ยวข้อง หรือถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้หน่วยงานต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง
- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของรายงานการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลว่ารายงานการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้สื่อสารกับผู้บริหารในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบ รวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายใน หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พบในระหว่างการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(นางสาววลัยภรณ์ บุญรอด)
ผู้อำนวยการสำนักตรวจเงินแผ่นดินที่ 19

(นางสาวเกศิณี โกมลหิรัญ)
ผู้อำนวยการกลุ่ม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
วันที่ 11 มีนาคม 2568

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2567

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2567	2566
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	4	209,903,961.81	220,351,733.92
ลูกหนี้อื่นระยะสั้น	5	1,536,476.00	215,660.00
วัสดุคงเหลือ		1,983,460.69	1,882,885.44
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	6,12	205,834.78	88,276.31
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		**213,629,733.28**	**222,538,555.67**
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	7	204,908,397.55	181,044,851.25
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	8	106,149,906.61	45,328,132.43
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		**311,058,304.16**	**226,372,983.68**
รวมสินทรัพย์		**524,688,037.44**	**448,911,539.35**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางพจนพร ทวนทอง)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานการคลัง รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2567

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2567	2566
หนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้การค้า	21	3,998,929.25	7,124,656.34
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	9,21	10,072,987.49	5,194,051.51
เงินรับฝากระยะสั้น	10	1,333,271.70	1,007,706.50
รวมหนี้สินหมุนเวียน		**15,405,188.44**	**13,326,414.35**
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว		135,366.75	888,271.70
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		**135,366.75**	**888,271.70**
รวมหนี้สิน		**15,540,555.19**	**14,214,686.05**
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	12	509,147,482.25	434,696,853.30
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		**509,147,482.25**	**434,696,853.30**
รวมหนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		**524,688,037.44**	**448,911,539.35**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางพจนพร ทวนทอง)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานการคลัง รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2567

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2567	2566
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	13	444,202,677.58	391,926,928.42
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ		-	528,410.00
รายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาค		3,333,953.55	1,321,560.38
รวมรายได้		**447,536,631.13**	**393,776,898.80**
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	14	204,506,561.10	200,682,194.66
ค่าบำเหน็จบำนาญ	15	21,580,463.63	18,041,525.35
ค่าตอบแทน		1,865,903.00	1,653,946.00
ค่าใช้สอย	12,16	85,120,674.28	67,278,292.15
ค่าวัสดุ	17	4,332,264.17	5,296,265.47
ค่าสาธารณูปโภค	18	15,052,964.02	16,850,925.56
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	19	37,480,768.37	30,065,313.53
ค่าใช้จ่ายอื่น	20	17,352.95	-
รวมค่าใช้จ่าย		**369,956,951.52**	**339,868,462.72**
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	12	**77,579,679.61**	**53,908,436.08**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางพจนพร ทวนทอง)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานการคลัง รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2567

(หน่วย : บาท)

	ทุน	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	องค์ประกอบอื่นของสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 - ตามที่รายงานไว้เดิม	-	380,560,690.83	-	380,560,690.83
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	-	227,726.39	-	227,726.39
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 - หลังการปรับปรุง	-	380,788,417.22	-	380,788,417.22
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2566				
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	-	53,908,436.08	-	53,908,436.08
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	-	434,696,853.30	-	434,696,853.30

(หน่วย : บาท)

	ทุน	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	องค์ประกอบอื่นของสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 - ตามที่รายงานไว้เดิม	-	434,696,853.30	-	434,696,853.30
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	-	(3,129,050.66)	-	(3,129,050.66)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 - หลังการปรับปรุง	-	431,567,802.64	-	431,567,802.64
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2567				
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	-	77,579,679.61	-	77,579,679.61
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	-	509,147,482.25	-	509,147,482.25

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางพจนพร ทวนทอง)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานการคลัง รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2567

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
3. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
4. ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตั้งอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น 1-9 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

กรอบกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 หน่วยงานได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน จำนวน 409,639,800.00 บาท (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 360,956,900.00 บาท) โดยแยกเป็น ค่าใช้จ่ายบุคลากร จำนวน 193,084,700.00 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน จำนวน 137,569,800.00 บาท และค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 78,985,300.00 บาท เพื่อใช้จ่ายในแผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 รายการที่ปรากฏในรายงานการเงินฉบับนี้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายการบัญชีภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ และแสดงรายการในรายงานการเงินตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.2/ว 479 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2563 เรื่อง รูปแบบการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ และหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.2/ว 559 ลงวันที่ 25 กันยายน 2566 เรื่อง รูปแบบการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2566)

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์ราคาทุนเดิม เว้นแต่จะได้เปิดเผยเป็นอย่างอื่นในนโยบายการบัญชี

รายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่เสนอรายงานตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไม่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ไม่ว่ารายการดังกล่าวจะเกิดจากเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณทุกประเภทที่หน่วยงานมีอำนาจในการบริหารจัดการตามกฎหมาย รายการที่ปรากฏในรายงานการเงิน รวมถึง สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นของรัฐบาล และอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลในภาพรวม แต่ให้หน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาและบริหารจัดการให้แก่รัฐบาลภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และรวมถึงองค์ประกอบของรายงานการเงินซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานเอง

หมายเหตุ 3 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

3.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

- เงินสด หมายถึง เงินสดในมือ เช็ค ดราฟต์ และธนาณัติ หน่วยงานจะรับรู้เงินสดและเงินฝากธนาคารในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ และแสดงรายการดังกล่าวไว้ในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในงบแสดงฐานะการเงิน

- เงินทดรองราชการ หมายถึง วงเงินงบประมาณที่หน่วยงานกันไว้เพื่อทดรองจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในการดำเนินงานของหน่วยงานตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ

- รายการเทียบเท่าเงินสด หมายถึง เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูงซึ่งพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดในจำนวนเงินที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกับมูลค่าเดิม ซึ่งความแตกต่างในมูลค่าดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญ

- เงินฝากคลัง หมายถึง เงินนอกงบประมาณที่หน่วยงานฝากไว้กับกระทรวงการคลัง หน่วยงานจะรับรู้เงินฝากคลังในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ โดยแสดงรายการเงินฝากคลังในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในงบแสดงฐานะการเงิน

3.2 ลูกหนี้

ลูกหนี้เงินยืม หมายถึง ลูกหนี้ภายในหน่วยงานกรณีให้ข้าราชการ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ยืมเงินไปใช้จ่ายในการปฏิบัติงานโดยไม่มีดอกเบี้ย เช่น ลูกหนี้เงินยืมงบประมาณ ลูกหนี้เงินยืมนอกงบประมาณ แสดงตามมูลค่าที่จะได้รับโดยไม่ตั้งบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

3.3 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูง และไม่มีลักษณะคงทนถาวร หน่วยงานวัดมูลค่าวัสดุคงเหลือในราคาทุนตามวิธีเข้าก่อนออกก่อน

3.4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- หน่วยงานแสดงรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ตามราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร ที่หน่วยงานมีกรรมสิทธิ์และไม่มีกรรมสิทธิ์แต่หน่วยงานได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- หน่วยงานรับรู้รายการอุปกรณ์ เฉพาะรายการที่มีมูลค่าขั้นต่ำต่อหน่วยหรือต่อชุดตั้งแต่ 10,000.00 บาท ขึ้นไป ยกเว้นรายการที่ได้มาก่อนปี 2563 รับรู้เป็นอุปกรณ์เมื่อมีมูลค่าขั้นต่ำตั้งแต่ 5,000.00 บาท ขึ้นไป และรายการที่ได้มาก่อนปี 2546 รับรู้เป็นอุปกรณ์เมื่อมีมูลค่าขั้นต่ำตั้งแต่ 30,000.00 บาท ขึ้นไป

- ราคาทุนรวมต้นทุนทางตรงที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์ เพื่อให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพและสถานที่ที่พร้อมจะใช้งานได้ตามความประสงค์ของฝ่ายบริหาร ราคาทุนของสินทรัพย์ที่ก่อสร้างขึ้นเองประกอบด้วย ต้นทุนค่าวัสดุ ค่าแรงงานทางตรง และต้นทุนทางตรงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์

- ส่วนประกอบของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์แต่ละรายการที่มีรูปแบบและอายุการให้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน และมีต้นทุนที่มีนัยสำคัญ จะบันทึกส่วนประกอบนั้นแยกต่างหากจากกัน

- ต้นทุนที่เกิดขึ้นในภายหลัง ต้นทุนในการเปลี่ยนแทนส่วนประกอบ จะรับรู้เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงานจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการเพิ่มขึ้นจากรายการนั้น และสามารถวัดมูลค่าต้นทุนของรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ และตัดมูลค่าของชิ้นส่วนที่ถูกเปลี่ยนแทนออกจากบัญชีด้วยมูลค่าตามบัญชี ส่วนต้นทุนที่เกิดขึ้นในการซ่อมบำรุงที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ จะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น

- ค่าเสื่อมราคาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.3/ว 43 ลงวันที่ 29 มกราคม 2562 เรื่อง คู่มือการบัญชีภาครัฐ เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการให้ประโยชน์ (ปี)
ส่วนปรับปรุงอาคาร	20
ครุภัณฑ์สำนักงาน	8
- โทรศัพท์เคลื่อนที่	3
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	
- ยานพาหนะประจำตำแหน่ง	6
- ยานพาหนะสำนักงาน	5
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5
ครุภัณฑ์การเกษตร	5
ครุภัณฑ์โรงงาน	5
ครุภัณฑ์ก่อสร้าง	5
ครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์และการแพทย์	5

ประเภทสินทรัพย์	อายุการให้ประโยชน์ (ปี)
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5
ครุภัณฑ์กีฬา	5
ครุภัณฑ์อื่น	5

ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับที่ดิน และสินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง

3.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมถึงระบบงานต่าง ๆ และต้นทุนเว็บไซต์ ทั้งที่ได้มาจากการจัดซื้อ และการจ้างพัฒนาขึ้น โดยหน่วยงานมีสิทธิควบคุมการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น และคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการจากสินทรัพย์นั้นเกินกว่าหนึ่งปี หน่วยงานแสดงรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนตามราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม

- หน่วยงานรับรู้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนเฉพาะรายการที่มีมูลค่าขั้นต่ำต่อหน่วยหรือต่อชุดตั้งแต่ 10,000.00 บาท ขึ้นไป

- ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ 5 ปี

3.6 รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้จากเงินงบประมาณรับรู้ตามเกณฑ์ ดังนี้

(1) กรณีที่เบิกจ่ายเงินเข้าบัญชีของหน่วยงาน รับรู้รายได้จากเงินงบประมาณเมื่อได้ส่งคำขอเบิกเงินกับคลัง

(2) กรณีที่เบิกหักผลักส่งหรือเบิกจ่ายตรงจากรัฐบาลให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินของหน่วยงาน โดยหน่วยงานไม่ได้รับตัวเงิน รับรู้รายได้จากเงินงบประมาณเมื่ออนุมัติจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิได้รับเงิน

3.7 รายได้แผ่นดิน

รายได้แผ่นดินเป็นรายได้ของรัฐบาลที่หน่วยงานได้รับและจะต้องนำส่งคลัง หน่วยงานรับรู้เงินรายได้แผ่นดินเมื่อได้รับรายได้ และเนื่องจากรายได้แผ่นดินเป็นรายได้ที่หน่วยงานไม่สามารถนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ ดังนั้น ณ วันสิ้นสุดรอบระยะเวลารายงาน หน่วยงานจะปิดบัญชีรายได้แผ่นดินและบัญชีรายได้แผ่นดินนำส่งคลังไปเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง เพื่อแสดงภาระผูกพันที่หน่วยงานจะต้องนำเงินส่งคลังในงวดบัญชีต่อไป

3.8 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค เป็นส่วนหนึ่งของรายการโอนตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยน คือ การโอนทรัพยากรจากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่ง โดยไม่ได้ให้สิ่งตอบแทนที่มีมูลค่าใกล้เคียงกันเป็นการแลกเปลี่ยน และไม่ใช่รายการทางภาษี

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาคที่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน รับรู้เป็นรายได้รอการรับรู้เมื่อได้รับเงินและทยอยรับรู้เป็นรายได้เมื่อได้ทำตามเงื่อนไขที่กำหนด สำหรับรายได้จากการอุดหนุนและบริจาคที่ไม่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน ไม่ว่าจะมีข้อจำกัดของสินทรัพย์ที่โอนหรือไม่ รับรู้เป็นรายได้เมื่อได้รับสินทรัพย์รับโอนที่เป็นไปตามเกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์

- ข้อจำกัดของสินทรัพย์ที่โอน ไม่รวมถึงข้อกำหนดที่ต้องคืนสินทรัพย์ที่รับโอนหรือประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการอื่นที่ต้องคืนให้แก่ผู้โอน ถ้าไม่ใช้สินทรัพย์ตามที่ระบุไว้ ดังนั้น เมื่อเริ่มมีสิทธิควบคุมสินทรัพย์ภายใต้ข้อจำกัด ผู้รับโอนไม่ได้มีภาระผูกพันในปัจจุบันที่จะต้องโอนประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการให้แก่บุคคลที่สาม เมื่อผู้รับโอนทำผิดข้อจำกัด ผู้โอนหรือฝ่ายอื่นอาจมีทางเลือกในการใช้บทลงโทษต่อผู้รับโอน ดังนั้น เมื่อหน่วยงานได้รับสินทรัพย์ตามข้อจำกัด จึงรับรู้รายได้ทันที

- เงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน กำหนดให้หน่วยงานจะต้องใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการของสินทรัพย์ตามที่ระบุไว้ หรือต้องคืนประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการแก่ผู้โอนในกรณีที่ผิดเงื่อนไขนั้น ดังนั้น หน่วยงานผู้รับโอนสินทรัพย์จึงมีภาระผูกพันในปัจจุบันที่ต้องส่งมอบประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการแก่บุคคลที่สามเมื่อเริ่มมีสิทธิควบคุมสินทรัพย์ที่อยู่ภายใต้เงื่อนไข ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้รับโอนไม่สามารถหลีกเลี่ยงกระแสไหลออกของทรัพยากร เนื่องจากมีข้อกำหนดให้ใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ในการส่งมอบสินค้าหรือบริการให้แก่บุคคลที่สาม หรือไม่เช่นนั้นต้องส่งคืนประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการให้แก่ผู้โอน ดังนั้น เมื่อผู้รับโอนเริ่มรับรู้สินทรัพย์ตามเงื่อนไข จึงเกิดหนี้สินขึ้นด้วย

หมายเหตุ 4 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
เงินสดในมือ	50,000.00	50,000.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	209,853,961.81	219,775,733.92
เงินฝากคลัง	-	526,000.00
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	**209,903,961.81**	**220,351,733.92**

หมายเหตุ 5 ลูกหนี้อื่นระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	1,536,476.00	215,660.00
รวมลูกหนี้อื่นระยะสั้น	**1,536,476.00**	**215,660.00**

ลูกหนี้เงินยืม ณ วันสิ้นปี แยกตามกำหนดระยะเวลาส่งหลักฐานการจ่าย และ/หรือเงินเหลือจ่ายที่ยืม ดังนี้

(หน่วย : บาท)

ลูกหนี้เงินยืม	ยังไม่เกินกำหนดระยะเวลา	เกินกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 15 วัน	เกินกำหนดระยะเวลาเกินกว่า 15 วัน	รวม
2567	1,536,476.00	-	-	1,536,476.00
2566	215,660.00	-	-	215,660.00

หมายเหตุ 6 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	205,834.78	81,276.31
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	-	7,000.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	**205,834.78**	**88,276.31**

หมายเหตุ 7 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	130,118,678.69	130,118,678.69
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	(17,025,217.87)	(10,593,362.34)
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง - สุทธิ	**113,093,460.82**	**119,525,316.35**
ครุภัณฑ์	311,593,613.96	269,665,231.11
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	(219,778,677.23)	(208,145,696.21)
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	**91,814,936.73**	**61,519,534.90**
รวมที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	**204,908,397.55**	**181,044,851.25**

(หน่วย : บาท)

	2566		
	อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	ครุภัณฑ์	รวม
ราคาทุน			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2565	130,118,678.69	236,528,913.56	**366,647,592.25**
มูลค่าของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น	-	33,136,317.55	**33,136,317.55**
การจำหน่ายออก	-	-	-
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	130,118,678.69	269,665,231.11	**399,783,909.80**

(หน่วย : บาท)

	2566		
	อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	ครุภัณฑ์	รวม
ค่าเสื่อมราคาสะสม			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2565	(4,161,506.81)	(191,019,055.80)	**(195,180,562.61)**
ค่าเสื่อมราคาระหว่างปี	(6,431,855.53)	(17,126,640.41)	**(23,558,495.94)**
การจำหน่ายออก	-	-	-
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	(10,593,362.34)	(208,145,696.21)	**(218,739,058.55)**
มูลค่าตามบัญชี ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	**119,525,316.35**	**61,519,534.90**	**181,044,851.25**

(หน่วย : บาท)

	2567		
	อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	ครุภัณฑ์	รวม
ราคาทุน			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566	130,118,678.69	269,665,231.11	**399,783,909.80**
มูลค่าของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น	-	51,032,304.15	**51,032,304.15**
การจำหน่ายออก	-	(9,103,921.30)	**(9,103,921.30)**
ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	130,118,678.69	311,593,613.96	**441,712,292.65**
ค่าเสื่อมราคาสะสม			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566	(10,593,362.34)	(208,145,696.21)	**(218,739,058.55)**
ค่าเสื่อมราคาระหว่างปี	(6,431,855.53)	(20,719,550.37)	**(27,151,405.90)**
การจำหน่ายออก	-	9,086,569.35	**9,086,569.35**
ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	(17,025,217.87)	(219,778,677.23)	**(236,803,895.10)**
มูลค่าตามบัญชี ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	**113,093,460.82**	**91,814,936.73**	**204,908,397.55**

หมายเหตุ 8 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	71,459,784.77	60,821,651.55
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม - สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	(38,318,533.16)	(28,181,769.69)
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	**33,141,251.61**	**32,639,881.86**
สินทรัพย์ไม่มีตัวตนระหว่างพัฒนา	73,008,655.00	12,688,250.57
รวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	**106,149,906.61**	**45,328,132.43**

(หน่วย : บาท)

	2566		
	สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนระหว่างพัฒนา	รวม
ราคาทุน			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2565	37,422,301.55	10,168,125.00	**47,590,426.55**
มูลค่าของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น	23,399,350.00	47,583,125.57	**70,982,475.57**
การโอน	-	(45,063,000.00)	**(45,063,000.00)**
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	60,821,651.55	12,688,250.57	**73,509,902.12**
ค่าตัดจำหน่ายสะสม			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2565	(21,674,952.10)	-	**(21,674,952.10)**
ค่าตัดจำหน่ายระหว่างปี	(6,506,817.59)	-	**(6,506,817.59)**
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	(28,181,769.69)	-	**(28,181,769.69)**
มูลค่าตามบัญชี ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	**32,639,881.86**	**12,688,250.57**	**45,328,132.43**

(หน่วย : บาท)

	2567		
	สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนระหว่างพัฒนา	รวม
ราคาทุน			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566	60,821,651.55	12,688,250.57	**73,509,902.12**
มูลค่าของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น	10,830,733.22	92,423,655.00	**103,254,388.22**
การจำหน่ายออก	(192,600.00)	-	**(192,600.00)**
การโอน	-	(32,384,250.57)	**(32,384,250.57)**
การปรับปรุง	-	281,000.00	**281,000.00**
ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	71,459,784.77	73,008,655.00	**144,468,439.77**
ค่าตัดจำหน่ายสะสม			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566	(28,181,769.69)	-	**(28,181,769.69)**
ค่าตัดจำหน่ายระหว่างปี	(10,329,362.47)	-	**(10,329,362.47)**
การจำหน่ายออก	192,599.00	-	**192,599.00**
ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	(38,318,533.16)	-	**(38,318,533.16)**
มูลค่าตามบัญชี ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	**33,141,251.61**	**73,008,655.00**	**106,149,906.61**

หมายเหตุ 9 เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	1,372,836.50	1,940,899.89
ใบสำคัญค้างจ่าย	1,341,640.00	501,520.00
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง	1,139,096.50	887,503.34
ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายอื่น	6,018,908.64	1,864,128.28
เจ้าหนี้อื่น	200,505.85	-
รวมเจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	**10,072,987.49**	**5,194,051.51**

หมายเหตุ 10 เงินรับฝากระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
เงินประกันสัญญา	898,148.50	783,781.50
เงินประกันผลงาน	435,123.20	223,925.00
รวมเงินรับฝากระยะสั้น	**1,333,271.70**	**1,007,706.50**

หมายเหตุ 11 ภาระผูกพัน

- ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

หน่วยงานในฐานะผู้เช่ามีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ณ วันที่ 30 กันยายน 2567 และ 2566 ดังนี้

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
ไม่เกิน 1 ปี	1,495,860.00	913,471.94
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	3,841,178.79	2,268,920.68
รวม	**5,337,038.79**	**3,182,392.62**

- ภาระผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

(หน่วย : บาท)

สัญญาที่ยังไม่ได้รับรู้	2567	2566
ที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง	-	-
อุปกรณ์ และอื่น ๆ	24,269,997.12	80,371,436.50
รวม	**24,269,997.12**	**80,371,436.50**

ภาระผูกพันข้างต้นเกิดจากมูลค่าตามสัญญาจ้างก่อสร้าง ปรับปรุง และจัดหาสินทรัพย์

- ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2567 และ 2566 หน่วยงานมีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญา ดังนี้

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
ไม่เกิน 1 ปี	19,504,835.85	16,150,022.27
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	2,390,000.00	1,576,500.00
รวม	**21,894,835.85**	**17,726,522.27**

หมายเหตุ 12 การแก้ไขข้อผิดพลาดของงวดก่อน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 หน่วยงานปรับปรุงการบันทึกบัญชีการจ่ายเงินค่างวดงานจ้างที่ปรึกษาจากเดิมบันทึกเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น (ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า) เป็นค่าใช้สอย (ค่าจ้างที่ปรึกษา) หน่วยงานจึงต้องปรับปรุงข้อมูลในรายงานการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 แสดงเปรียบเทียบให้เสมือนหน่วยงานบันทึกบัญชีเป็นค่าใช้สอย (ค่าจ้างที่ปรึกษา) มาตั้งแต่ต้น โดยปรับปรุงข้อมูลในงบแสดงฐานะการเงิน สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น และรายการรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสมลดลง จำนวน 4,478,500.00 บาท ปรับปรุงข้อมูลในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน รายการค่าใช้สอยเพิ่มขึ้น จำนวน 521,500.00 บาท และรายการรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิลดลง ด้วยจำนวนเดียวกัน

หมายเหตุ 13 รายได้จากงบประมาณ

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
รายได้จากงบประมาณปีปัจจุบัน		
รายได้จากงบอุดหนุน		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	193,084,700.00	185,080,200.00
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	137,569,800.00	86,924,200.00
ค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง	78,985,300.00	88,952,500.00
รายได้จากงบกลาง	34,836,369.38	30,970,028.42
หัก เบิกเกินส่งคืนเงินงบประมาณ	(273,491.80)	-
รวมรายได้จากงบประมาณ	**444,202,677.58**	**391,926,928.42**

หมายเหตุ 14 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
เงินเดือน	121,023,821.83	118,257,967.38
ค่าล่วงเวลา	120,460.00	145,410.00
เงินประจำตำแหน่ง	13,762,526.37	13,566,058.13
ค่าจ้าง	7,631,245.67	7,474,156.00
ค่าตอบแทนพนักงานราชการ	6,742,376.77	6,279,044.52
ค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทนการจัดหารถประจำตำแหน่ง	1,104,441.83	1,318,800.00
เงินช่วยค่าครองชีพ	85,680.00	87,870.97
ค่ารักษาพยาบาล	10,706,912.51	10,401,305.04
เงินช่วยการศึกษาบุตร	581,650.00	519,950.00
เงินช่วยเหลือพิเศษกรณีเสียชีวิต	-	102,540.00
เงินชดเชย กบข.	1,332,122.80	1,255,234.40
เงินสมทบ กบข.	1,998,184.19	1,882,851.56
เงินสมทบ กสจ.	198,504.00	195,728.88
เงินสมทบกองทุนประกันสังคม	262,796.00	219,059.00
เงินสมทบกองทุนเงินทดแทน	5,200.00	4,605.00
ค่าเช่าบ้าน	913,800.00	878,500.00
ค่าเบี้ยประกันชีวิตและสุขภาพ	666,293.00	668,460.39
เงินเพิ่ม	31,910,546.14	31,964,653.39
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	5,459,999.99	5,460,000.00
รวมค่าใช้จ่ายบุคลากร	**204,506,561.10**	**200,682,194.66**

หมายเหตุ 15 ค่าบำเหน็จบำนาญ

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
บำนาญ	14,292,098.09	12,489,182.40
เงินช่วยค่าครองชีพ	117,298.16	112,298.16
บำเหน็จ	598,470.00	224,910.00
บำเหน็จตกทอด	-	532,524.40
บำเหน็จดำรงชีพ	1,800,000.00	701,371.00
บำเหน็จรายเดือน	539,352.00	539,352.00
ค่ารักษาพยาบาล	2,565,691.68	2,049,259.58
เงินช่วยการศึกษาบุตร	33,100.00	4,800.00
บำเหน็จบำนาญอื่น	1,634,453.70	1,387,827.81
รวมค่าบำเหน็จบำนาญ	**21,580,463.63**	**18,041,525.35**

หมายเหตุ 16 ค่าใช้สอย

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	22,362,260.75	20,695,593.69
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	4,045,741.33	3,481,289.81
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	7,056,149.00	6,362,219.47
ค่าจ้างเหมาบริการ	36,022,752.00	18,301,942.52
ค่าธรรมเนียม	106,320.00	84,598.00
ค่าจ้างที่ปรึกษา	7,947,964.00	4,741,500.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	1,060,651.00	1,003,397.50
ค่าเช่า	2,341,266.35	1,366,548.48
ค่าวิจัยและพัฒนา	625,000.00	200,000.00
ค่าใช้จ่ายผลักส่งเป็นรายได้แผ่นดิน	7,000.00	-
ค่าประชาสัมพันธ์	1,885,158.00	2,449,729.68
เงินชดเชยค่างานสิ่งก่อสร้าง	-	3,954,304.96
ค่าใช้สอยอื่น	1,660,411.85	4,637,168.04
รวมค่าใช้สอย	**85,120,674.28**	**67,278,292.15**

หมายเหตุ 17 ค่าวัสดุ

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
ค่าวัสดุ	3,621,140.72	2,558,054.47
ค่าแก๊สและน้ำมันเชื้อเพลิง	220,676.80	243,335.50
ค่าจัดหาสินทรัพย์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	490,446.65	2,494,875.50
รวมค่าวัสดุ	**4,332,264.17**	**5,296,265.47**

หมายเหตุ 18 ค่าสาธารณูปโภค

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
ค่าไฟฟ้า	11,488,554.04	12,072,278.43
ค่าประปา	63,160.88	64,324.84
ค่าโทรศัพท์	2,042,674.60	1,663,168.54
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	1,191,650.50	2,802,844.75
ค่าบริการไปรษณีย์โทรเลขและขนส่ง	266,924.00	248,309.00
รวมค่าสาธารณูปโภค	**15,052,964.02**	**16,850,925.56**

หมายเหตุ 19 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	6,431,855.53	6,431,855.53
ครุภัณฑ์	20,719,550.37	17,126,640.41
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	10,329,362.47	6,506,817.59
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	**37,480,768.37**	**30,065,313.53**

หมายเหตุ 20 ค่าใช้จ่ายอื่น

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
ขาดทุนสุทธิจากการจำหน่ายสินทรัพย์	17,352.95	-
รวมค่าใช้จ่ายอื่น	**17,352.95**	**-**

หมายเหตุ 21 การจัดประเภทรายการใหม่

ตัวเลขเปรียบเทียบในรายงานการเงิน ปี 2566 มีการจัดประเภทใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดประเภทและการแสดงรายการในรายงานการเงิน ปี 2567

(หน่วย : บาท)

	ก่อนจัดประเภทใหม่	เพิ่ม/(ลด)	**หลังจัดประเภทใหม่**
เจ้าหนี้การค้า	-	7,124,656.34	**7,124,656.34**
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	12,318,707.85	(7,124,656.34)	**5,194,051.51**
รวม	**12,318,707.85**		**12,318,707.85**

หมายเหตุ 22 รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย เป็นการแสดงรายการการเคลื่อนไหวของแผ่นงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่หน่วยงานได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน จำนวน 409,639,800.00 บาท และเงินงบประมาณรายจ่ายข้ามปี ไม่ก่อหนี้ผูกพันสุทธิ จำนวน 99,019,584.40 บาท รวมจำนวน 508,659,384.40 บาท และก่อหนี้ผูกพันสุทธิ จำนวน 106,347,488.16 บาท มาจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยจำแนกตามแผนงานเพื่อประโยชน์ในด้านการติดตามผลการจ่ายเงินว่าได้มีการใช้จ่าย และดำเนินการไปแล้วเพียงใด รวมถึงหากเบิกจ่ายไม่ทันในปีงบประมาณที่ได้รับอนุมัติให้มีการกันเงินไว้เบิกในปีงบประมาณถัดไปจำนวนเท่าใด

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

รายการ	งบสุทธิหลังโอนเปลี่ยนแปลง	เงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี (การสำรองเงิน)	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
งบเงินอุดหนุน					
1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	195,275,084.40	-	-	189,457,751.07	5,817,333.33
2. แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	258,590,500.00	2,803,440.35	27,896,088.58	124,981,284.45	102,909,686.62
3. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	1,898,300.00	-	-	1,719,851.00	178,449.00
4. แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	36,896,800.00	137,500.00	9,153,518.71	15,310,403.01	12,295,378.28
5. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ	15,998,700.00	-	-	-	15,998,700.00
รวม	**508,659,384.40**	**2,940,940.35**	**37,049,607.29**	**331,469,289.53**	**137,199,547.23**

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายข้ามปี ก่อหนี้ผูกพันสุทธิ (ก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2567)

รายการ	เงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี (สุทธิ)	เบิกจ่าย	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	คงเหลือ
แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ				
1. ก่อหนี้ผูกพันสุทธิ ก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2566	18,419,251.54	15,352,554.42	2,990,397.12	76,300.00
2. ก่อหนี้ผูกพันสุทธิ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566	87,928,236.62	73,841,664.24	13,801,676.56	284,895.82
รวม	**106,347,488.16**	**89,194,218.66**	**16,792,073.68**	**361,195.82**

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

รายการ	งบสุทธิหลังโอนเปลี่ยนแปลง	เงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี (การสำรองเงิน)	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
งบเงินอุดหนุน					
1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	186,465,200.00	-	-	185,604,915.60	860,284.40
2. แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	252,435,128.70	3,414,954.00	84,406,606.06	87,468,539.15	77,145,029.49
3. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	1,569,000.00	-	-	1,354,181.00	214,819.00
4. แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	4,536,700.00	-	-	-	4,536,700.00
5. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ	13,088,700.00	-	-	-	13,088,700.00
รวม	**458,094,728.70**	**3,414,954.00**	**84,406,606.06**	**274,427,635.75**	**95,845,532.89**

หมายเหตุ 23 รายงานรายได้แผ่นดิน

รายงานรายได้แผ่นดิน เป็นรายงานที่แสดงเกี่ยวกับรายได้ที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดเก็บได้ ซึ่งเป็นรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากรและรายได้แผ่นดินที่นำส่งระหว่างปี โดยเก็บข้อมูลมาจากการจัดเก็บและนำเงินส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
รายงานรายได้แผ่นดิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2567

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ		
รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	4,846,348.74	1,289,662.03
รวมรายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ	**4,846,348.74**	**1,289,662.03**
รายได้แผ่นดินจัดเก็บสุทธิ	**4,846,348.74**	**1,289,662.03**
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	4,846,348.74	1,289,662.03
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	-	-
ปรับ รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	-	-
รายการรายได้แผ่นดินสุทธิ	-	-

รายได้แผ่นดิน – นอกจากภาษี จำนวน 4,846,348.74 บาท ประกอบด้วย

(หน่วย : บาท)

	2567	2566
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	1,788,113.00	37,714.00
รายได้ดอกเบี้ย	1,856,222.72	1,097,434.32
รายได้อื่น	1,202,013.02	154,513.71
รวมรายได้แผ่นดิน – นอกจากภาษี	**4,846,348.74**	**1,289,662.03**

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

2.1 งบแสดงฐานะการเงิน

งบแสดงฐานะการเงิน เป็นรายงานการเงินที่แสดงถึงฐานะการเงินของหน่วยงาน ประกอบด้วยสินทรัพย์ หนี้สิน และสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนของหน่วยงาน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ที่มีการจัดทำรายงานเพื่อประเมินฐานะการเงินของหน่วยงาน มีรายละเอียด ดังนี้

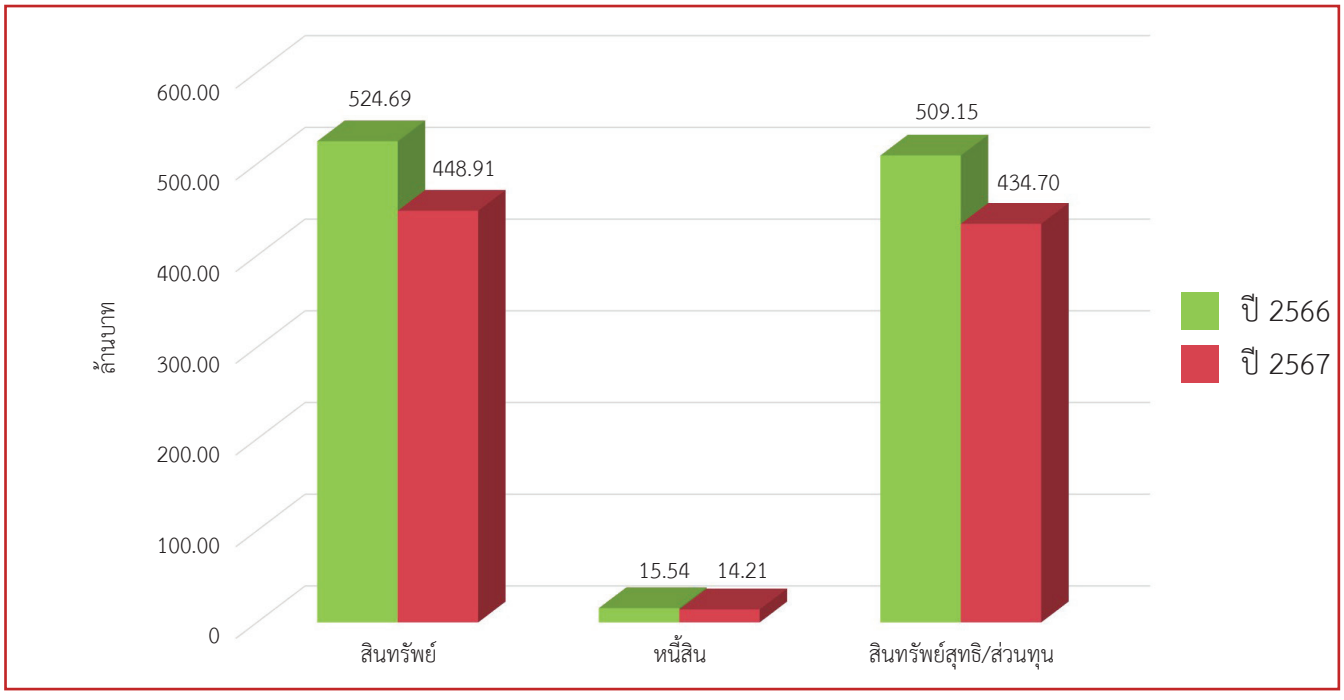
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์ในภาพรวมปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 75,776,498.09 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.88 มีหนี้สินรวมปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 1,325,869.14 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.33 และมีสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 74,450,628.95 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.13

1.1 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์หมุนเวียนในปี 2567 ลดลงจากปี 2566 จำนวน 8,908,822.39 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.00 สาเหตุหลักมาจาก รายการเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ลดลงจากปี 2566 จำนวน 10,447,772.11 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.74 เนื่องจาก สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามแผนงานโครงการการจัดประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสการเป็นประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 รวมถึงการจ้างก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการแล้วเสร็จคงเหลือการเบิกจ่ายเงินงวดบางส่วน ในส่วนของรายการสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นมีอัตราเพิ่มขึ้น ได้แก่ รายการลูกหนี้อื่นระยะสั้น เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 1,320,816.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 612.45 เป็นผลมาจากภารกิจการเป็นประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 จัดขึ้นในช่วงเดือนกันยายน 2567 จึงทำให้มีลูกหนี้ระยะสั้นเพิ่มมากขึ้นตามภารกิจการจัดงาน รายการวัสดุคงเหลือ เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 100,575.25 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.34 เนื่องจากได้มีการจัดหาวัสดุเพื่อใช้ในการปฏิบัติภารกิจเพิ่มมากขึ้น และรายการสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 117,558.47 บาท คิดเป็นร้อยละ 133.17 เนื่องจาก สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการดำเนินโครงการวิจัยเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับโครงการวิจัยในปีก่อนได้มีการดำเนินการเสร็จสิ้นหลายโครงการ

1.2 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 84,685,320.48 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.41 เนื่องจาก สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดซื้อรถยนต์ประจำตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อทดแทนคันเดิม ประกอบกับโครงการจ้างก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการแล้วเสร็จเป็นผลให้สินทรัพย์หมุนเวียนเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนมาก

1.3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนี้สินหมุนเวียนในปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 2,078,774.09 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.60 โดยมีรายการเจ้าหนี้อื่นระยะสั้น เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 4,878,935.98 บาท คิดเป็น ร้อยละ 93.93 และรายการเงินรับฝากระยะสั้น เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 325,565.20 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.31 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนี้สินและภาระผูกพันอื่นเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ทันภายในวันสิ้นรอบระยะบัญชี ในส่วนของรายการเจ้าหนี้การค้า ลดลงจากปี 2566 จำนวน 3,125,727.09 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.87 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการชำระหนี้สินตามภาระผูกพันในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและบริการที่คงค้างจากปี 2566 เป็นจำนวนมาก เป็นผลให้เจ้าหนี้ระยะสั้นลดลง

1.4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนี้สินไม่หมุนเวียน ในปี 2567 ลดลงจากปี 2566 จำนวน 752,904.95 บาท คิดเป็นร้อยละ 84.76 สาเหตุมาจากรายการเจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาวลดลง เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินโครงการวิจัยที่ได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เสร็จสิ้นครบถ้วนทุกโครงการแล้ว

แผนภูมิ แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลงบแสดงฐานะการเงิน
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และ 2566

2.2 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน เป็นรายงานการเงินที่แสดงถึงผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างของรายได้และค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการสร้างผลผลิตของหน่วยงานในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี มีรายละเอียดดังนี้

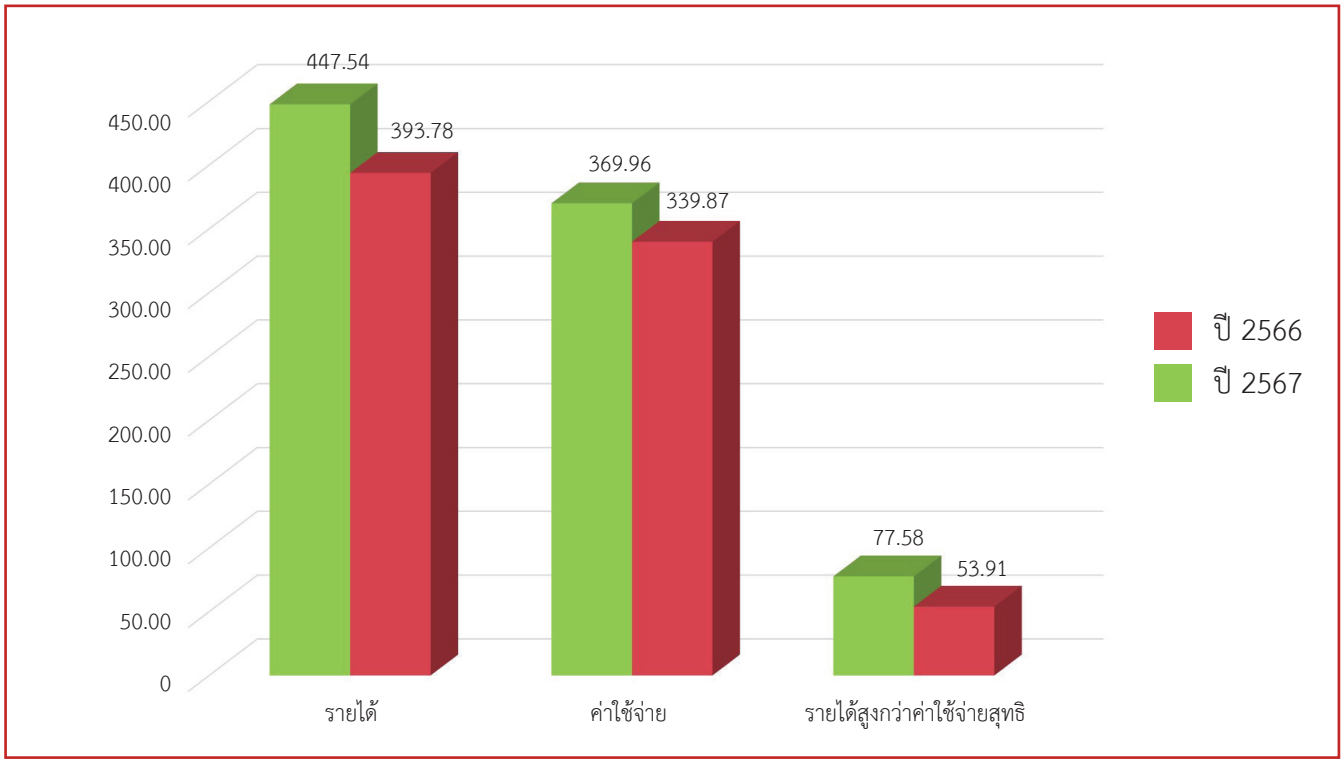
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้ในภาพรวมปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 53,759,732.33 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.65 และมีค่าใช้จ่ายในภาพรวมปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 30,088,488.80 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.85

2.1 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้จากงบประมาณเป็นรายได้หลัก ในปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 52,275,749.16 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.34 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อดำเนินโครงการการจัดประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสการเป็นประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 และงบประมาณในการจัดหารถประจำตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อทดแทนคันเดิม รวมถึงงบประมาณโครงการพัฒนาระบบเว็บไซต์และเฝ้าระวังป้องกันการบุกรุกโจมตีภัยไซเบอร์ เป็นผลให้รายได้งบประมาณมีจำนวนเพิ่มขึ้นสูง ในส่วนของรายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาคในปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 2,012,393.17 บาท คิดเป็นร้อยละ 152.27 เนื่องจากมีผู้ให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสการเป็นประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 เป็นจำนวนมาก จึงทำให้รายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาคเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อน

2.2 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีค่าใช้จ่าย ในปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 30,088,488.80 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.85 เป็นการเพิ่มขึ้นจากค่าใช้จ่ายบุคลากร จำนวน 3,824,366.44 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.91 ค่าบำเหน็จบำนาญ จำนวน 3,538,938.28 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.62 เป็นผลมาจากการปรับเงินเดือนประจำปีตามรอบการประเมินและการปรับเลื่อนระดับของข้าราชการ รวมทั้งมีข้าราชการเกษียณอายุเพิ่มมากขึ้นจากปีก่อน ในส่วนของค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นจำนวน 211,957.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.82 ค่าใช้สอย เพิ่มขึ้นจำนวน 17,842,382.13 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.52 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีภารกิจในการจัดงานการจัดประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสการเป็นประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 และภารกิจตามแผนงานที่เพิ่มมากขึ้น ในส่วน

ของค่าวัสดุ ลดลงจำนวน 964,001.30 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.20 ค่าสาธารณูปโภค ลดลงจำนวน 1,797,961.54 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.67 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ลดลงจากปีก่อน ในส่วนของค่าสาธารณูปโภคเหตุผลหลักมากจากค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคมที่ลดลงเป็นจำนวนมาก ในส่วนของค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย เพิ่มขึ้นจำนวน 7,415,454.84 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.66 และค่าใช้จ่ายอื่น เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 17,352.95 บาท เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากเป็นผลให้ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายเพิ่มขึ้น ประกอบกับค่าใช้จ่ายอื่นที่เพิ่มขึ้น มาจากการจำหน่ายทรัพย์สินที่ชำรุด เสื่อมสภาพจำนวนหลายรายการ

2.3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิในปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 จำนวน 23,671,243.53 คิดเป็นร้อยละ 43.91 เป็นผลมาจากโครงการพัฒนาระบบเว็บไซต์และเฝ้าระวังป้องกันการบุกรุกโจมตีภัยไซเบอร์ยังอยู่ระหว่างดำเนินการจัดหาผู้รับจ้าง ประกอบกับการจัดงานการจัดประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสการเป็นประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 ยังคงมีภารกิจต่อเนื่องในปี 2568

แผนภูมิ แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และ 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2567 และ 2566

(หน่วย : บาท)

รายการ	ปีงบประมาณ		เพิ่ม (ลด)	
	2567	2566	จำนวนเงิน	ร้อยละ
สินทรัพย์				
สินทรัพย์หมุนเวียน				
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	209,903,961.81	220,351,733.92	(10,447,772.11)	(4.74)
ลูกหนี้อื่นระยะสั้น	1,536,476.00	215,660.00	1,320,816.00	612.45
วัสดุคงเหลือ	1,983,460.69	1,882,885.44	100,575.25	5.34
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	205,834.78	88,276.31	117,558.47	133.17
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	**213,629,733.28**	**222,538,555.67**	**(8,908,822.39)**	**(4.00)**
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน				
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	204,908,397.55	181,044,851.25	23,863,546.30	13.18
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน – สุทธิ	106,149,906.61	45,328,132.43	60,821,774.18	134.18
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	**311,058,304.16**	**226,372,983.68**	**84,685,320.48**	**37.41**
รวมสินทรัพย์	**524,688,037.44**	**448,911,539.35**	**75,776,498.09**	**16.88**
หนี้สินและสินทรัพย์/ส่วนทุน				
หนี้สินหมุนเวียน				
เจ้าหนี้การค้า	3,998,929.25	7,124,656.34	(3,125,727.09)	(43.87)
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	10,072,987.49	5,194,051.51	4,878,935.98	93.93
เงินรับฝากระยะสั้น	1,333,271.70	1,007,706.50	325,565.20	32.31
รวมหนี้สินหมุนเวียน	**15,405,188.44**	**13,326,414.35**	**2,078,774.09**	**15.60**
หนี้สินไม่หมุนเวียน				
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว	135,366.75	888,271.70	(752,904.95)	(84.76)
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	**135,366.75**	**888,271.70**	**(752,904.95)**	**(84.76)**
รวมหนี้สิน	**15,540,555.19**	**14,214,686.05**	**1,325,869.14**	**9.33**
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน				
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	509,147,482.25	434,696,853.30	74,450,628.95	17.13
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	**509,147,482.25**	**434,696,853.30**	**74,450,628.95**	**17.13**

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงผลการดำเนินงานการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 และ 2565

(หน่วย : บาท)

รายการ	ปีงบประมาณ		เพิ่ม (ลด)	
	2567	2566	จำนวนเงิน	ร้อยละ
รายได้				
รายได้จากงบประมาณ	444,202,677.58	391,926,928.42	52,275,749.16	13.34
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	-	528,410.00	(528,410.00)	(100.00)
รายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	3,333,953.55	1,321,560.38	2,012,393.17	152.27
รวมรายได้	**447,536,631.13**	**393,776,898.80**	**53,759,732.33**	**13.65**
ค่าใช้จ่าย				
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	204,506,561.10	200,682,194.66	3,824,366.44	1.91
ค่าบำเหน็จบำนาญ	21,580,463.63	18,041,525.35	3,538,938.28	19.62
ค่าตอบแทน	1,865,903.00	1,653,946.00	211,957.00	12.82
ค่าใช้สอย	85,120,674.28	67,278,292.15	17,842,382.13	26.52
ค่าวัสดุ	4,332,264.17	5,296,265.47	(964,001.30)	(18.20)
ค่าสาธารณูปโภค	15,052,964.02	16,850,925.56	(1,797,961.54)	(10.67)
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	37,480,768.37	30,065,313.53	7,415,454.84	24.66
ค่าใช้จ่ายอื่น	17,352.95	-	17,352.95	100.00
รวมค่าใช้จ่าย	**369,956,951.52**	**339,868,462.72**	**30,088,488.80**	**8.85**
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	**77,579,679.61**	**53,908,436.08**	**23,671,243.53**	**43.91**

รายชื่อคณะทำงานจัดทำ
รายงานประจำปี 2567 ศาลรัฐธรรมนูญ

ประธาน

นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล	เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คณะทำงาน

1) นางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ	รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
2) นายอดิเทพ อุยยะพัฒน์	รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
3) นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหาร รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
4) ว่าที่เรือตรี ดิเรก สุขสว่าง	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
5) นางอัจฉราพร นาคสาร	ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร
6) นางสาวธาริณี มณีรอด	ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี
7) นางสาวศิวาภรณ์ เฉลิมวงศ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ
8) นายธนวินท์ ณ เชียงใหม่	ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีดิจิทัล
9) นางพจีกานต์ สวัตติวงศ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
10) นายคันธนิตย์ กาญจนารักษ์	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์ แผนงานและงบประมาณ
11) นายธรรมรงค์ จันทร์ดำ	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ
12) สิบตำรวจโท มนตรี แดงศรี	ผู้อำนวยการสำนักบริหารและอำนวยการ
13) นางวรรณารัตน์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา	ผู้อำนวยการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
14) นางสาวสุมาภรณ์ ศรีม่วง	ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ
15) นางสาววัลภา ทิพพะพาทย์	ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
16) นายศรชัย อำนวย	ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการคดี
17) นางพจนพร ทวนทอง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานการคลัง
18) นางดวงชีวัน กาญจนารักษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์
19) นางศุจิพร เกียรติวิวัฒน์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ แผนงานและนโยบาย
20) นายชลอ อินน้อย	ผู้อำนวยการกองสื่อสารองค์กร
21) นางสาวอริสา ลิมปพนาทอง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบภายใน
22) นายสุเมธ สุระเสียง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารทรัพยากรมนุษย์
23) นายบรรชา รังแก้ว	ผู้อำนวยการกลุ่มงานนิติการ
24) นายนิติกร จิรฐิติกาลกิจ	ผู้อำนวยการกองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ
25) ว่าที่ร้อยตรี เฉลิมชนม์ บุญเกียรติสกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารงบประมาณและติดตาม
26) นางสาวกรกมล จิตรญาติ	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ
27) นายฟิรฮาน อนุศาสนบุตร	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

ข้อมูล ณ วันที่ 21 พฤษภาคม 2568

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

Office of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์)
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
โทรศัพท์ 0-2141-7777, โทรสาร 0-2143-9522
E-mail : saraban@constitutionalcourt.or.th

The Government Complex Commemorating His Majesty the King's 80th Birthday Anniversary,
5th December, B.E.2550 (2007) RajaburiDirekriddhi Bldg. Building A, 120 Moo 3 Chaengwattana Road,
Laksi District, Bangkok 10210
Tel : 0 2141 7777 Fax : 0 2143 9522
E-mail : saraban@constitutionalcourt.or.th

Call Center
1201